

ทยฺยรฏฺฐสฺส
เตปิฏกำ

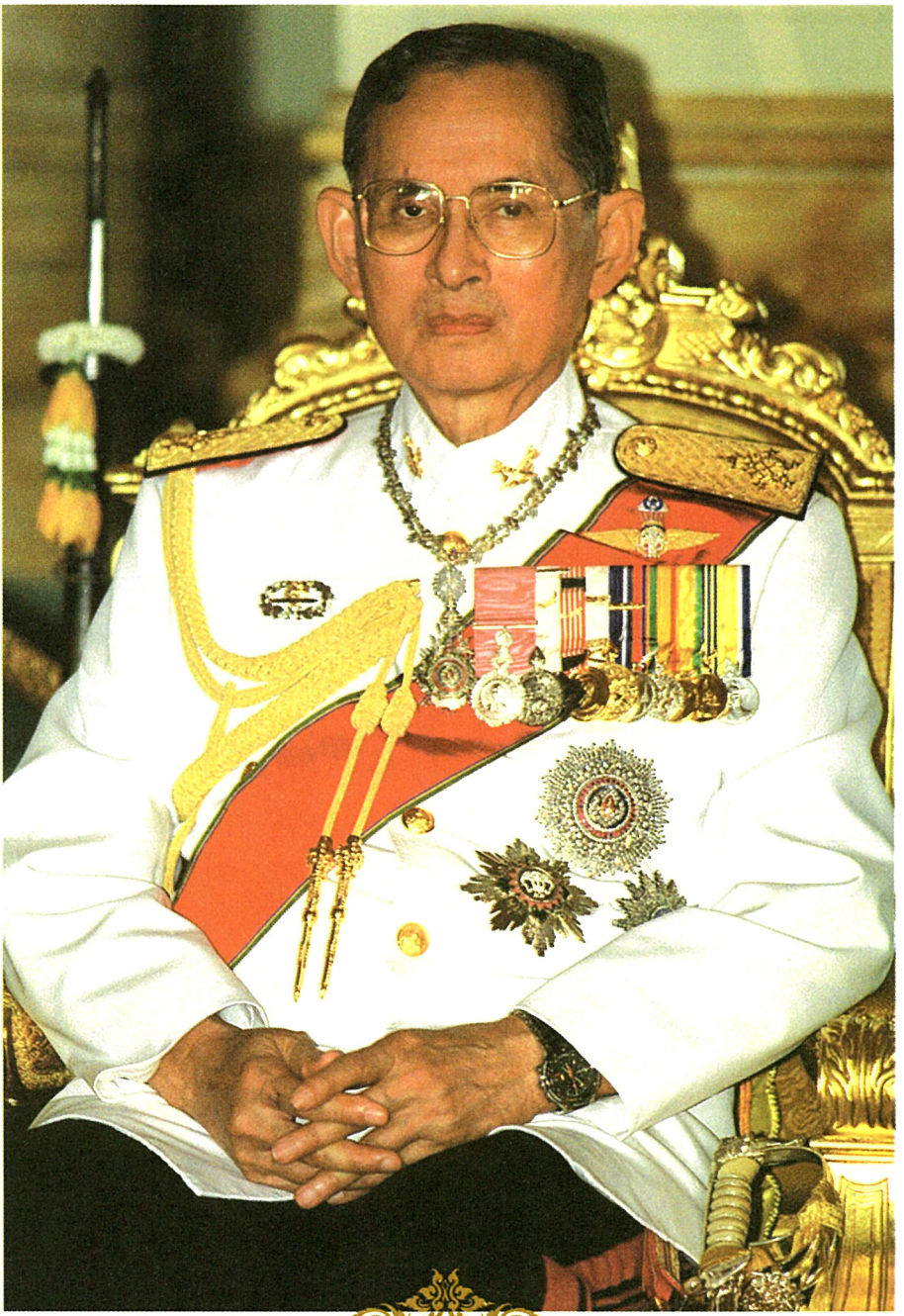
๒๕๔๙ พุทฺธวสฺเส

วินยปิฏเก
มหาวคฺคปาลิ
[ปฐโม ภาโค]
ปาลิวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิพลสฺส ปรมินฺทมหาราชวรสฺส
ปริปุณฺณสฏฺฐิวสฺเส สิริรชฺชมงฺคลมหกมฺมกาเล
ทยฺยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปิตา

๑

ที่ระลึกในโอกาสพิธีรายสมบัติครบ ๖๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ *"คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ฝูงท่วย มีศรัทธาใน***พระพุทธศาสนา** *ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากรานกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว..."*

พระบรมสัตยาธิฏฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า *"ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเศวตฉัตร จะให้บำรุง***พระพุทธศาสนา** *ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า" พอตกพระโอษฐ์ลง พระพายก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...*

น้ำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช *"พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือ***พระพุทธศาสนา***มาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน*

ศาสนา อย่างนี้เป็นการยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?" "จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า **ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อ ๆ กันมาถึง ๒,๒๒๙ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้นเป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้"**

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

"อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
ถวายแผ่นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
แด่พระศาสนา สมณะ พระพุทธโคดม
ให้ยืนยง คงถ้วน ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
เจริญสมถะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
ถวายบังคม รอยบาท พระศาสดา
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตรา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กัน"

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขัณฑสีมา รักษาประชาชนและมนตรี"

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย *"ศุภมัสดุ ๑๐๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว...* **ทรงพระราชศรัทธาจะยกรื้อวิสาขบูชามหายัญพิธี** *อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปรากฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอัตตัตถประโยชน์และปรัตถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า..."*

น้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว *"ด้วยกำลังทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณาดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม* **พระรัตนตรัยสรณาคมน์อันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง** *ให้เห็นความจริงในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลังว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรสามัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็นว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวัยวุฒิปรีชารอบรู้ราชานุวัตร* **จะเป็นศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา** *แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์รักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์นั้นขึ้นเสวยมไหสวรรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณีต่อไปเถิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร..."*

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงประกาศพระราชทานส่วนพระราชกุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับพระอุณาโลมพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร *"การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดขุ่นเคืองขัดใจเลย* **พระนครนี้เป็น**

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนามาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น *คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโทมนัสน้อยใจด้วยริษยาแก่พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเลย ถ้าโทมนัสก็ชื่อว่าโลภล่วงเกินไป...”*

พระราชปฏิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช *“ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสดาอื่นนอกจาก*สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ *อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบกว่าสิ้นชีวิต...”*

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา *เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึกแน่นอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า* **พุทธศาสนาเป็นของไทย** เรามาชวนกันนับถือ**พระพุทธศาสนา***เถิด...* **ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งเสียกว่าผู้ที่แปลงชาติ...** *เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...”* และพระองค์ได้พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอร่ำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย
แห่งสีทั้งสามงามถนัด
ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ **หมายพระไตรรัตน์**
และธรรมะคุ้มจิตไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว *“แต่บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ* **พระพุทธศาสนา***ก็เศร้าหมองจนสงฆมณฑล*

*เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้น***พระพุทธศาสนาในมณฑลนี้มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย** *เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วนคดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนคดีธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น"*

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยในพระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า **"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"** ได้มีพระราชดำรัสตรัสลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า "โดยที่**พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของเรา** *ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึงเคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตามราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบุรพการีตามคตินิยมด้วย..."* และได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า **"คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ"**

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความบริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลีของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะตราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั้น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ เนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดถึงพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สมเด็จพระพุฒาจารย์

(สมเด็จพระพุฒาจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า **พระธรรมวินัย** *พระธรรม* ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ *พระวินัย* ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ในตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺจเยน สตฺถา.

แปลความว่า *"ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา"*

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติพร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณาสอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** อันประกอบด้วย *พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก* และ*พระอภิธรรมปิฎก*

พระวินัยปิฎก *หมวดพระวินัย* ว่าด้วยพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวชประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธดำรัสตรัสสั่งสอนเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้เสวยวิมุตติสุขเป็นต้นไปพร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ *มหาวิภังค์ ภิกขุนีวิภังค์ มหาวรรค จุลลวรรค* และ*ปริวาร* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๘ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๘

พระสุตตันตปิฎก *หมวดพระสูตร* ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนาตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า *นิกาย ๕* คือ *ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย* และ*ขุททกนิกาย* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก *หมวดพระอภิธรรม* ว่าด้วยประมวลพระพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักปรมัตถธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาล้วน ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ *ธัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา ปุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก* และ*ปัฏฐาน* โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวังคสัตถุศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิปัตติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

> *"พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับภารธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถา ฎีกา โยชนา สัททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน*

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่..."

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วย*ภาษามคธ* หรือ*ภาษาบาลี* อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้ ถ้าในสมัยใดมีความฟั่นเฝือเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติผิดหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะถือเอาเป็นภารธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระสังคีติกาจารย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า *"ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร"* เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครองประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่างลำเค็ญ มีความฝืดเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกันทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไรจะฉันเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อสาธยายท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสาธยายทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้ลืมเลือนสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษาสิงหล แล้วนำสืบเผยแผ่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นรูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎกฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และธัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบุรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้อิสรภาพจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารภว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชิญราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า *พระไตรปิฎกฉบับทอง* ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับรดน้ำแดง* แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มี*ฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพชุมนุม* เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นลำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า *ฉบับล่องชาด*

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปริวรรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฎกำ** : *พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ* พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมดนับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๘๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๘๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมินัดหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า *พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น* จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภารธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมาธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ **พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตรหรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉัฏฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง** มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า **ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกำ ๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส** : *พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐* โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม**จึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้งต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กันกลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช่เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมิได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภารธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมาให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลัดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นปรู๊ฟเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณาจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดหามาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธาธิบาย นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มาสืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมที่จะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณาจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจดูคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า *ทิม* ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าวรรคตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ **คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม** ปรารภเหตุที่พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธศาสนานอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศาสนศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐** สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสีมาราชอาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบูลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่พสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๑ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๕ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จุนท์ พฺรหฺมคุตฺโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวนปญฺโญ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลี ให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทย ให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มี พระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสธมฺโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็น ประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มี พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัด ปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มี พระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็น ประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียง ตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วย พระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฎกำ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส) (๒) สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฎกำ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฎกำ (อนุสฺสรณียำ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส) และพระไตรปิฎก บาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฎกำ (พระไตรปิฎก บาลีอักษรพม่า ฉบับฉัฏฐสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๘) (๒) อิงฺคลิสเตปิฎกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สีหฬเตปิฎกำ (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฎกำ (พระ ไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับ พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็ม กำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี และฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน สถิตในไอศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดีจงเกิดมีในที่ทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณาประชาราษฎร์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฐิติกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทฺธมฺโม ตถาคตปฺปเวทิโต
ทสฺเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุชุมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสัทธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดงทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

มหาเถรสมาคม

THE PALḶĪ ALPHABET
IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā ◌ิ = i ◌ี = ī ◌ุ = u ◌ู = ū เ- = e โ- = o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฏ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ต = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ผ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha ฬ = ḷa ◌ = ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka กา = kā กิ = ki กี = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
ข = kha ขา = khā ขิ = khi ขี = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe โข = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยฺยรฏฺฐสฺส เตปิฏเก
สงฺเกตวิญฺญาปนํ

อิ.	=	อิงฺคลิสเตปิฏกํ
ฉ.	=	ฉฏฺฐสงฺคีติเตปิฏกํ
ทยฺ.	=	ทยฺยรฏฺฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกํ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺเส)
เท.	=	นาลนฺทาเทวนาครินาลิเตปิฏกํ
โป.	=	โปราณเตปิฏกํ
มหา.	=	มหาจุฬาเตปิฏกํ (อนุสฺสรณีโย ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺเส)
สี.	=	สีหฬเตปิฏกํ
สฺยา.	=	สฺยามรฏฺฐสฺส เตปิฏกํ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺเส)

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิยา ปฐมภาเค
กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา	องฺเก
เวรญฺชกณฺฑํ	๑
๑. ปาราชิกกณฺฑํ	
๑. ปฐมปาราชิกํ	๑๘
สุทินฺนภาณวาโร	๑๘
มกฺกฏีวตฺถุ	๓๕
สนฺถตภาณวาโร	๓๗
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา	๕๘
วินีตวตฺถุ	๕๙
๒. ทุติยปาราชิกํ	๗๒
ธนิยวตฺถุ	๗๒
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา	๙๗
วินีตวตฺถุ	๙๘
๓. ตติยปาราชิกํ	๑๒๐
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา	๑๓๘
วินีตวตฺถุ	๑๓๙
๔. จตุตฺถปาราชิกํ	๑๕๕
วคฺคุมุทาตีริยภิกฺขุวตฺถุ	๑๕๕
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา	๑๙๔
วินีตวตฺถุ	๑๙๕

มาติกา **องฺเก**

๒. สงฺฆาทิเสสกณฺฑ

๑. สุกฺกวิสฏฺฐิสิกฺขาปทं ๒๑๔
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา ๒๓๖
วินีตวตฺถุ ๒๓๖
๒. กายสංสคฺคสิกฺขาปทं ๒๔๕
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา ๒๖๔
วินีตวตฺถุ ๒๖๔
๓. ทุฏฺฐุลฺลาวาจาสิกฺขาปทं ๒๖๗
วินีติวตฺถุอุทฺทานคาถา ๒๗๗
วินีตวตฺถุ ๒๗๗
๔. อตฺตกามปาริจริยสิกฺขาปทं ๒๘๐
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา ๒๘๘
วินีตวตฺถุ ๒๘๘
๕. สญฺจริตฺตสิกฺขาปทं ๒๙๐
วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา ๓๒๔
วินีตวตฺถุ ๓๒๔
๖. กุฏีการสิกฺขาปทं ๓๒๕
๗. วิหารการสิกฺขาปทं ๓๕๑
๘. ปฐมทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทं ๓๖๐
๙. ทุติยทุฏฺฐสิกฺขาปทं ๓๗๙
๑๐. สงฺฆเภทสิกฺขาปทं ๓๙๐
๑๑. สงฺฆเภทกานุวตฺตกสิกฺขาปทं ๓๙๗
๑๒. ทุพฺพจสิกฺขาปทं ๔๐๒
๑๓. กุลทูสกสิกฺขาปทं ๔๐๗

มาติกา **องฺเก**

๓. อนิยตกณฺฑ

๑. ปฐมอนิยตสิกฺขาปทํ ๔๒๓
๒. ทุติยอนิยตสิกฺขาปทํ ๔๓๐

ปทานุกฺกโม ๔๓๖
อสาธารณนามานิ ๔๔๕
คาถานํ ปฐมปาทา ๔๕๐
ธมฺมปฺปเภโท ๔๕๑

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิ
[ปฐโม ภาโค]

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

เวรญฺชกณฺฑํ

[๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุ-ปุจิมนฺทมูเล มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ. อสฺโสสิ โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ "สมโณ ขลุ โภ โคตโม สกฺยปุตฺโต สกฺยกุลา ปพฺพชิโต เวรญฺชายํ วิหรติ นเฬรุปุจิมนฺท-มูเล มหตา ภิกฺขุสงฺเฆน สทฺธึ ปญฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ;[๑] ตํ โข ปน ภวนฺตํ[๒] โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต 'อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ;[๓] โส อิมํ โลกํ สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ สสฺสมณ-พฺราหฺมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ, โส ธมฺมํ เทเสติ อาทิกลฺยาณํ มชฺเฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยาณํ, สาตฺถํ สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ; สาธุ โข ปน ตถารูปานํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตีติ.

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] เท. ภควนฺตํ [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิติสทฺโท น ทิสฺสติ.

[๒] อถโข[๑] เวรญฺโช พฺราหฺมโณ, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธึ สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ[๒] วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ "สุตมฺเมตํ โภ โคตม 'น สมโณ โคตโม พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา, ปจฺจุฏฺเจติ วา, อาสเนน วา นิมนฺเตตีติ; ตยิทํ โภ โคตม ตเถว น หิ ภวํ โคตโม พฺราหฺมเณ ชิณฺเณ วุฑฺเฒ มหลฺลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา, ปจฺจุฏฺเจติ วา, อาสเนน วา นิมนฺเตติ; ตยิทํ โภ โคตม น สมฺปนฺนเมวาติ. "นาหนฺตํ พฺราหฺมณ ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย, ยมหํ อภิวาเทยฺยํ วา, ปจฺจุฏฺเจยฺยํ วา, อาสเนน วา นิมนฺเตยฺยํ; ยํ หิ พฺราหฺมณ ตถาคโต อภิวาเทยฺย วา, ปจฺจุฏฺเจยฺย วา, อาสเนน วา นิมนฺเตยฺย, มุทฺธาปิ ตสฺส วิปเตยฺยาติ.

[๓] "อรสรูโป ภวํ โคตโมติ. "อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'อรสรูโป สมโณ โคตโมติ; เย เต พฺราหฺมณ รูปรสา สทฺทรสา คนฺธรสา รสรสา โผฏฺฐพฺพรสา, เต ตถาคตสฺส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํ กตา[๓] อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา; อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'อรสรูโป สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ.[๔]

---

[๑] สี.,ฉ.,ทยฺ. อถ โข, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,ทยฺ. สารณียํ [๓] สี.,ฉ.,มหา. อนภาวงฺกตา, เท. อนภาวงฺกตา [๔] ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิติสทฺโท น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

[๔] “นิพฺโภโค ภวำ โคตโมติ. “อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘นิพฺโภโค สมโณ โคตโมติ; เย เต พฺราหฺมณ รูปโภคา สทฺทโภคา คนฺธโภคา รสโภคา โผฏฺฐพฺพโภคา, เต ตถาคตสฺส ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวำ กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา; อยำ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘นิพฺโภโค สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยำ ตฺวำ สนฺธาย วเทสีติ.

[๕] “อกิริยวาโท ภวำ โคตโมติ. “อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อกิริยวาโท สมโณ โคตโมติ; อหญฺหิ พฺราหฺมณ อกิริยำ วทามิ กายทุจฺจริตสฺส วจีทุจฺจริตสฺส มโนทุจฺจริตสฺส, อเนกวิหิตานำ ปาปกานำ อกุสลานำ ธมฺมานำ อกิริยำ วทามิ; อยำ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อกิริยวาโท สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยำ ตฺวำ สนฺธาย วเทสีติ.

[๖] “อุจฺเฉทวาโท ภวำ โคตโมติ. “อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโมติ; อหญฺหิ พฺราหฺมณ อุจฺเฉทำ วทามิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส, อเนกวิหิตานำ ปาปกานำ อกุสลานำ ธมฺมานำ อุจฺเฉทำ วทามิ; อยำ โข พฺราหฺมโณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อุจฺเฉทวาโท สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยำ ตฺวำ สนฺธาย วเทสีติ.

[๗] “เชคุจฺฉี ภวำ โคตโมติ. “อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘เชคุจฺฉี สมโณ

โคตโมติ; อหญฺหิ พฺราหฺมณ ชิคุจฺฉามิ กายทุจฺจริเตน วจีทุจฺจริเตน มโนทุจฺจริเตน, อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ สมาปตฺติยา ชิคุจฺฉามิ; อยํ โข พราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'เชคุจฺฉี สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ.

[๘] "เวนยิโก ภวํ โคตโมติ. "อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'เวนยิโก สมโณ โคตโมติ; อหญฺหิ พฺราหฺมณ วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ ราคสฺส โทสสฺส โมหสฺส, อเนกวิหิตานํ ปาปกานํ อกุสลานํ ธมฺมานํ วินยาย ธมฺมํ เทเสมิ; อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'เวนยิโก สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ.

[๙] "ตปสฺสี ภวํ โคตโมติ. "อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'ตปสฺสี สมโณ โคตโมติ; ตปนียาหํ พฺราหฺมณ ปาปเก อกุสเล ธมฺเม วทามิ กายทุจฺจริตํ วจีทุจฺจริตํ มโนทุจฺจริตํ; ยสฺส โข พฺราหฺมณ ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํ กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา, ตมหํ 'ตปสฺสีติ วทามิ; ตถาคตสฺส โข พฺราหฺมณ ตปนียา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํ กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา; อยํ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มํ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย 'ตปสฺสี สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยํ ตฺวํ สนฺธาย วเทสีติ.

[๑๐] “อปคพฺโภ ภวำ โคตโมติ. “อตฺถิ เขฺวส พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อปคพฺโภ สมโณ โคตโมติ; ยสฺส โข พฺราหฺมณ อายตึ คพฺภ-เสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวำ กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา, ตมหำ ‘อปคพฺโภติ วทามิ; ตถาคตสฺส โข พฺราหฺมณ อายตึ คพฺภเสยฺยา ปุนพฺภวาภินิพฺพตฺติ ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวำ กตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา; อยำ โข พฺราหฺมณ ปริยาโย, เยน มำ ปริยาเยน สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘อปคพฺโภ สมโณ โคตโมติ; โน จ โข ยำ ตฺวำ สนฺธาย วเทสีติ.

[๑๑] “เสยฺยถาปิ พฺราหฺมณ กุกฺกุฏิยา อณฺฑานิ อฏฺฐ วา ทส วา ทฺวาทส วา, ตานสฺสุ กุกฺกุฏิยา สมฺมา อธิสยิตานิ, สมฺมา ปริเสทิตานิ สมฺมา ปริภาวิตานิ; โย นุ โข เตสำ กุกฺกุฏจฺฉาปกานำ ปฐมตรำ ปาทนขสิขาย วา มุขตุณฺฑเกน วา อณฺฑโกสำ ปทาเลตฺวา โสตฺถินา อภินิพฺพิชฺเฌยฺย,[๑] ‘กินฺติ สฺวาสฺส วจนีโย ‘เชฏฺโฐ วา กนิฏฺโฐ วาติ. “เชฏฺโฐติสฺส โภ โคตม วจนีโย; โส หิ เนสำ เชฏฺโฐ โหตีติ. “เอวเมว โข อหำ พฺราหฺมณ อวิชฺชาคตาย ปชาย อณฺฑภูตาย ปริโยนทฺธาย อวิชฺชณฺฑโกสำ ปทาเลตฺวา เอโก ว โลเก อนุตฺตรำ สมฺมาสมฺโพธึ อภิสมฺพุทฺโธ; โสหำ[๒] พฺราหฺมณ เชฏฺโฐ เสฏฺโฐ โลกสฺส.

อารทฺธำ โข ปน เม พฺราหฺมณ วิริยำ[๓] อโหสิ อสลฺลีนำ, อุปฏฺฐิตา สติ อปฺปมุฏฺฐา,[๔] ปสฺสทฺโธ กาโย อสารทฺโธ, สมาหิตำ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อภินิพฺภิชฺเชยฺย
[๒] สี.,ฉ.,เท., สวฺหำ, อิ. สฺวาหำ
[๓] สี.,ฉ.,ทยฺ. วีริยำ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อสมฺมุฏฺฐา

จิตฺตํ เอกคฺคํ; โส โข อหํ พฺราหฺมณ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ธมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกชํ ปีติสุขํ ปฐมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสึ; วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสึ; ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหาสึ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ กาเยน ปฏิสංเวเทสึ; ยนฺตं อริยา อาจิกฺขนฺติ 'อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ, ตติยं ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสึ; สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพ ว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา อทุกฺขมสุขं อุเปกฺขาสติปาริสุทฺธึ จตุตฺถं ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหาสึ.

[๑๒] โส, เอวं สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต, ปุพฺเพนิวาสานุสฺสติญาณาย จิตฺตं อภินินฺนาเมสึ. โส อเนกวิหิตं ปุพฺเพนิวาสं อนุสฺสรามิ; เสยฺยถีทं.[๑] เอกมฺปิ ชาตึ เทฺวปิ ชาติโย ติสฺโสปิ ชาติโย จตสฺโสปิ ชาติโย ปญฺจปิ ชาติโย ทสปิ ชาติโย วีสมฺปิ ชาติโย ตึสมฺปิ ชาติโย จตฺตาฬีสมฺปิ[๒] ชาติโย ปญฺญาสมฺปิ ชาติโย ชาติสตมฺปิ ชาติสหสฺสมฺปิ ชาติสตสหสฺสมฺปิ อเนกปิ สංวฏฺฏกปฺเป อเนกปิ วิวฏฺฏกปฺเป อเนกปิ สංวฏฺฏวิวฏฺฏกปฺเป 'อมุตฺราสึ เอวංนาโม เอวංโคตฺโต เอวංวณฺโณ เอวมาหาโร เอวං-สุขทุกฺขปฏิสංเวที เอวมายุปริยนฺโต, โส ตโต จุโต อมุตฺร อุทปาทึ; ตตฺราปาสึ เอวංนาโม เอวංโคตฺโต เอวංวณฺโณ เอวมาหาโร เอวංสุขทุกฺขปฏิสංเวที เอวมายุปริยนฺโต, โส ตโต จุโต อิธูปปนฺโนติ.

---

[๑] สี.,ฉ. เสยฺยถิทं

[๒] สี.,ฉ.,เท. จตฺตาลีสมฺปิ

อิติ สาการำ สอุทฺเทสำ อเนกวิหิตำ ปุพฺเพนิวาสำ อนุสฺสรามิ. อยำ โข เม พฺราหฺมณ รตฺติยา ปฐเม ยาเม ปฐมา วิชฺชา อธิคตา; อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปนฺโน, ยถาตำ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต. อยำ โข เม พฺราหฺมณ ปฐมาภินิพฺภิทา[๑] อโหสิ กุกฺกุฏจฺฉาปกสฺเสว อณฺฑโกสมฺหา.

[๑๓] โส, เอวำ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต, สตฺตานำ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตำ อภินินฺนาเมสึ. โส ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสามิ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต, ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานามิ 'อิเม วต โภนฺโต สตฺตา กายทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา วจีทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา มโนทุจฺจริเตน สมนฺนาคตา อริยานำ อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เภทา ปรำ มรณา อปายำ ทุคฺคตึ วินิปาตำ นิรยำ อุปปนฺนา; อิเม วา ปน โภนฺโต สตฺตา กายสุจริเตน สมนฺนาคตา วจีสุจริเตน สมนฺนาคตา มโนสุจริเตน สมนฺนาคตา อริยานำ อนุปวาทกา สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เภทา ปรำ มรณา สุคตึ สคฺคำ โลกำ อุปปนฺนาติ. อิติ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสามิ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต, ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานามิ. อยำ โข เม พฺราหฺมณ รตฺติยา

---

[๑] สฺยา.,มหา. ปฐมา อภินิพฺพิธา

มชฺฌิเม ยาเม ทุติยา วิชฺชา อธิคตา; อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปนฺโน, ยถาตํ[๑] อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต. อยํ โข เม พฺราหฺมณ ทุติยาภินิพฺภิทา[๒] อโหสิ กุกฺกุฏจฺฉาปกสฺเสว อณฺฑโกสมฺหา.

[๑๔] โส, เอวํ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต, อาสวานํ ขยญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมสึ. โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อิเม อาสวาติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ, 'อยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ อพฺภญฺญาสึ; ตสฺส เม เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต, กามาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถ; ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถ, อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมุจฺจิตฺถ; วิมุตฺตสฺมึ, 'วิมุตฺตมิติ ญาณํ อโหสิ, 'ขีณา ชาติ, วุสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตายาติ อพฺภญฺญาสึ. อยํ โข เม พฺราหฺมณ รตฺติยา ปจฺฉิเม ยาเม ตติยา วิชฺชา อธิคตา, อวิชฺชา วิหตา, วิชฺชา อุปฺปนฺนา, ตโม วิหโต, อาโลโก อุปฺปนฺโน, ยถาตํ อปฺปมตฺตสฺส อาตาปิโน ปหิตตฺตสฺส วิหรโต. อยํ โข เม พฺราหฺมณ ตติยาภินิพฺภิทา[๓] อโหสิ กุกฺกุฏจฺฉาปกสฺเสว อณฺฑโกสมฺหาติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ยถา ตํ [๒] สฺยา.,มหา. ทุติยา อภินิพฺพิธา
[๓] สฺยา.,มหา. ตติยา อภินิพฺพิธา

[๑๕] เอวํ วุตฺเต, เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ “เชฏฺโฐ ภวํ โคตโม, เสฏฺโฐ ภวํ โคตโม; อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม, อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม; เสยฺยถาปิ โภ โคตม นิกฺกุชฺชิตํ วา อุกฺกุชฺเชยฺย, ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย, มูฬฺหสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย, อนฺธกาเร วา เตลปชฺโชตํ ธาเรยฺย ‘จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตีติ, เอวเมวํ โภตา โคตเมน อเนกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต; เอสาหํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมญฺจ ภิกฺขุสงฺฆญฺจ, อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณุเปตํ สรณํ คตํ, อธิวาเสตุ จ เม ภวํ โคตโม เวรญฺชายํ วสฺสาวาสํ สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวน. อถโข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ภควโต อธิวาสนํ วิทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

[๑๖] เตน โข ปน สมเยน เวรญฺชา ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ. เตน โข ปน สมเยน อุตฺตราปถกา อสฺสวาณิชา ปญฺจมตฺเตหิ อสฺสสเตหิ เวรญฺชายं[๑] วสฺสาวาสํ อุปคตา โหนฺติ. เตหิ อสฺสมณฺฑลิกาสุ ภิกฺขูนํ ปตฺถปตฺถปูลกํ[๒] ปญฺญตฺตํ โหติ. ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยं นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวรญฺชายं ปิณฺฑาย ปวิสิตฺวา ปิณฺฑํ อลภมานา อสฺสมณฺฑลิกาสุ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปตฺถปตฺถปูลกํ อารามํ หริตฺวา[๓] อุทุกฺขเล โกฏฺเฏตฺวา โกฏฺเฏตฺวา ปริภุญฺชนฺติ. อายสฺมา ปนานนฺโท ปตฺถปูลกํ สิลายं ปีสิตฺวา[๔] ภควโต อุปนาเมติ. ตํ ภควา ปริภุญฺชติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,ทย. เวรญฺชํ, เอวมุปริปิ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปตฺถปตฺถปุลกํ
[๓] สี.,ฉ.,เท. อาหริตฺวา
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปิสิตฺวา

อสฺโสสิ โข ภควา อุทุกฺขลสทฺทํ. ชานนฺตาปิ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, ชานนฺตาปิ น ปุจฺฉนฺติ; กาลํ วิทิตฺวา ปุจฺฉนฺติ, กาลํ วิทิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อตฺถสญฺหิตํ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, โน อนตฺถสญฺหิตํ; อนตฺถสญฺหิเต เสตุฆาโต ตถาคตานํ. ทฺวีหากาเรหิ พุทฺธา ภควนฺโต ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉนฺติ "ธมฺมํ วา เทเสสฺสาม, สาวกานํ วา สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปสฺสามาติ.[๑] อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ "กินฺนุ โข โส อานนฺท อุทุกฺขลสทฺโทติ. อถโข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "สาธุ สาธุ อานนฺท, ตุมฺเหหิ อานนฺท สปฺปุริเสหิ วิชิตํ, ปจฺฉิมา ชนตา สาลิมังสโทนํ อติมญฺญิสฺสตีติ.

[๑๗] อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภควนฺตํ เอตทโวจ "เอตรหิ ภนฺเต เวรญฺชา ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา; น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ; อิมิสฺสา ภนฺเต มหาปถวิยา เหฏฺฐิมตลํ สมฺปนฺนํ, เสยฺยถาปิ ขุทฺทกมธุ[๒] อนีลกํ, เอวมสฺสาทํ; สาธาหํ ภนฺเต ปถวึ[๓] ปริวตฺเตยฺยํ, ภิกฺขู ปปญฺจกชาตา ปริภุญฺชิสฺสนฺตีติ. "เย ปน เต โมคฺคลฺลา ปถวีนิสฺสิตา[๔] ปาณา, เต กถํ กริสฺสสีติ. "เอกาหํ ภนฺเต ปาณึ อภินิมฺมินิสฺสามิ, เสยฺยถาปิ มหาปถวี; เย ปถวีนิสฺสิตา ปาณา, เต ตตฺถ สงฺกาเมสฺสามิ; เอเกน หตฺเถน ปถวึ ปริวตฺเตสฺสามีติ. "อลํ โมคฺคลฺลาน, มา เต รุจฺจิ ปถวึ ปริวตฺเตตุํ, วิปลฺลาสัมปิ สตฺตา

---

[๑] สี.,ทยฺ.,มหา. ปญฺญเปสฺสามาติ.
[๒] สี.,ฉ. ขุทฺทมธุ
[๓] สี.,ฉ. ปถวึ
[๔] สี.,ฉ. ปถวินิสฺสิตา

ปฏิลเภยฺยุนฺติ. “สาธุ ภนฺเต, สพฺโพ ภิกฺขุสงฺโฆ อุตฺตรกุรุๆ ปิณฺฑาย คจฺเฉยฺยาติ. “เย ปน เต โมคฺคลฺลาน ภิกฺขู อนิทฺธิมนฺโต, เต กถำ กริสฺสสีติ. “ตถาหำ ภนฺเต กริสฺสามิ, ยถา สพฺเพ ภิกฺขู คจฺฉิสฺสนฺตีติ.[๑] “อลำ โมคฺคลฺลาน, มา เต รุจฺจิ สพฺพสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส อุตฺตรกุรุๆ ปิณฺฑาย คมนนฺติ.

[๑๘] อถโข อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส[๒] รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวำ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ “กตเมสานำ โข พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ น จิรฏฺฐิติกำ อโหสิ, กตเมสานำ พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ. อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต สายณฺหสมยำ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา สาริปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ “อิธ มยฺหำ ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวำ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ ‘กตเมสานำ โข พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ น จิรฏฺฐิติกำ อโหสิ, กตเมสานำ พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ. “กตเมสานำ นุ โข ภนฺเต พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ น จิรฏฺฐิติกำ อโหสิ, กตเมสานำ พุทฺธานำ ภควนฺตานำ พฺรหฺมจริยำ จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ.

“ภควโต จ สาริปุตฺต วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยำ น จิรฏฺฐิติกำ อโหสิ; ภควโต จ สาริปุตฺต กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกนาคมนสฺส[๓] ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยำ จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. “เย ปน เต โมคฺคลฺลาน ภิกฺขู อนิทฺธิมนฺโต เต กถำ กริสฺสสีติ. “ตถาหำ ภนฺเต กริสฺสามิ ยถา สพฺเพ ภิกฺขู คจฺฉิสฺสนฺตีติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒] มหา. สารีปุตฺตสฺส [๓] สี.,ฉ.,เท. โกณาคมนสฺส

[๑๙] “โก นุ โข ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ภควโต จ วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยํ น จิรฏฺฐิติกํ อโหสีติ. “ภควา จ สาริปุตฺต วิปสฺสี ภควา จ สิขี ภควา จ เวสฺสภู กิลาสุโน อเหสุ๋ สาวกานํ วิตฺถาเรน ธมฺมํ ทสฺเสตุ๋, อปฺปกญฺจ เนสํ อโหสิ สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาถา อุทานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภูตธมฺมํ[๑] เวทลฺลํ, อปฺปญฺญตฺตํ สาวกานํ สิกฺขาปทํ, อนุทฺทิฏฺฐํ ปาติโมกฺขํ; เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา, เต ตํ พฺรหฺมจริยํ ขิปฺปญฺเญว อนฺตรธาเปสุ๋; เสยฺยถาปิ สาริปุตฺต นานาปุปฺผานิ ผลเก นิกฺขิตฺตานิ สุตฺเตน อสงฺคหิตานิ, ตานิ วาโต วิกิรติ วิธมติ วิทฺธํเสติ; ตํ กิสฺส เหตุ; ยถาตํ[๒] สุตฺเตน อสงฺคหิตตฺตา, เอวเมว โข สาริปุตฺต เตสํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา, เต ตํ พฺรหฺมจริยํ ขิปฺปญฺเญว อนฺตรธาเปสุ๋;

กิลาสุโน[๓] จ เต พุทฺธา[๔] ภควนฺโต อเหสุ๋ สาวเก[๕] เจตสา เจโต ปริจฺจ โอวทิตุ๋; ภูตปุพฺพํ สาริปุตฺต, เวสฺสภู ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อญฺญตรสฺมึ ภีสนเก วนสณฺเฑ สหสฺสํ ภิกฺขุสงฺฆํ เจตสา เจโต ปริจฺจ โอวทติ อนุสาสติ ‘เอวํ วิตกฺเกถ, มา เอวํ วิตกฺกยิตฺถ; เอวํ มนสิกโรถ, มา เอวํ มนสากตฺถ;

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อพฺภุตธมฺมํ [๒] สี.,ฉ.,มหา. ยถา ตํ [๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อกิลาสุโน
[๔] สี.,ฉ.เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๕] สาวกานนฺติปิ ปาโฐ.

อิทำ ปชหถ, อิทำ อุปสมฺปชฺช วิหรถาติ; อถโข สาริปุตฺต เตสำ ภิกฺขุสหสฺสานำ เวสฺสภุนา ภควตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอวำ โอวทิยมานานำ เอวำ อนุสาสิยมานานำ[๑] อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจึสุ; ตตฺร สุทำ สาริปุตฺต ภึสนกสฺส วนสณฺฑสฺส ภึสนกตสฺมึ โหติ, โย โกจิ อวีตราโค ตำ วนสณฺฑำ ปวิสติ, เยภุยฺเยน โลมานิ หำสนฺติ; อยำ โข สาริปุตฺต เหตุ, อยำ ปจฺจโย, เยน ภควโต จ วิปสฺสิสฺส ภควโต จ สิขิสฺส ภควโต จ เวสฺสภุสฺส พฺรหฺมจริยำ น จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ.

[๒๐] “โก ปน ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน ภควโต จ กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกนาคมนสฺส ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยำ จิรฏฺฐิติกำ อโหสีติ. “ภควา จ สาริปุตฺต กกุสนฺโธ ภควา จ โกนาคมโน ภควา จ กสฺสโป อกิลาสุโน อเหสุำ สาวกานำ วิตฺถาเรน ธมฺมำ เทเสตุำ; พหุญฺจ เนสำ อโหสิ สุตฺตำ เคยฺยำ เวยฺยากรณำ คาถา อุทานำ อิติวุตฺตกำ ชาตกำ อพฺภูตธมฺมำ เวทลฺลำ, ปณฺณตฺตำ สาวกานำ สิกฺขาปทำ, อุทฺทิฏฺฐำ ปาติโมกฺขำ; เตสำ พุทฺธานำ ภควนฺตานำ อนฺตรธาเนน พุทฺธานุพุทฺธานำ สาวกานำ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา, เต ตำ พฺรหฺมจริยำ จิรำ ทีฆมทฺธานำ ฐเปสุำ; เสยฺยถาปิ สาริปุตฺต นานาปุปฺผานิ ผลเก นิกฺขิตฺตานิ สุตฺเตน สุสงฺคหิตานิ, ตานิ วาโต น วิกิรติ น วิธมติ น วิทฺธำเสติ; ตำ กิสฺส เหตุ, ยถาตำ สุตฺเตน สุสงฺคหิตตฺตา, เอวเมว โข สาริปุตฺต เตสำ พุทฺธานำ ภควนฺตานำ อนฺตรธาเนน

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ตสฺส ภิกฺขุสหสฺสสฺส เวสฺสภุนา ภควตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน เอวำ โอวทิยมานานำ เอวำ อนุสาสิยมานำ

พุทฺธานุพุทฺธานํ สาวกานํ อนฺตรธาเนน เย เต ปจฺฉิมา สาวกา นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา, เต ตํ พฺรหฺมจริยํ จิรํ ทีฆมทฺธานํ จเรปสุ; อยํ โข สาริปุตฺต เหตุ, อยํ ปจฺจโย, เยน ภควโต จ กกุสนฺธสฺส ภควโต จ โกนาคมนสฺส ภควโต จ กสฺสปสฺส พฺรหฺมจริยํ จิรฏฺฐิติกํ อโหสีติ.

[๒๑] อถโข อายสฺมา สาริปุตฺโต อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา, เยน ภควา, เตนญฺชลึ ปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ "เอตสฺส ภควา กาโล, เอตสฺส สุคต กาโล, ยํ ภควา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปยฺย[๑] อุทฺทิเสยฺย ปาติโมกฺขํ, ยถยิทํ พฺรหฺมจริยํ อทฺธนิยํ อสฺส จิรฏฺฐิติกนฺติ. "อาคเมหิ ตฺวํ สาริปุตฺต, อาคเมหิ ตฺวํ สาริปุตฺต, ตถาคโต ว ตตฺถ กาลํ ชานิสฺสติ; น ตาว สาริปุตฺต สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ, ยาว น อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา[๒] ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ; ยโต จ โข สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานํ ธมฺมานํ ปฏิฆาตาย; น ตาว สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สงฺโฆ รตฺตญฺญุมหตฺตํ ปตฺโต โหติ. ยโต จ โข สาริปุตฺต สงฺโฆ รตฺตญฺญุมหตฺตํ ปตฺโต โหติ; อถ อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานํ สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขํ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานํ ธมฺมานํ ปฏิฆาตาย. น ตาว สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา

---

[๑] สี.,ฉ. ปญฺญเปยฺย [๒] สี.,ฉ.,เท. อาสวฏฺฐานีย

ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สงฺโฆ เวปุลฺลมหตฺตำ ปตฺโต โหติ. ยโต จ โข สาริปุตฺต สงฺโฆ เวปุลฺลมหตฺตำ ปตฺโต โหติ. อถ อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานำ สิกฺขาปทำ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขำ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานำ ธมฺมานำ ปฏิฆาตาย. น ตาว สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สงฺโฆ ลาภคฺคมหตฺตำ ปตฺโต โหติ; ยโต จ โข สาริปุตฺต สงฺโฆ ลาภคฺคมหตฺตำ ปตฺโต โหติ. อถ อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานำ สิกฺขาปทำ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขำ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานำ ธมฺมานำ ปฏิฆาตาย. น ตาว สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สงฺโฆ พาหุสจฺจมหตฺตำ ปตฺโต โหติ; ยโต จ โข สาริปุตฺต สงฺโฆ พาหุสจฺจมหตฺตำ ปตฺโต โหติ; อถ อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานำ สิกฺขาปทำ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขำ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานำ ธมฺมานำ ปฏิฆาตาย.[๑] นิรพฺพุโท หิ สาริปุตฺต ภิกฺขุสงฺโฆ นิราทีนโว อปคตกาพโก สุทฺโธ ปริโยทาโต สาเร ปติฏฺฐิโต; อิเมสำ หิ สาริปุตฺต ปญฺจนฺนำ ภิกฺขุสตานำ โย ปจฺฉิมโก ภิกฺขุ, โส โสตาปนฺโน อวินิปาตธมฺโม นิยโต สมฺโพธิปรายโนติ.[๒]

---

[๑] สฺยา. น ตาว สาริปุตฺต อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ, ยาว น สงฺโฆ พาหุสจฺจมหตฺตำ ปตฺโต โหติ; ยโต จ โข สาริปุตฺต สงฺโฆ พาหุสจฺจมหตฺตำ ปตฺโต โหติ; อถ อิเธกจฺเจ อาสวฏฺฐานิยา ธมฺมา สงฺเฆ ปาตุภวนฺติ. อถ สตฺถา สาวกานำ สิกฺขาปทำ ปญฺญาเปติ, อุทฺทิสติ ปาติโมกฺขำ เตสญฺเญว อาสวฏฺฐานิยานำ ธมฺมานำ ปฏิฆาตายาติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สี.,ฉ. สมฺโพธิปรายโณติ.

[๒๒] อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อามนฺเตสิ “อาจิณฺณํ โข ปเนตํ อานนฺท ตถาคตานํ; เยหิ นิมนฺติตา วสฺสํ วสนฺติ, น เต อนปโลเกตฺวา ชนปทจาริกํ ปกฺกมนฺติ; อายามานนฺท, เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ อปโลเกสฺสามาติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปจฺจสฺโสสิ. อถโข ภควา นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย อายสฺมตา อานนฺเทน ปจฺฉาสมเณน, เยน เวรญฺชสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ภควา เอตทโวจ “นิมนฺติตมฺหา[๑] ตยา พฺราหฺมณ วสฺสํ วุตฺถา,[๒] อปโลเกม[๓] ตํ, อิจฺฉาม มยं ชนปทจาริกं ปกฺกมิตุนฺติ. “สจฺจํ โภ โคตม นิมนฺติตตฺถ มยา วสฺสํ วุตฺถา; อปิจ โย เทยฺยธมฺโม, โส น ทินฺโน; ตญฺจ โข โน อสนฺตํ, โนปิ อทาตุกมฺยตา; ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา, พหุกิจฺจา ฆราวาสา พหุกรณียา, อธิวาเสตุ เม ภวํ โคตโม สฺวาตนาย ภตฺตํ สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆนาติ. อธิวาเสสิ ภควา ตุณฺหีภาเวน. อถโข ภควา เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ. อถโข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สเก นิเวสเน ปณีตํ ขาทนียํ โภชนียํ ปฏิยาทาเปตฺวา ภควโต กาลํ อาโรจาเปสิ “กาโล โภ โคตม, นิฏฺฐิตํ ภตฺตนฺติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. นิมนฺติตมฺห [๒] สี.,ฉ. วสฺสํวุฏฺฐา, มหา. วสฺสํวุตฺถา
[๓] อิ. อปโลกาม

[๒๓] อถโข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺต-จีวรมาทาย, เยน เวรญฺชสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ สทฺธึ ภิกฺขุสงฺเฆน. อถโข เวรญฺโช พฺราหฺมโณ พุทฺธปฺปมุขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปตฺวา สมฺปวาเรตฺวา ภควนฺตํ ภุตฺตาวึ โอนีตปตฺตปาณึ ติจีวเรน อจฺฉาเทสิ, เอกเมกญฺจ ภิกฺขุ เอกเมเกน ทุสฺสยุเคน อจฺฉาเทสิ. อถโข ภควา เวรญฺชํ พฺราหฺมณํ ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสตฺวา สมาทเปตฺวา สมุตฺเตเชตฺวา สมฺปหํเสตฺวา อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ. อถโข ภควา เวรญฺชายํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา อนุปคมฺม โสเรยฺยํ สงฺกสฺสํ กณฺณกุชฺชํ, เยน ปยาคปติฏฺฐานํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปยาคปติฏฺฐาเน คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา, เยน พาราณสี, ตทวสริ. อถโข ภควา พาราณสิยํ ยถาภิรนฺตํ วิหริตฺวา, เยน เวสาลี, เตน จาริกํ ปกฺกามิ; อนุปุพฺเพน จาริกํ จรมาโน, เยน เวสาลี, ตทวสริ. ตตฺร สุทํ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ.[๑]

เวรญฺชภาณวาโร นิฏฺฐิโต.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. กูฏาคารสาลายนฺติ.

๑. ปาราชิกกณฺฑ

๑. ตตฺริเม จตฺตาโร ปาราชิกา ธมฺมา อุทฺเทสํ อาคจฺฉนฺติ.

๑. ปฐมปาราชิกํ

สุทินฺนภาณวาโร

[๒๔] เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยา อวิทูเร กลนฺทคาโม โหติ.[๑] ตตฺถ สุทินฺโน นาม กลนฺทปุตฺโต[๒] เสฏฺฐิปุตฺโต โหติ. อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต สมฺพหุเลหิ สหายเกหิ สทฺธึ เวสาลึ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยน. เตน โข ปน สมเยน ภควา มหติยา ปริสาย ปริวุโต ธมฺมํ เทเสนฺโต นิสินฺโน โหติ. อทฺทสา[๓] โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควนฺตํ มหติยา ปริสาย ปริวุตํ ธมฺมํ เทเสนฺตํ นิสินฺนํ. ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ "ยนฺนูนาหํปิ ธมฺมํ สุเณยฺยนฺติ. อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต, เยน สา ปริสา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนสฺส โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส เอตทโหสิ "ยถา ยถา โข อหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยं จริตุํ; ยนฺนูนาหํ เกสมสฺสุํ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพเชยฺยนฺติ. อถโข สา ปริสา ภควตา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุตฺเตชิตา สมฺปหํสิตา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

---

[๑] ฉ. กลนฺทคาโม นาม อตฺถิ, เท. กลนฺทคาโม นาม โหติ, อิ. กลนฺทกคาโม นาม โหติ.
[๒] อิ. กลนฺทกปุตฺโต
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อทฺทส

[๒๕] อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต, อจิรวุฏฺฐิตาย ปริสาย, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ “ยถา ยถาหำ ภนฺเต ภควตา ธมฺมำ เทสิตำ อาชานามิ, นยิทำ สุกรำ อคารำ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณำ เอกนฺตปริสุทฺธำ สงฺขลิขิตำ พฺรหฺมจริยำ จริตุำ; อิจฺฉามหำ ภนฺเต เกสมสฺสุำ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชิตุำ, ปพฺพาเชตุ มำ ภควาติ. “อนุญฺญาโตสิ ปน ตฺวำ สุทินฺน มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ. “น โข อหำ ภนฺเต อนุญฺญาโต มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ. “น โข สุทินฺน ตถาคตา อนนุญฺญาตำ มาตาปิตูหิ ปุตฺตำ ปพฺพาเชนฺตีติ. “โสหำ ภนฺเต ตถา กริสฺสามิ, ยถา มำ มาตาปิตโร อนุชานิสฺสนฺติ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ.

[๒๖] อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต เวสาลิยำ ตำ กรณียำ ตีเรตฺวา, เยน กลนฺทคาโม, เยน มาตาปิตโร, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มาตาปิตโร เอตทโวจ “อมฺม ตาต[๑] ยถา ยถาหำ ภควตา ธมฺมำ เทสิตำ อาชานามิ, นยิทำ สุกรำ อคารำ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณำ เอกนฺตปริสุทฺธำ สงฺขลิขิตำ พฺรหฺมจริยำ จริตุำ; อิจฺฉามหำ เกสมสฺสุำ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชิตุำ; อนุชานาถ มำ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ. เอวำ วุตฺเต, สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อมฺมตาตา

สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ๎ “ตฺวํ โขสิ ตาต สุทินฺน อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ ตาต สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ มยนฺเต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. ทุติยมฺปิ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต มาตาปิตโร เอตทโวจุ๎ “อมฺม ตาต ยถา ยถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺตปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุ๎; อิจฺฉามหํ เกสมสฺสุ๎ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุ๎, อนุชานาถ มํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. ทุติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ๎ “ตฺวํ โขสิ ตาต สุทินฺน อมฺหากํ เอก-ปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ ตาต สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ มยนฺเต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. ตติยมฺปิ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต มาตาปิตโร เอตทโวจุ๎ “อมฺม ตาต ยถา ยถาหํ ภควตา ธมฺมํ เทสิตํ อาชานามิ, นยิทํ สุกรํ อคารํ อชฺฌาวสตา เอกนฺต-ปริปุณฺณํ เอกนฺตปริสุทฺธํ สงฺขลิขิตํ พฺรหฺมจริยํ จริตุ๎; อิจฺฉามหํ เกสมสฺสุ๎ โอหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตุ๎, อนุชานาถ มํ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ๎ “ตฺวํ โขสิ ตาต สุทินฺน อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ ตาต

สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ มยนฺเต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ.

[๒๗] อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต "น มํ มาตาปิตโร อนุชานนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ ตตฺเถว อนนฺตรหิตาย ภูมิยา นิปชฺชิ "อิเธว เม มรณํ ภวิสฺสติ ปพฺพชฺชา วาติ. อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต เอกมฺปิ ภตฺตํ น ภุญฺชิ, เทฺวปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ตีณิปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, จตฺตาริปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ปญฺจปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, ฉปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ, สตฺตปิ ภตฺตานิ น ภุญฺชิ.

[๒๘] อถโข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ "ตฺวํ โขสิ ตาต สุทินฺน อมฺหากํ เอก-ปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ ตาต สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ มยนฺเต อกามกา วินา ภวิสฺสาม, กึ ปน มยํ ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, อุฏฺเจหิ ตาต สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ; ภุญฺชนฺโต ปิวนฺโต ปริจาเรนฺโต กาเม ปริภุญฺชนฺโต ปุญฺญานิ กโรนฺโต อภิรมสฺสุ; น ตํ มยํ อนุชานาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. เอวํ วุตฺเต, สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺท-ปุตฺตสฺส มาตาปิตโร สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ "ตฺวํ โขสิ ตาต สุทินฺน อมฺหากํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ ตาต สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ มยนฺเต อกามกา วินา ภวิสฺสาม; กึ ปน มยํ ตํ

ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, อุฏฺเจหิ ตาต สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ; ภุญฺชนฺโต ปิวนฺโต ปริจาเรนฺโต กาเม ปริภุญฺชนฺโต ปุญฺญานิ กโรนฺโต อภิรมสฺสุ; น ตํ มยํ อนุชานาม อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. ตติยมฺปิ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ.

อถโข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา, เยน สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ๋ “ตฺวํ โขสิ สมฺม สุทินฺน มาตาปิตูนํ เอกปุตฺตโก ปิโย มนาโป สุเขธิโต สุขปริหโต, น ตฺวํ สมฺม สุทินฺน กิญฺจิ ทุกฺขสฺส ชานาสิ; มรเณนปิ เต มาตาปิตโร อกามกา วินา ภวิสฺสนฺติ; กึ ปน ตํ ชีวนฺตํ อนุชานิสฺสนฺติ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชาย, อุฏฺเจหิ สมฺม สุทินฺน, ภุญฺช จ ปิว จ ปริจาเรหิ จ; ภุญฺชนฺโต ปิวนฺโต ปริจาเรนฺโต กาเม ปริภุญฺชนฺโต ปุญฺญานิ กโรนฺโต อภิรมสฺสุ; น ตํ มาตาปิตโร อนุชานนฺติ[๑] อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชายาติ. เอวํ วุตฺเต, สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา สุทินฺนํ กลนฺทปุตฺตํ เอตทโวจุ๋ “ตฺวํ โขสิ สมฺม สุทินฺน ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ตุณฺหี อโหสิ.

[๒๙] อถโข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา, เยน สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส มาตาปิตโร เอตทโวจุ๋ “อมฺม ตาต เอโส สุทินฺโน อนนฺตรหิตาย ภูมิยา นิปนฺโน ‘อิเธว เม มรณํ ภวิสฺสติ ปพฺพชฺชา วาติ; สเจ ตุมฺเห สุทินฺนํ นานุชานิสฺสถ อคารสฺมา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อนุชานิสฺสนฺติ

อนคาริยำ ปพฺพชฺชาย, ตตฺเถว มรณำ อาคมิสฺสติ; สเจ ปน ตุมฺเห สุทินฺนำ อนุชานิสฺสถ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชาย, ปพฺพชิตำปิ นำ ทกฺขิสฺสถ; สเจ สุทินฺโน นาภิรมิสฺสติ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชาย, กา ตสฺส อญฺญา คติ ภวิสฺสติ, อิเธว ปจฺจาคมิสฺสติ; อนุชานาถ สุทินฺนำ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ. "อนุชานาม ตาตา สุทินฺนำ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ.

อถโข สุทินฺนสฺส กลนฺทปุตฺตสฺส สหายกา, เยน สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา สุทินฺนำ กลนฺทปุตฺตำ เอตทโวจุำ "อุฏฺเจหิ สมฺม สุทินฺน, อนุญฺญาโตสิ มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ.

[๓๐] อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต "อนุญฺญาโตมฺหิ กิร มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชายาติ หฏฺโฐ อุทคฺโค ปาณินา คตฺตานิ ปริปุญฺฉนฺโต วุฏฺฐาสิ. อถโข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต กติปาหำ พลำ คาเหตฺวา,[๑] เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ "อนุญฺญาโตมฺหิ[๒] อหำ ภนฺเต มาตาปิตูหิ อคารสฺมา อนคาริยำ ปพฺพชฺชาย, ปพฺพาเชตุ มำ ภนฺเต[๓] ภควาติ. อลตฺถ โข สุทินฺโน กลนฺทปุตฺโต ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชำ, อลตฺถ อุปสมฺปทำ. อจิรูปสมฺปนฺโน จ ปนายสฺมา สุทินฺโน เอวรูเป ธุตคุเณ[๔] สมาทาย วตฺตติ อารญฺญิโก โหติ ปิณฺฑปาติโก ปสุกูลิโก สปทานจาริโก, อญฺญตรำ วชฺชีคามำ อุปนิสฺสาย วิหรติ.

---

[๑] อิ. คเหตฺวา
[๒] สี.,ฉ.,เท. อนุญฺญาโต อหำ หิ, อิ. อนุญฺญาโตหำ
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๔] สี.,ฉ.,มหา. ธุตคุเณ

เตน โข ปน สมเยน วชฺชี ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส เอตทโหสิ “เอตรหิ โข วชฺชี ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ; พหู โข ปน เม เวสาลิยํ ญาตกา[๑] อฑฺฒา มหทฺธนา มหาโภคา ปหูตชาตรูปรชตา ปหูตวิตฺตูปกรณา ปหูตธนธญฺญา; ยนฺนูนาหํ ญาตกานํ[๒] อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ, ญาตกาปิ มํ นิสฺสาย ทานานิ ทสฺสนฺติ, ปุญฺญานิ กริสฺสนฺติ; ภิกฺขู จ ลาภํ ลจฺฉนฺติ, อหญฺจ ปิณฺฑเกน น กิลมิสฺสามีติ. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย, เยน เวสาลี, เตน ปกฺกามิ; อนุปุพฺเพน จาริกํ จรมาโน,[๓] เยน เวสาลี, ตทวสริ. ตตฺร สุทํ อายสฺมา สุทินฺโน เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ. อสฺโสสุ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาตกา “สุทินฺโน กิร กลนฺทปุตฺโต เวสาลึ อนุปฺปตฺโตติ. เต อายสฺมโต ทินฺนสฺส สฏฺฐิมตฺเต ถาลิปาเก ภตฺตาภิหารํ อภิหรึสุ. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน เต สฏฺฐิมตฺเต ถาลิปาเก ภิกฺขูนํ วิสฺสชฺเชตฺวา ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กลนฺทคามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ, กลนฺทคาเม สปทานํ ปิณฺฑาย จรมาโน, เยน สกปิตุ นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ.

[๓๑] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ ฉฑฺเฑตุกามา โหติ. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน ตํ ญาติทาสึ เอตทโวจ “สเจ ตํ ภคินิ ฉฑฺฑนียธมฺมํ, อิธ เม

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ญาตี [๒] ฉ.,เท.,อิ. ญาตี, มหา. ญาตเก [๓] ฉ.,เท.,อิ. จาริกํ จรมาโนติ อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ปตฺเต อากิราติ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปตฺเต อากิรนฺตี หตฺถานญฺจ ปาทานญฺจ สรสฺส จ นิมิตฺตํ อคฺคเหสิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ญาติทาสี, เยนายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตรํ เอตทโวจ "ยคฺฆยฺเย ชาเนยฺยาสิ, อยฺยปุตฺโต สุทินฺโน อนุปฺปตฺโตติ. "สเจ เช[๑] สจฺจํ ภณสิ, อทาสึ ตํ กโรมีติ.

[๓๒] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สุทินฺโน ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อญฺญตรํ กุฑฺฑมูลํ[๒] นิสฺสาย ปริภุญฺชติ. ปิตาปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส กมฺมนฺตา อาคจฺฉนฺโต อทฺทส อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ตํ อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ อญฺญตรํ กุฑฺฑมูลํ นิสฺสาย ปริภุญฺชนฺตํ; ทิสฺวาน, เยนายสฺมา สุทินฺโน, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ "อตฺถิ นาม ตาต สุทินฺน, อาภิโทสิกํ กุมฺมาสํ ปริภุญฺชิสฺสสิ; นนุ[๓] ตาต สุทินฺน สกเคหํ[๔] คนฺตพฺพนฺติ. "อคมมฺหา[๕] โข เต คหปติ เคหํ, ตตายํ[๖] อาภิโทสิโก กุมฺมาโส มยา ลทฺโธติ.[๗] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส พาหายํ คเหตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ "เอหิ ตาต สุทินฺน, ฆรํ คมิสฺสามาติ. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน, เยน สกปิตุ นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ "ภุญฺช ตาต สุทินฺนาติ. "อลํ

---

[๑] สี.,ฉ.,มหา. สเจ เช ตฺวํ
[๒] สี.,ฉ. กุฏฺฏมูลํ
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นนุ นาม
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สกํ เคหํ
[๕] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อคมิมฺห
[๖] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ตโตยํ, อิ. ตตฺรายํ
[๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มยา ลทฺโธติ อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

คหปติ, กตํ เม อชฺช ภตฺตกิจฺจนฺติ. "อธิวาเสหิ ตาต สุทินฺน สฺวาตนาย ภตฺตนฺติ. อธิวาเสสิ โข อายสฺมา สุทินฺโน ตุณฺหีภาเวน. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ.

[๓๓] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน หริเตน โคมเยน ปจฺจึ โอปุญฺฉาเปตฺวา[๑] เทฺว ปุญฺเช การาเปสิ เอกํ หิรญฺญสฺส เอกํ สุวณฺณสฺส; ตาว มหนฺตา ปุญฺชา อเหสุ, โอรโต จิโต ปุริโส ปารโต จิตํ ปุริสํ น ปสฺสติ, ปารโต จิโต ปุริโส โอรโต จิตํ ปุริสํ น ปสฺสติ; เต ปุญฺเช กิลญฺเชหิ ปฏิจฺฉาทาเปตฺวา มชฺเฌ อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา ติโรกรณียํ ปริกฺขิปาเปตฺวา[๒] อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อามนฺเตสิ "เตนหิ[๓] วธู, เยน อลงฺกาเรน อลงฺกตา ปุตฺตสฺส[๔] สุทินฺนสฺส ปิยา อโหสิ มนาปา, เตน อลงฺกาเรน อลงฺกราติ. "เอวํ อยฺเยติ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจสฺโสสิ.

[๓๔] อถโข อายสฺมา สุทินฺโน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย, เยน สกปิตุ นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา, เยนายสฺมา สุทินฺโน, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต ปุญฺเช วิวราเปตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ "อิทนฺเต ตาต สุทินฺน มาตุมตฺติกํ, อิตฺถิกาย อิตฺถีธนํ,[๕] อญฺญํ เปตฺติกํ, อญฺญํ ปิตามหํ; ลพฺภา ตาต สุทินฺน หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ

---

[๑] สี.,ฉ. โอปุญฺชาเปตฺวา [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปริกฺขิปิตฺวา [๓] อิ. เตนหิ ตฺวํ
[๔] สี.,ฉ.,เท. ปุตฺตสฺส เม [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิตฺถิธนํ

ภุญฺชิตุ์ ปุญฺญานิ จ กาตุ์; เอหิ ตฺวำ ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ, ปุญฺญานิ จ กโรหีติ. “ตาต น อุสฺสหามิ, น วิสหามิ; อภิรโต อหำ พฺรหฺมจริยำ จรามีติ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมนฺตำ สุทินฺนำ เอตทโวจ “อิทนฺเต ตาต สุทินฺน มาตุมตฺติกำ, อิตฺถิกาย อิตฺถีธนำ, อญฺญำ เปตฺติกำ, อญฺญำ ปิตามหำ; ลพฺภา ตาต สุทินฺน หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุ์ ปุญฺญานิ จ กาตุ์; เอหิ ตฺวำ ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ, ปุญฺญานิ จ กโรหีติ. “วเทยฺยาม โข ตำ คหปติ, สเจ ตฺวำ นาติกฑฺเฒยฺยาสีติ. “วเทหิ ตาต สุทินฺนาติ. “เตนหิ ตฺวำ คหปติ มหนฺเต มหนฺเต สาณิปสิพฺพเก การาเปตฺวา หิรญฺญสุวณฺณสฺส ปูราเปตฺวา สกเฏหิ นิพฺพาหาเปตฺวา มชฺเฌ คงฺคาย โสเต โอสาเทหิ;[๑] ตำ กิสฺส เหตุ, ยำ หิ เต คหปติ ภวิสฺสติ ตโตนิทานำ ภยำ วา ฉมฺภิตตฺตำ วา โลมหำโส วา อารกฺโข วา, โส เต น ภวิสฺสตีติ. เอวำ วุตฺเต, อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อนตฺตมโน อโหสิ “กถำ หิ นาม ปุตฺโต สุทินฺโน เอวำ วกฺขตีติ.

[๓๕] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปิตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกำ อามนฺเตสิ “เตนหิ วธู ตฺวำ ปิยา จ มนาปา จ, อปฺเปวนาม[๒] ปุตฺโต สุทินฺโน ตุยฺหำปิ วจนำ กเรยฺยาติ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปาเทสุ คเหตฺวา อายสฺมนฺตำ สุทินฺนำ เอตทโวจ “กีทิสา นาม ตา อยฺยปุตฺต อจฺฉราโย, ยาสำ ตฺวำ เหตุ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. โอปาเตหิ, อิ. ตาเรหิ

[๒] สี.,ฉ.,มหา. อปฺเปว นาม

พฺรหฺมจริยํ จรสีติ. “น โข อหํ ภคินิ อจฺฉรานํ เหตุ พฺรหฺมจริยํ จรามีติ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา “อชฺชตคฺเค มํ อยฺยปุตฺโต สุทินฺโน ภคินิวาเทน สมุทาจรตีติ ตตฺเถว มุจฺฉิตา ปปตา.

อถโข อายสฺมา สุทินฺโน ปิตรํ เอตทโวจ “สเจ คหปติ โภชนํ ทาตพฺพํ เทถ, มา โน วิเหฐยิตฺถาติ. “ภุญฺช ตาต สุทินฺนาติ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา จ ปิตา จ อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ปณีเตน ขาทนีเยน โภชนีเยน สหตฺถา สนฺตปฺเปสุ สมฺปวาเรสุ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ภุตฺตาวึ โอนีตปตฺตปาณึ เอตทโวจ “อิทํ ตาต สุทินฺน กุลํ อฑฺฒ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญ, ลพฺภา ตาต สุทินฺน หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุ ปุญฺญานิ จ กาตุ; เอหิ ตฺวํ ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ, ปุญฺญานิ จ กโรหีติ. “อมฺม น อุสฺสหามิ, น วิสหามิ; อภิรโต อหํ พฺรหฺมจริยํ จรามีติ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ “อิทํ ตาต สุทินฺน กุลํ อฑฺฒ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญ; เตนหิ ตาต สุทินฺน พีชกปิ เทหิ, มา โน อปุตฺตกํ สาปเตยฺยํ ลิจฺฉวิโน[๑] อติหราเปสุนฺติ. “เอตํ โข เม อมฺม สกฺกา กาตุนฺติ. “กหํ ปน ตาต สุทินฺน เอตรหิ วิหรสีติ. “มหาวเน อมฺมาติ. อถโข อายสฺมา สุทินฺโน อุฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ.

---

[๑] สี.,ฉ.,มหา.,ทย. ลิจฺฉวโย, อิ. ลิจฺฉวิโย

[๓๖] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อามนฺเตสิ “เตนหิ วจฺเฉ ยทา อุตุนี อโหสิ, ปุปฺผํ เต อุปฺปนฺนํ โหติ, อถ เม อาโรเจยฺยาสีติ. “เอวํ อยฺเยติ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจสฺโสสิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา น จิรสฺเสว อุตุนี อโหสิ, ปุปฺผสา อุปฺปชฺชิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตรํ เอตทโวจ “อุตุนิมฺหิ อยฺเย, ปุปฺผํ เม อุปฺปนฺนนฺติ. “เตนหิ วจฺเฉ, เยน อลงฺกาเรน อลงฺกตา ปุตฺตสฺส สุทินฺนสฺส ปิยา อโหสิ มนาปา, เตน อลงฺกาเรน อลงฺกราติ. “เอวํ อยฺเยติ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตุยา ปจฺจสฺโสสิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกํ อาทาย, เยน มหาวนํ, เยนายสฺมา สุทินฺโน, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ “อิทํ ตาต สุทินฺน กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํ, ลพฺภา ตาต สุทินฺน หีนายาวตฺติตฺวา โภคา จ ภุญฺชิตุํ ปุญฺญานิ จ กาตุํ; เอหิ ตฺวํ ตาต สุทินฺน, หีนายาวตฺติตฺวา โภเค จ ภุญฺชสฺสุ, ปุญฺญานิ จ กโรหีติ. “อมฺม น อุสฺสหามิ, น วิสหามิ; อภิรโต อหํ พฺรหฺมจริยํ จรามีติ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส มาตา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ เอตทโวจ “อิทํ ตาต สุทินฺน กุลํ อฑฺฒํ มหทฺธนํ มหาโภคํ ปหูตชาตรูปรชตํ ปหูตวิตฺตูปกรณํ ปหูตธนธญฺญํ; เตนหิ ตาต สุทินฺน พีชกมฺปิ เทหิ, มา โน อปุตฺตกํ สาปเตยฺยํ ลิจฺฉวิโน อติหราเปสุนฺติ. “เอตํ โข เม อมฺม สกฺกา กาตุนฺติ ปุราณทุติยิกาย พาหายํ

คเหตฺวา มหาวนํ อชฺโฌคาเหตฺวา อปฺปญฺญตฺเต สิกฺขาปเท อนาทีนวทสฺโส ปุราณทุติยิกาย ติกฺขตฺตุ์ เมถุนํ ธมฺมํ อภิวิญฺญาเปสิ. สา เตน คพฺภํ คณฺหิ.

ภุมฺมา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุ์ "นิรพฺพุโท วต โภ ภิกฺขุสงฺโฆ นิราทีนโว, สุทินฺเนน กลนฺทปุตฺเตน อพฺพุทํ อุปฺปาทิตํ, อาทีนโว อุปฺปาทิโตติ. ภุมฺมานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา จาตุมฺมหาราชิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุ์ ฯเปฯ ตาวตึสา เทวา ฯเปฯ ยามา เทวา ฯเปฯ ตุสิตา เทวา ฯเปฯ นิมฺมานรตี เทวา ฯเปฯ ปรนิมฺมิตวสวตฺตี เทวา ฯเปฯ พฺรหฺมกายิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสุ์ "นิรพฺพุโท วต โภ ภิกฺขุสงฺโฆ นิราทีนโว, สุทินฺเนน กลนฺทปุตฺเตน อพฺพุทํ อุปฺปาทิตํ, อาทีนโว อุปฺปาทิโตติ. อิติห เตน ขเณน เตน มุหุตฺเตน ยาว พฺรหฺมโลกา สทฺโท อพฺภุคฺคญฺฉิ.[๑]

อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกา ตสฺส คพฺภสฺส ปริปากมนฺวาย ปุตฺตํ วิชายิ. อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส สหายกา ตสฺส ทารกสฺส "พีชโกติ นามํ อกํสุ, อายสฺมโต สุทินฺนสฺส ปุราณทุติยิกาย "พีชกมาตาติ นามํ อกํสุ, อายสฺมโต สุทินฺนสฺส "พีชกปิตาติ นามํ อกํสุ. เต อปเรน สมเยน อุโภ อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺวา อรหตฺตํ สจฺฉากํสุ.

[๓๗] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส อหุเทว กุกฺกุจฺจํ อหุ วิปฺปฏิสาโร "อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา, ทุลฺลทฺธํ วต เม, น วต เม สุลทฺธํ, โยหํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขึ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุนฺติ. โส เตเนว กุกฺกุจฺเจน เตน วิปฺปฏิสาเรน กิโส อโหสิ

---

[๑] สี.,ฉ. อพฺภุคฺคจฺฉิ

ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต อนฺโตมโน ลีนมโน ทุกฺขี ทุมฺมโน วิปฺปฏิสารี, ปชฺฌายิ.

[๓๘] อถโข อายสฺมโต สุทินฺนสฺส สหายกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตัง สุทินฺนัง เอตทโวจุง "ปุพฺเพ โข ตฺวัง อาวุโส สุทินฺน วณฺณวา อโหสิ ปีนินฺทฺริโย[๑] ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนจฺฉวิวณฺโณ ปริโยทาโต, โสทานิ ตฺวัง เอตรหิ กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต อนฺโตมโน ลีนมโน ทุกฺขี ทุมฺมโน วิปฺปฏิสารี, ปชฺฌายสิ; กจฺจิ โน ตฺวัง อาวุโส สุทินฺน อนภิรโต พฺรหฺมจริยัง จรสีติ. "น โข อหัง อาวุโส อนภิรโต พฺรหฺมจริยัง จรามิ, อตฺถิ เม ปาปกมฺมัง[๒] กตัง, ปุราณทุติยิกาย เมถุโน ธมฺโม ปฏิเสวิโต; ตสฺส มยฺหัง อาวุโส อหุเทว กุกฺกุจฺจัง อหุ วิปฺปฏิสาโร 'อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา, ทุลฺลทฺธัง วต เม, น วต เม สุลทฺธัง, โยหัง เอวัง สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขึ ยาวชีวัง ปริปุณฺณัง ปริสุทฺธัง พฺรหฺมจริยัง จริตุนฺติ. "อลัง หิ เต อาวุโส สุทินฺน กุกฺกุจฺจาย, อลัง วิปฺปฏิสาราย, ยัง ตฺวัง เอวัง สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวัง ปริปุณฺณัง ปริสุทฺธัง พฺรหฺมจริยัง จริตุง; นนุ อาวุโส ภควตา อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย; วิสัโยคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สัโยคาย; อนุปาทานาย ธมฺโม เทสิโต, โน สอุปาทานาย, ตตฺถ นาม ตฺวัง อาวุโส, ภควตา วิราคาย ธมฺเม เทสิเต, สราคาย เจเตสฺสสิ; วิสัโยคาย ธมฺเม เทสิเต, สัโยคาย เจเตสฺสสิ; อนุปาทานาย ธมฺเม เทสิเต, สอุปาทานาย

---

[๑] ฉ.,เท. ปีณินฺทฺริโย [๒] ฉ. ปาปกัง, อิ. ปาปัง กมฺมัง

เจเตสฺสสิ; นนุ อาวุโส ภควตา อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธมฺโม เทสิโต, มทนิมฺมทนาย ฯเปฯ ปิปาสวินยาย ฯเปฯ อาลยสมุคฺฆาตาย ฯเปฯ วฏฺฏูปจฺเฉทาย ฯเปฯ ตณฺหกฺขยาย[๑] ฯเปฯ วิราคาย ฯเปฯ นิโรธาย ฯเปฯ นิพฺพานาย ธมฺโม เทสิโต, นนุ อาวุโส ภควตา อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, เนตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย; อถเขฺวตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ.

[๓๙] อถโข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ตฺวํ สุทินฺน ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวสีติ.[๒] "สจฺจํ ภควาติ.[๓] วิครหิ พุทฺโธ ภควา อนนุจฺฉวิกํ[๔] โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย; วิสโยคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สโยคาย; อนุปาทานาย ธมฺโม เทสิโต, โน สอุปาทานาย,

---

[๑] สี.,ฉ. ตณฺหากฺขยาย
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปฏิเสวีติ
[๓] อิ. อิติสทฺโท น ทิสฺสติ.
[๔] อิ. อนนุจฺฉวิยํ

ตตฺถ นาม ตฺวํ โมฆปุริส, มยา วิราคาย ธมฺมเม เทสิเต, สราคาย เจเตสฺสสิ; วิสญฺโญคาย ธมฺมเม เทสิเต, สญฺโญคาย เจเตสฺสสิ; อนุปาทานาย ธมฺมเม เทสิเต, สอุปาทานาย เจเตสฺสสิ; นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธมฺโม เทสิโต, มทนิมฺมทนาย ฯเปฯ ปิปาสวินยาย ฯเปฯ อาลยสมุคฺฆาตาย ฯเปฯ วฏฺฏูปจฺเฉทาย ฯเปฯ ตณฺหกฺขยาย ฯเปฯ วิราคาย ฯเปฯ นิโรธาย ฯเปฯ นิพฺพานาย ธมฺโม เทสิโต, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, วรนฺเต โมฆปุริส อาสีวิสสฺส[๑] โฆรวิสสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ; วรนฺเต โมฆปุริส กณฺหสปฺปสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ; วรนฺเต โมฆปุริส องฺคารกาสุยา อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย[๒] องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มาตุคามสฺส องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ; ตํ กิสฺส เหตุ, ตโตนิทานํ หิ โมฆปุริส มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยं อุปปชฺเชยฺย, อิโตนิทานญฺจ โข โมฆปุริส กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยं อุปปชฺเชยฺย; ตตฺถ นาม ตฺวํ โมฆปุริส ยํ ตฺวํ อสทฺธมฺมํ คามธมฺมํ วสลธมฺมํ ทุฏฺฐุลฺลํ โอทกนฺติกํ รหสฺสํ ทฺวยํ ทฺวยสมาปตฺตึ

---

[๑] สี.,ฉ. อาสิวิสสฺส

[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สโชติภูตาย

สมาปชฺชิสฺสสิ; พหุนฺนํ โข ตฺวํ โมฆปุริส อกุสลานํ ธมฺมานํ อาทิกตฺตา ปุพฺพงฺคโม, เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย; อถเขฺวตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ.

อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ สุทินฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุปฺโปสตาย มหิจฺฉตาย อสนฺตุฏฺฐิตาย[๑] สงฺคณิกาย โกสชฺชสฺส อวณฺณํ ภาสิตฺวา อเนกปริยาเยน สุภรตาย สุโปสตาย อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺส สลฺเลขสฺส ธุตสฺส[๒] ปาสาทิกสฺส อปฺปจฺจยสฺส วิริยารมฺภสฺส วณฺณํ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ "เตนหิ ภิกฺขเว ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปสฺสามิ ทส อตฺถวเส ปฏิจฺจ สงฺฆสุฏฺฐุตาย, สงฺฆผาสุตาย, ทุมฺมงฺกูนํ ปุคฺคลานํ นิคฺคหาย, เปสลานํ ภิกฺขูนํ ผาสุวิหาราย, ทิฏฺฐธมฺมิกานํ อาสวานํ สํวราย, สมฺปรายิกานํ อาสวานํ ปฏิฆาตาย, อปฺปสนฺนานํ ปสาทาย, ปสนฺนานํ ภิยฺโยภาวาย, สทฺธมฺมฏฺฐิติยา, วินยานุคฺคหาย; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

"โย ปน ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย, ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

สุทินฺนภาณวาโร นิฏฺฐิโต.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อสนฺตุฏฺฐิตาย [๒] สี.,ฉ.,เท. ธุตสฺส

มกฺกฏีวตฺถุ

[๔๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยำ มหาวเน มกฺกฏึ อามิเสน อุปลาเปตฺวา ตสฺสา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวติ. อถโข โส ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยำ นิวาเสตฺวา ปตฺต-จีวรมาทาย เวสาลึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู เสนาสนจาริกำ อาหิณฺฑนฺตา, เยน ตสฺส ภิกฺขุโน วิหาโร, เตนุปสงฺกมึสุ. อทฺทสา โข สา มกฺกฏี เต ภิกฺขู ทูรโต ว อาคจฺฉนฺเต; ทิสฺวาน, เยน เต ภิกฺขู, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เตสำ ภิกฺขูนำ ปุรโต กฏึปิ จาเลสิ, เฉปฺปิปิ จาเลสิ, กฏึปิ โอฑฺฑิ, นิมิตฺตำปิ อกาสิ. อถโข เตสำ ภิกฺขูนำ เอตทโหสิ “นิสฺสำสยำ โข โส ภิกฺขุ อิมิสฺสา มกฺกฏิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวตีติ, เอกมนฺตำ นิลียึสุ. อถโข โส ภิกฺขุ เวสาลิยำ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปิณฺฑปาตำ อาทาย ปฏิกฺกมิ.

[๔๑] อถโข สา มกฺกฏี, เยน โส ภิกฺขุ, เตนุปสงฺกมิ. อถโข โส ภิกฺขุ ตำ ปิณฺฑปาตำ เอกเทสำ ภุญฺชิตฺวา เอกเทสำ ตสฺสา มกฺกฏิยา อทาสิ. อถโข สา มกฺกฏี ตำ ปิณฺฑปาตำ[๑] ภุญฺชิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน กฏึ โอฑฺฑิ. อถโข โส ภิกฺขุ ตสฺสา มกฺกฏิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวติ. อถโข เต ภิกฺขู ตำ ภิกฺขุำ เอตทโวจุำ “นนุ อาวุโส ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ, กิสฺส ตฺวำ อาวุโส อิมิสฺสา[๒] มกฺกฏิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวสีติ. “สจฺจำ อาวุโส ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ; ตญฺจ โข มนุสฺสิตฺถิยา, โน ติรจฺฉานคตายาติ. “นนุ อาวุโส ตเถว ตำ โหติ, อนนุจฺฉวิกำ

---

[๑] อิ. ตำ ปิณฺฑำ

[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาวุโส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ อาวุโส เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ, นนุ อาวุโส ภควตา อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย ฯเปฯ กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, เนตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย; อถเขฺวตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ. อถโข เต ภิกฺขู ตํ ภิกฺขุํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ.

[๔๒] อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ตํ ภิกฺขุํ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ตฺวํ ภิกฺขุ มกฺกฏิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวสีติ.[๑] "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา น สกฺขิสฺสสิ ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย ฯเปฯ กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, วรนฺเต โมฆปุริส อาสีวิสสฺส โฆรวิสสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ; วรนฺเต โมฆปุริส กณฺหสปฺปสฺส มุเข องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ; วรนฺเต โมฆปุริส องฺคารกาสุยา อาทิตฺตาย สมฺปชฺชลิตาย สญฺโชติภูตาย องฺคชาตํ ปกฺขิตฺตํ, น เตฺวว มกฺกฏิยา องฺคชาเต องฺคชาตํ

---

[๑] สี.,ฉ. ปฏิเสวีติ.

ปกฺขิตฺตํ; ตํ กิสฺส เหตุ, ตโตนิทานํ หิ โมฆปุริส มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย, อิโตนิทานญฺจ โข โมฆปุริส กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย; ตตฺถ นาม ตฺวํ โมฆปุริส, ยํ ตฺวํ อสทฺธมฺมํ คามธมฺมํ วสลธมฺมํ ทุฏฺฐุลฺลํ โอทกนฺติกํ รหสฺสํ ทฺวยํ ทฺวยสมาปตฺตึ สมาปชฺชิสฺสสิ; เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

“โย ปน ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสเวยฺย อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปิ, ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนं สิกฺขาปทं ปญฺญตฺตं โหติ.

[๑]มกฺกฏีวตฺถุ นิฏฺฐิตं.[๑]

สนฺถตภาณวาโร

[๔๓] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา เวสาลิกา วชฺชีปุตฺตกา ภิกฺขู ยาวทตฺถํ ภุญฺชึสุ, ยาวทตฺถํ สุปึสุ, ยาวทตฺถํ นฺหายึสุ; ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา อโยนิโส มนสิกริตฺวา สิกฺขं อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยं อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวึสุ. เต อปเรน สมเยน ญาติพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา โภคพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา โรคพฺยสเนนปิ ผุฏฺฐา อายสฺมนฺตं อานนฺทं อุปสงฺกมิตฺวา เอวं วเทนฺติ “น มยं ภนฺเต อานนฺท

[๑-๑] เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

พุทฺธครหิโน, น ธมฺมครหิโน, น สงฺฆครหิโน; อตฺตครหิโน มยํ ภนฺเต อานนฺท อนญฺญครหิโน; มยเมวมฺหา อลกฺขิกา, มยํ อปฺปปุญฺญา, เย มยํ เอวํ สฺวากฺขาเต ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺวา นาสกฺขิมฺหา ยาวชีวํ ปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ พฺรหฺมจริยํ จริตุํ; อิทานิปิ เจ[๑] มยํ ภนฺเต อานนฺท ลเภยฺยาม ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ, ลเภยฺยาม อุปสมฺปทํ; อิทานิปิ มยํ วิปสฺสกา กุสลานํ ธมฺมานํ ปุพฺพรตฺตาปรรตฺตํ โพธิปกฺขิกานํ ธมฺมานํ ภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหเรยฺยาม, สาธุ ภนฺเต อานนฺท ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจหีติ. “เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา อานนฺโท เวสาลิกานํ วชฺชีปุตฺตกานํ ปฏิสฺสุณิตฺวา, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ.

“อฏฺฐานเมตํ อานนฺท อนวกาโส, ยํ ตถาคโต วชฺชีนํ วา วชฺชีปุตฺตกานํ วา การณา สาวกานํ ปาราชิกํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ สมูหเนยฺยาติ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ “โย โข ภิกฺขเว[๒] ภิกฺขุ สิกฺขं อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยं อนาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติ, โส อาคโต น อุปสมฺปาเทตพฺโพ; โย จ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ[๓] สิกฺขं ปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยं อาวิกตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวติ, โส อาคโต อุปสมฺปาเทตพฺโพ; เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิทานิ เจปิ

[๒] สี.,ฉ.,เท. โย ภิกฺขเว, อิ. โย ปน ภิกฺขเว

[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๔๔] **“โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขูนำ สิกฺขาสาชีวสมาปนฺโน สิกฺขำ อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยำ อนาวิกตฺวา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสเวยฺย อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปิ, ปาราชิโก โหติ อสำวาโสติ.**

[๔๕] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ยถายุตฺโต ยถาชจฺโจ ยถานาโม ยถาโคตฺโต ยถาสีโล ยถาวิหารี ยถาโคจโร เถโร วา นโว วา มชฺฌิโม วา, เอโส วุจฺจติ “โย ปนาติ.

ภิกฺขูติ ภิกฺขโกติ ภิกฺขุ. ภิกฺขาจริยำ อชฺฌุปคโตติ ภิกฺขุ. ภินฺนปฏธโรติ ภิกฺขุ. สมญฺญาย ภิกฺขุ. ปฏิญฺญาย ภิกฺขุ. เอหิภิกฺขูติ ภิกฺขุ. ตีหิ สรณคมเนหิ อุปสมฺปนฺโนติ ภิกฺขุ. ภทฺโรติ ภิกฺขุ. สาโรติ ภิกฺขุ. เสโขติ ภิกฺขุ. อเสโขติ ภิกฺขุ.[๑] สมคฺเคน สงฺเฆน ญตฺติจตุตฺเถน กมฺเมน อกุปฺเปน ฐานารเหน อุปสมฺปนฺโนติ ภิกฺขุ. ตตฺร ยฺวายำ ภิกฺขุ สมคฺเคน สงฺเฆน ญตฺติจตุตฺเถน กมฺเมน อกุปฺเปน ฐานารเหน อุปสมฺปนฺโน, อยำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขูติ.

. **สิกฺขา**ติ ติสฺโส สิกฺขา อธิสีลสิกฺขา อธิจิตฺตสิกฺขา อธิปญฺญา-สิกฺขา. ตตฺร ยายำ อธิสีลสิกฺขา, อยำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตา “สิกฺขาติ.

สาชีวำ นาม ยำ ภควตา ปญฺญตฺตำ สิกฺขาปทำ, เอตำ สาชีวำ นาม; ตสฺมึ สิกฺขติ, เตน วุจฺจติ “สาชีวสมาปนฺโนติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ภทฺโร ภิกฺขุ สาโร ภิกฺขุ เสโข ภิกฺขุ อเสโข ภิกฺขูติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

สิกฺขํ อปฺปจฺจกฺขาย ทุพฺพลฺยํ อนาวิกตฺวาติ อตฺถิ ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา. อตฺถิ ภิกฺขเว, ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา.

กถญฺจ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺกณฺิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏิยมาโน[๑] หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน อุปาสกภาวํ ปตฺถยมาโน อารามิกภาวํ ปตฺถยมาโน สามเณรภาวํ ปตฺถยมาโน ติตฺถิยภาวํ ปตฺถยมาโน ติตฺถิยสาวกภาวํ ปตฺถยมาโน อสฺสมณภาวํ ปตฺถยมาโน อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน “ยนฺนูนาหํ พุทฺธํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวมฺปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

อถวา ปน อุกฺกณฺิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน “ยนฺนูนาหํ ธมฺมํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ สงฺฆํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ สิกฺขํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ วินยํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ ปาติโมกฺขํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ อุทฺเทสํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ อุปชฺฌายํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ อาจริยํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ สทฺธิวิหาริกํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ อนฺเตวาสิกํ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ยนฺนูนาหํ สมานุปชฺฌายกํ

---

[๑] สี.,ฉ. อฏฺฏียมาโน

ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง สมานาจริยกัง ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง สพฺรหฺมจารึ ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง คิหึ อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง อุปาสกัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง อารามิกัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง สามเณรัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง ติตฺถิยัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง ติตฺถิยสาวกัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง อสฺสมณัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยนฺนูนาหัง อสกฺยปุตฺติยัง อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวัมปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

[๔๖] อถวา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวัง อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวัง ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวัง ปตฺถยมาโน "ยทิ ปนาหัง พุทฺธัง ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ยทิ ปนาหัง อสกฺยปุตฺติโย อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อถาหัง[๑] พุทฺธัง ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อถาหัง อสกฺยปุตฺติโย อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "หนฺทาหัง พุทฺธัง ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "หนฺทาหัง อสกฺยปุตฺติโย อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "โหติ[๒] เม 'พุทฺธัง ปจฺจกฺเขยฺยนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "โหตุ เม 'อสกฺยปุตฺติโย อสฺสนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวัมปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อปาหัง

[๒] สฺยา. โหตุ

[๔๗] อถวา ปน อุกฺกณฺจิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน “มาตรํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปิตรํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ภาตรํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ภคินึ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปุตฺตํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ธีตรํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปชาปตึ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ญาตเก สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “มิตฺเต สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “คามํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “นิคมํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “เขตฺตํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “วตฺถุ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “หิรญฺญํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “สุวณฺณํ สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “สิปฺปี สรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปุพฺเพ หสิตํ ลปิตํ กีฬิตํ สมนุสฺสรามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวมฺปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

[๔๘] อถวา ปน อุกฺกณฺจิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวํ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวํ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวํ ปตฺถยมาโน “มาตา เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปิตา เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตพฺโพติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ภาตา เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตพฺโพติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ภคินี เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ปุตฺโต เม อตฺถิ, โส มยา โปเสตพฺโพติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ธีตา เม อตฺถิ,

สา มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ปชาปตี เม อตฺถิ, สา มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ญาตกา เม อตฺถิ, เต มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "มิตฺตา เม อตฺถิ, เต มยา โปเสตพฺพาติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

[๔๙] อถวา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวำ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวำ ปตฺถยมาโน "มาตา เม อตฺถิ, สา มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ปิตา เม อตฺถิ, โส มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ภาตา เม อตฺถิ, โส มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ภคินี เม อตฺถิ, สา มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ปุตฺโต เม อตฺถิ, โส มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ธีตา เม อตฺถิ, สา มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ปชาปตี เม อตฺถิ, สา มำ โปเสสฺสตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ญาตกา เม อตฺถิ, เต มำ โปเสสฺสนฺตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "มิตฺตา เม อตฺถิ, เต มำ โปเสสฺสนฺตีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "คาโม เม อตฺถิ, เตนปาหำ[๑] ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "นิคโม เม อตฺถิ, เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "เขตฺตำ เม อตฺถิ, เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "วตฺถุ[๒] เม อตฺถิ, เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "หิรญฺญำ เม อตฺถิ, เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สุวณฺณำ เม อตฺถิ,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. เตนาหำ [๒] สี.,ฉ.,เท. วตฺถุ

เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “สิปฺปี เม อตฺถิ, เตนปาหำ ชีวิสฺสามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

[๕๐] อถวา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวำ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวำ ปตฺถยมาโน “ทุกฺกรนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “น สุกรนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “ทุจฺจรนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “น สุจรนฺติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “น อุสฺสหามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “น วิสหามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “น รมามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “นาภิรมามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ โข ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ อปฺปจฺจกฺขาตา.

[๕๑] กถญฺจ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวำ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวำ ปตฺถยมาโน “พุทฺธำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา.

อถวา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวำ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวำ ปตฺถยมาโน ธมฺมำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “สงฺฆำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “สิกฺขำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ “วินยำ

ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ปาติโมกฺขำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อุทฺเทสำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อุปชฺฌายำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อาจริยำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สทฺธิวิหาริกำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อนฺเตวาสิกำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สมานุปชฺฌายกำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สมานาจริยกำ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สพฺรหฺมจารึ ปจฺจกฺขามีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "คิหีติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อุปาสโกติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อารามิโกติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สามเณโรติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ติตฺถิโยติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "ติตฺถิยสาวโกติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อสฺสมโณติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อสกฺยปุตฺติโยติ มำ ธาเรหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา.

[๔๒] อถวา ปน อุกฺกณฺฐิโต อนภิรโต สามญฺญา จวิตุกาโม ภิกฺขุภาวำ อฏฺฏิยมาโน หรายมาโน ชิคุจฺฉมาโน คิหิภาวำ ปตฺถยมาโน ฯเปฯ อสกฺยปุตฺติยภาวำ ปตฺถยมาโน "อลำ เม พุทฺเธนาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "อลำ เม สพฺรหฺมจารีหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ภิกฺขเว[๑] ฯเปฯ อถวา ปน ฯเปฯ "กินฺนุ เม พุทฺเธนาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "กินฺนุ เม สพฺรหฺมจารีหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวำปิ ฯเปฯ อถวา ปน ฯเปฯ "น มมตฺโถ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

พุทฺเธนาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "น มมตฺโถ สพฺรหฺมจารีหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวมฺปิ ฯเปฯ อถวา ปน ฯเปฯ "สุมุตฺตาหํ พุทฺเธนาติ วทติ วิญฺญาเปติ. ฯเปฯ "สุมุตฺตาหํ สพฺรหฺมจารีหีติ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวมฺปิ ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา.

[๕๓] ยานิ วา ปนญฺญานิปิ อตฺถิ พุทฺธเววจนานิ วา ธมฺมเววจนานิ วา สงฺฆเววจนานิ วา สิกฺขาเววจนานิ วา วินยเววจนานิ วา ปาติโมกฺขเววจนานิ วา อุทฺเทสเววจนานิ วา อุปชฺฌายเววจนานิ วา อาจริยเววจนานิ วา สทฺธิวิหาริกเววจนานิ วา อนฺเตวาสิกเววจนานิ วา สมานุปชฺฌายกเววจนานิ วา สมานาจริยกเววจนานิ วา สพฺรหฺมจาริเววจนานิ วา คิหิเววจนานิ วา อุปาสกเววจนานิ วา อารามิกเววจนานิ วา สามเณรเววจนานิ วา ติตฺถิยเววจนานิ วา ติตฺถิยสาวกเววจนานิ วา อสฺสมณเววจนานิ วา อสกฺยปุตฺติยเววจนานิ วา, เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิงฺเคหิ เตหิ นิมิตฺเตหิ วทติ วิญฺญาเปติ. เอวมฺปิ[๑] โข ภิกฺขเว ทุพฺพลฺยาวิกมฺมญฺเจว โหติ สิกฺขา จ ปจฺจกฺขาตา.

[๕๔] กถญฺจ ภิกฺขเว อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุนา[๒] เยหิ อากาเรหิ เยหิ ลิงฺเคหิ เยหิ นิมิตฺเตหิ สิกฺขา ปจฺจกฺขาตา โหติ, เตหิ อากาเรหิ เตหิ ลิงฺเคหิ เตหิ นิมิตฺเตหิ อุมฺมตฺตโก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อุมฺมตฺตกสฺส สนฺติเก สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. ขิตฺตจิตฺโต สิกฺขํ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ

---

[๑] สี.,ฉ.,อิ. ปิสทฺโท น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สิกฺขา. ขิตฺตจิตฺตสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. เวทนฏฺโฏ[๑] สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. เวทนฏฺฏสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. เทวตาย สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. ติรจฺฉานคตสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อริยเกน มิลกฺขกสฺส[๒] สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. โส เจ[๓] น ปฏิวิชานาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. มิลกฺขเกน อริยกสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. โส เจ น ปฏิวิชานาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อริยเกน อริยกสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. โส เจ น ปฏิวิชานาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. มิลกฺขเกน มิลกฺขกสฺส สนฺติเก สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. โส เจ น ปฏิวิชานาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. ทวาย สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. รวาย สิกฺขำ ปจฺจกฺขาติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อสาเวตุกาโม สาเวติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. สาเวตุกาโม น สาเวติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. อวิญฺญุสฺส สาเวติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. วิญฺญุสฺส น สาเวติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. สพฺพโส วา ปน น สาเวติ. อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา. เอวำ โข ภิกฺขเว อปฺปจฺจกฺขาตา โหติ สิกฺขา.

[๔๕] **เมถุนธมฺโม** นาม โย โส อสทฺธมฺโม คามธมฺโม วสลธมฺโม ทุฏฺฐุลฺลำ โอทกนฺติกำ รหสฺสำ ทฺวยำ ทฺวยสมาปตฺติ, เอโส เมถุนธมฺโม นาม.

---

[๑] สี.,ฉ.,มหา. เวทนาฏฺโฏ, เอวมุปริปิ.
[๒] สี.,ฉ. มิลกฺขสฺส, อิ. มิลกฺขุกสฺส
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โส จ

ปฏิเสวติ นาม โย นิมิตฺเตน นิมิตฺตํ องฺคชาเตน องฺคชาตํ อนฺตมโส ติลผลมตฺตมฺปิ ปเวเสติ, เอโส ปฏิเสวติ นาม.

อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปีติ ติรจฺฉานคติตฺถิยาปิ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย, ปเคว มนุสฺสิตฺถิยา; เตน วุจฺจติ "อนฺตมโส ติรจฺฉานคตายปีติ.

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปุริโส สีสจฺฉินฺโน อภพฺโพ เตน สรีรพนฺธเนน ชีวิตุ, เอวเมว ภิกฺขุ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย; เตน วุจฺจติ "ปาราชิโก โหตีติ.

อสංวาโสติ สංวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา,[๑] เอโส สංวาโส นาม โส เตน สทฺธึ นตฺถิ, เตน วุจฺจติ "อสංวาโสติ.

[๕๖] ติสฺโส อิตฺถิโย มนุสฺสิตฺถี อมนุสฺสิตฺถี ติรจฺฉานคติตฺถี. ตโย อุภโตพฺยญฺชนกา มนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนโก อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนโก ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนโก. ตโย ปณฺฑกา มนุสฺสปณฺฑโก อมนุสฺสปณฺฑโก ติรจฺฉานคตปณฺฑโก. ตโย ปุริสา มนุสฺสปุริโส อมนุสฺสปุริโส ติรจฺฉานคตปุริโส.

มนุสฺสิตฺถิยา ตโย มคฺเค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส วจฺจมคฺเค ปสฺสาวมคฺเค มุเข. อมนุสฺสิตฺถิยา ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถิยา ตโย มคฺเค เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส วจฺจมคฺเค ปสฺสาวมคฺเค มุเข. มนุสฺส-

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. สมสิกฺขตา, เอวมุปริปิ.

อุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ตโย มคฺเค เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส วจฺจมคฺเค ปสฺสาวมคฺเค มุเข. มนุสฺสปณฺฑกสฺส เทฺว มคฺเค เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส วจฺจมคฺเค มุเข. อมนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส เทฺว มคฺเค เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส วจฺจมคฺเค มุเข.

[๕๗] ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, มนุสฺสิตฺถิยา วจฺจมคฺคำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, มนุสฺสิตฺถิยา ปสฺสาวมคฺคำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, มนุสฺสิตฺถิยา มุขำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, อมนุสฺสิตฺถิยา ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถิยา มนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกสฺส วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, มนุสฺสปณฺฑกสฺส วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุสฺส เสวนจิตฺตำ อุปฏฺฐิเต, อมนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคต-ปณฺฑกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ องฺคชาตำ ปเวเสนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๕๘] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ น สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ น สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ น สาทิยติ, ฐิตํ น สาทิยติ, อุทฺธรณํ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาธยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๕๙] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ชาครนฺตึ ฯเปฯ สุตฺตํ ฯเปฯ มตฺตํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตํ ฯเปฯ ปมตฺตํ ฯเปฯ มตํ อกฺขายิตํ[๑]

---

[๑] อิ. อกฺขยิตํ

ฯเปฯ มตํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มตํ เยภุยฺเยน ขายิตํ[๑] ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ปสฺสาวมคฺเคน มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา อมนุสฺสิตฺถึ ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถึ ฯเปฯ มนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกํ ฯเปฯ อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกํ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกํ ชาครนฺตํ ฯเปฯ สุตฺตํ ฯเปฯ มตฺตํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตกํ ฯเปฯ ปมตฺตกํ ฯเปฯ มตํ อกฺขายิตํ ฯเปฯ มตํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตํ เยภุยฺเยน ขายิตํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ปสฺสาวมคฺเคน มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปณฺฑกํ ฯเปฯ อมนุสฺสปณฺฑกํ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน

---

[๑] อิ. ขยิตํ

ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ ชาครนฺตํ ฯเปฯ สุตฺตํ ฯเปฯ มตฺตํ ฯเปฯ ปมตฺตํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตกํ ฯเปฯ มตกํ อกฺขายิตกํ ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตกํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน ขายิตกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๖๐] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปุริสํ ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสํ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปุริสํ ชาครนฺตํ ฯเปฯ สุตฺตํ ฯเปฯ มตฺตํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตกํ ฯเปฯ ปมตฺตกํ ฯเปฯ มตกํ อกฺขายิตกํ ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตกํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน ขายิตกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตกํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๖๑] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตำ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตาย อสนฺถตสฺส, อสนฺถตาย สนฺถตสฺส, สนฺถตาย สนฺถตสฺส, อสนฺถตาย อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, ฐิตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสิตฺถึ ชาครนฺตึ ฯเปฯ สุตฺตำ ฯเปฯ มตฺตำ ฯเปฯ อุมฺมตฺตำ ฯเปฯ ปมตฺตำ ฯเปฯ มตำ อกฺขายิตำ ฯเปฯ มตำ เยภุยฺเยน อกฺขายิตำ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตำ เยภุยฺเยน ขายิตำ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตำ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตาย อสนฺถตสฺส, อสนฺถตาย สนฺถตสฺส, สนฺถตาย สนฺถตสฺส, อสนฺถตาย อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, ฐิตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา อมนุสฺสิตฺถึ ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถึ ฯเปฯ มนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกำ ฯเปฯ อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกำ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกำ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตำ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, ฐิตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกํ ชาครนฺตํ ฯเปฯ สุตฺตํ ฯเปฯ มตฺตํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตกํ ฯเปฯ ปมตฺตกํ ฯเปฯ มตกํ อกฺขายิตกํ ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตกํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน ขายิตกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตกํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ปสฺสาวมคฺเคน ฯเปฯ น สาทิยติ อนาปตฺติ.

[๖๒] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา มนุสฺสปณฺฑกํ ฯเปฯ อมนุสฺสปณฺฑกํ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปณฺฑกํ ฯเปฯ มนุสฺสปุริสกํ ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสกํ ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐกํ สาทิยติ, ฐิตกํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ติรจฺฉานคตปุริสกํ ชาครนฺตกํ ฯเปฯ สุตฺตกํ ฯเปฯ มตฺตกํ ฯเปฯ อุมฺมตฺตกกํ ฯเปฯ ปมตฺตกกํ ฯเปฯ มตกํ อกฺขายิตกํ ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน อกฺขายิตกํ ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตกํ เยภุยฺเยน ขายิตกํ ภิกฺขุสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา วจฺจมคฺเคน ฯเปฯ มุเขน องฺคชาตกํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนกํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐกกํ สาทิยติ,

จิตฺตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๖๓] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ์ มนุสฺสิตฺถิยา สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, จิตฺตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ์ มนุสฺสิตฺถิยา ชาครนฺติยา ฯเปฯ สุตฺตาย ฯเปฯ มตฺตาย ฯเปฯ อุมฺมตฺตาย ฯเปฯ ปมตฺตาย ฯเปฯ มตาย อกฺขายิตาย ฯเปฯ มตาย เยภุยฺเยน อกฺขายิตาย ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตาย เยภุยฺเยน ขายิตาย สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, จิตฺตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ์ อมนุสฺสิตฺถิยา ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถิยา ฯเปฯ มนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตอุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคำ ฯเปฯ มุขำ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนำ สาทิยติ, ปวิฏฺฐำ สาทิยติ, จิตฺตำ สาทิยติ, อุทฺธรณำ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ๋ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส ชาครนฺตสฺส ฯเปฯ สุตฺตสฺส ฯเปฯ มตฺตสฺส ฯเปฯ อุมฺมตฺตสฺส ฯเปฯ ปมตฺตสฺส ฯเปฯ มตสฺส อกฺขายิตสฺส ฯเปฯ มตสฺส เยภุยฺเยน อกฺขายิตสฺส ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตสฺส เยภุยฺเยน ขายิตสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ ฯเปฯ มุขํ อภินิสีเทนฺติ. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๖๔] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ๋ มนุสฺสิตฺถิยา สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺคํ ฯเปฯ มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตาย, อสนฺถตสฺส สนฺถตาย, สนฺถตสฺส สนฺถตาย, อสนฺถตสฺส อสนฺถตาย. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ๋ มนุสฺสิตฺถิยา ชาครนฺติยา ฯเปฯ สุตฺตาย ฯเปฯ มตฺตาย ฯเปฯ อุมฺมตฺตาย ฯเปฯ ปมตฺตาย ฯเปฯ มตาย อกฺขายิตาย ฯเปฯ มตาย เยภุยฺเยน อกฺขายิตาย ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตาย เยภุยฺเยน ขายิตาย สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ ฯเปฯ ปสฺสาวมคฺคํ ฯเปฯ มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตาย, อสนฺถตสฺส สนฺถตาย, สนฺถตสฺส สนฺถตาย, อสนฺถตสฺส อสนฺถตาย. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ๎ อมนุสฺสิตฺถิยา ฯเปฯ ติรจฺฉานคติตฺถิยา ฯเปฯ มนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตุภโตพฺยญฺชนกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปณฺฑกสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปณฺฑกสฺส ฯเปฯ มนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ อมนุสฺสปุริสสฺส ฯเปฯ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ ฯเปฯ มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

[๖๕] ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา ภิกฺขุ๎ ติรจฺฉานคตปุริสสฺส ชาครนฺตสฺส ฯเปฯ สุตฺตสฺส ฯเปฯ มตฺตสฺส ฯเปฯ อุมฺมตฺตสฺส ฯเปฯ ปมตฺตสฺส ฯเปฯ มตสฺส อกฺขายิตสฺส ฯเปฯ มตสฺส เยภุยฺเยน อกฺขายิตสฺส ฯเปฯ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ฯเปฯ มตสฺส เยภุยฺเยน ขายิตสฺส สนฺติเก อาเนตฺวา องฺคชาเตน วจฺจมคฺคํ ฯเปฯ มุขํ อภินิสีเทนฺติ สนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, สนฺถตสฺส สนฺถตสฺส, อสนฺถตสฺส อสนฺถตสฺส. โส เจ ปเวสนํ สาทิยติ, ปวิฏฺฐํ สาทิยติ, ฐิตํ สาทิยติ, อุทฺธรณํ สาทิยติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฯเปฯ น สาทิยติ, อนาปตฺติ.

ยถา ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา วิตฺถาริตา, เอวํ ราชปจฺจตฺถิกา โจรปจฺจตฺถิกา ธุตฺตปจฺจตฺถิกา อุปฺปลคนฺธปจฺจตฺถิกา วิตฺถาเรตพฺพา.[๑]

---

[๑] สี.,ฉ. เอวํ วิตฺถาเรตพฺพา ราชปจฺจตฺถิกา โจรปจฺจตฺถิกา ธุตฺตปจฺจตฺถิกา อุปฺปพคนฺธปจฺจตฺถิกา. สงฺฆิตฺตํ, อิ. ยถา ภิกฺขุปจฺจตฺถิกา วิตฺถาริตา เอวัปิ วิตฺถาริตา กาตพฺพา ราชปจฺจตฺถิกา ... สนฺถตํ วณฺณิตเมว.

[๖๖] มคฺเคน มคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มคฺเคน อมคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อมคฺเคน มคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อมคฺเคน อมคฺคํ ปเวเสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ภิกฺขุ สุตฺตภิกฺขุมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ, ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพา. ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตพฺโพ. ภิกฺขุ สุตฺตสามเณรมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ, ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพา. ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตพฺโพ. สามเณโร สุตฺตภิกฺขุมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ, ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพา. ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตพฺโพ. สามเณโร สุตฺตสามเณรมฺหิ วิปฺปฏิปชฺชติ, ปฏิพุทฺโธ สาทิยติ, อุโภ นาเสตพฺพา. ปฏิพุทฺโธ น สาทิยติ, ทูสโก นาเสตพฺโพ.

อนาปตฺติ อชานนฺตสฺส, [ ][๑] อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สนฺถตภาณวาโร นิฏฺฐิโต.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา[๒]

มกฺกฏี วชฺชิปุตฺตา จ คิหี นคฺโค จ ติตฺถิยา
ทาริกุปฺปลวณฺณา จ พฺยญฺชเนหิ ปเร ทุเว.
มาตา ธีตา ภคินี จ ชายา จ มุทุลมฺพินา
เทฺว วณา เลปจิตฺตญฺจ ทารุธีตลิกาย จ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร อสาทิยนฺตสฺสาติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.
[๒] สฺยา.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สุนฺทเรน สห ปญฺจ ปญฺจ สีวถิกฏฺฐิกา
นาคี ยกฺขี จ เปตี จ ปณฺฑโกปหโต ฉุเป.

ภทฺทิเย อรหำ สุตฺโต สาวตฺถิยำ[๑] จตุโร ปเร
เวสาลิยา ตโย มลฺลา สุปิโน[๒] ภารุกจฺฉโก.

สุปพฺพา สทฺธา ภิกฺขุนี สิกฺขมานา สามเณริ[๓] จ
เวสียา[๔] ปณฺฑโก คิหี อญฺญมญฺญำ วุฑฺฒปพฺพชิโต มิโคติ.

วินีตวตฺถุ[๕]

[๖๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มกฺกฏิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ "ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ, กจฺจิ นุ โข อหำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา เวสาลิกา วชฺชีปุตฺตกา[๖] ภิกฺขู สิกฺขำ อปฺปจฺจกฺขาย[๗] ทุพฺพลฺยำ อนาวิกตฺวา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวึสุ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ "ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ, กจฺจิ นุ โข มยำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺนาติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. "อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๒)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สาวตฺถิยา
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สุปิเน
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สามเณรี
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เวสิยา
[๕] สุยา.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๖] สี. วชฺชีปุตฺตกา
[๗] สี.,เท. อปจฺจกฺขาย

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ “เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ คิหิลิงฺเคน เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ “เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ นคฺโค หุตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ “เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ กุสจีรํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ วากจีรํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ ผลกจีรํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ เกสกมฺพลํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ วาลกมฺพลํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ อุลูกปกฺขํ[๑] นิวาเสตฺวา ฯเปฯ อชินกฺขิปํ นิวาเสตฺวา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕-๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ปีฐเก นิปนฺนํ ทาริกํ ปสฺสิตฺวา สารตฺโต องฺคุฏฺฐํ องฺคชาตํ ปเวเสสิ. สา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ. (๑๒)

[๖๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร มาณวโก อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา ปฏิพทฺธจิตฺโต โหติ. อถโข โส มาณวโก อุปฺปลวณฺณาย ภิกฺขุนิยา คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐาย กุฏิกํ ปวิสิตฺวา นิสีโน อจฺฉิ. อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา ปาเท ปกฺขาเลตฺวา กุฏิกํ ปวิสิตฺวา มญฺจเก นิสีทิ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อุลูกปกฺขิกํ, อิ. อุลูกปกฺขกํ

อถโข โส มาณวโก อุปฺปลวณฺณำ ภิกฺขุนึ อุคฺคเหตฺวา ทูเสสิ. อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว อสาทิยนฺติยาติ. (๑๓)

[๖๙] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อิตฺถีลิงฺคำ ปาตุภูตำ โหติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. "อนุชานามิ ภิกฺขเว ตำเยว อุปชฺฌำ ตเมว อุปสมฺปทำ ตานิ วสฺสานิ ภิกฺขุนีหิ สงฺกมิตุ[๑]ำ; ยา อาปตฺติโย ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนีหิ สาธารณา, ตา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนำ สนฺติเก วุฏฺฐาตุำ; ยา อาปตฺติโย ภิกฺขูนำ ภิกฺขุนีหิ อสาธารณา, ตาหิ อาปตฺตีหิ อนาปตฺตีติ. (๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตริสฺสา ภิกฺขุนิยา ปุริสลิงฺคำ ปาตุภูตำ โหติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. "อนุชานามิ ภิกฺขเว ตำเยว อุปชฺฌำ ตเมว อุปสมฺปทำ ตานิ วสฺสานิ ภิกฺขูหิ สงฺกมิตุำ; ยา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนำ ภิกฺขูหิ สาธารณา, ตา อาปตฺติโย ภิกฺขูนำ สนฺติเก วุฏฺฐาตุำ; ยา อาปตฺติโย ภิกฺขุนีนำ ภิกฺขูหิ อสาธารณา, ตาหิ อาปตฺตีหิ อนาปตฺตีติ. (๑๕)

[๗๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ "เอวำ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ มาตุยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ฯเปฯ ธีตุยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ฯเปฯ ภคินิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๖-๑๘)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สงฺคมิตุ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๙)

[๗๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มุทุปิฏฺฐิโก โหติ. โส อนภิรติยา ปีฬิโต อตฺตโน องฺคชาตํ มุเขน อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ลมฺพี โหติ. โส อนภิรติยา ปีฬิโต อตฺตโน องฺคชาตํ อตฺตโน วจฺจมคฺคํ ปเวเสสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มตสรีรํ ปสฺสิ. ตสฺมึ จ สรีเร องฺคชาตสามนฺตา วโณ โหติ. โส “เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ องฺคชาเต องฺคชาตํ ปเวเสตฺวา วเณน นีหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มตสรีรํ ปสฺสิ. ตสฺมึ จ สรีเร องฺคชาตสามนฺตา วโณ โหติ. โส “เอวํ เม อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ วเณ องฺคชาตํ ปเวเสตฺวา องฺคชาเตน นีหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต เลปจิตฺตสฺส นิมิตฺตํ องฺคชาเตน ฉุปิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ทารุ-ธีตลิกาย นิมิตฺตำ องฺคชาเตน ฉุปิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒๕)

[๗๒] เตน โข ปน สมเยน สุนฺทโร นาม ภิกฺขุ ราชคหา ปพฺพชิโต รถิกาย คจฺฉติ. อญฺญตรา อิตฺถี [๑]ตำ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ[๑] "มุหุตฺตำ ภนฺเต อาคเมหิ, วนฺทิสฺสามีติ. สา วนฺทนฺตี อนฺตรวาสกำ อุกฺขิปิตฺวา มุเขน องฺคชาตำ อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "สาทิยิ ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นาหำ ภควา สาทิยินฺติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสาทิยนฺตสฺสาติ . (๒๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุำ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวาติ. "อลำ ภคินิ, เนตำ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, อหำ วายมิสฺสามิ, ตฺวำ มา วายมิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุำ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวาติ. "อลำ ภคินิ, เนตำ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, ตฺวำ วายมาหิ,[๒] อหำ น วายมิสฺสามิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๘)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สี.,เท. วายม

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ภิกฺขุ๎ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ “เอหิ ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวาติ. “อลํ ภคินิ, เนตํ กปฺปตีติ. “เอหิ ภนฺเต, อพฺภนฺตรํ ฆฏฺเฏตฺวา พหิ โมเจหิ, ฯเปฯ พหิ ฆฏฺเฏตฺวา อพฺภนฺตรํ โมเจหิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๙-๓๐)

[๗๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สีวถิกํ[๑] คนฺตฺวา อกฺขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมึ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สีวถิกํ คนฺตฺวา เยภุยฺเยน อกฺขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมึ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สีวถิกํ คนฺตฺวา เยภุยฺเยน ขายิตํ สรีรํ ปสฺสิตฺวา ตสฺมึ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สีวถิกํ คนฺตฺวา ฉินฺนสีสํ ปสฺสิตฺวา วิวฏฺฏกเต[๒] มุเข ฉุปนฺตํ องฺคชาตํ ปเวเสสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๔)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สิวถิกํ [๒] สี.,ฉ. วฏฺฏกเต, เท.,อิ. วตฺตกเต, เอวมุปริปิ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สีวถิกำ คนฺตฺวา ฉินฺนสีสำ ปสฺสิตฺวา วิวฏฺฏกเต มุเข อจฺฉุปนฺตำ องฺคชาตำ ปเวเสสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตริสฺสา อิตฺถิยา ปฏิพทฺธจิตฺโต โหติ. สา กาลกตา[๑] สุสาเน ฉฑฺฑิตา.[๒] อฏฺฐิกานิ วิปฺปกิณฺณานิ โหนฺติ. อถโข โส ภิกฺขุ สีวถิกำ คนฺตฺวา อฏฺฐิกานิ สงฺกฑฺฒิตฺวา นิมิตฺเต องฺคชาตำ ปฏิปาเทสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ นาคิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ยกฺขินิยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ฯเปฯ เปติยา เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ฯเปฯ ปณฺฑกสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๘-๔๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อุปหตินฺทฺริโย โหติ. โส "นาหำ เวทิยามิ สุขำ วา ทุกฺขำ วา,[๓] อนาปตฺติ เม ภวิสฺสตีติ เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิ. ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. กาลงฺกตา [๒] อิ. ฉฑฺฑิตานิ. [๓] อิ. วา, เอวำ

"เวทยิ[๑] วา โส ภิกฺขเว โมฆปุริโส, น วา เวทยิ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสาติ. (๔๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ "อิตฺถิยา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิสฺสามีติ ฉุปิตมตฺเต วิปฺปฏิสารี อโหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ.[๒] (๔๒)

[๗๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภฑฺฑิเย ชาติยาวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติ. ตสฺส องฺคมงฺคานิ วาตุปตฺถทฺธานิ โหนฺติ. อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถํ กตฺวา ปกฺกามิ. ภิกฺขุ กิลินฺนํ ปสฺสิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ.[๓] "ปญฺจหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ[๔] โหติ, ราเคน วจฺเจน ปสฺสาเวน วาเตน อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺเฐน, อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ; อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส, ยํ ตสฺส ภิกฺขุโน ราเคน องฺคชาตํ กมฺมนิยํ อสฺส; อรหํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ, อนาปตฺติ ภิกฺขเว ตสฺส ภิกฺขุโนติ. (๔๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยํ[๕] อนฺธวเน ทิวา วิหารคโต นิปนฺโน โหติ. อญฺญตรา โคปาลิกา ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิ. โส ภิกฺขุ ปเวสนํ สาทิยิ, ปวิฏฺฐํ สาทิยิ,

---

[๑] ฉ.,มหา. เวทิยิ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สงฺฆาทิเสสสฺสาติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา.,อิ. ภิกฺขู กิลินฺนํ ปสฺสิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ
[๔] อิ. กมฺมณิยํ [๕] สี.,เท. สาวตฺถิยา, เอวมุปริปิ.

จิตฺตำ สาทิยิ, อุทฺธรณำ สาทิยิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยำ อนฺธวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติ. อญฺญตรา อชปาลิกา ปสฺสิตฺวา ฯเปฯ อญฺญตรา กฏฺฐหาริกา ปสฺสิตฺวา ฯเปฯ อญฺญตรา โคมยหาริกา ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิ. โส ภิกฺขุ ปเวสนำ สาทิยิ, ปวิฏฺฐำ สาทิยิ, จิตฺตำ สาทิยิ, อุทฺธรณำ สาทิยิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔๕-๔๗)

[๗๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยำ มหาวเน ทิวาวิหารคโต นิปนฺโน โหติ. อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถำ กตฺวา สามนฺตา หสมานา จิตา โหติ. โส ภิกฺขุ ปฏิพุชฺฌิตฺวา ตำ อิตฺถึ เอตทโวจ "ตุยฺหิทำ กมฺมนฺติ. "อาม มยฺหิทำ[๑] กมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ ชานาสิ[๒] ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นาหำ ภควา ชานามีติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อชานนฺตสฺสาติ. (๔๘)

[๗๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยำ มหาวเน ทิวาวิหารคโต รุกฺขำ อปสฺสาย นิปนฺโน โหติ. อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิ. โส ภิกฺขุ สหสา วุฏฺฐาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "สาทิยิ ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นาหำ ภควา สาทิยินฺติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสาทิยนฺตสฺสาติ. (๔๙)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มยฺหำ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สาทิยิ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน ทิวา วิหารคโต รุกฺขํ อปสฺสาย นิปนฺโน โหติ. อญฺญตรา อิตฺถี ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิ. โส ภิกฺขุ อกฺกมิตฺวา ปวฏฺเฏสิ.[๑] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "สาทิยิ ตฺวํ ภิกฺขูติ. "นาหํ ภควา สาทิยินฺติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสาทิยนฺตสฺสาติ. (๕๐)

[๗๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เวสาลิยํ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ ทิวาวิหารคโต ทฺวารํ วิวริตฺวา นิปนฺโน โหติ. ตสฺส องฺคมงฺคานิ วาตุปตฺถทฺธานิ โหนฺติ. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย คนฺธญฺจ มาลญฺจ อาทาย อารามํ อคมํสุ[๒] วิหารเปกฺขิกาโย. อถโข ตา อิตฺถิโย ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา องฺคชาเต อภินิสีทิตฺวา ยาวทตฺถํ กตฺวา "ปุริสุสโภ[๓] วตายนฺติ วตฺวา คนฺธญฺจ มาลญฺจ อาโรเปตฺวา ปกฺกมึสุ. ภิกฺขุ กิลินฺนํ ปสฺสิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ.[๔] "ปญฺจหิ ภิกฺขเว อากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ ราเคน วจฺเจน ปสฺสาเวน วาเตน อุจฺจาลิงฺคปาณก-ทฏฺเจน, อิเมหิ โข ภิกฺขเว ปญฺจหากาเรหิ องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ; อฏฺฐานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส, ยํ ตสฺส ภิกฺขุโน ราเคน องฺคชาตํ กมฺมนิยํ อสฺส; อรหํ โส ภิกฺขเว ภิกฺขุ, อนาปตฺติ ภิกฺขเว ตสฺส ภิกฺขุโน; อนุชานามิ ภิกฺขเว ทิวา ปฏิสลฺลียนฺเตน ทฺวารํ สංวริตฺวา ปฏิสลฺลียิตุนฺติ. (๕๑)

[๗๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภารุกจฺฉโก ภิกฺขุ สุปินนฺเตน[๕] ปุราณทุติยิกาย เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา "อสฺสมโณ อหํ วิพฺภมิสฺสามีติ ภารุกจฺฉํ คจฺฉนฺโต อนฺตรามคฺเค อายสฺมนฺตं

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ปวตฺเตสิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาคมํสุ [๓] สี.,เท. ปุริสูสโภ [๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา.,อิ. อิธ อิเม ปาฐา จตุสตฺติมปพฺพสทิสา โหนฺติ. [๕] สี.,ฉ.,เท. สุปินนฺเต, เอวมุปริปิ.

อุปาลึ ปสฺสิตฺวา เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. อายสฺมา อุปาลิ เอวมาห "อนาปตฺติ อาวุโส สุปินนฺเตนาติ. (๕๒)

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห สุปพฺพา นาม อุปาสิกา มุทุปฺปสนฺนา[๑] โหติ. สา เอวำทิฏฺฐิกา โหติ "ยา เมถุนำ ธมฺมำ เทติ, สา อคฺคทานำ เทตีติ. สา ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวาติ. "อลำ ภคินิ, เนตำ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, อูรุนฺตริกาย[๒] ฆฏฺเฏหิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ. (๕๓)

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห สุปพฺพา นาม อุปาสิกา มุทุปฺปสนฺนา โหติ. สา เอวำทิฏฺฐิกา โหติ "ยา เมถุนำ ธมฺมำ เทติ, สา อคฺคทานำ เทตีติ. สา ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวาติ. "อลำ ภคินิ, เนตำ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, นาภิยำ[๓] ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, อุทรวฏฺฏิยำ[๔] ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, อุปกจฺฉเก ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, คีวายำ[๕] ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, กณฺณจฺฉิทฺเท ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, เกสวฏฺฏิยำ[๖] ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, องฺคุลนฺตริกาย ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา โมเจสฺสามิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ. (๕๔-๖๑)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. มุธุปฺปสนฺนา, อิ. พุทฺธปฺปสนฺนา, เอวมุปริปิ. [๒] อิ. อุรุนฺตริกาย
[๓] อิ. นาภิยา, เอวมุปริปิ. [๔] อิ. อุทรวฏฺฏิยา [๕] อิ. คีวาย [๖] อิ. เกสวฏฺฏิยา

[๗๙] เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ สทฺธา นาม อุปาสิกา มุทุปฺปสนฺนา โหติ. สา เอวํทิฏฺฐิกา โหติ "ยา เมถุนํ ธมฺมํ เทติ, สา อคฺคทานํ เทตีติ. สา ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวาติ. "อลํ ภคินิ, เนตํ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, อูรุนฺตริกาย ฆฏฺเฏหิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ. (๖๒)

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยํ สทฺธา นาม อุปาสิกา มุทุปฺปสนฺนา โหติ. สา เอวํทิฏฺฐิกา โหติ "ยา เมถุนํ ธมฺมํ เทติ, สา อคฺคทานํ เทตีติ. สา ภิกฺขุ ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวาติ. "อลํ ภคินิ, เนตํ กปฺปตีติ. "เอหิ ภนฺเต, นาภิยํ ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, อุทรวฏฺฏิยํ ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, อุปกจฺฉเก ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, คีวายํ ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, กณฺณจฺฉิทฺเท ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, เกสวฏฺฏิยํ ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, องฺคุลนฺตริกาย ฆฏฺเฏหิ ฯเปฯ "เอหิ ภนฺเต, หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา โมเจสฺสามิ; เอวนฺเต อนาปตฺติ ภวิสฺสตีติ. โส ภิกฺขุ ตถา อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ. (๖๓-๗๐)

[๘๐] เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุ คเหตฺวา ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปาเทสุ. อุโภ สาทิยึสุ, อุโภ นาเสตพฺพา. อุโภ น สาทิยึสุ, อุภินฺนํ อนาปตฺติ. (๗๑)

เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยํ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุ คเหตฺวา สิกฺขมานาย วิปฺปฏิปาเทสุ. ฯเปฯ สามเณริยา

วิปฺปฏิปาเทสุ. อุโภ สาทิยึสุ, อุโภ นาเสตพฺพา. อุโภ น สาทิยึสุ, อุภินฺนำ อนาปตฺติ. (๗๒-๗๓)

[๘๑] เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยำ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุ์ คเหตฺวา เวสิยา วิปฺปฏิปาเทสุ์. ฯเปฯ ปณฺฑเก วิปฺปฏิปาเทสุ์. ฯเปฯ คิหินิยา วิปฺปฏิปาเทสุ์. ภิกฺขุ สาทิยิ ภิกฺขุ นาเสตพฺโพ. ภิกฺขุ น สาทิยิ, ภิกฺขุสฺส อนาปตฺติ. (๗๔-๗๖)

เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยำ ลิจฺฉวิกุมารกา ภิกฺขุ์ คเหตฺวา อญฺญมญฺญำ วิปฺปฏิปาเทสุ์. อุโภ สาทิยึสุ, อุโภ นาเสตพฺพา. อุโภ น สาทิยึสุ, อุภินฺนำ อนาปตฺติ. (๗๗)

[๘๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร วุฑฺฒปพฺพชิโต ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย ทสฺสนำ อคมาสิ. สา เอหิ ภนฺเต วิพฺภมาติ อคฺคเหสิ. โส ภิกฺขุ ปฏิกฺกมนฺโต อุตฺตาโน ปริปติ. สา อุพฺภุชิตฺวา[๑] องฺคชาเต อภินิสีทิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. “สาทิยิ ตฺวำ ภิกฺขูติ. “นาหำ ภควา สาทิยินฺติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสาทิยนฺตสฺสาติ. (๗๘)

[๘๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อรญฺเญ วิหรติ. มิคโปตโก ตสฺส ปสฺสาวฏฺฐานำ อาคนฺตฺวา ปสฺสาวำ ปิวนฺโต มุเขน องฺคชาตำ อคฺคเหสิ. โส ภิกฺขุ สาทิยิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. “อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๗๙)

ปฐมปาราชิกำ นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อุพฺภชิตฺวา

๒. ทุติยปาราชิกํ[๑]

ธนิยวตฺถุ

[๘๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา สนฺทิฏฺฐา สมฺภตฺตา ภิกฺขู อิสิคิลิปสฺเส ติณกุฏิโย กริตฺวา วสฺสํ อุปคจฺฉึสุ. อายสฺมาปิ ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ติณกุฏิกํ กริตฺวา วสฺสํ อุปคจฺฉิ. อถโข เต ภิกฺขู วสฺสํ วุตฺถา[๒] เตมาสจฺจเยน ติณกุฏิโย ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ ปฏิสาเมตฺวา ชนปทจาริกํ ปกฺกมึสุ. อายสฺมา ปน ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ตตฺเถว วสฺสํ วสิ, ตตฺถ เหมนฺตํ, ตตฺถ คิมฺหํ. อถโข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ. ทุติยมฺปิ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ สงฺกฑฺฒิตฺวา ติณกุฏิกํ อกาสิ. ทุติยมฺปิ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ. ตติยมฺปิ โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ สงฺกฑฺฒิตฺวา ติณกุฏิกํ อกาสิ. ทุติยมฺปิ โข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ.

อถโข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส เอตทโหสิ “ยาวตติยกํ โข เม คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย

---

[๑] สฺยา. ทุติยปาราชิกกณฺฑ์, มหา. ทุติยปาราชิก [๒] เท.,มหา. วสฺสํวุฏฺฐา

กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ; อหํ โข ปน สุสิกฺขิโต อนวโย สเก อาจริยเก กุมฺภการกมฺเม ปริโยทาตสิปฺโป; ยนฺนูนาหํ สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กเรยฺยนฺติ. อถโข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กริตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ โคมยญฺจ สงฺกฑฺฒิตฺวา ตํ กุฏิกํ ปจิ. สา อโหสิ กุฏิกา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา โลหิตกา[๑] เสยฺยถาปิ อินฺทโคปโก. เสยฺยถาปิ นาม กึกิณิกสทฺโท;[๒] เอวเมว[๓] ตสฺสา กุฏิกาย สทฺโท อโหสิ.

[๘๕] อถโข ภควา สมฺพหุเลหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทส ตํ กุฏิกํ อภิรูปึ ทสฺสนียํ ปาสาทิกํ โลหิตกํ; ทิสฺวาน ภิกฺขู อามนฺเตสิ “กึ เอตํ ภิกฺขเว อภิรูปึ ทสฺสนียํ ปาสาทิกํ โลหิตกก, เสยฺยถาปิ อินฺทโคปโกติ. อถโข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ ภิกฺขเว ตสฺส โมฆปุริสสฺส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปึ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม โส ภิกฺขเว โมฆปุริโส [๔]สามํ จิกฺขลฺลํ มทฺทิตฺวา[๔] สพฺพมตฺติกามยํ กุฏิกํ กริสฺสติ, น หิ นาม ภิกฺขเว ตสฺส โมฆปุริสสฺส ปาเณสุ อนุทฺทยา อนุกมฺปา อวิเหสา ภวิสฺสติ, คจฺฉเถตํ ภิกฺขเว กุฏิกํ ภินฺทถ, มา ปจฺฉิมา ชนตา ปาเณสุ ปาตพฺยตํ[๕] อาปชฺชิ; น จ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. โลหิติกา
[๒] สี.,ฉ.,เท. กิงฺกณิกสทฺโท, อิ. กิงฺกิณิกาสทฺโท
[๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอวเมวํ
[๔-๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๕] อิ. ปาตวฺยตํ

ภิกฺขเว สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กาตพฺพา, โย กเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา,[๑] เยน สา กุฏิกา, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ กุฏิกํ ภินฺทึสุ. อถโข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต เต ภิกฺขู เอตทโวจ "กิสฺส เม ตุมฺเห อาวุโส กุฏิกํ ภินฺทถาติ. "ภควา อาวุโส เภทาเปตีติ. "ภินฺทถาวุโส, สเจ ธมฺมสามี[๒] เภทาเปตีติ.

[๘๖] อถโข อายสฺมโต ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส เอตทโหสิ "ยาวตติยกํ โข เม คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ; ยาปิ มยา สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กตา, สาปิ ภควตา เภทาปิตา; อตฺถิ จ เม ทารุคเหคณโก สนฺทิฏฺโฐ, ยนฺนูนาหํ ทารุคเหคณกํ ทารูนิ ยาจิตฺวา ทารุกุฏิกํ กเรยฺยนฺติ. อถโข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต, เยน ทารุคเหคณโก, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ทารุคเหคณกํ เอตทโวจ "ยาวตติยกํ โข เม อาวุโส คามํ ปิณฺฑาย ปวิฏฺฐสฺส ติณหาริโย กฏฺฐหาริโย ติณกุฏิกํ ภินฺทิตฺวา ติณญฺจ กฏฺฐญฺจ อาทาย อคมํสุ; ยาปิ มยา สพฺพมตฺติกามยา กุฏิกา กตา, สาปิ ภควตา เภทาปิตา; เทหิ เม อาวุโส ทารูนิ, อิจฺฉามิ ทารุกุฏิกํ กาตุนฺติ. "นตฺถิ ภนฺเต ตาทิสานิ ทารูนิ, ยานาหํ อยฺยสฺส ทเทยฺยํ; อตฺถิ ภนฺเต เทวคหณทารูนิ[๓] นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ, สเจ ตานิ[๔] ราชา ทาเปติ, หราเปถ ภนฺเตติ. "ทินฺนานิ อาวุโส

---

[๑] อิ. ปฏิสุณิตฺวา [๒] สี.,ฉ.,เท. ธมฺมสฺสามี [๓] สี.,ฉ.,ท.,อิ. เทวคหทารูนิ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ตานิ ทารูนิ

รญฺญาติ. อถโข ทารุคเหคณโก "อิเม โข สมณา สกฺยปุตฺติยา ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา, ราชาปิเมสํ อภิปฺปสนฺโน, น อรหติ อทินฺนํ 'ทินฺนนฺติ วตฺตุนฺติ อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ เอตทโวจ "หราเปถ ภนฺเตติ.[๑] อถโข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ตานิ ทารูนิ ขณฺฑาขณฺฑิกํ เฉทาเปตฺวา สกเฏหิ นิพฺพาหาเปตฺวา ทารุกุฏิกํ อกาสิ.

[๘๗] อถโข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ราชคเห กมฺมนฺเต อนุสญฺญายมาโน, เยน ทารุคเหคณโก, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ทารุคเหคณกํ เอตทโวจ "ยานิ ตานิ ภเณ เทวคหณทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ, กหํ ตานิ ทารูนีติ. "ตานิ สามิ ทารูนิ เทเวน อยฺยสฺส ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทินฺนานีติ. อถโข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต อนตฺตมโน อโหสิ "กถํ หิ นาม เทโว เทวคหณ-ทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทสฺสตีติ. อถโข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธ-มหามตฺโต, เยน ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ราชานํ มาคธํ เสนิยं พิมฺพิสารํ เอตทโวจ "สจฺจํ กิร เทเวน[๒] เทวคหณทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ ธนิยสฺส กุมฺภการปุตฺตสฺส ทินฺนานีติ. "โก เอวมาหาติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อถ โข ทารุคเห คณกสฺส เอตทโหสิ "อิเม โข สมณา สกฺยปุตฺติยา ฯเปฯ อทินฺนํ 'ทินฺนนฺติ วตฺตนฺติ. อถ โข ทารุคเหคณโก อายสฺมนฺตํ ธนิยं กุมฺภการปุตฺตํ เอตทโวจ "หราเปถ ภนฺเตตีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] เท.,อิ. กิร เทว เทเวน

"ทารุคเหคณโก เทวาติ. "เตนหิ พฺราหฺมณ ทารุคเหคณกํ อานาเปหีติ.[๑] อถโข วสฺสกาโร พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต ทารุคเหคณกํ พนฺธํ อานาเปสิ.[๒]

อทฺทสา โข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต ทารุคเหคณกํ พนฺธํ นียมานํ,[๓] ทิสฺวาน ทารุคเหคณกํ เอตทโวจ "กิสฺส ตฺวํ อาวุโส พนฺโธ นียสีติ.[๔] "เตสํ ภนฺเต ทารูนํ กิจฺจาติ. "คจฺฉาวุโส, อหัปิ คจฺฉามีติ.[๕] "เอยฺยาสิ ภนฺเต, ปุราหํ หญฺญามีติ.

[๘๘] อถโข อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต, เยน รญฺโญ มาคธสฺส เสนิยสฺส พิมฺพิสารสฺส นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร, เยนายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร อายสฺมนฺตํ ธนิยํ กุมฺภการปุตฺตํ เอตทโวจ "สจฺจํ กิร มยา ภนฺเต เทวคหณทารูนิ นครปฏิสงฺขาริกานิ อาปทตฺถาย นิกฺขิตฺตานิ อยฺยสฺส ทินฺนานีติ. "เอวํ มหาราชาติ. "มยํ โข ภนฺเต ราชาโน นาม พหุกิจฺจา พหุกรณียา ทตฺวาปิ น สเรยฺยาม, อิงฺฆ ภนฺเต สราเปหีติ. "สรสิ ตฺวํ มหาราช, ปธมาภิสิตฺโต เอวรูปึ วาจํ ภาสิตา[๖] 'ทินฺนญฺเญว สมณพฺราหฺมณานํ ติณกฏฺโฐทกํ, ปริภุญฺชนฺตูติ. "สรามหํ ภนฺเต, สนฺติ ภนฺเต สมณพฺราหฺมณา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา, เตสํ อปฺปมตฺตเกปิ กุกฺกุจฺจํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาณาเปหีติ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. พทฺธํ อาณาเปสิ [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นิยฺยมานํ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นิยฺยาสีติ [๕] สี.,ฉ. อาคจฺฉามีติ [๖] อิ. ภาสิตํ

อุปฺปชฺชติ, เตสํ มยา สนฺธาย ภาสิตนฺ, ตญฺจ โข อรญฺเญ อปริคฺคหิตํ; โส ตฺวํ ภนฺเต เตน เลเสน ทารูนิ อทินฺนํ หริตุมฺ มญฺญสิ, กถํ หิ นาม มาทิสา สมณํ วา พฺราหฺมณํ วา หเนยฺยุ วา พนฺเธยฺยุ วา ปพฺพาเชยฺยุ วา, [๑] คจฺฉ ภนฺเต, โลเมน ตฺวํ มุตฺโตสิ, มา [๒] ปุนปิ เอวรูปํ อกาสีติ.

มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ [๓] วิปาเจนฺติ "อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน, อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญนฺ, นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญนฺ; นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญนฺ, นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญนฺ; กุโต อิเมสํ สามญฺญนฺ, กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญนฺ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; ราชานมฺปิ อิเม วญฺเจนฺติ, กึ ปน อญฺเญ มนุสฺเสติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานนฺ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา, เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต รญฺโญ ทารูนิ อทินฺนํ อาทิยิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู ภควโต [๔] เอตมตฺถํ อาโรเจสุนฺ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆนฺ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตนฺ ธนิยนฺ กุมฺภการปุตฺตนฺ ปฏิปุจฺฉิ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. กถํ หิ นาม มาทิโส สมณนฺ วา พฺราหฺมณนฺ วา วิชิเต วสนฺตนฺ หเนยฺย วา พนฺเธยฺย วา ปพฺพาเชยฺย วาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. มาสฺสุ
[๓] สี.,อิ.,มหา.,ทยฺ. ขิยฺยนฺติ, เอวมุปริปิ. [๔] ฉ.,มหา. ภิกฺขู ฯเปฯ ภควโต

"สจฺจํ กิร ตฺวํ ธนิย รญฺโญ ทารูนิ อทินฺนานิ อาทิยสีติ.[๑] "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกา โมฆปุริส อนนุโลมิกา อปฺปฏิรูปา อสฺสามณกา อกปฺปิยา อกรณีย; กถ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส รญฺโญ ทารูนิ อทินฺนานิ อาทิยิสฺสสิ, เนต โมฆปุริส อปฺปสนฺนานา วา ปสาทาย ปสนฺนานา วา ภิยฺโยภาวาย, อถเขฺวต โมฆปุริส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานา อญฺญถตฺตายาติ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุราณโวหาริโก มหามตฺโต ภิกฺขูสุ ปพฺพชิโต ภควโต อวิทูเร นิสินฺโน โหติ. อถโข ภควา ต ภิกฺขุ เอตทโวจ "กิตฺตเกน นุ[๒] โข ภิกฺขุ ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร โจร คเหตฺวา หนติ วา พนฺธติ วา ปพฺพาเชติ วาติ. "ปาเทน วา ภควา ปาทารเหน วา [๓]อติเรกปาเทน วาติ.[๓] เตน โข ปน สมเยน ราชคเห ปญฺจมาสโก ปาโท โหติ. อถโข ภควา อายสฺมนฺต ธนิย กุมฺภการปุตฺต อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ฯเปฯ วิริยารมฺภสฺส วณฺณ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนา ตทนุจฺฉวิกา ตทนุโลมิกา ธมฺมี กถ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิม สิกฺขาปท อุทฺทิเสยฺยาถ

[๘๙] **"โย ปน ภิกฺขุ อทินฺน เถยฺยสงฺขาต อาทิเยยฺย, ยถารูเป อทินฺนาทาเน ราชาโน โจร คเหตฺวา หเนยฺยุ วา พนฺเธยฺยุ วา ปพฺพาเชยฺยุ วา 'โจโรสิ, พาโลสิ, มูฬฺหโสิ,**

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาทิยีติ [๒] สี.,ฉ.,เท. นุสทฺโท น ทิสฺสติ.
[๓-๓] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

เถโนสีติ; ตถารูปํ ภิกฺขุ อทินฺนํ อาทิยมาโน, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสฺวาโสติ.

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

[๙๐] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺวา อารามํ อวหริตฺวา[๑] ภาเชสุ. ภิกฺขู เอวมาหํสุ "มหาปุญฺญตฺถ ตุมฺเห อาวุโส, พหุํ ตุมฺหากํ จีวรํ อุปฺปนฺนนฺติ. "กุโต อาวุโส อมฺหากํ ปุญฺญํ, อิทานิ มยํ รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริมฺหาติ. "นนุ อาวุโส ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, กิสฺส ตุมฺเห อาวุโส รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺถาติ. "สจฺจํ อาวุโส ภควตา สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ, ตญฺจ โข คาเม, โน อรญฺเญติ. "นนุ อาวุโส ตเถว ตํ[๒] โหติ, อนนุจฺฉวิกํ อาวุโส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตุมฺเห อาวุโส รชกภณฺฑิกํ อวหริสฺสถ, เนตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย; อถเขฺวตํ อาวุโส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ. อถโข เต ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว รชกตฺถรณํ คนฺตฺวา รชกภณฺฑิกํ อวหริตฺถาติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริสา

---

[๑] สี.,เท.,อิ. หริตฺวา, มหา. อาหริตฺวา [๒] สี.,ฉ.,เท. ตเถวตํ

อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณีย์; กถํ หิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา รชกภณฺฑิกํ อวหริสฺสถ, เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ. อถโข ภควา ฉพฺพคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ฯเปฯ วิริยารมฺภสฺส วณฺณํ ภาสิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯเปฯ “เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๙๑] **“โย ปน ภิกฺขุ คามา วา อรญฺญา วา อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิเยยฺย, ยถารูเป อทินฺนาทาเน ราชาโน โจรํ คเหตฺวา หเนยฺยุ์ วา พนฺเธยฺยุ์ วา ปพฺพาเชยฺยุ์ วา ‘โจโรสิ, พาโลสิ, มูฬฺหโสิ, เถโนสีติ; ตถารูปํ ภิกฺขุ อทินฺนํ อาทิยมาโน, อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.**

[๙๒] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ เอโส วุจฺจติ “โย ปนาติ. **ภิกฺขู**ติ ฯเปฯ อยं อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขูติ.

คาโม นาม เอกกุฏิโกปิ คาโม, ทฺวิกุฏิโกปิ คาโม, ติกุฏิโกปิ คาโม, จตุกฺกุฏิโกปิ คาโม, สมนุสฺโสปิ คาโม, อมนุสฺโสปิ คาโม, ปริกฺขิตฺโตปิ คาโม, อปริกฺขิตฺโตปิ คาโม, โคนิสาทินิวิฏฺโจปิ คาโม; โยปิ สตฺโถ อติเรกจตุมฺมาสนิวิฏฺโจ,[๑] โสปิ วุจฺจติ คาโม.

คามูปจาโร นาม ปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส อินฺทขีเล จิตสฺส มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส เลฑฺฑุปาโต, อปริกฺขิตฺตสฺส คามสฺส ฆรูปจาเร จิตสฺส มชฺฌิมสฺส ปุริสสฺส เลฑฺฑุปาโต.

---

[๑] สี.,ฉ. อติเรกจตุมาสนิวิฏฺโจ, เท. อติเรกจาตุมาสนิวิฏฺโจ, อิ. อติเรกจตุมาสนิวิฏฺโจ

อรญฺญ์ นาม ฐเปตฺวา คามญฺจ คามูปจารญฺจ อวเสสํ อรญฺญ์ นาม.

อทินฺน์ นาม ยํ อทินฺนํ อนิสฺสฏฺฐํ อปริจตฺตํ รกฺขิตํ โคปิตํ มมายิตํ ปรปริคฺคหิตํ; เอตํ อทินฺน์ นาม.

เถยฺยสงฺขาตน์ติ เถยฺยจิตฺโต อวหรณจิตฺโต.

อาทิเยยฺยาติ อาทิเยยฺย, หเรยฺย, อวหเรยฺย, อิริยาปถํ วิโกเปยฺย, ฐานา จาเวยฺย, สงฺเกตํ วีตินาเมยฺย.

ยถารูป์ นาม ปาทํ วา ปาทารหํ วา อติเรกปาทํ วา.

ราชาโน นาม ปจฺจุยา ราชา[๑] ปเทสราชา มณฺฑลิกา อนฺตรโภคิกา อกฺขทสฺสา มหามตฺตา, เย วา ปน เฉชฺชเภชฺชํ[๒] อนุสาสนฺติ; เอเต ราชาโน นาม.

โจโร นาม โย ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อทินฺนํ เถยฺยสงฺขาตํ อาทิยติ; เอโส โจโร นาม.

หเนยฺยุ วาติ หตฺเถน วา ปาเทน วา กสาย วา เวตฺเตน วา อทฺธทณฺฑเกน[๓] วา เฉชฺชาย วา หเนยฺยุ.

พนฺเธยฺยุ วาติ รชฺชุพนฺธเนน วา อนฺทุพนฺธเนน วา สงฺขลิกพนฺธเนน วา ฆรพนฺธเนน วา นครพนฺธเนน วา คามพนฺธเนน วา นิคมพนฺธเนน วา พนฺเธยฺยุ, ปุริสคุตฺตึ วา กเรยฺยุ.

ปพฺพาเชยฺยุ วาติ คามา วา นิคมา วา นครา วา ชนปทา วา ชนปทปเทสา วา ปพฺพาเชยฺยุ.

---

[๑] สี.,เท. ปถพฺยาราชา [๒] สี.,ฉ. เฉชฺชเภชฺชํ กโรนฺตา [๓] สี.,ฉ.,เท. อฑฺฒทณฺฑเกน

โจโรสิ, พาโลสิ, มูฬฺโหสิ, เถโนสีติ ปริภาโส เอโส.

ตถารูปึ นาม ปาทำ วา ปาทารหำ วา อติเรกปาทำ วา.

อาทิยมาโนติ อาทิยมาโน, หรมาโน, อวหรมาโน, อิริยาปถำ วิโกปยมาโน, ฐานา จาวยมาโน, สงฺเกตำ วีตินามยมาโน.

อยมฺปีติ ปุริมำ อุปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปณฺฑุปลาโส พนฺธนา ปมุตฺโต[๑] อภพฺโพ หริตตฺตาย,[๒] เอวเมว ภิกฺขุ ปาทำ วา ปาทารหำ วา อติเรกปาทำ วา อทินฺนำ เถยฺยสงฺขาตำ อาทิยิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย; เตน วุจฺจติ "ปาราชิโก โหตีติ.

อสำวาโสติ สำวาโส นาม เอกกมฺมำ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา, เอโส สำวาโส นาม. โส เตน สทฺธึ นตฺถิ, เตน วุจฺจติ "อสำวาโสติ.

[๙๓] ภุมฺมฏฺฐจำ,[๓] ถลฏฺฐจำ, อากาสฏฺฐจำ, เวหาสฏฺฐจำ, อุทกฏฺฐจำ, นาวฏฺฐจำ, ยานฏฺฐจำ, ภารฏฺฐจำ, อารามฏฺฐจำ, วิหารฏฺฐจำ, เขตฺตฏฺฐจำ, วตฺถุฏฺฐจำ, คามฏฺฐจำ, อรญฺญฏฺฐจำ, อุทกำ, ทนฺตโปณำ, วนปฺปติ, หรณกำ, อุปนิธิ, สุงฺกฆาตำ, ปาโณ, อปทำ, ทฺวิปทำ, จตุปฺปทำ, พหุปฺปทำ, โอจรโก, โอณิรกฺโข, สำวิธาวหาโร,[๔] สงฺเกตกมฺมำ, นิมิตฺตกมฺมนฺติ.

[๙๔] **ภุมฺมฏฺฐจำ** นาม ภณฺฑำ ภูมิยำ นิกฺขิตฺตำ โหติ[๕] ปฏิจฺฉนฺนำ. "ภุมฺมฏฺฐจำ ภณฺฑำ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยำ วา ปริเยสติ, กุทฺทาลำ[๖] วา ปิฏกำ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

---

[๑] สี.,สฺยา.,ฉ.,มหา. ปวุตฺโต [๒] สี.,ฉ. หริตตฺถาย [๓] สี.,ฉ.,เท. ภูมฏฺฐจำ
[๔] สี.,ฉ.,เท. สำวิทาวหาโร [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นิกฺขิตฺตำ โหติ นิขาตำ [๖] สี.,ฉ. กุทาลำ

ตตฺถ ชาตกำ กฏฺฐำ วา ลตำ วา ฉินฺทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปัสุ[๑] ขณติ วา วิยูหติ[๒] วา, อุทฺธรติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. กุมฺภึ อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อตฺตโน ภาชนำ ปเวเสตฺวา ปญฺจมาสกำ วา อติเรกปญฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. อตฺตโน ภาชนคตำ วา กโรติ, มุฏฺฐึ วา ฉินฺทติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. สุตฺตารูฬฺหำ ภณฺฑำ[๓] ปามงฺคำ วา กณฺฐสุตฺตกำ วา[๔] กฏิสุตฺตกำ วา สาฏกำ วา เวฐนำ วา เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. โกฏิยำ คเหตฺวา อุจฺจาเรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฆำสนฺโต นิหรติ,[๕] อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. อนฺตมโส เกสคฺคมตฺตมฺปิ กุมฺภีมุขา[๖] โมเจติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. สปฺปึ วา เตลำ วา มธุำ วา ผาณิตำ วา ปญฺจมาสกำ วา อติเรกปญฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต เอเกน ปโยเคน ปิวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ตตฺเถว ภินฺทติ วา, ฉฑฺเฑติ วา, ฌาเปติ วา, อปริโภคำ วา กโรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๙๕] ถลฏฺฐำ นาม ภณฺฑำ ถเล นิกฺขิตฺตำ โหติ. "ถลฏฺฐำ ภณฺฑำ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยำ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ตตฺถ ปัสุ　[๒] สี.,เท. พฺยูหติ, อิ. วฺยูหติ　[๓] ฉ.,เท.,อิ. ภณฺฑำ วา
[๔] เท. กณฺฐสุตฺตกำ วา, อิ. กณฺฐสุตฺตกำ วา　[๕] สี.,เท. นีหรติ　[๖] สี.,ฉ.,เท. กุมฺภิมุขา

[๙๖] **อากาสฏฺฐ์ นาม** ภณฺฑ์ อากาสคต์ โหติ, โมโร วา กปิญฺชโร วา ติตฺติโร วา วฏฺฏโก วา สาฏกำ วา เวฐนำ วา หิรญฺญำ วา สุวณฺณำ วา ฉิชฺชมานำ ปตติ. “อากาสฏฺฐ์ ภณฺฑ์ อวหริส์สามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. คมนำ อุปจฺฉินฺทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยส์ส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกส์ส.

[๙๗] **เวหาสฏฺฐ์ นาม** ภณฺฑ์ เวหาสคต์ โหติ, มญฺเจ วา ปีเฐ วา จีวรวำเส วา จีวรรชฺชุยา วา ภิตฺติขีเล[๑] วา นาคทนฺเต วา รุกฺเข วา ลคฺคิต์ โหติ อนฺตมโส ปตฺตาธารเกปิ. “เวหาสฏฺฐ์ ภณฺฑ์ อวหริส์สามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยส์ส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกส์ส.

[๙๘] **อุทกฏฺฐ์ นาม** ภณฺฑ์ อุทเก นิกฺขิตฺต์ โหติ. “อุทกฏฺฐ์ ภณฺฑ์ อวหริส์สามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. นิมุชฺชติ วา, อุมฺมุชฺชติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยส์ส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกส์ส. ตตฺถ ชาตกำ อุปฺปลำ วา ปทุมำ วา ปุณฺฑรีกำ วา ภิส์ วา มจฺฉำ วา กจฺฉปำ วา ปญฺจมาสกำ วา อติเรกปญฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏส์ส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยส์ส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกส์ส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ภิตฺติขิเล

[๙๙] **นาวา** นาม ยาย ตรติ. **นาวฏฺฐ์ จ์** นาม ภณฺฑ์ นาวาย นิกฺขิตฺตำ โหติ. “นาวฏฺฐ์ จ์ ภณฺฑ์ อวหริสฺสามีติ เถยฺย-จิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. “นาว์ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. พนฺธน์ โมเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. พนฺธน์ โมเจตฺวา อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. อุทฺธ์ วา อโธ วา ติริย์ วา อนฺตมโส เกสคฺคมตฺตมฺปิ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๐] **ยาน์** นาม วยฺห์ รโถ สกฏ์ สนฺทมานิกา. **ยานฏฺฐ์ จ์** นาม ภณฺฑ์ ยาเน นิกฺขิตฺตำ โหติ. “ยานฏฺฐ์ จ์ ภณฺฑ์ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. “ยาน์ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย์ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๑] **ภาโร** นาม สีสภาโร ขนฺธภาโร กฏิภาโร โอลมฺพโก. สีเส ภาร์ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ขนฺธ์ โอโรเปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ขนฺเธ ภาร์ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. กฏึ โอโรเปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

กฏิยา ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. หตฺเถน คณฺหาติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. หตฺเถ ภารํ เถยฺยจิตฺโต ภูมิยํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. เถยฺยจิตฺโต ภูมิโต คณฺหาติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๒] **อาราโม** นาม ปุปฺผาราโม ผลาราโม. **อารามฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ อาราเม จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ ภูมฺมฏฺฐํ ถลฏฺฐํ อากาสฏฺฐํ เวหาสฏฺฐํ. "อารามฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ตตฺถ ชาตกํ มูลํ วา ตจํ วา ปตฺตํ วา ปุปฺผํ วา ผลํ วา ปณฺณมาสกํ วา อติเรกปณฺณมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อารามํ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. สามิโก "น มยฺหํ ภวิสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมํ จรนฺโต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมํ จรนฺโต ปรชติ,[๑] อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๑๐๓] **วิหารฏฺฐํ** นาม ภณฺฑํ วิหาเร จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ ภูมฺมฏฺฐํ ถลฏฺฐํ อากาสฏฺฐํ เวหาสฏฺฐํ. "วิหารฏฺฐํ ภณฺฑํ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยํ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปรชฺชติ, เอวมุปริปิ.

อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. วิหารำ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. สามิโก “น มยฺหำ ภวิสฺสตีติ ธุรำ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมำ จรนฺโต สามิกำ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมำ จรนฺโต ปรชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๑๐๔] **เขตฺตำ** นาม ยตฺถ ปุพฺพณฺณำ วา อปรณฺณำ วา ชายติ. **เขตฺตฏฺฐำ** นาม ภณฺฑำ เขตฺเต จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตำ โหติ ภุมฺมฏฺฐำ ถลฏฺฐำ อากาสฏฺฐำ เวหาสฏฺฐำ. “เขตฺตฏฺฐำ ภณฺฑำ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติยำ วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ตตฺถ ชาตกำ ปุพฺพณฺณำ วา อปรณฺณำ วา ปญฺจมาสกำ วา อติเรกปญฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. เขตฺตำ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. สามิโก “น มยฺหำ ภวิสฺสตีติ ธุรำ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมำ จรนฺโต สามิกำ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมำ จรนฺโต ปรชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ขีลำ[๑] วา รชฺชุ วา วตึ วา มริยาทำ วา สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอกำ ปโยคำ อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตสฺมึ ปโยเค อาคเต, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,เท. ขิลำ

[๑๐๕] **วตฺถุ** นาม อารามวตฺถุ วิหารวตฺถุ. **วตฺถุฏฺฐจ** นาม ภณฺฑ วตฺถุสฺมึ จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ ภุมฺมฏฺฐจ ถลฏฺฐจ อากาสฏฺฐจ เวหาสฏฺฐจ. "วตฺถุฏฺฐจ ภณฺฑ อวหริสฺสามีติ เถยฺย-จิตฺโต ทุติย วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. วตฺถุ อภิยุญฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. สามิโก "น มยฺห ภวิสฺสตีติ ธุร นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺม จรนฺโต สามิก ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺม จรนฺโต ปรชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ขีล วา รชฺชุ วา วตึ วา ปาการ วา สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอก ปโยค อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตสฺมึ ปโยเค อาคเต, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๖] **คามฏฺฐ** นาม ภณฺฑ คาเม จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ ภุมฺมฏฺฐ ถลฏฺฐ อากาสฏฺฐ เวหาสฏฺฐ. "คามฏฺฐ ภณฺฑ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๗] **อรญฺ** นาม ย มนุสฺสาน ปริคฺคหิตํ โหติ, เอตํ[๑] อรญฺ. **อรญฺญฏฺฐ** นาม ภณฺฑ อรญฺเ จตูหิ ฐาเนหิ นิกฺขิตฺตํ โหติ ภุมฺมฏฺฐ ถลฏฺฐ อากาสฏฺฐ เวหาสฏฺฐ. "อรญฺญฏฺฐ ภณฺฑ อวหริสฺสามีติ เถยฺยจิตฺโต ทุติย วา ปริเยสติ, คจฺฉติ วา,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ตํ

อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ตตฺถ ชาตกํ กฏฺฐํ วา ลตํ วา ติณํ วา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๐๘] **อุทกํ** นาม ภาชนคตํ วา โหติ โปกฺขรณิยํ[๑] วา ตฬาเก วา เถยฺยจิตฺโต อามสติ,[๒] อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อตฺตโน ภาชนํ ปเวเสตฺวา ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. อตฺตโน ภาชนคตํ กโรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มริยาทํ ฉินฺทติ,[๓] อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. มริยาทํ ฉินฺทิตฺวา[๔] ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อติเรกมาสกํ วา อูนปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มาสกํ วา อูนมาสกํ วา อคฺฆนกํ อุทกํ นิกฺขาเมติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๐๙] **ทนฺตโปณํ** นาม ฉินฺนํ วา อจฺฉินฺนํ วา. ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โปกฺขรณิยา [๒] อิ. ตํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ [๓] สี.,ฉ.,เท. ภินฺทติ
[๔] สี.,ฉ.,เท. ภินฺทิตฺวา

[๑๑๐] **วนปฺปติ** นาม โย มนุสฺสานํ ปริคฺคหิโต โหติ รุกฺโข ปริโภโค. เถยฺยจิตฺโต ฉินฺทติ, ปหาเร ปหาเร อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เอกํ ปหารํ อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตสฺมึ ปหาเร อาคเต, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๑] **หรณกํ** นาม อญฺญสฺส หรณกํ ภณฺฑํ. เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. "สหภณฺฑหารกํ เนสฺสามีติ[๑] ปฐมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ทุติยํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. "ปติตํ ภณฺฑํ คเหสฺสามีติ ปาตาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปติตํ ภณฺฑํ ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๒] **อุปนิธิ** นาม อุปนิกฺขิตฺตํ ภณฺฑํ. "เทหิ เม ภณฺฑนฺติ วุจฺจมาโน "นาหํ คณฺหามีติ ภณติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สามิกสฺส วิมตึ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. สามิโก "น มยฺหํ ทสฺสตีติ ธุรํ นิกฺขิปติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมํ จรนฺโต สามิกํ ปราเชติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ธมฺมํ จรนฺโต ปรชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๑๑๓] **สุงฺกฆาตํ** นาม รญฺญา ฐปิตํ โหติ ปพฺพตขณฺเฑ วา นทีติตฺเถ วา คามทฺวาเร วา "อตฺร ปวิฏฺฐสฺส สุงฺกํ คณฺหนฺตูติ. ตตฺร ปวิสิตฺวา ราชคฺฆํ[๒] ภณฺฑํ ปญฺจมาสกํ วา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สหภณฺฑหารกํ ปทสา เนสฺสามีติ [๒] สี.,ฉ.,เท. ราชคฺคํ

อติเรกปณฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ปจมำ ปาทำ สุงฺกฆาตำ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ทุติยำ ปาทำ อติกฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อนฺโตสุงฺกฆาเต ฐิโต พหิสุงฺกฆาตำ ปาเตติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. สุงฺกำ ปริหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๑๔] **ปาโณ** นาม มนุสฺสปาโณ วุจฺจติ. เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. “ปทสา เนสฺสามีติ ปจมำ ปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ทุติยำ ปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

อปทำ นาม อหิ มจฺฉา. ปณฺจมาสกำ วา อติเรกปณฺจมาสกำ วา อคฺฆนกำ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๕] **ทฺวิปทำ** นาม มนุสฺสา ปกฺขชาตา. เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. “ปทสา เนสฺสามีติ ปจมำปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ทุติยำ ปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๖] **จตุปฺปทำ** นาม หตฺถี อสฺสา โอฏฺฐา โคณา คทฺรภา ปสุกา. เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. “ปทสา เนสฺสามีติ ปจมำ ปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ทุติยำ ปาทำ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตติยำ ปาทำ

สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. จตุตฺถํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๗] **พหุปฺปทํ** นาม วิจฺฉิกา สตปที อุจฺจาลิงฺคปาณกา. ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. "ปทสา เนสฺสามีติ สงฺกาเมติ, ปเท ปเท อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ปจฺฉิมํ ปาทํ สงฺกาเมติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๘] **โอจรโก** นาม ภณฺฑํ โอจริตฺวา อาจิกฺขติ "อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส.

โอณิรกฺโข นาม อาหฏํ ภณฺฑํ โคเปนฺโต. ปญฺจมาสกํ วา อติเรกปญฺจมาสกํ วา อคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

สวิธาวหาโร นาม สมฺพหุลา สวิทหิตฺวา, เอโก ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ สพฺเพสํ ปาราชิกสฺส.

[๑๑๙] **สงฺเกตกมฺมํ** นาม สงฺเกตํ กโรติ "ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา รตฺตึ วา ทิวา วา เตน สงฺเกเตน ตํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน สงฺเกเตน ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส. ตํ สงฺเกตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๒๐] **นิมิตฺตกมฺมำ** นาม นิมิตฺตำ กโรติ “อกฺขึ วา นิกฺขนิสฺสามิ,[๑] ภมุกำ วา อุกฺขิปิสฺสามิ, สีสำ วา อุกฺขิปิสฺสามิ; เตน นิมิตฺเตน ตำ ภณฺฑ์ำ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน นิมิตฺเตน ตำ ภณฺฑ์ำ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ปาราชิกสฺส. ตำ นิมิตฺตำ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตำ ภณฺฑ์ำ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๒๑] ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามำ ภณฺฑ์ำ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตำ มญฺญมาโน ตำ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามำ ภณฺฑ์ำ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตำ มญฺญมาโน อญฺญำ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามำ ภณฺฑ์ำ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญำ มญฺญมาโน ตำ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามำ ภณฺฑ์ำ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญำ มญฺญมาโน อญฺญำ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ ‘อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามำ ภณฺฑ์ำ อวหรตูติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อิตรสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

---

[๑] สี.,เท. นิขณิสฺสามิ

อวหารโก ปฏิคฺคณฺหาติ, มูลฏฺฐสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ สพฺเพสํ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๋ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหรตูติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. อวหารโก ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อาณาปกสฺส จ อวหารกสฺส จ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๋ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส คนฺตฺวา ปุน ปจฺฉาคจฺฉติ[๑] "นาหํ สกฺโกมิ ตํ ภณฺฑํ อวหริตุนฺติ. โส ปุน อาณาเปติ "ยทา สกฺโกสิ, ตทา ตํ ภณฺฑํ อวหราติ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๋ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ[๒] อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี น สาเวติ "มา อวหรีติ. โส ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๋ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามํ ภณฺฑํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ "มา อวหรีติ. โส "อาณตฺโต อหํ ตยาติ ตํ ภณฺฑํ อวหรติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อวหารกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,เท. ปจฺจาคจฺฉนฺติ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๋ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามํ ภณฺหํ อวหราติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ “มา อวหรีติ. [ ][1] สาธูติ[2] โอรมติ, อุภินฺนํ อนาปตฺติ.

[๑๒๒] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ครุโก จ โหติ ปริกฺขาโร ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๒๓] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๑๒๔] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ปรปริคฺคหิตญฺจ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๒๕] ฉหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคาหี,[3] น จ ตาวกาลิกํ, ครุโก จ

---

[1] สี.,ฉ. เอตฺถนฺตเร โสติ ปาโฐ ทิสฺสติ. [2] เท.,อิ. โส สุฏฺฐูติ [3] สี.,เท. วิสฺสาสคฺคาหี

โหติ ปริกฺขาโร ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺย-จิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๒๖] ฉหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคาหี, น จ ตาวกาลิกํ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺย-จิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๑๒๗] ฉหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส น จ สกสญฺญี, น จ วิสฺสาสคาหี, น จ ตาวกาลิกํ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๒๘] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ครุโก จ โหติ ปริกฺขาโร ปญฺจมาสโก วา อติเรกปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๒๙] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร อติเรกมาสโก วา อูนปญฺจมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๓๐] ปญฺจหากาเรหิ อทินฺนํ อาทิยนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส น จ ปรปริคฺคหิตํ โหติ, ปรปริคฺคหิตสญฺญี จ, ลหุโก จ โหติ ปริกฺขาโร มาสโก วา อูนมาสโก วา, เถยฺยจิตฺตญฺจ ปจฺจุปฏฺฐิตํ โหติ, อามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ผนฺทาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ฐานา จาเวติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๑๓๑] อนาปตฺติ สกสญฺญิสฺส,[๑] วิสฺสาสคาเห,[๒] ตาวกาลิเก, เปตปริคฺคเห, ติรจฺฉานคตปริคฺคเห, ปํสุกูลสญฺญิสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, [ ][๓] อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

อทินฺนาทานมฺหิ ปฐมภาณวารํ นิฏฺฐิตํ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

รชเกหิ ปญฺจกฺขาตา[๔] จตุโรตฺถรเณหิ จ
อนฺธกาเรน เว ปญฺจ ปญฺจ หารณเกน จ.

นิรุตฺติยา ปญฺจกฺขาตา วาเตหิ อปเร ทุเว
อสมฺภินฺเน กุสาปาโต ชนฺตาฆเรน[๕] สหา ทส.

วิฆาเสหิ ปญฺจกฺขาตา ปญฺจ เจว อมูลกา
ทุพฺภิกฺเข กูรมญฺจ[๖] ปูวสกฺขลิโมทกา.

---

[๑] สี.,ฉ. สสญฺญิสฺส [๒] สี.,ฉ. วิสฺสาสคฺคาเห [๓] สี.,ฉ. เอตฺถนฺตเร ขิตฺตจิตฺตสฺส เวทนฏฺฏสฺสาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ., เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร "ขิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺสาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๔] สี.,มหา. ปญฺจ อกฺขาตา
[๕] สี.,ฉ.,เท. ชนฺตคฺเคน, อิ. ชนฺตคฺเฆน [๖] สี.,ฉ. กุรมญฺญ, เท. กุรมญฺ จ, อิ. กุรุมญฺญ

สปริกฺขารถวิกา ภิสิวสา น นิกฺขม[๑]
ขาทนียญฺจ วิสฺสาสํ สสญฺญายปเร ทุเว.

สตฺต นาวหรามาติ สตฺต เจว อวาหรุ
สงฺฆสฺส อวหรุ สตฺต ปุปฺเผหิ อปเร ทุเว.

ตโย จ วุตฺตวาทิโน มณี[๒] ตีณิ อติกฺกเม
สูกรา จ มิคา มจฺฉา ยานญฺจาปิ ปวตฺตยิ.

ทุเว เปสี ทุเว ทารู ปสุกูลํ ทุเว ทกา
อนุปุพฺพวิธาเนน ตทญฺโญ น ปริปูรยิ.

สาวตฺถิยา จตุโร มุฏฺฐี เทฺว วิฆาสา ทุเว ติณา
สงฺฆสฺส ภาชเย[๓] สตฺต สตฺต เจว อสามิกา.

ทารูทกา มตฺติกา เทฺว ติณานิ
สงฺฆสฺส สตฺต อวหาสิ เสยฺยํ
สสฺสามิกํ น จาปิ นีหเรยฺย
หเรยฺย สสฺสามิกํ ตาวกาลิกํ.

จมฺปา ราชคเห เจว เวสาลิยา จ อชฺชุโก
พาราณสี จ โกสมฺพี สาคลา ทพฺหิเกน จาติ.

วินีตวตฺถุ

[๑๓๒] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู รชกตฺถรณํ คนฺตฺวารชกภณฺฑิกํ อวหรึสุ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "ภควตา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. น นิกฺขเม [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. มณิ [๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ภาชยุ์

สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ, กจฺจิ นุ โข มยำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺนาติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. “อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณำ คนฺตฺวา มหคฺฆำ ทุสฺสำ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺตำ อุปฺปาเทสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ “กจฺจิ นุ โข อหำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ จิตฺตุปฺปาเทติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณำ คนฺตฺวา มหคฺฆำ ทุสฺสำ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต อามสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณำ คนฺตฺวา มหคฺฆำ ทุสฺสำ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รชกตฺถรณำ คนฺตฺวา มหคฺฆำ ทุสฺสำ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต จานา จาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕)

[๑๓๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ มหคฺฆำ อุตฺตรตฺถรณำ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺตำ อุปฺปาเทสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ จิตฺตุปฺปาเทติ. (๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ มหคฺฆํ อุตฺตรตฺถรณํ ปสฺสิตฺวา เถยฺยจิตฺโต อามสิ. ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ. ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ฐานา จาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๗-๙)

[๑๓๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ภณฺฑํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ “รตฺตึ อวหริสฺสามีติ. โส ตํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. ฯเปฯ ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริ. ฯเปฯ อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ อวหริ. ฯเปฯ อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ อวหริ. ฯเปฯ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐-๑๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ภณฺฑํ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตํ อกาสิ “รตฺตึ อวหริสฺสามีติ. โส ตं[๑] มญฺญมาโน อตฺตโน ภณฺฑํ อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญสฺส ภณฺฑํ หรนฺโต สีเส ภารํ เถยฺยจิตฺโต อามสิ. ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ. ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ

---

[๑] อิ. อญฺญํ

ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ขนฺธ์ โอโรเปสิ. ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. ฯเปฯ ขนฺเธ ภารำ เถยฺยจิตฺโต อามสิ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต กฏึ โอโรเปสิ. ฯเปฯ กฏิยา ภารำ เถยฺยจิตฺโต อามสิ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ผนฺทาเปสิ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต หตฺเถน อคฺคเหสิ. ฯเปฯ หตฺเถ ภารำ เถยฺยจิตฺโต ภูมิยำ นิกฺขิปิ. ฯเปฯ เถยฺยจิตฺโต ภูมิโต อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๕-๒๕)

[๑๓๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อชฺโฌกาเส จีวรำ ปตฺถริตฺวา วิหารำ ปาวิสิ. อญฺญตโร ภิกฺขุ "มายิทำ จีวรำ นสฺสีติ ปฏิสาเมสิ. โส นิกฺขมิตฺวา ตำ ภิกฺขุ[๑] ปุจฺฉิ "อาวุโส มยฺหำ จีวรำ เกน อวหฏนฺติ. โส เอวมาห "มยา อวหฏนฺติ. โส ตำ อาทิยิ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นิรุตฺติปโถ อหำ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นิรุตฺติปเถติ. (๒๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปีเฐ จีวรำ นิกฺขิปิตฺวา ฯเปฯ ปีเฐ นิสีทนำ นิกฺขิปิตฺวา ฯเปฯ เหฏฺฐาปีเฐ ปตฺตำ นิกฺขิปิตฺวา วิหารำ ปาวิสิ. อญฺญตโร ภิกฺขุ "มายำ ปตฺโต นสฺสีติ ปฏิสาเมสิ. โส นิกฺขมิตฺวา ตำ ภิกฺขุ ปุจฺฉิ "อาวุโส มยฺหำ ปตฺโต เกน อวหโฏติ. โส เอวมาห "มยา อวหโฏติ. โส ตำ อาทิยิ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นิรุตฺติปเถติ. (๒๗-๒๙)

---

[๑] อิ. ภิกฺขู

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา ภิกฺขุนี วติยา จีวรํ ปตฺถริตฺวา วิหารํ ปาวิสิ. อญฺญตรา ภิกฺขุนี "มายิทำ จีวรํ นสฺสีติ ปฏิสาเมสิ. สา นิกฺขมิตฺวา ตำ ภิกฺขุนึ[๑] ปุจฺฉิ "อยฺเย มยฺหำ จีวรำ เกน อวหฏนฺติ. สา เอวมาห "มยา อวหฏนฺติ. สา ตำ อาทิยิ "อสฺสมณีสิ ตฺวนฺติ. ตสฺสา กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. อถโข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. อนาปตฺติ ภิกฺขเว นิรุตฺติปเถ. (๓๐)

[๑๓๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วาตมณฺฑลิกาย อุกฺขิตฺตำ สาฏกำ ปสฺสิตฺวา "สามิกานำ ทสฺสามีติ อคฺคเหสิ. สามิกา ตำ ภิกฺขุำ โจเทสุำ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "อเถยฺยจิตฺโต อหำ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อเถยฺยจิตฺตสฺสาติ. (๓๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วาตมณฺฑลิกาย อุกฺขิตฺตำ เวฐนำ "ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิ. สามิกา ตำ ภิกฺขุำ โจเทสุำ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "เถยฺยจิตฺโต อหำ ภควาติ. "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๒)

[๑๓๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุสานำ คนฺตฺวา อภินฺเน สรีเร ปำสุกูลำ อคฺคเหสิ. ตสฺมึ จ สรีเร เปโต อธิวตฺโถ โหติ. อถโข โส เปโต ตำ ภิกฺขุำ เอตทโวจ "มา ภนฺเต มยฺหำ สาฏกำ อคฺคเหสีติ. โส ภิกฺขุ อนาทิยนฺโต อคฺคเหสิ.[๒] อถโข ตำ สรีรำ อุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน ปิฏฺฐิโต

---

[๑] อิ. ภิกฺขุนิโย [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อคมาสิ

ปิฏฺฐิโต อนุพนฺธิ. อถโข โส ภิกฺขุ วิหารำ ปวิสิตฺวา ทฺวารำ ถเกสิ. อถโข ตำ สรีรำ ตตฺเถว ปริปติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว อภินฺเน สรีเร ปำสุกูลำ คเหตพฺพำ; โย คเณฺหยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๓)

[๑๓๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ, สงฺฆสฺส จีวเร ภาชิยมาเน, เถยฺยจิตฺโต กุสำ สงฺกาเมตฺวา จีวรำ อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๔)

[๑๓๙] เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อานนฺโท ชนฺตาฆเร อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อนฺตรวาสกำ อตฺตโน มญฺญมาโน นิวาเสสิ. อถโข โส ภิกฺขุ อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ เอตทโวจ "กิสฺส เม ตฺวำ อาวุโส อานนฺท อนฺตรวาสกำ นิวาเสสีติ. "สกสญฺญี อหำ อาวุโสติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว สกสญฺญิสฺสาติ. (๓๕)

[๑๔๐] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา สีหวิฆาสำ ปสฺสิตฺวา ปจาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว สีหวิฆาเสติ. (๓๖)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา พฺยคฺฆวิฆาสำ ปสฺสิตฺวา ฯเปฯ ทีปิวิฆาสำ ปสฺสิตฺวา ฯเปฯ ตรจฺฉวิฆาสำ ปสฺสิตฺวา ฯเปฯ โกกวิฆาสำ ปสฺสิตฺวา ปจาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ติรจฺฉานคตปริคฺคเหติ. (๓๗-๔๐)

[๑๔๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ, สงฺฆสฺส โอทเน ภาชิยมาเน, “อปรสฺส ภาคํ เทหีติ อมูลกํ อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสาติ. (๔๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ, สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน, ฯเปฯ สงฺฆสฺส ปูเว ภาชิยมาเน, ฯเปฯ สงฺฆสฺส อุจฺฉุมฺหิ ภาชิยมาเน, ฯเปฯ สงฺฆสฺส ติมฺพรูสเก ภาชิยมาเน, “อปรสฺส ภาคํ เทหีติ อมูลกํ อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสาติ. (๔๒-๔๕)

[๑๔๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข โอทนียฆรํ[๑] ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ โอทนํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข สูนฆรํ ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ มํสํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทุพฺภิกฺเข ปูวฆรํ ปวิสิตฺวา ปตฺตปูรํ ปูวํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ฯเปฯ ปตฺตปูรา สกฺขลิโย เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ฯเปฯ ปตฺตปูเร โมทเก เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๔๘-๕๐)

---

[๑] สฺยา.,อิ. โอทนิยฆรํ

[๑๔๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ปริกฺขารำ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตำ อกาสิ "รตฺตึ อวหริสฺสามีติ. โส ตำ มญฺญมาโน ตำ อวหริ. ฯเปฯ ตำ มญฺญมาโน อญฺญำ อวหริ. ฯเปฯ อญฺญำ มญฺญมาโน ตำ อวหริ. ฯเปฯ อญฺญำ มญฺญมาโน อญฺญำ อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕๑-๕๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ทิวา ปริกฺขารำ ปสฺสิตฺวา นิมิตฺตำ อกาสิ "รตฺตึ อวหริสฺสามีติ. โส ตำ มญฺญมาโน อตฺตโน ปริกฺขารำ อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๕๕)

[๑๔๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปีเฐ[๑] ถวิกำ ปสฺสิตฺวา "อิโต คณฺหนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามีติ สห ปีฐเกน สงฺกาเมตฺวา อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ภิสึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕๗)

[๑๔๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ จีวรวำเส จีวรำ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๕๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหาเร จีวรำ อวหริตฺวา "อิโต นิกฺขมนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามีติ วิหารา น

---

[๑] อิ. จปีตำ

นิกฺขมิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. “นิกฺขเมยฺย[๑] วา โส ภิกฺขเว โมฆปุริโส, น วา นิกฺขเมยฺย, อาปตฺติ ปาราชิกสฺสาติ. (๕๙)

[๑๔๖] เตน โข ปน สมเยน เทฺว ภิกฺขู สหายกา โหนฺติ. เอโก [ ][๒] คามํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ. ทุติโย [ ],[๓] สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน, สหายกสฺส ภาคํ คเหตฺวา ตสฺส วิสฺสาสนฺโต[๔] ปริภุญฺชิ. โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “วิสฺสาสคาโห อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ วิสฺสาสคาเหติ. (๖๐)

[๑๔๗] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู จีวรกมฺมํ กโรนฺติ. สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน, สพฺเพสํ ปฏิวิสา[๕] อาหริตฺวา อุปนิกฺขิตฺตา โหนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิวิสํ อตฺตโน มญฺญมาโน ปริภุญฺชิ. โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ [ ][๖] “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สกสญฺญิสฺสาติ.[๗] (๖๑)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู จีวรกมฺมํ กโรนฺติ. สงฺฆสฺส ขาทนีเย ภาชิยมาเน, อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปตฺเตน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิวิโส อาหริตฺวา อุปนิกฺขิตฺโต โหติ. ปตฺตสามิโก ภิกฺขุ อตฺตโน มญฺญมาโน ปริภุญฺชิ. โส ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สกสญฺญิสฺสาติ. (๖๒)

---

[๑] สี.,ฉ. นิกฺขมิ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขูติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขูติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ. [๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. วิสฺสสนฺโต
[๕] อิ. ปฏิวิเส [๖] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. สกสญฺญี อหํ ภควาตีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๗] อิ. สสญฺญิสฺสาติ

[๑๔๘] เตน โข ปน สมเยน อมฺพโจรกา อมฺพำ ปาเตตฺวา ภณฺฑิกำ อาทาย อคมำสุ. สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธึสุ. โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกำ ปาเตตฺวา ปลายึสุ. ภิกฺขู ตำ[๑] ปำสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุ๋ "อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ๋. "กึจิตฺตา ตุมฺเห ภิกฺขเวติ. "ปำสุกูลสญฺญิโน มยำ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปำสุกูลสญฺญิสฺสาติ. (๖๓)

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุโจรกา ฯเปฯ ลพุชโจรกา ฯเปฯ ปนสโจรกา ฯเปฯ ตาลปกฺกโจรกา ฯเปฯ อุจฺฉุโจรกา ฯเปฯ ติมฺพรูสกโจรกา ติมฺพรูสเก อุจฺจินิตฺวา ภณฺฑิกำ อาทาย อคมำสุ. สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธึสุ. โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกำ ปาเตตฺวา ปลายึสุ. ภิกฺขู ตำ ปำสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุ๋ "อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปำสุกูล-สญฺญิสฺสาติ. (๖๔-๖๙)

เตน โข ปน สมเยน อมฺพโจรกา อมฺพำ ปาเตตฺวา ภณฺฑิกำ อาทาย อคมำสุ. สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธึสุ. โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกำ ปาเตตฺวา ปลายึสุ. ภิกฺขู "ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺตา ปริภุญฺชึสุ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุ๋ "อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๗๐)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุโจรกา ฯเปฯ ลพุชโจรกา ฯเปฯ ปนสโจรกา ฯเปฯ ตาลปกฺกโจรกา ฯเปฯ อุจฺฉุโจรกา ฯเปฯ ติมฺพรูสกโจรกา ติมฺพรูสเก อุจฺจินิตฺวา ภณฺฑิกํ อาทาย อคมํสุ. สามิกา เต โจรเก อนุพนฺธึสุ. โจรกา สามิเก ปสฺสิตฺวา ภณฺฑิกํ ปาเตตฺวา ปลายึสุ. ภิกฺขู “ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺตา ปริภุญฺชึสุ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๗๑-๗๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส อมฺพํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ฯเปฯ สงฺฆสฺส ชมฺพุ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ลพุชํ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ปนสํ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ตาลปกฺกํ ฯเปฯ สงฺฆสฺส อุจฺฉุ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ติมฺพรูสกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๗๗-๘๓)

[๑๔๙] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุปฺผารามํ คนฺตฺวา โอจิตํ ปุปฺผํ ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๘๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุปฺผารามํ คนฺตฺวา ปุปฺผํ โอจินิตฺวา ปญฺจมาสคฺฆนกํ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๘๕)

[๑๕๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกํ คจฺฉนฺโต อญฺญตรํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “อาวุโส ตุยฺหํ อุปฏฺจากกุลํ

วุตฺโต วชฺเชมีติ. โส คนฺตฺวา เอกำ สาฏกำ อาหราเปตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิ. โส ชานิตฺวา ตำ โจเทสิ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว 'วุตฺโต วชฺเชมีติ วตฺตพฺโพ; โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๘๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกำ คจฺฉติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ ตำ ภิกฺขุำ เอตทโวจ "อาวุโส มยฺหำ อุปฏฺฐากกุลำ วุตฺโต วชฺเชหีติ. โส คนฺตฺวา ยุคสาฏกำ อาหราเปตฺวา เอกำ อตฺตนา ปริภุญฺชิ, เอกำ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิ. โส ชานิตฺวา ตำ โจเทสิ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว 'วุตฺโต วชฺเชหีติ วตฺตพฺโพ; โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๘๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คามกำ คจฺฉนฺโต อญฺญตรำ ภิกฺขุำ เอตทโวจ "อาวุโส ตุยฺหำ อุปฏฺฐากกุลำ 'วุตฺโต วชฺเชมีติ. โสปิ เอวมาห "วุตฺโต วชฺเชหีติ. โส คนฺตฺวา อาพฺหกำ สปฺปึ ตุลำ คุฬำ โทณำ ตณฺฑุลำ อาหราเปตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิ. โส ชานิตฺวา ตำ โจเทสิ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว 'วุตฺโต วชฺเชมีติ วตฺตพฺโพ, น จ 'วุตฺโต วชฺเชหีติ วตฺตพฺโพ; โย วเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๘๘)

[๑๕๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส มหคฺฆำ มณึ อาทาย อญฺญตเรน ภิกฺขุนา สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน โหติ. อถโข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานำ ปสฺสิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน อชานนฺตสฺส ถวิกาย มณึ ปกฺขิปิตฺวา สุงฺกฏฺฐานำ อติกฺกมิตฺวา

อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “นาหํ ภควา ชานามีติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อชานนฺตสฺสาติ. (๘๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส มหคฺฆํ มณึ อาทาย อญฺญตเรน ภิกฺขุนา สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน โหติ. อถโข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานํ ปสฺสิตฺวา คิลานาลยं กริตฺวา อตฺตโน ภณฺฑิกํ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิ. อถโข โส ปุริโส สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ “อาหร เม ภนฺเต ภณฺฑิกํ, นาหํ อกลฺลโกติ. “กิสฺส ปน ตฺวํ อาวุโส เอวรูปึ อกาสีติ. อถโข โส ปุริโส ตสฺส ภิกฺขุโน เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “นาหํ ภควา ชานามีติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อชานนฺตสฺสาติ. (๙๐)

[๑๕๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สตฺเถน สทฺธึ อทฺธานมคฺคปฏิปนฺโน โหติ. อญฺญตโร ปุริโส ตํ ภิกฺขุํ อามิเสน อุปลาเปตฺวา สุงฺกฏฺฐานํ ปสฺสิตฺวา มหคฺฆํ มณึ ตสฺส ภิกฺขุโน อทาสิ “อิมํ ภนฺเต มณึ สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกาเมหีติ. อถโข โส ภิกฺขุ ตํ มณึ สุงฺกฏฺฐานํ อติกฺกาเมสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๙๑)

[๑๕๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พทฺธํ สูกรํ การุญฺเญน มุญฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “การุญฺญาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ การุญฺญาธิปฺปายสฺสาติ. (๙๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พทฺธํ สูกรํ “ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๙๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปาเส พทฺธำ มิคำ การุญฺเญน มุญฺจิ. ฯเปฯ ปาเส พทฺธำ มิคำ "ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิ. ฯเปฯ กุมิเน พทฺเธ มจฺเฉ การุญฺเญน มุญฺจิ. ฯเปฯ กุมิเน พทฺเธ มจฺเฉ "ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต มุญฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๙๔-๙๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ยาเน ภณฺฑำ ปสฺสิตฺวา "อิโต คณฺหนฺโต ปาราชิโก ภวิสฺสามีติ อกฺกมิตฺวา[๑] ปวฏฺเฏตฺวา อคฺคเหสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๙๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กุลเลน อุกฺขิตฺตำ มำสเปสึ "สามิกานำ ทสฺสามีติ อคฺคเหสิ. สามิกา ตำ ภิกฺขุำ โจเทสุำ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อเถยฺยจิตฺตสฺสาติ. (๙๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กุลเลน อุกฺขิตฺตำ มำสเปสึ "ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิ. สามิกา ตำ ภิกฺขุำ โจเทสุำ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐๐)

[๑๕๔] เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา อุลุมฺปำ พนฺธิตฺวา อจิรวติยา นทิยา โอสาเรนฺติ. พนฺธเน ฉินฺเน, กฏฺฐานิ วิปฺปกิณฺณานิ อคมำสุ. ภิกฺขู ปำสุกูลสญฺญิโน อุตฺตาเรสุำ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุำ "อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปำสุกูลสญฺญิสฺสาติ. (๑๐๑)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อติกฺกมิตฺวา

เตน โข ปน สมเยน มนุสฺสา อุลุมฺปึ พนฺธิตฺวา อจิรวติยา นทิยา โอสาเรนฺติ. พนฺธเน ฉินฺเน, กฏฺฐานิ วิปฺปกิณฺณานิ อคมํสุ. ภิกฺขู “ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺตา อุตฺตาเรสุํ. สามิกา เต ภิกฺขู โจเทสุ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑๐๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร โคปาลโก รุกฺเข สาฏกํ อาลคฺเคตฺวา อุจฺจารํ อคมาสิ. อญฺญตโร ภิกฺขุ ปํสุกูลสญฺญี อคฺคเหสิ. อถโข โส โคปาลโก ตํ ภิกฺขุํ โจเทสิ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปํสุกูล-สญฺญิสฺสาติ. (๑๐๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน นทึ ตรนฺตสฺส รชกานํ หตฺถโต มุตฺตํ สาฏกํ ปาเท ลคฺคํ โหติ. โส ภิกฺขุ “สามิกานํ ทสฺสามีติ อคฺคเหสิ. สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อเถยฺยจิตฺตสฺสาติ. (๑๐๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน นทึ ตรนฺตสฺส รชกานํ หตฺถโต มุตฺตํ สาฏกํ ปาเท ลคฺคํ โหติ. โส ภิกฺขุ “ปุเร สามิกา ปสฺสนฺตีติ เถยฺยจิตฺโต อคฺคเหสิ. สามิกา ตํ ภิกฺขุํ โจเทสุ “อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐๕)

[๑๕๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สปฺปิกุมฺภึ ปสฺสิตฺวา โถกํ โถกํ ปริภุญฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๐๖)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สํวิทหิตฺวา อคมํสุ “ภณฺฑํ อวหริสฺสามาติ. เอโก ภณฺฑํ อวหริ. เต เอวมาหํสุ “น

มยำ ปาราชิกา; โย อวหโฏ, โส ปาราชิโกติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. “อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑๐๗)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู สำวิทหิตฺวา ภณฺฑำ อวหริตฺวา ภาเชสุ. เตหิ ภาชิยมาเน, เอกเมกสฺส ปฏิวิโส น ปญฺจมาสโก ปูริ. เต เอวมาหำสุ “น มยำ ปาราชิกาติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑๐๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยำ ทุพฺภิกฺเข อาปณิกสฺส ตณฺฑุลมุฏฺฐึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สาวตฺถิยำ ทุพฺภิกฺเข อาปณิกสฺส มุคฺคมุฏฺฐึ ฯเปฯ มาสมุฏฺฐึ ฯเปฯ ติลมุฏฺฐึ เถยฺย-จิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๑๐-๑๑๒)

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยำ อนฺธวเน โจรกา คาวึ หนฺตฺวา มำสำ ขาทิตฺวา เสสกำ ปฏิสาเมตฺวา อคมำสุ. ภิกฺขู ปำสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. โจรกา เต ภิกฺขู โจเทสุ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปำสุกูลสญฺญิสฺสาติ. (๑๑๓)

เตน โข ปน สมเยน สาวตฺถิยำ อนฺธวเน โจรกา สูกรำ หนฺตฺวา มำสำ ขาทิตฺวา เสสกำ ปฏิสาเมตฺวา อคมำสุ. ภิกฺขู ปำสุกูลสญฺญิโน ปฏิคฺคหาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. โจรกา เต ภิกฺขู โจเทสุ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปำสุกูลสญฺญิสฺสาติ. (๑๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติณกุเฺขตฺตึ คนฺตฺวา ลุตฺ[๑] ติณึ ปญฺจมาสคฺฆนกึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจึ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺติ ตฺวึ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๑๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติณกุเฺขตฺตึ คนฺตฺวา ติณึ ลายิตฺวา ปญฺจมาสคฺฆนกึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจึ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺติ ตฺวึ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๑๖)

[๑๕๖] เตน โข ปน สมเยน อาคนฺตุกา ภิกฺขู สงฺฆสฺส อมฺพึ ภาชาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. อาวาสิกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู โจเทสุึ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสึ กุกฺกุจฺจึ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถึ อาโรเจสุึ. “กึจิตฺตา ตุมฺเห ภิกฺขเวติ. “ปริโภคตฺถาย มยึ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปริโภคตฺถายาติ. (๑๑๗)

เตน โข ปน สมเยน อาคนฺตุกา ภิกฺขู สงฺฆสฺส ชมฺพุึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ลพุชึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ปนสึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ตาลปกฺกึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส อุจฺฉุึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ติมฺพรูสกึ ภาชาเปตฺวา ปริภุญฺชึสุ. อาวาสิกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู โจเทสุึ “อสฺสมณาตฺถ ตุมฺเหติ. เตสึ กุกฺกุจฺจึ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปริโภคตฺถายาติ. (๑๑๘-๑๒๓)

เตน โข ปน สมเยน อมฺพปาลกา ภิกฺขูนึ อมฺพผลึ เทนฺติ. ภิกฺขู “โคเปตุึ อิเม อิสฺสรา, นยิเม ทาตุนฺติ กุกฺกุจฺจายนฺตา น ปฏิคฺคณฺหนฺติ. ภควโต เอตมตฺถึ อาโรเจสุึ. “อนาปตฺติ ภิกฺขเว โคปกสฺส ทาเนติ. (๑๒๔)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ลุตึ

เตน โข ปน สมเยน ชมฺพุปาลกา ฯเปฯ ลพุชปาลกา ฯเปฯ ปนสปาลกา ฯเปฯ ตาลปกฺกปาลกา ฯเปฯ อุจฺฉุปาลกา ฯเปฯ ติมฺพรูสกปาลกา ภิกฺขูนำ ติมฺพรูสเก[๑] เทนฺติ. ภิกฺขู "โคเปตุ์ อิเม อิสฺสรา, นยิเม ทาตุนฺติ กุกฺกุจฺจายนฺตา น ปฏิคฺคณฺหนฺติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ์. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว โคปกสฺส ทาเนติ. (๑๒๕-๑๓๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ทารุ์ ตาวกาลิกำ หริตฺวา อตฺตโน วิหารสฺส กุฑฺฑำ อุปตฺถมฺเภสิ. ภิกฺขู ตำ ภิกฺขุ์ โจเทสุ์ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "ตาวกาลิโก อหำ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ตาวกาลิเกติ. (๑๓๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส อุทกำ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ฯเปฯ สงฺฆสฺส มตฺติกำ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ฯเปฯ สงฺฆสฺส มุญฺชกติณ์[๒] เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๓๒-๑๓๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส มุญฺชกติณำ เถยฺยจิตฺโต ฌาเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๓๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส มญฺจำ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๓๖)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ติมฺพรูสกำ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปุญฺชกิตำ ติณำ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สงฺฆสฺส ปีฐํ ฯเปฯ สงฺฆสฺส ภิสึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส พิมฺโพหนํ[๒] ฯเปฯ สงฺฆสฺส กวาฏํ ฯเปฯ สงฺฆสฺส อาโลกสนฺธึ ฯเปฯ สงฺฆสฺส โคปานสึ เถยฺยจิตฺโต อวหริ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๓๗-๑๔๒)

[๑๔๗] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อญฺญตรสฺส อุปาสกสฺส วิหารปริโภคํ เสนาสนํ อญฺญตฺร ปริภุญฺชนฺติ. อถโข โส อุปาสโก อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ "กถํ หิ นาม ภทนฺตา[๒] อญฺญตฺร ปริโภคํ อญฺญตฺร ปริภุญฺชิสฺสนฺตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "น ภิกฺขเว อญฺญตฺร ปริโภโค อญฺญตฺร ปริภุญฺชิตพฺโพ; โย ปริภุญฺเชยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๔๓)

เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู อุโปสถคฺคํปิ สนฺนิสชฺชมฺปิ หริตุํ กุกฺกุจฺจายนฺตา ฉมายํ นิสีทนฺติ. คตฺตานิปิ จีวรานิปิ ปํสุกิตานิ โหนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "อนุชานามิ ภิกฺขเว ตาวกาลิกํ หริตุนฺติ. (๑๔๔)

เตน โข ปน สมเยน จมฺปายํ ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อนฺเตวาสินี ภิกฺขุนี[๓] ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อุปฏฺฐากกุลํ คนฺตฺวา "อยฺยา อิจฺฉติ เตกฏฺฐลยาคุํ[๔] ปาตุนฺติ ปจาเปตฺวา หริตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิ. สา ชานิตฺวา ตํ โจเทสิ "อสฺสมณีสิ ตฺวนฺติ. ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. อถโข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ

---

[๑] สี.,ฉ. พิพฺโพหนํ [๒] สี.,เท.,มหา. ภทนฺตา
[๓] สฺยา. อนฺเตวาสินี ภิกฺขุนี, อิ. อนฺเตวาสิภิกฺขุนี [๔] สฺยา. เตกฏฺฐลยาคุํ

อาโรเจสิ. ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสุ์. ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ์. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสาติ. (๑๔๕)

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อนฺเตวาสินี ภิกฺขุนี ถุลฺลนนฺทาย ภิกฺขุนิยา อุปฏฺฐากกุลำ คนฺตฺวา "อยฺยา อิจฺฉติ มธุโคฬกำ ขาทิตุนฺติ ปจาเปตฺวา หริตฺวา อตฺตนา ปริภุญฺชิ. สา ชานิตฺวา ตำ โจเทสิ "อสฺสมณีสิ ตฺวนฺติ. ตสฺสา กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ สมฺปชานมุสาวาเท ปาจิตฺติยสฺสาติ. (๑๔๖)

[๑๔๘] เตน โข ปน สมเยน เวสาลิยำ อายสฺมโต อชฺชุกสฺส อุปฏฺฐากสฺส คหปติโน เทฺว ทารกา โหนฺติ ปุตฺโต จ ภาคิเนยฺโย จ. อถโข โส คหปติ อายสฺมนฺตำ อชฺชุกำ เอตทโวจ "อิมำ ภนฺเต โอกาสำ, โย อิเมสำ ทฺวินฺนำ ทารกานำ สทฺโธ โหติ, ปสนฺโน ตสฺส อาจิกฺเขยฺยาสีติ. [๑]โส กาลมกาสิ.[๑] เตน โข ปน สมเยน ตสฺส คหปติโน ภาคิเนยฺโย สทฺโธ โหติ, ปสนฺโน. อถโข อายสฺมา อชฺชุโก ตำ โอกาสำ ตสฺส ทารกสฺส อาจิกฺขิ. โส เตน สาปเตยฺเยน กุฏุมฺพญฺจ สณฺฐเปสิ, ทานญฺจ ปฏฺฐเปสิ. อถโข ตสฺส คหปติโน ปุตฺโต อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ เอตทโวจ "โก นุ โข ภนฺเต อานนฺท ปิตุโน ทายชฺโช ปุตฺโต วา ภาคิเนยฺโย วาติ. "ปุตฺโต โข อาวุโส ปิตุโน ทายชฺโชติ. "อยำ ภนฺเต อยฺโย อชฺชุโก อมฺหากำ สาปเตยฺยำ อมฺหากำ เมถุนกสฺส อาจิกฺขีติ. "อสฺสมโณ

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

อาวุโส อายสฺมา อชฺชุโกติ. อถโข อายสฺมา อชฺชุโก อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ "เทหิ เม อาวุโส อานนฺท วินิจฺฉยนฺติ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุปาลิ อายสฺมโต อชฺชุกสฺส ปกฺโข โหติ. อถโข อายสฺมา อุปาลิ อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทโวจ "โย นุ โข อาวุโส อานนฺท สามิเกน 'อิมํ โอกาสํ อิตฺถนฺนามสฺส อาจิกฺขาหีติ[๑] วุตฺโต ตสฺส อาจิกฺขติ, กึ โส อาปชฺชตีติ. "น โส[๒] ภนฺเต กิญฺจิ อาปชฺชติ อนฺตมโส ทุกฺกฏมตฺตมฺปีติ. "อยํ อาวุโส อายสฺมา อชฺชุโก สามิเกน 'อิมํ โอกาสํ อิตฺถนฺนามสฺส อาจิกฺขาหีติ วุตฺโต ตสฺส อาจิกฺขิ,[๓] อนาปตฺติ อาวุโส อายสฺมโต อชฺชุกสฺสาติ. (๑๔๗)

[๑๕๙] เตน โข ปน สมเยน พาราณสิยํ อายสฺมโต ปิลินฺทวจฺฉสฺส อุปฏฺฐากกุลํ โจเรหิ อุปทฺทุตํ โหติ; เทฺว จ ทารกา นีตา โหนฺติ. อถโข อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ เต ทารเก อิทฺธิยา อาเนตฺวา ปาสาเท ฐเปสิ. มนุสฺสา เต ทารเก ปสฺสิตฺวา "อยฺยสฺสายํ ปิลินฺทวจฺฉสฺส อิทฺธานุภาโวติ อายสฺมนฺเต ปิลินฺทวจฺเฉ อภิปฺปสีทึสุ. ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา ปิลินฺทวจฺโฉ โจเรหิ นีเต ทารเก อาเนสฺสตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว อิทฺธิมนฺตสฺส[๔] อิทฺธิวิสเยติ. (๑๔๘)

[๑๖๐] เตน โข ปน สมเยน เทฺว ภิกฺขู สหายกา โหนฺติ ปณฺฑโก[๕] จ กปิโล จ. เอโก คามเก วิหรติ, เอโก โกสมฺพิยํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อาจิกฺเขยฺยาสีติ, อิ. อาจิกฺขาติ
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท. อาจิกฺขติ
[๔] สี.,ฉ.,เท. อิทฺธิมสฺส
[๕] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ปณฺฑุโก

อถโข ตสฺส ภิกฺขุโน คามกา โกสมฺพึ คจฺฉนฺตสฺส อนฺตรามคฺเค นทึ ตรนฺตสฺส สูกริกานํ หตฺถโต มุตฺตา เมทวฏฺฏิ ปาเท ลคฺคา โหติ. โส ภิกฺขุ "สามิกานํ ทสฺสามีติ อคฺคเหสิ. สามิกา ตํ ภิกฺขุ โจเทสุ "อสฺสมโณสิ ตฺวนฺติ ตํ อุตฺติณฺณํ อญฺญตรา[๑] โคปาลิกา ปสฺสิตฺวา เอตทโวจ "เอหิ ภนฺเต, เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวาติ. โส "ปกติยาปาหํ อสฺสมโณติ ตสฺสา เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตฺวา โกสมฺพึ คนฺตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว อทินฺนาทาเน ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ เมถุนํ ธมฺมํ สมาโยเค[๒] ปาราชิกสฺสาติ. (๑๔๙)

[๑๖๑] เตน โข ปน สมเยน สาคลายํ อายสฺมโต ทพฺหิกสฺส สทฺธิวิหาริโก ภิกฺขุ อนภิรติยา ปีฬิโต อาปณิกสฺส เวจนํ อวหริตฺวา[๓] อายสฺมนฺตํ ทพฺหิกํ เอตทโวจ "อสฺสมโณ อหํ ภนฺเต วิพฺภมิสฺสามีติ. "กึ ตยา อาวุโส กตนฺติ. [ ][๔] "อาปณิกสฺส เวจนํ คณฺหามิ ภนฺเตติ.[๕] อาหราเปตฺวา อคฺฆาเปสิ. ตํ อคฺฆาเปนฺตํ น ปญฺจมาสกํ[๖] อคฺฆติ. "อนาปตฺติ อาวุโส ปาราชิกสฺสาติ ธมฺมึ กถํ[๗] อกาสิ. โส ภิกฺขุ อภิรมีติ.[๘]

ทุติยปาราชิกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ. เมถุนธมฺมสมาโยเค [๓] มหา. อาหริตฺวา
[๔] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร โส ตมตฺถํ อาโรเจสีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, อิ. โส เอตมตฺถํ อาโรเจสีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๕] สี.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๖] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปญฺจมาสเก [๗] สี.,เท. ธมฺมกถํ [๘] สี.,ฉ.,เท. อภิรมตีติ

๓. ตติยปาราชิกํ

[๑๖๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ. เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขูนํ อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสติ. อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ "อิจฺฉามหํ ภิกฺขเว อทฺธมาสํ ปฏิสลฺลียิตุํ, นมฺหิ เกนจิ อุปสงฺกมิตพฺโพ อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกนาติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขู ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา; นาสฺสุธ โกจิ ภควนฺตํ อุปสงฺกมติ อญฺญตฺร เอเกน ปิณฺฑปาตนีหารเกน. ภิกฺขู "ภควา โข อเนกปริยาเยน อสุภกถํ กเถติ, อสุภาย วณฺณํ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณํ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณํ ภาสตีติ เต[๑] อเนกาการโวการํ อสุภภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติ. เต สเกน กาเยน อฏฺฏิยนฺติ[๒] หรายนฺติ ชิคุจฺฉนฺติ; เสยฺยถาปิ นาม อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฺฑนกชาติโก สีสํ นฺหาโต อหิกุณเปน วา กุกฺกุรกุณเปน วา มนุสฺสกุณเปน วา กณฺเฐ อาลคฺเคน[๓] อฏฺฏิเยยฺย หราเยยฺย ชิคุจฺเฉยฺย; เอวเมว เต ภิกฺขู สเกน กาเยน อฏฺฏิยนฺตา หรายนฺตา ชิคุจฺฉนฺตา อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทนฺติ[๔] "สาธุ โน อาวุโส ชีวิตา โวโรเปหิ,

---

[๑] อติเรกปาเฐน ภวิตพฺพํ. [๒] สี.,ฉ.,เท. อฏฺฏียนฺติ, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ.,เท. อาสตฺเตน [๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. วทนฺติ

อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตีติ. อถโข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก ปตฺตจีวเรหิ ภโฏ สมฺพหุเล ภิกฺขู ชีวิตา โวโรเปตฺวา โลหิตกํ[๑] อสึ อาทาย, เยน วคฺคุมุทา นที, เตนุปสงฺกมิ.

[๑๖๓] อถโข มิคลณฺฑิกสฺส สมณกุตฺตกสฺส โลหิตกํ ตํ[๒] อสึ โธวนฺตสฺส อหุเทว กุกฺกุจฺจํ อหุ วิปฺปฏิสาโร "อลาภา วต เม, น วต เม ลาภา, ทุลฺลทฺธํ วต เม, น วต เม สุลทฺธํ, พหุ วต มยา อปุญฺญํ ปสุตํ, โยหํ ภิกฺขู สีลวนฺเต กลฺยาณธมฺเม ชีวิตา โวโรเปสินฺติ. อถโข อญฺญตรา มารกายิกา เทวตา อภิชฺชมาเน อุทเก อาคนฺตฺวา มิคลณฺฑิกํ สมณกุตฺตกํ เอตทโวจ "สาธุ สาธุ สปฺปุริส, ลาภา เต สปฺปุริส, สุลทฺธํ เต สปฺปุริส, พหุ ตยา สปฺปุริส ปุญฺญํ ปสุตํ, ยํ ตฺวํ อติณฺเณ ตาเรสีติ. อถโข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก "ลาภา กิร เม, สุลทฺธํ กิร เม, พหุ กิร มยา ปุญฺญํ ปสุตํ, อติณฺเณ กิราหํ ตาเรมีติ ติณฺหํ[๓] อสึ อาทาย วิหาเรน วิหารํ ปริเวเณน ปริเวณํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทติ "โก อติณฺโณ, กํ ตาเรมีติ. ตตฺถ เย เต ภิกฺขู อวีตราคา, เตสํ ตสฺมึ สมเย โหติเยว ภยํ, โหติ ฉมฺภิตตฺตํ โหติ, โลมหํโส. เย ปน เต ภิกฺขู วีตราคา, เตสํ ตสฺมึ สมเย น โหติ ภยํ, น โหติ ฉมฺภิตตฺตํ, น โหติ โลมหํโส. อถโข มิคลณฺฑิโก สมณกุตฺตโก เอกัปิ ภิกฺขุ์ เอกาเหเนว[๔] ชีวิตา โวโรเปสิ, เทฺวปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ตโยปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, จตฺตาโรปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ปญฺจปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ฯเปฯ ทสปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา

---

[๑] อิ. โลหิตคตํ [๒] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๓] อิ. ติกฺขึ [๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอกาเหน

โวโรเปสิ, วีสำปิ[๑] ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ตึสำปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ จตฺตาฬีสำปิ[๒] ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ปญฺญาสำปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, สฏฺฐิปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ.

[๑๖๔] อถโข ภควา ตสฺส อทฺธมาสสฺส[๓] อจฺจเยน ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต อายสฺมนฺตำ อานนฺทำ อามนฺเตสิ "กินฺนุ โข อานนฺท ตนุภูโต วิย ภิกฺขุสงฺโฆติ. "ตถา หิ ปน ภนฺเต ภควา ภิกฺขูนำ อเนกปริยาเยน อสุภกถำ กเถติ, อสุภาย วณฺณำ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณำ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณำ ภาสติ, เต จ ภนฺเต ภิกฺขู 'ภควา โข อเนกปริยาเยน อสุภกถำ กเถติ, อสุภาย วณฺณำ ภาสติ, อสุภภาวนาย วณฺณำ ภาสติ, อาทิสฺส อาทิสฺส อสุภสมาปตฺติยา วณฺณำ ภาสตีติ [ ][๔] อเนกาการโวการำ อสุภภาวนานุโยคมนุยุตฺตา วิหรนฺติ, เต สเกน กาเยน อฏฺฏิยนฺติ หรายนฺติ ชิคุจฺฉนฺติ; เสยฺยถาปิ นาม อิตฺถี วา ปุริโส วา ทหโร ยุวา มณฺฑนกชาติโก สีสำ นฺหาโต อหิกุณเปน วา กุกฺกุรกุณเปน วา มนุสฺสกุณเปน วา กณฺเฐ อาลคฺเคน อฏฺฏิเยยฺย หราเยยฺย ชิคุจฺเฉยฺย; เอวเมว เต ภิกฺขู สเกน กาเยน อฏฺฏิยนฺตา หรายนฺตา ชิคุจฺฉนฺตา อตฺตนาปิ อตฺตานำ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, มิคลณฺฑิกำปิ สมณกุตฺตกำ อุปสงฺกมิตฺวา เอวำ วเทนฺติ "สาธุ โน อาวุโส ชีวิตา โวโรเปหิ, อิทำ เต ปตฺตจีวรำ ภวิสฺสตีติ; อถโข ภนฺเต มิคลณฺฑิโก

---

[๑] อิ. วีสตีปิ
[๒] สี.,ฉ.,เท. จตฺตาลีสำปิ, อิ. จตฺตารีสำปิ
[๓] "อทฺธมาสสฺสาติปิ ปาโฐ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร เตติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

สมณกุตฺตโก ปตฺตจีวเรหิ ภโฏ เอกมฺปิ ภิกฺขุ์ เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ, ฯเปฯ สฏฺฐีปิ ภิกฺขู เอกาเหน ชีวิตา โวโรเปสิ; สาธุ ภนฺเต, ภควา อณฺณ์ ปริยายๆ อาจิกฺขตุ, ยถายๆ ภิกฺขุสงฺโฆ อณฺณาย สณฺฐเหยฺยาติ. “เตนหานนฺท ยาวติกา ภิกฺขู เวสาลึ อุปนิสฺสาย วิหรนฺติ, เต สพฺเพ อุปฏฺฐานสาลายๆ สนฺนิปาเตหีติ. “เอวๆ ภนฺเตติ โข อายสฺมา อานนฺโท ภควโต ปฏิสฺสุณิตฺวา ยาวติกา ภิกฺขู เวสาลึ อุปนิสฺสาย วิหรนฺติ, เต สพฺเพ อุปฏฺฐานสาลายๆ สนฺนิปาเตตฺวา, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตๆ เอตทโวจ “สนฺนิปติโต ภนฺเต ภิกฺขุสงฺโฆ, ยสฺสิทานิ[๑] ภนฺเต ภควา กาลๆ มณฺณตีติ.

[๑๖๕] อถโข ภควา, เยน อุปฏฺฐานสาลา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสีทิ. นิสชฺช โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ “อยๆปิ โข ภิกฺขเว อานาปานสฺสติสมาธิ ภาวิโต พหุลีกโต สนฺโต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร, อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน จ ปาปเก อกุสเล ธมฺเม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ; เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว คิมฺหานๆ ปจฺฉิเม มาเส อูหตๆ[๒] รโชชลฺลๆ, ตเมนๆ มหาอกาลเมโฆ ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อานาปานสฺสติสมาธิ ภาวิโต พหุลีกโต สนฺโต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร, อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน จ ปาปเก อกุสเล ธมฺเม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ; กถๆ ภาวิโต จ ภิกฺขเว อานาปานสฺสติสมาธิ กถๆ พหุลีกโต สนฺโต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ยสฺสทานิ [๒] สี.,ฉ.,อิ. อุหตๆ

อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน จ ปาปเก อกุสเล ธมฺเม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมติ; อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อรญฺญคโต วา รุกฺขมูลคโต วา สุญฺญาคารคโต วา นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา อุชุ๎ กายํ ปณิธาย ปริมุขํ สตึ๎ อุปฏฺฐเปตฺวา; โส สโต ว อสฺสสติ, สโต ปสฺสสติ; ทีฆ๎ วา อสฺสสนฺโต ‘ทีฆ๎ อสฺสสามีติ ปชานาติ, ทีฆ๎ วา ปสฺสสนฺโต ‘ทีฆ๎ ปสฺสสามีติ ปชานาติ; รสฺสํ วา อสฺสสนฺโต ‘รสฺสํ อสฺสสามีติ ปชานาติ, รสฺสํ วา ปสฺสสนฺโต ‘รสฺสํ ปสฺสสามีติ ปชานาติ; ‘สพฺพกายปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘สพฺพกาย-ปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘ปสฺสมฺภยํ กายสงฺขารๆ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘ปสฺสมฺภยํ กายสงฺขารๆ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘ปีติปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘ปีติปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘สุขปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘สุขปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘จิตฺตสงฺขารปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘จิตฺตสงฺขาร-ปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘ปสฺสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารๆ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘ปสฺสมฺภยํ จิตฺตสงฺขารๆ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘จิตฺตปฏิสํเวที อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘จิตฺตปฏิสํเวที ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘อภิปฺปโมทยํ จิตฺตๆ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘อภิปฺปโมทยํ จิตฺตๆ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘สมาทหๆ จิตฺตๆ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘สมาทหๆ จิตฺตๆ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘วิโมจยๆ จิตฺตๆ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘วิโมจยๆ จิตฺตๆ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘อนิจฺจานุปสฺสี อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘อนิจฺจานุปสฺสี ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘วิราคานุปสฺสี อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘วิราคานุปสฺสี ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘นิโรธานุปสฺสี อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ‘นิโรธานุปสฺสี ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; ‘ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ,

'ปฏินิสฺสคฺคานุปสฺสี ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ; เอวํ ภาวิโต โข ภิกฺขเว . อานาปานสฺสติสมาธิ เอวํ พหุลีกโต สนฺโต เจว ปณีโต จ อเสจนโก จ สุโข จ วิหาโร, อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน จ ปาปเก อกุสเล ธมฺเม ฐานโส อนฺตรธาเปติ วูปสเมตีติ.

[๑๖๖] อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขู อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วเทนฺติ[๑] 'สาธุ โน อาวุโส ชีวิตา โวโรเปหิ, อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตีติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ ภิกฺขเว เตสํ ภิกฺขูนํ อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถญฺหิ นาม เต ภิกฺขเว ภิกฺขู อตฺตนาปิ อตฺตานํ ชีวิตา โวโรเปสฺสนฺติ, อญฺญมญฺญมฺปิ ชีวิตา โวโรเปสฺสนฺติ, มิคลณฺฑิกมฺปิ สมณกุตฺตกํ อุปสงฺกมิตฺวา เอวํ วกฺขนฺติ 'สาธุ โน อาวุโส ชีวิตา โวโรเปหิ, อิทํ เต ปตฺตจีวรํ ภวิสฺสตีติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๑๖๗] **"โย ปน ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหํ ชีวิตา โวโรเปยฺย, สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺย; อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.**

เอวญฺจิทํ ภควตา ภิกฺขูนํ สิกฺขาปทํ ปญฺญตฺตํ โหติ.

---

[๑] สี.,เท. วทนฺติ

[๑๖๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร อุปาสโก คิลาโน โหติ. ตสฺส ปชาปตี[๑] อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา. ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ตสฺสา อิตฺถิยา ปฏิพทฺธจิตฺตา โหนฺติ. อถโข ฉพฺพคฺคิยานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ "สเจ โข โส อาวุโส อุปาสโก ชีวิสฺสติ, น มยํ ตํ อิตฺถึ ลภิสฺสาม; หนฺท มยํ อาวุโส ตสฺส อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สංวณฺเณมาติ. อถโข ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู, เยน โส อุปาสโก, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ตं อุปาสกं เอตทโวจุं "ตฺวं โขสิ อุปาสก กตกลฺยาโณ กตกุสโล กตภีรุตฺตาโณ อกตปาโป อกตลุทฺโท[๒] อกตกิพฺพิโส; กตํ ตยา กลฺยาณํ, อกตํ ตยา ปาปํ, กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน, มตนฺเต ชีวิตา เสยฺโย; อิโต ตฺวं กาลกโต กายสฺส เภทา ปรं มรณา สุคตึ สคฺคं โลกํ อุปปชฺชิสฺสสิ, ตตฺถ ทิพฺเพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคิภูโต[๓] ปริจาเรสฺสสีติ.

[๑๖๙] อถโข โส อุปาสโก "สจฺจํ โข อยฺยา อาหํสุ, อหญฺหิ กตกลฺยาโณ กตกุสโล กตภีรุตฺตาโณ อกตปาโป อกตลุทฺโท อกตกิพฺพิโส; กตํ มยา กลฺยาณํ, อกตํ มยา ปาปํ, กึ มยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน, มตํ เม ชีวิตา เสยฺโย; อิโต อหं กาลกโต กายสฺส เภทา ปรं มรณา สุคตึ สคฺคं โลกํ อุปปชฺชิสฺสามิ, ตตฺถ ทิพฺเพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคิภูโต ปริจาเรสฺสามีติ. โส อสปฺปายานิ เจว โภชนานิ ภุญฺชิ, อสปฺปายานิ จ ขาทนียานิ ขาทิ, อสปฺปายานิ จ สายนียานิ สายิ, อสปฺปายานิ จ ปานานิ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ปชาปติ
[๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อกตลุทฺโท, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. สมงฺคีภูโต

ปิวิ. ตสฺส อสปฺปายานิ เจว โภชนานิ ภุญฺชโต, อสปฺปายานิ จ ขาทนียานิ ขาทโต, อสปฺปายานิ จ สายนียานิ สายโต, อสปฺปายานิ จ ปานานิ ปิวโต, ขโร อาพาโธ อุปฺปชฺชิ. โส เตเนว อาพาเธน กาลมกาสิ. ตสฺส ปชาปตี อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ "อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน; อิเม หิ นาม ธมฺม-จาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสำ สามญฺญำ, นตฺถิ อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; นฏฺฐำ อิเมสำ สามญฺญำ, นฏฺฐำ อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; กุโต อิเมสำ สามญฺญำ, กุโต อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; อิเม เม สามิกสฺส มรณวณฺณำ สำวณฺเณสุำ, อิเมหิ เม สามิโก มาริโตติ. อญฺเญปิ มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน; อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสำ สามญฺญำ, นตฺถิ อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; นฏฺฐำ อิเมสำ สามญฺญำ, นฏฺฐำ อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; กุโต อิเมสำ สามญฺญำ, กุโต อิเมสำ พฺรหฺมญฺญำ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; อิเม อุปาสกสฺส มรณวณฺณำ สำวณฺเณสุำ, อิเมหิ อุปาสโก มาริโตติ. อสฺโสสุำ โข ภิกฺขู เตสำ มนุสฺสานำ อุชฺฌายนฺตานำ ขียนฺตานำ วิปาเจนฺตานำ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู อุปาสกสฺส มรณวณฺณำ สำวณฺเณสฺสนฺตีติ.[๑]

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สำวณฺณิสฺสนฺตีติ.

[๑๗๐] อถโข เต ภิกฺขู [ ][1] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ ฯเปฯ "สจฺจํ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สංวณฺเณถาติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริสา อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยं อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา อุปาสกสฺส มรณวณฺณํ สංวณฺเณสฺสถ,[2] เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๑๗๑] **"โย ปน ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหํ ชีวิตา โวโรเปยฺย, สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺย, มรณวณฺณํ วา สංวณฺเณยฺย, มรณาย วา สมาทเปยฺย 'อมฺโภ ปุริส กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน, มตนฺเต ชีวิตา เสยฺโยติ อิติจิตฺตมโน จิตฺตสงฺกปฺโป อเนกปริยาเยน มรณวณฺณํ วา สංวณฺเณยฺย, มรณาย วา สมาทเปยฺย; อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.**

[๑๗๒] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยं อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

สญฺจิจฺจาติ ชานนฺโต สญฺชานนฺโต เจจฺจ อภิวิตริตฺวา วีติกฺกโม.

มนุสฺสวิคฺคโห นาม ยं มาตุกุจฺฉิสฺมึ ปฐมं จิตฺตํ อุปฺปนฺนं, ปฐมं วิญฺญาณं ปาตุภูตं ยาว มรณกาลา, เอตฺถนฺตเร เอโส มนุสฺสวิคฺคโห นาม.

---

[1] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร ฉพฺพิวคฺคิเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.
[2] สี.,เท. สංวณฺณิสฺสถ

ชีวิตา โวโรเปยฺยาติ ชีวิตินฺทฺริยํ อุปจฺฉินฺทติ, อุปโรเธติ, สนฺตตึ วิโกเปติ.

สตฺถหารกํ วาสฺส ปริเยเสยฺยาติ อสึ วา สตฺตึ วา เภณฺฑึ วา สูลํ วา[๑] ลคุฬ์ วา ปาสาณํ วา สตฺถํ วา วิสํ วา รชฺชุ์ วา.

มรณวณฺณ์ วา สංวณฺเณยฺยาติ ชีวิเต อาทีนวํ ทสฺเสติ, มรเณ วณฺณ์ ภณติ.

มรณาย วา สมาทเปยฺยาติ สตฺถํ วา อาหร, วิสํ วา ขาท, รชฺชุยา วา อุพฺพนฺธิตฺวา กาลํ กโรหีติ.

อมฺโภ ปุริสาติ อาลปนาธิวจนเมตं [๒]"อมฺโภ ปุริสาติ.[๒]

กึ ตุยฺหิมินา ปาปเกน ทุชฺชีวิเตน, [๓]มตนฺเต ชีวิตา เสยฺโยติ[๓] ปาปกํ นาม ชีวิตं อฑฺฒมาสं ชีวิตं อุปาทาย ทลิทฺทานं ชีวิตं ปาปกं, [ ][๔] สธนานं ชีวิตं อุปาทาย อธนานं ชีวิตं ปาปกं, เทวานं ชีวิตं อุปาทาย มนุสฺสานं ชีวิตं ปาปกं. ทุชฺชีวิตं นาม หตฺถจฺฉินฺนสฺส ปาทจฺฉินฺนสฺส หตฺถปาทจฺฉินฺนสฺส กณฺณจฺฉินฺนสฺส นาสจฺฉินฺนสฺส กณฺณนาสจฺฉินฺนสฺส, กึ[๕] อิมินา จ ปาปเกน อิมินา จ ทุชฺชีวิเตน, มตนฺเต ชีวิตา เสยฺโยติ.

อิติจิตฺตมโนติ ยं จิตฺตं, ตं มโน; ยं มโน, ตं จิตฺตं.

จิตฺตสงฺกปฺโปติ มรณสญฺญี มรณเจตโน มรณาธิปฺปาโย.

อเนกปริยาเยนาติ อุจฺจาวเจหิ อาการหิ.

---

[๑] ฉ.,เท.,อิ. สูลํ วาติ อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๒-๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๓-๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ลามกนฺติ อยं ปาโจ ทิสฺสติ. [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยं ปาโจ น ทิสฺสติ.

มรณวณฺณํ วา สංวณฺเณยฺยาติ ชีวิเต อาทีนวํ ทสฺเสติ, มรเณ วณฺณํ ภณติ “อิโต ตฺวं กาลกโต กายสฺส เภทา ปรं มรณา สุคตึ สคฺคं โลกं อุปปชฺชิสฺสสิ, ตตฺถ ทิพฺเพหิ ปญฺจหิ กามคุเณหิ สมปฺปิโต สมงฺคิภูโต ปริจาเรสฺสสีติ.

มรณาย วา สมาทเปยฺยาติ สตฺถं วา อาหร, วิสं วา ขาท, รชฺชุยา วา อุพฺพนฺธิตฺวา กาลं กโรหิ, โสพฺเภ วา นรเก วา ปปาเต วา ปปตาติ.

อยมฺปีติ ปุริเม อุปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ปุถุสิลา เทฺวธา[๑] ภินฺนา อปฺปฏิสนฺธิกา โหติ; เอวเมว ภิกฺขุ สญฺจิจฺจ มนุสฺสวิคฺคหं ชีวิตา โวโรเปตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย; เตน วุจฺจติ “ปาราชิโก โหตีติ.

อสංวาโสติ สංวาโส นาม เอกกมฺมं เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา, เอโส สංวาโส นาม. โส เตน สทฺธึ นตฺถิ, เตน วุจฺจติ “อสංวาโสติ.

[๑๗๓] สามं, อธิฏฺฐาย, ทูเตน, ทูตปรมฺปราย, วิสกฺกิเยน ทูเต, คตปจฺจาคเตน ทูเตน, อรโห รโหสญฺญี, รโห อรโหสญฺญี, อรโห อรโหสญฺญี, รโห รโหสญฺญี, กาเยน สංวณฺเณติ, วาจาย สංวณฺเณติ, กาเยน วาจาย สංวณฺเณติ, ทูเตน สංวณฺเณติ, เลขาย สංวณฺเณติ, โอปาตं, อปสฺเสนं, อุปนิกฺขิปนं, เภสชฺชं, รูปูปหาโร, สทฺทูปหาโร, คนฺธูปหาโร, รสูปหาโร, โผฏฺฐพฺพูปหาโร, ธมฺมูปหาโร, อาจิกฺขนา, อนุสาสนี, สงฺเกตกมฺมं, นิมิตฺตกมฺมนฺติ.

---

[๑] สี.,ฉ. ทฺวิธา

[๑๗๔] **สามนฺติ** สยำ หนติ กาเยน วา กายปฏิพทฺเธน วา นิสฺสคฺคิเยน วา.

อธิฏฺฐายาติ อธิฏฺฐหิตฺวา อาณาเปติ "เอวำ วิชฺฌ, เอวำ ปหร, เอวำ ฆาเตหีติ.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตำ มญฺญมาโน ตำ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตำ มญฺญมาโน อญฺญำ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญำ มญฺญมาโน ตำ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญำ มญฺญมาโน อญฺญำ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปตูติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อิตรสฺส อาโรเจติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. วธโก ปฏิคฺคณฺหาติ, มูลฏฺฐสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. โส ตำ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ สพฺเพสำ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุำ อาณาเปติ "อิตฺถนฺนามสฺส ปาวท 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามสฺส ปาวทตุ 'อิตฺถนฺนาโม อิตฺถนฺนามำ ชีวิตา โวโรเปตูติ,

อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อญฺญํ อาณาเปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. วธโก ปฏิคฺคณฺหาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, อาณาปกสฺส จ วธกสฺส จ อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๎ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส คนฺตฺวา ปุน ปจฺจาคจฺฉติ “นาหํ สกฺโกมิ ตํ ชีวิตา โวโรเปตุนฺติ. โส ปุน อาณาเปติ “ยทา สกฺโกสิ, ตทา ตํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๎ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ตं[๑] อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี น สาเวติ “มา ฆาเตหีติ. โส ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๎ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ “มา ฆาเตหีติ. โส “อาณตฺโต อหํ ตยาติ ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ภิกฺขุ ภิกฺขุ๎ อาณาเปติ “อิตฺถนฺนามํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส อาณาเปตฺวา วิปฺปฏิสารี สาเวติ “มา ฆาเตหีติ. โส “สาธูติ โอรมติ, อุภินฺนํ อนาปตฺติ.

[๑๗๕] อรโห รโหสญฺญี อุลฺลปติ “อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

รโห อรโหสญฺญี อุลฺลปติ “อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อรโห อรโหสญฺญี อุลฺลปติ “อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

รโห รโหสญฺญี อุลฺลปติ “อโห อิตฺถนฺนาโม หโต อสฺสาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

กาเยน สำวณฺเณติ นาม กาเยน วิการำ กโรติ “โย เอวำ มรติ, โส ธนำ วา ลภติ, ยสำ วา ลภติ, สคฺคำ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตาย สำวณฺณนาย “มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

วาจาย สำวณฺเณติ นาม วาจาย ภณติ “โย เอวำ มรติ, โส ธนำ วา ลภติ, ยสำ วา ลภติ, สคฺคำ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตาย สำวณฺณนาย “มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

กาเยน วาจาย สำวณฺเณติ นาม กาเยน จ วิการำ กโรติ, วาจาย จ ภณติ “โย เอวำ มรติ, โส ธนำ วา ลภติ, ยสำ วา ลภติ, สคฺคำ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตาย สำวณฺณนาย “มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ทูเตน สำวณฺเณติ นาม ทูตสฺส สาสนำ อาโรเจติ “โย เอวำ มรติ, โส ธนำ วา ลภติ, ยสำ วา ลภติ, สคฺคำ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ทูตสฺส สาสนำ สุตฺวา “มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๗๖] **เลขาย สำวณฺเณติ** นาม เลขำ ฉินฺทติ “โย เอวำ มรติ, โส ธนำ วา ลภติ, ยสำ วา ลภติ, สคฺคำ วา คจฺฉตีติ, อกฺขรกฺขราย อาปตฺติ, ทุกฺกฏสฺส. เลขำ ปสฺสิตฺวา “มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

โอปาตำ นาม มนุสฺสำ อุทฺทิสฺส โอปาตำ ขนติ “ปปติตฺวา มริสฺสตีติ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. [ ][1] ปปติเต, ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. อโนทิสฺส โอปาตำ ขนติ “โย โกจิ ปปติตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. มนุสฺโส ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปปติเต, ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. ยกฺโข วา เปโต วา ติรจฺฉานคตมนุสฺสวิคฺคโห วา ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปปติเต, ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. มรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ติรจฺฉานคโต ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ปปติเต, ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺส.

[๑๗๗] **อปสฺเสนำ** นาม อปสฺเสเน สตฺถำ วา ฐเปติ, วิเสน วา มกฺเขติ, ทุพฺพลำ วา กโรติ, โสพฺเภ วา นรเก วา ปปาเต วา ฐเปติ “อิมินา[2] ปปติตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สตฺเถน วา วิเสน วา ปปติเตน วา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[1] อิ. เอตฺถนฺตเร มนุสฺโส ตสฺมึ ปปตติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.
[2] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อุปนิกฺขิปนำ นาม อสึ วา สตฺตึ วา เภณฺฑึ วา สูลำ วา ลคุฬำ วา ปาสาณำ วา สตฺถำ วา วิสำ วา รชฺชุ วา อุปนิกฺขิปติ "อิมินา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน "มริสฺสามีติ ทุกฺขำ เวทนำ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

เภสชฺชำ นาม สปฺปึ วา นวนีตำ วา เตลำ วา มธุ วา ผาณิตำ วา เทติ "อิมำ สายิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตำ สายิเต, ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๗๘] **รูปูปหาโร** นาม อมนาปิกำ รูปำ อุปสำหรติ ภยานกำ เภรวำ "อิมำ ปสฺสิตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตำ ปสฺสิตฺวา อุตฺตสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มนาปิกำ รูปำ อุปสำหรติ เปมนียำ[๑] หทยงฺคมำ "อิมำ ปสฺสิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตำ ปสฺสิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

สทฺทูปหาโร นาม อมนาปิกำ สทฺทำ อุปสำหรติ ภยานกำ เภรวำ "อิมำ สุตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตำ สุตฺวา อุตฺตสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มนาปิกำ สทฺทำ อุปสำหรติ เปมนียำ หทยงฺคมำ "อิมำ สุตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตำ สุตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,สฺยา.,เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

คนฺธูปหาโร นาม อมนาปิกํ คนฺธํ อุปสํหรติ เชคุจฺฉํ ปาฏิกุลฺยํ “อิมํ ฆายิตฺวา เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตํ ฆายิเต, เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มนาปิกํ คนฺธํ อุปสํหรติ “อิมํ ฆายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตํ ฆายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

รสูปหาโร นาม อมนาปิกํ รสํ อุปสํหรติ เชคุจฺฉํ ปาฏิกุลฺยํ “อิมํ สายิตฺวา เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตํ สายิเต, เชคุจฺฉตา ปาฏิกุลฺยตา ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มนาปิกํ รสํ อุปสํหรติ “อิมํ สายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตํ สายิตฺวา อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

โผฏฺฐพฺพูปหาโร นาม อมนาปิกํ โผฏฺฐพฺพํ อุปสํหรติ ทุกฺขสมฺผสฺสํ ขรสมฺผสฺสํ “อิมินา ผุฏฺโฐ มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน ผุฏฺฐสฺส ทุกฺขา เวทนา อุปฺปชฺชติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. มนาปิกํ โผฏฺฐพฺพํ อุปสํหรติ สุขสมฺผสฺสํ มุทุสมฺผสฺสํ “อิมินา ผุฏฺโฐ อลาภเกน สุสฺสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน ผุฏฺโฐ อลาภเกน สุสฺสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

ธมฺมูปหาโร นาม เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถติ “อิมํ สุตฺวา อุตฺตสิตฺวา มริสฺสตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตํ สุตฺวา อุตฺตสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส. กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถติ “อิมํ สุตฺวา อธิมุตฺโต มริสฺสตีติ, อาปตฺติ

ทุกฺกฏสฺส. ตํ สุตฺวา “อธิมุตฺโต มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

[๑๗๙] **อาจิกฺขนา** นาม ปุฏฺโฐ ภณติ “เอวํ มรสฺสุ; โย เอวํ มรติ, โส ธนํ วา ลภติ, ยสํ วา ลภติ, สคฺคํ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตาย อาจิกฺขนาย “มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

อนุสาสนี นาม อปุฏฺโฐ ภณติ “เอวํ มรสฺสุ; โย เอวํ มรติ, โส ธนํ วา ลภติ, ยสํ วา ลภติ, สคฺคํ วา คจฺฉตีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ตาย อนุสาสนิยา “มริสฺสามีติ ทุกฺขํ เวทนํ อุปฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. มรติ, อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

สงฺเกตกมฺมํ นาม สงฺเกตํ กโรติ “ปุเรภตฺตํ วา ปจฺฉาภตฺตํ วา รตฺตึ วา ทิวา วา เตน สงฺเกเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน สงฺเกเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส. ตํ สงฺเกตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

นิมิตฺตกมฺมํ นาม นิมิตฺตํ กโรติ อกฺขึ วา นิกฺขนิสฺสามิ,[๑] ภมุกํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ, สีสํ วา อุกฺขิปิสฺสามิ; เตน นิมิตฺเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปหีติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. เตน นิมิตฺเตน ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, อาปตฺติ อุภินฺนํ ปาราชิกสฺส. ตํ นิมิตฺตํ ปุเร วา ปจฺฉา วา ตํ ชีวิตา โวโรเปติ, มูลฏฺฐสฺส อนาปตฺติ, วธกสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. นิกฺขณิสฺสามิ

อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อชานนฺตสฺส, นมรณาธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนฏฺฏสฺส,[๑] อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกมฺหิ ปฐมภาณวารํ นิฏฺฐิตํ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

สำวณฺณนา นิสีทนฺโต มุสโลทุกฺขเลน จ
วุฑฺฒปพฺพชิตา สนฺโต[๒] ลคฺคํ มำสำ วิเสนปิ.[๓]

ตโย จ วตฺถุกมฺเมหิ อิฏฺฐกาหิปเร ตโย
วาสี โคปานสี เจว อฏฺฏโกตรณำ ปติ.

เสทนตฺถุญฺจ[๔] สมฺพาโห นฺหาปนาพฺภญฺชเนน จ[๕]
อุฏฺฐาเปนฺโต นิปาเตนฺโต อนฺนปาเนน มารณำ.

ชารคพฺโภ สปตฺตี จ มาตาปุตฺตำ อุโภ วธิ
อุโภ น มิยฺยเร มทฺทา ตาปี วญฺฌา วิชายินี.

ปโตทำ นิคฺคเห ยกฺโข วาพยกฺขญฺจ ปาหิณิ
ตำ มญฺญมาโน ปหริ สคฺคญฺจ นิรยำ ภเณ.

อาพวิยา ตโย รุกฺขา ทาเยหิ อปเร ตโย
มา กิลเมสิ น ตุยฺหำ ตกฺกำ โสจิรเกน[๖] จาติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนฏฺฏสฺสาติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วุฑฺฒปพฺพชิตาภิสนฺโต [๓] สี.,ฉ.,เท. อคฺควีมำสนาวิสำ, อิ. อคฺคำ วีมำสนาวิสำ
[๔] สี.,ฉ.,เท. เสทำ นตฺถุญฺจ [๕] สี.,ฉ.,อิ. นหาปนพฺภญฺชเนน จ
[๖] สี.,ฉ.,เท.,มหา. โสวีรเกน, อิ. ตกฺกสุวีรเกน

วินีตวตฺถุ

[๑๘๐] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตสฺส ภิกฺขู การุญฺเญน มรณวณฺณํ สංวณฺเณสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสं กุกฺกุจฺจं อโหสิ “กจฺจิ นุ โข มยं ปาราชิกं อาปตฺตึ อาปนฺนาติ. อถโข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถं อาโรเจสุ. “อาปตฺตึ ตุมฺเห ภิกฺขเว อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ ปีฐเก ปิโลติกาย ปฏิจฺฉนฺนं ทารกं นิสีทนฺโต โอตฺถริตฺวา มาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจं อโหสิ “กจฺจิ นุ โข อหं ปาราชิกं อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. อถโข โส ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถं อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส; น จ ภิกฺขเว อปฺปฏิเวกฺขิตฺวา อาสเน นิสีทิตพฺพं, โย นิสีเทยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภตฺตคฺเค อนฺตรฆเร อาสนं ปญฺญาเปนฺโต, มุสเล อุสฺสิเต, เอกं มุสลं อคฺคเหสิ. ทุติโย มุสโล ปริปติตฺวา อญฺญตรสฺส ทารกสฺส มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจं อโหสิ ฯเปฯ “กึจิตฺโต ตฺวं ภิกฺขูติ. “อสญฺจิจฺโจ[๑] อหं ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ภตฺตคฺเค อนฺตรฆเร อาสนं ปญฺญาเปนฺโต อุทุกฺขลภณฺฑิกं อกฺกมิตฺวา ปวฏฺเฏสิ, อญฺญตรं ทารกं โอตฺถริตฺวา มาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจं อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๔)

---

[๑] สี.,เท. อสญฺจิจฺจ

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติ. กาเล อาโรจิเต, ปุตฺโต ปิตรํ เอตทโวจ "คจฺฉ ภนฺเต, สงฺโฆ ตํ ปฏิมาเนตีติ[๑] ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิ. โส ปปติตฺวา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "นาหํ ภควา มรณาธิปฺปาโยติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๕)

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติ. กาเล อาโรจิเต, ปุตฺโต ปิตรํ เอตทโวจ "คจฺฉ ภนฺเต, สงฺโฆ ตํ ปฏิมาเนตีติ มรณาธิปฺปาโย ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิ. โส ปปติตฺวา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๖)

เตน โข ปน สมเยน ปิตาปุตฺตา ภิกฺขูสุ ปพฺพชิตา โหนฺติ. กาเล อาโรจิเต, ปุตฺโต ปิตรํ เอตทโวจ "คจฺฉ ภนฺเต, สงฺโฆ ตํ ปฏิมาเนตีติ มรณาธิปฺปาโย ปิฏฺฐิยํ คเหตฺวา ปณาเมสิ. โส ปปติตฺวา น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗)

[๑๘๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กณฺเจ วิลคฺคํ โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิ. สโลหิตํ มํสํ ปติ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กณฺเจ วิลคฺคํ โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส

---

[๑] สี.,เท. ปติมาเนตีติ

ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิ. สโลหิตํ มํสํ ปติ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺติ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ภุญฺชนฺตสฺส มํสํ กณฺเจ วิลคฺคํ โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส ภิกฺขุโน คีวายํ ปหารํ อทาสิ. สโลหิตํ มํสํ ปติ. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปิณฺฑจาริโก ภิกฺขุ วิสคตํ ปิณฺฑปาตํ ลภิตฺวา ปฏิกฺกมนํ หริตฺวา ภิกฺขูนํ อคฺคการิกํ อทาสิ. เต ภิกฺขู กาลมกํสุ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "นาหํ ภควา ชานามีติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อชานนฺตสฺสาติ. (๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วีมํสาธิปฺปาโย อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน วิสํ อทาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "วีมํสาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๒)

[๑๘๒] เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา[๑] ภิกฺขู วิหารวตฺถุํ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา สิลํ อุจฺจาเรสิ. อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา สิลา เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๑๓)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาพวกา, เอวมุปริปิ.

เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู วิหารวตฺถุ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา สิลํ อุจฺจาเรสิ. อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก สิลํ มุญฺจิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺติ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู วิหารวตฺถุ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา สิลํ อุจฺจาเรสิ. อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก สิลํ มุญฺจิ. โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๕)

เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู วิหารสฺส กุฑฺฑ[๑] อุฏฺฐาเปนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา อิฏฺฐกํ อุจฺจาเรสิ. อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา อิฏฺฐกา เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๑๖)

เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู วิหารสฺส กุฑฺฑ อุฏฺฐาเปนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา อิฏฺฐกํ อุจฺจาเรสิ. อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อิฏฺฐกํ มุญฺจิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๗-๑๘)

[๑๘๓] เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา วาสึ อุจฺจาเรสิ. อุปริเมน

---

[๑] สี.,ฉ. กุฏฺฏ

ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา วาสี เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๑๙)

เตน โข ปน สมเยน อาพฺวิกา ภิกฺขู นวกมฺมำ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา วาสึ อุจฺจาเรสิ. อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก วาสึ มุญฺจิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๐-๒๑)

เตน โข ปน สมเยน อาพฺวิกา ภิกฺขู นวกมฺมำ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา โคปานสึ อุจฺจาเรสิ. อุปริเมน ภิกฺขุนา ทุคฺคหิตา โคปานสี เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก อวตฺถาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสญฺจิจฺจาติ. (๒๒)

เตน โข ปน สมเยน อาพฺวิกา ภิกฺขู นวกมฺมำ กโรนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เหฏฺฐา หุตฺวา โคปานสึ อุจฺจาเรสิ. อุปริโม ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เหฏฺฐิมสฺส ภิกฺขุโน มตฺถเก โคปานสึ มุญฺจิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๓-๒๔)

เตน โข ปน สมเยน อาพฺวิกา ภิกฺขู นวกมฺมำ กโรนฺตา อฏฺฏกำ พนฺธนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรำ ภิกฺขุำ เอตทโวจ "อาวุโส อตฺร จิโต พนฺธาหีติ. โส ตตฺร จิโต พนฺธนฺโต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวำ

ภิกฺขูติ. “นาหํ ภควา มรณาธิปฺปาโยติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๕)

เตน โข ปน สมเยน อาพาธิกา ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา อฏฺฏกํ พนฺธนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุ๋ เอตทโวจ “อาวุโส อตฺร จิโต พนฺธาหีติ. โส ตตฺร จิโต พนฺธนฺโต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ. ฯเปฯ ปริปติตฺวา น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๖-๒๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหารํ ฉาเทตฺวา โอตรติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุ๋ เอตทโวจ “อาวุโส อิโต โอตราหีติ. โส เตน โอตรนฺโต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ วิหารํ ฉาเทตฺวา โอตรติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตํ ภิกฺขุ๋ เอตทโวจ “อาวุโส อิโต โอตราหีติ. โส เตน โอตรนฺโต ปริปติตฺวา กาลมกาสิ. ฯเปฯ ปริปติตฺวา น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๙-๓๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อนภิรติยา ปีฬิโต คิชฺฌกูฏํ ปพฺพตํ[๑] อภิรูหิตฺวา[๒] ปปาเต ปปตนฺโต อญฺญตรํ วิลีวการํ โอตฺถริตฺวา มาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส; น จ ภิกฺขเว อตฺตานํ ปาเตตพฺพํ, โย ปาเตยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๑)

---

[๑] สฺยา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. อภิรุหิตฺวา

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏํ ปพฺพตํ อภิรูหิตฺวา ทวาย สิลํ ปวิชฺฌึสุ. สา[๑] อญฺญตรํ โคปาลกํ โอตฺถริตฺวา มาเรสิ.[๒] เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส; น จ ภิกฺขเว ทวาย สิลา ปวิชฺฌิตพฺพา, โย ปวิชฺเฌยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๒)

[๑๘๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เสเทสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา เสเทสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๔-๓๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สีสาภิตาโป โหติ. ตสฺส ภิกฺขู นตฺถุ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สีสาภิตาโป โหติ. ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นตฺถุ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๗-๓๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู สมฺพาเหสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๙)

---

[๑] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] อิ. มาเรสุ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา สมฺพาเหสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๐-๔๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู นฺหาเปสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๔๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นฺหาเปสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๓-๔๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เตเลน อพฺภญฺชึสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๔๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา เตเลน อพฺภญฺชึสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๖-๔๗)

[๑๘๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู อุฏฺฐาเปสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๔๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา อุฏฺฐาเปสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส

ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๙-๕๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู นิปาเตสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา นิปาเตสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๒-๕๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตสฺส ภิกฺขู อนฺนํ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา อนฺนํ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๕-๕๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตสฺส ภิกฺขู ปานํ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตสฺส ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา ปานํ อทํสุ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๘-๕๙)

[๑๘๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ปวุตฺถปติกา ชาเรน คพฺภินี โหติ. สา กุลูปกํ ภิกฺขุ์ เอตทโวจ “อิงฺฆยฺย คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิ. ทารโก กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๖๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ, เอกา วญฺฌา, เอกา วิชายินี. วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ์ เอตทโวจ “สเจ สา ภนฺเต วิชายิสฺสติ, สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติ, อิงฺฆยฺย ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิ. ทารโก กาลมกาสิ. มาตา น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๖๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ, เอกา วญฺฌา, เอกา วิชายินี. วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ์ เอตทโวจ “สเจ สา ภนฺเต วิชายิสฺสติ, สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติ, อิงฺฆยฺย ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิ. มาตา กาลมกาสิ. ทารโก น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ปุริสสฺส เทฺว ปชาปติโย โหนฺติ, เอกา วญฺฌา, เอกา วิชายินี. วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ์ เอตทโวจ “สเจ สา ภนฺเต วิชายิสฺสติ, สพฺพสฺส กุฏุมฺพสฺส อิสฺสรา ภวิสฺสติ, อิงฺฆยฺย ตสฺสา คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา คพฺภปาตนํ อทาสิ. อุโภ กาลมกํสุ. ฯเปฯ อุโภ

น กาลมกาสุ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๓-๖๔)

[๑๘๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา คพฺภินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “อิงฺฆยฺย คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “เตนหิ ภคินิ มทฺทสฺสูติ. สา มทฺทิตฺวา[๑] คพฺภํ ปาเตสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๖๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา คพฺภินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “อิงฺฆยฺย คพฺภปาตนํ ชานาหีติ. “เตนหิ ภคินิ ตาเปหีติ. สา ตาเปตฺวา คพฺภํ ปาเตสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๖๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วญฺฌา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “อิงฺฆยฺย เภสชฺชํ ชานาหิ, เยนาหํ วิชาเยยฺยนฺติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา เภสชฺชํ อทาสิ. สา กาลมกาสิ. กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๖๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วิชายินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “อิงฺฆยฺย เภสชฺชํ ชานาหิ, เยนาหํ น วิชาเยยฺยนฺติ. “สุฏฺฐุ ภคินีติ ตสฺสา เภสชฺชํ อทาสิ. สา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๖๘)

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู สตฺตรสวคฺคิยํ ภิกฺขุ องฺคุลิปโตทเกน หาเสสุ. โส ภิกฺขุ อุตฺตสนฺโต[๒] อนสฺสาสโก

---

[๑] สี.,ฉ. มทฺทาเปตฺวา [๒] สี.,เท.,อิ. อุตฺตนฺโต

กาลมกาสิ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสาติ.[๑] (๖๙)

เตน โข ปน สมเยน สตฺตรสวคฺคิยา ภิกฺขู ฉพฺพคฺคิยํ ภิกฺขุ "กมฺมํ กริสฺสามาติ โอตฺถริตฺวา มาเรสุ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสาติ.[๒] (๗๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภูตเวชฺชโก ภิกฺขุ ยกฺขํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุ วาพยกฺขํ วิหารํ[๓] ปาเหสิ. ตํ ยกฺขา ชีวิตา โวโรเปสุ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๗๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุ วาพยกฺขํ วิหารํ ปาเหสิ. ตํ ยกฺขา ชีวิตา โวโรเปสุ. ฯเปฯ ตํ ยกฺขา น ชีวิตา โวโรเปสุ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗๓-๗๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุ วาพกนฺตารํ ปาเหสิ. ตํ วาพา ชีวิตา โวโรเปสุ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๗๕)

---

[๑] สี.,เท.,อิ. อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสาติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาปตฺติ ปาจิตฺติยสฺสาติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๓] สี.,ฉ. วาพยกฺขวิหารํ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุ๋ วาพกนฺตารํ ปาเหสิ. ตํ วาพา ชีวิตา โวโรเปสุ๋. ฯเปฯ ตํ วาพา ชีวิตา น โวโรเปสุ๋. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗๖-๗๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุ๋ โจรกนฺตารํ ปาเหสิ. ตํ โจรา ชีวิตา โวโรเปสุ๋. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๗๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรํ ภิกฺขุ๋ โจรกนฺตารํ ปาเหสิ. ตํ โจรา ชีวิตา โวโรเปสุ๋. ฯเปฯ ตํ โจรา น ชีวิตา โวโรเปสุ๋. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗๙-๘๐)

[๑๘๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ตํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ฯเปฯ ตํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ฯเปฯ อญฺญํ มญฺญมาโน ตํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ฯเปฯ อญฺญํ มญฺญมาโน อญฺญํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๘๑-๘๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อมนุสฺเสน คหิโต โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ ตสฺส ภิกฺขุโน ปหารํ อทาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๘๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อมนุสฺเสน คหิโต โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย ตสฺส ภิกฺขุโน ปหารํ

อทาสิ. โส ภิกฺขุ กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส ภิกฺขุ น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๘๖-๘๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถสิ. โส อธิมุตฺโต กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๘๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย กลฺยาณกมฺมสฺส สคฺคกถํ กเถสิ. โส อธิมุตฺโต กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส อธิมุตฺโต น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๘๙-๙๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถสิ. โส อุตฺตสิตฺวา กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๙๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย เนรยิกสฺส นิรยกถํ กเถสิ. โส อุตฺตสิตฺวา กาลมกาสิ. ฯเปฯ โส อุตฺตสิตฺวา น กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๙๒-๙๓)

[๑๘๙] เตน โข ปน สมเยน อาพาธิกา[๑] ภิกฺขู นวกมฺมํ กโรนฺตา รุกฺขํ ฉินฺทนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุํ เอตทโวจ "อาวุโส อตฺร จิโต ฉินฺทาหีติ. ตํ ตตฺร จิตํ ฉินฺทนฺตํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาพาธกา, เอวมุปริปิ.

รุกฺโข โอตฺถริตฺวา มาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๙๔)

เตน โข ปน สมเยน อาพวิกา ภิกฺขู นวกมฺมำ กโรนฺตา รุกฺขำ ฉินฺทนฺติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ มรณาธิปฺปาโย อญฺญตรำ ภิกฺขุำ เอตทโวจ "อาวุโส อตฺร จิโต ฉินฺทาหีติ. ตำ ตตฺร จิตำ ฉินฺทนฺตำ รุกฺโข โอตฺถริตฺวา มาเรสิ. ฯเปฯ รุกฺโข โอตฺถริตฺวา น มาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๙๕-๙๖)

[๑๙๐] เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู ทายำ อาลิมฺเปสุำ. มนุสฺสา ทฑฺฒา กาลมกำสุ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว นมรณาธิปฺปายสฺสาติ. (๙๗)

เตน โข ปน สมเยน ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขู มรณาธิปฺปายา ทายำ อาลิมฺเปสุำ. มนุสฺสา ทฑฺฒา กาลมกำสุ. ฯเปฯ มนุสฺสา ทฑฺฒา น กาลมกำสุ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๙๘-๙๙)

[๑๙๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อาฆาตนำ คนฺตฺวา โจรฆาตกำ[๑] เอตโวจ "อาวุโส มายิมำ กิลเมสิ, เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปหีติ. "สุฏฺฐุ ภนฺเตติ เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐๐)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. โจรฆาตำ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อาฆาตนํ คนฺตฺวา โจรฆาตํ เอตทโวจ “อาวุโส มายิมํ กิลเมสิ, เอเกน ปหาเรน ชีวิตา โวโรเปหีติ. โส “นาหํ ตุยฺหํ วจนํ กริสฺสามีติ ตํ ชีวิตา โวโรเปสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๐๑)

[๑๙๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส กุลฆเร[๑] หตฺถปาทจฺฉินฺโน ญาตเกหิ สมฺปริกิณฺโณ โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ เต มนุสฺเส เอตทโวจ “อาวุโส อิจฺฉถ อิมสฺส มรณนฺติ. “อาม ภนฺเต อิจฺฉามาติ. “เตนหิ ตกฺกํ ปาเยถาติ. เต ตํ ตกฺกํ ปาเยสุ. โส กาลมกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส กุลฆเร หตฺถปาทจฺฉินฺโน ญาตเกหิ สมฺปริกิณฺโณ โหติ. อญฺญตรา ภิกฺขุนี เต มนุสฺเส เอตทโวจ “อาวุโส อิจฺฉถ อิมสฺส มรณนฺติ. “อามยฺเย อิจฺฉามาติ. “เตนหิ โลณโสจิรกํ[๒] ปาเยถาติ. เต ตํ โลณโสจิรกํ ปาเยสุ. โส กาลมกาสิ. ตสฺสา กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. อถโข สา ภิกฺขุนี ภิกฺขุนีนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. ภิกฺขุนิโย ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. “อาปตฺตึ สา ภิกฺขเว ภิกฺขุนี อาปนฺนา ปาราชิกนฺติ. (๑๐๓)

ตติยปาราชิกํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ญาติฆเร [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. โลณโสวีรกํ, อิ. โลณสุวีรกํ

๔. จตุตฺถปาราชิกํ

วคฺคุมุทาตีริยภิกฺขุวตฺถุ

[๑๙๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวสาลิยํ วิหรติ มหาวเน กูฏาคารสาลายํ. เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา สนฺทิฏฺฐา สมฺภตฺตา ภิกฺขู วคฺคุมุทาย นทิยา ตีเร วสฺสํ อุปคจฺฉึสุ. เตน โข ปน สมเยน วชฺชี ทุพฺภิกฺขา โหติ ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ. อถโข เตสํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ “เอตรหิ โข วชฺชี ทุพฺภิกฺขา ทฺวีหิติกา เสตฏฺฐิกา สลากาวุตฺตา, น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุํ; เกน นุ โข มยํ อุปาเยน สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วเสยฺยาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลเมยฺยามาติ. เอกจฺเจ เอวมาหํสุ “หนฺท มยํ อาวุโส คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิฏฺเฐม, เอวนฺเต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติ; เอวํ มยํ สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามาติ. เอกจฺเจ เอวมาหํสุ “อลํ อาวุโส, กึ คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิฏฺฐิเตน, หนฺท มยํ อาวุโส คิหีนํ ทูเตยฺยํ หราม, เอวนฺเต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติ; เอวํ มยํ สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามาติ. เอกจฺเจ เอวมาหํสุ “อลํ อาวุโส, กึ คิหีนํ กมฺมนฺตํ อธิฏฺฐิเตน, กึ คิหีนํ ทูเตยฺยํ หเฏน,[๑] หนฺท มยํ อาวุโส คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสิสฺสาม ‘อสุโก ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ ทุติยสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ ตติยสฺส

---

[๑] สี. หรเณนาติปิ ปาโฐ.

ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ โสตาปนฺโน, อสุโก ภิกฺขุ สกทาคามี, อสุโก ภิกฺขุ อนาคามี, อสุโก ภิกฺขุ อรหา, อสุโก ภิกฺขุ เตวิชฺโช, อสุโก ภิกฺขุ ฉฬภิญฺโญติ, เอวนฺเต อมฺหากํ ทาตุํ มญฺญิสฺสนฺติ; เอวํ มยํ สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิสฺสาม, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิสฺสามาติ. "เอโสเยว โข อาวุโส เสยฺโย, โย อมฺหากํ คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺโณ ภาสิโตติ.

[๑๙๔] อถโข เต ภิกฺขู คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสึสุ "อสุโก ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี, ฯเปฯ อสุโก ภิกฺขุ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี, อสุโก ภิกฺขุ โสตาปนฺโน, ฯเปฯ อสุโก ภิกฺขุ ฉฬภิญฺโญติ.

อถโข เต มนุสฺสา "ลาภา วต โน, สุลทฺธํ วต โน, เยสํ [ ][๑] โน เอวรูปา ภิกฺขู วสฺสํ อุปคตา; น วต โน อิโต ปุพฺเพ เอวรูปา ภิกฺขู วสฺสํ อุปคตา, ยถยิเม ภิกฺขู สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมาติ. เต น ตาทิสานิ โภชนานิ อตฺตนา ภุญฺชนฺติ,[๒] น[๓] มาตาปิตูนํ เทนฺติ, น ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ, น ทาสกมฺมกรโปริสสฺส เทนฺติ, น มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ, น ญาติสาโลหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติ; น ตาทิสานิ ขาทนียานิ อตฺตนา ขาทนฺติ, น มาตาปิตูนํ เทนฺติ, ฯเปฯ น ญาติสาโลหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติ; น ตาทิสานิ สายนียานิ อตฺตนา สายนฺติ, น มาตาปิตูนํ เทนฺติ, ฯเปฯ น ญาติสาโลหิตานํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร วตสทฺโท ทิสฺสติ.
[๒] สี.,ฉ.,เท. ปริภุญฺชนฺติ
[๓] สี.,ฉ.,เท. นสทฺโท น ทิสฺสติ.

เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติ; น ตาทิสานิ ปานานิ อตฺตนา ปิวนฺติ, น มาตาปิตูนํ เทนฺติ, น ปุตฺตทารสฺส เทนฺติ, น ทาสกมฺมกรโปริสสฺส เทนฺติ, น มิตฺตามจฺจานํ เทนฺติ, น ญาติสาโลหิตานํ เทนฺติ, ยาทิสานิ ภิกฺขูนํ เทนฺติ.

อถโข เต ภิกฺขู วณฺณวนฺโต[๑] อเหสุํ ปีนินฺทฺริยา ปสนฺน-มุขวณฺณา วิปฺปสนฺนจฺฉวิวณฺณา. อาจิณฺณํ โข ปเนตํ วสฺสํ วุตฺถานํ ภิกฺขูนํ ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมิตุํ. อถโข เต ภิกฺขู วสฺสํ วุตฺถา เตมาสจฺจเยน เสนาสนํ สํสาเมตฺวา ปตฺตจีวร มาทาย, เยน เวสาลี, เตน ปกฺกมึสุ; อนุปุพฺเพน [๒]จาริกं จรมานา[๒] เยน เวสาลี, เยน มหาวนํ, เยน กูฏาคารสาลา, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึสุ.

เตน โข ปน สมเยน ทิสาสุ วสฺสํ วุตฺถา ภิกฺขู กิสา โหนฺติ ลูขา ทุพฺพณฺณา อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตา ธมนิสนฺถตคตฺตา. วคฺคุมุทาตีริยา ปน ภิกฺขู วณฺณวนฺโต โหนฺติ ปีนินฺทฺริยา ปสนฺนมุขวณฺณา วิปฺปสนฺนจฺฉวิวณฺณา. อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฏิสมฺโมทิตุํ. อถโข ภควา วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู เอตทโวจ "กจฺจิ ภิกฺขเว ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิ สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิตฺถ, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิตฺถาติ. "ขมนียํ ภควา, ยาปนียํ ภควา; สมคฺคา จ มยํ ภนฺเต สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ

---

[๑] สี.,ฉ. วณฺณวา [๒-๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

วสฺสํ วสิมฺหา, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิมฺหาติ. ชานนฺตาปิ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, ชานนฺตาปิ น ปุจฺฉนฺติ; กาลํ วิทิตฺวา ปุจฺฉนฺติ, กาลํ วิทิตฺวา น ปุจฺฉนฺติ; อตฺถสญฺหิตํ ตถาคตา ปุจฺฉนฺติ, โน อนตฺถสญฺหิตํ; อนตฺถสญฺหิเต เสตุฆาโต ตถาคตานํ. ทฺวีหากาเรหิ พุทฺธา ภควนฺโต ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉนฺติ "ธมฺมํ วา เทสิสฺสาม,[๑] สาวกานํ วา สิกฺขาปทํ ปญฺญาเปสฺสามาติ. อถโข ภควา วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู เอตทโวจ "ยถา กถํ ปน ตุมฺเห ภิกฺขเว สมคฺคา สมฺโมทมานา อวิวทมานา ผาสุกํ วสฺสํ วสิตฺถ, น จ ปิณฺฑเกน กิลมิตฺถาติ. อถโข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุํ. "กจฺจิ ปน โว ภิกฺขเว ภูตนฺติ. "อภูตํ ภควาติ.

วิครหิ พุทฺโธ ภควา อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริสา "อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา อุทรสฺส การณา คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺส-ธมฺมสฺส วณฺณํ ภาสิสฺสถ, วรํ ตุมฺเหหิ โมฆปุริสา ติณฺเหน โควิกนฺตเนน[๒] กุจฺฉิปริกนฺโต, น เตฺวว อุทรสฺส การณา คิหีนํ อญฺญมญฺญสฺส อุตฺตริมนุสฺสธมฺมสฺส วณฺโณ ภาสิโต; ตํ กิสฺส เหตุ, ตโตนิทานํ หิ โมฆปุริสา มรณํ วา นิคจฺเฉยฺย มรณมตฺตํ วา ทุกฺขํ, น เตฺวว ตปฺปจฺจยา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยं อุปปชฺเชยฺย, อิโตนิทานญฺจ โข โมฆปุริสา กายสฺส เภทา ปรํ มรณา อปายํ ทุคฺคตึ วินิปาตํ นิรยํ อุปปชฺเชยฺย; เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เทเสสฺสาม [๒] อิ. โควิกตฺตเนน

[๑๙๕] "ปญฺจิเม ภิกฺขเว มหาโจรา สนฺโต สำวิชฺชมานา โลกสฺมึ. กตเม ปญฺจ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส มหาโจรสฺส เอวำ โหติ 'กุทาสฺสุ นามาหำ สเตน วา สหสฺเสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ อาหิณฺฑิสฺสามิ หนนฺโต ฆาเตนฺโต ฉินฺทนฺโต เฉทาเปนฺโต ปจนฺโต ปจาเปนฺโตติ,[๑] โส อปเรน สมเยน สเตน วา สหสฺเสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ อาหิณฺฑติ หนนฺโต ฆาเตนฺโต ฉินฺทนฺโต เฉทาเปนฺโต ปจนฺโต ปจาเปนฺโต. เอวเมว โข ภิกฺขเว อิเธกจฺจสฺส ปาปภิกฺขุโน เอวำ โหติ 'กุทาสฺสุ นามาหำ สเตน วา สหสฺเสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ จาริกำ จริสฺสามิ, สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต คหฏฺฐานญฺเจว ปพฺพชิตานญฺจ, ลาภี จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺช-ปริกฺขารานนฺติ, โส อปเรน สมเยน สเตน วา สหสฺเสน วา ปริวุโต คามนิคมราชธานีสุ จาริกำ จรติ, สกฺกโต ครุกโต มานิโต ปูชิโต อปจิโต คหฏฺฐานญฺเจว ปพฺพชิตานญฺจ, ลาภี จีวร-ปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานำ. อยำ ภิกฺขเว ปฐโม มหาโจโร สนฺโต สำวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

ปุน จปรำ ภิกฺขเว, อิเธกจฺโจ ปาปภิกฺขุ ตถาคตปฺปเวทิตำ ธมฺมวินยำ ปริยาปุณิตฺวา อตฺตโน หทติ.[๒] อยำ ภิกฺขเว ทุติโย มหาโจโร สนฺโต สำวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

ปุน จปรำ ภิกฺขเว, อิเธกจฺโจ ปาปภิกฺขุ สุทฺธำ พฺรหฺมจาริๆ ปริสุทฺธำ พฺรหฺมจริยำ จรนฺตำ อมูลเกน อพฺรหฺมจริเยน อนุทฺธำเสติ. อยำ ภิกฺขเว ตติโย มหาโจโร สนฺโต สำวิชฺชมาโน โลกสฺมึ.

---

[๑] สี.,ฉ. ปาเจนฺโตติ [๒] สี.,เท. ทหติ, อิ. หรติ.

ปุน จปรํ ภิกฺขเว, อิเธกจฺโจ ปาปภิกฺขุ, ยานิ ตานิ สงฺฆสฺส ครุภณฺฑานิ ครุปริกฺขารานิ, เสยฺยถีทํ, อาราโม อารามวตฺถุ วิหาโร วิหารวตฺถุ มญฺโจ ปีฐํ ภิสี[๑] พิมฺโพหนํ โลหกุมฺภี โลหภาณกํ[๒] โลหวารโก โลหกฏาหํ วาสี[๓] ผรสุ[๔] กุจารี กุทฺทาโล นิขาทนํ วลฺลี[๕] เวฬุ มุญฺชํ ปพฺพชํ[๖] ติณํ มตฺติกา ทารุภณฺฑํ มตฺติกาภณฺฑํ, เตหิ คิหี[๗] สงฺคณฺหาติ อุปลาเปติ. อยํ ภิกฺขเว จตุตฺโถ มหาโจโร สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมึ. สเทวเก ภิกฺขเว โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อยํ อคฺโค มหาโจโร, โย อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ; ตํ กิสฺส เหตุ, เถยฺยาย โว ภิกฺขเว รฏฺฐปิณฺโฑ ภุตฺโตติ.

อญฺญถา สนฺตมตฺตานํ อญฺญถา โย ปเวทเย
นิกจฺจ กิตวสฺเสว ภุตฺตํ เถยฺเยน ตสฺส ตํ.
กาสาวกณฺฐา พหโว ปาปธมฺมา อสญฺญตา
ปาปา ปาเปหิ กมฺเมหิ นิรยนฺเต อุปปชฺชเร.
เสยฺโย อโยคุโฬ ภุตฺโต ตตฺโต อคฺคิสิขูปโม
ยญฺเจ ภุญฺเชยฺย ทุสฺสีโล รฏฺฐปิณฺฑํ อสญฺญโตติ.

อถโข ภควา วคฺคุมุทาตีริเย ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุปฺโปสตาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๑๙๖] **"โย ปน ภิกฺขุ อนภิชานํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อตฺตูปนายิกํ อลมริยญาณทสฺสนํ สมุทาจเรยฺย 'อิติ ชานามิ,**

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ภิสิ [๒] อิ. โลหภาณโก [๓] ฉ. วาสิ [๔] สี.,ฉ. ปรสุ
[๕] สี.,ฉ.,เท.,มหา. วลฺลิ [๖] เท. พพฺพชํ [๗] สี.,ฉ. คิหึ

อิติ ปสฺสามีติ, ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหิยมาโน วา อสมนุคฺคาหิยมาโน วา อาปนฺโน วิสุทฺธาเปกฺโข เอวำ วเทยฺย 'อชานเมวำ อาวุโส อวจำ ชานามิ, อปสฺสำ ปสฺสามิ, ตุจฺฉำ มุสา วิลปินฺติ; อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสำวาโสติ.

เอวญฺจิทำ ภควตา ภิกฺขูนำ สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ โหติ.

[๑๙๗] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐสญฺญิโน, อปตฺเต ปตฺตสญฺญิโน, อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน, อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน, อธิมาเนน อญฺญำ พฺยากรึสุ. เตสำ อปเรน สมเยน ราคายปิ จิตฺตำ นมติ, โทสายปิ จิตฺตำ นมติ, โมหายปิ จิตฺตำ นมติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ "ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ; มยญฺจมฺหา[๑] อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐสญฺญิโน, อปตฺเต ปตฺตสญฺญิโน, อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน, อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน, อธิมาเนน อญฺญำ พฺยากริมฺหา; กจฺจิ นุ โข มยำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺนาติ. เต[๒] อายสฺมโต อานนฺทสฺส เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. อายสฺมา อานนฺโท ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "โหนฺติเยวานนฺท[๓] ภิกฺขู อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐสญฺญิโน, อปตฺเต ปตฺตสญฺญิโน, อนธิคเต อธิคตสญฺญิโน, อสจฺฉิกเต สจฺฉิกตสญฺญิโน, อธิมาเนน อญฺญำ พฺยากโรนฺติ, ตญฺจ โข เอตำ อพฺโพหาริกนฺติ. [๔]อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถำ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ[๔] ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. มยำ จมฺห [๒] อิ. อยำ ปาโร น ทิสฺสติ. [๓] สี.,ฉ.,เท. โหนฺติ เย เต อานนฺท, อิ. โหนฺติ เหเต อานนฺท [๔-๔] สี.,ฉ.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

“โย ปน ภิกฺขุ อนภิชานํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อตฺตูปนายิกํ อลมริยญาณทสฺสนํ สมุทาจเรยฺย ‘อิติ ชานามิ, อิติ ปสฺสามีติ, ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหิยมาโน วา อสมนุคฺคาหิยมาโน วา อาปนฺโน วิสุทฺธาเปกฺโข เอวํ วเทยฺย ‘อชานเมวํ อาวุโส อวจํ ชานามิ, อปสฺสํ ปสฺสามิ, ตุจฺฉํ มุสา วิลปินฺติ อญฺญตฺร อธิมานา; อยมฺปิ ปาราชิโก โหติ อสංวาโสติ.

[๑๙๘] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยं อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขูติ.

อนภิชานนฺติ อสนฺตं อภูตं อสංวิชฺชมานं อชานนฺโต อปสฺสนฺโต อตฺตนิ กุสลं ธมฺมं “อตฺถิ เม กุสลา ธมฺมาติ.[๑]

อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม นาม ฌานं, วิโมกฺโข,[๒] สมาธิ, สมาปตฺติ, ญาณทสฺสนं, มคฺคภาวนา, ผลสจฺฉิกิริยา, กิเลสปฺปหานं, วินีวรณตา จิตฺตสฺส, สุญฺญาคาเร อภิรติ.

อตฺตูปนายิกนฺติ เต วา กุสเล ธมฺเม อตฺตนิ อุปเนติ, อตฺตานं วา เตสุ กุสเลสุธมฺเมสุ อุปเนติ.

ญาณนฺติ ติสฺโส วิชฺชา.

ทสฺสนนฺติ ยं ญาณं, ตं ทสฺสนं; ยं ทสฺสนं, ตं ญาณं.

สมุทาจเรยฺยาติ อาโรเจยฺย อิตฺถิยา วา ปุริสสฺส วา คหฏฺฐสฺส วา ปพฺพชิตสฺส วา.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อตฺถิ เม กุสโล ธมฺโมติ. [๒] สฺยา. วิโมกฺขํ

อิติ ชานามิ อิติ ปสฺสามีติ "ชานามหํ เอเต ธมฺเม, ปสฺสามหํ เอเต ธมฺเม, อตฺถิ จ เม เอเต ธมฺมา,[๑] อหญฺจ เอเตสุ ธมฺเมสุ สนฺทิสฺสามีติ.

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมึ ขเณ สมฺปาจิณฺณํ โหติ, ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวตฺเต.

สมนุคฺคาหิยมาโนติ ยํ วตฺถุ[๒] ปฏิญฺญาตํ โหติ, ตสฺมึ วตฺถุสฺมึ สมนุคฺคาหิยมาโน "กึ เต อธิคตํ, กินฺติ เต อธิคตํ, กทา เต อธิคตํ, กตฺถ เต อธิคตํ, กตเม เต กิเลสา ปหีนา, กตเมสํ ตฺวํ ธมฺมานํ ลาภีติ.

อสมนุคฺคาหิยมาโนติ น เกนจิ วุจฺจมาโน.

อาปนฺโนติ ปาปิจฺโฉ อิจฺฉาปกโต อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปิตฺวา ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโน โหติ.

วิสุทฺธาเปกฺโขติ คิหี วา โหตุกาโม, อุปาสโก วา โหตุกาโม, อารามิโก วา โหตุกาโม, สามเณโร วา โหตุกาโม.

อชานเมวํ อาวุโส อวจํ ชานามิ, อปสฺสํ ปสฺสามีติ "นาหํ เอเต ธมฺเม ชานามิ, นาหํ เอเต ธมฺเม ปสฺสามิ, นตฺถิ จ เม เอเต ธมฺมา, น จาหํ เอเตสุ ธมฺเมสุ สนฺทิสฺสามีติ.

ตุจฺฉํ มุสา วิลปินฺติ ตุจฺฉกํ มยา ภณิตํ, มุสา มยา ภณิตํ, อภูตํ มยา ภณิตํ, [๓]อสนฺตं มยา ภณิตं,[๓] อชานนฺเตน มยา ภณิตํ.

อญฺญตฺร อธิมานาติ ฐเปตฺวา อธิมานํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อตฺถิ จ เอเต ธมฺมา มยิ.

[๒] สี.,ฉ.,เท. วตฺถุ

[๓-๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

อยมฺปีติ ปุริเม อุปาทาย วุจฺจติ.

ปาราชิโก โหตีติ เสยฺยถาปิ นาม ตาโล มตฺถกจฺฉินฺโน อภพฺโพ ปุน วิรุฬฺหิยา;[๑] เอวเมว ภิกฺขุ ปาปิจฺโฉ อิจฺฉาปกโต อสนฺตํ อภูตํ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปิตฺวา อสฺสมโณ โหติ อสกฺยปุตฺติโย; เตน วุจฺจติ “ปาราชิโก โหตี”ติ.

อสัวาโสติ สัวาโส นาม เอกกมฺมํ เอกุทฺเทโส สมสิกฺขาตา, เอโส สัวาโส นาม. โส เตน สทฺธึ นตฺถิ, เตน วุจฺจติ “อสัวาโส”ติ.

[๑๙๙] **อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม** นาม ฌานํ, วิโมกฺโข, สมาธิ, สมาปตฺติ, ญาณทสฺสนํ, มคฺคภาวนา, ผลสจฺฉิกิริยา, กิเลสปฺปหานํ, วินีวรณตา จิตฺตสฺส, สุญฺญาคาเร อภิรติ.

ฌานนฺติ ปฐมํ ฌานํ, ทุติยํ ฌานํ, ตติยํ ฌานํ, จตุตฺถํ ฌานํ.

วิโมกฺโขติ สุญฺญโต วิโมกฺโข, อนิมิตฺโต วิโมกฺโข, อปฺปณิหิโต วิโมกฺโข.

สมาธีติ สุญฺญโต สมาธิ, อนิมิตฺโต สมาธิ, อปฺปณิหิโต สมาธิ.

สมาปตฺตีติ สุญฺญตา สมาปตฺติ, อนิมิตฺตา สมาปตฺติ, อปฺปณิหิตา สมาปตฺติ.

ญาณนฺติ ติสฺโส วิชฺชา.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. วิรูฬฺหิยา

มคฺคภาวนาติ จตฺตาโร สติปฏฺฐานา, จตฺตาโร สมฺมปฺปธานา, จตฺตาโร อิทฺธิปาทา, ปญฺจินฺทฺริยานิ, ปญฺจ พลานิ, สตฺต โพชฺฌงฺคา, อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค.

ผลสจฺฉิกิริยาติ โสตาปตฺติผลสฺส สจฺฉิกิริยา, สกทาคามิผลสฺส สจฺฉิกิริยา, อนาคามิผลสฺส สจฺฉิกิริยา, อรหตฺตผลสฺส[๑] สจฺฉิกิริยา.

กิเลสปฺปหานนฺติ ราคสฺส ปหานำ, โทสสฺส ปหานำ, โมหสฺส ปหานำ.

วินีวรณตา จิตฺตสฺสาติ ราคา จิตฺตำ วินีวรณตา, โทสา จิตฺตำ วินีวรณตา, โมหา จิตฺตำ วินีวรณตา.

สุญฺญาคาเร อภิรตีติ ปฐเมน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, ทุติเยน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, ตติเยน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ, จตุตฺถเน ฌาเนน สุญฺญาคาเร อภิรติ.

[๒๐๐] ตีหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสาภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสาภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสาภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสาภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อรหตฺตสฺส

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

[๒๐๑] ตีหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ.

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา

ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชามีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

[๒๐๒] ตีหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺโนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺโนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ.

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺโนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺโนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปนฺโนติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

[๒๐๓] ตีหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหีติ[๑] สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ.

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ.

---

[๑] สี.,เท. ลาภีมฺหีติ, เอวมุปริปิ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

[๒๐๔] ตีหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส วสิมฺหีติ[๑] สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส วสิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ.

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส วสิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ.

---

[๑] สี.,เท. วสีมฺหีติ, เอวมุปริปิ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส วสิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ “ปฐมสฺส ฌานสฺส วสิมฺหีติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

[๒๐๕] ตีหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.

จตูหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ.

ปญฺจหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ.

ฉหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา

ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ.

สตฺตหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สจฺจิกตำ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวำ.

ยถา อิทำ ปฐมำ ฌานำ วิตฺถาริตำ, เอวำ[๑] สพฺพำปิ วิตฺถาเรตพฺพำ.

[๒๐๖] ตีหากาเรหิ "ทุติยำ ฌานำ ฯเปฯ ตติยำ ฌานำ ฯเปฯ จตุตฺถำ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ จตุตฺถำ ฌานำ สจฺจิกตำ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวำ.

[๒๐๗] ตีหากาเรหิ "สุญฺญตำ วิโมกฺขำ ฯเปฯ อนิมิตฺตำ วิโมกฺขำ ฯเปฯ อปฺปณิหิตำ วิโมกฺขำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ อปฺปณิหิตสฺส วิโมกฺขสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ อปฺปณิหิโต วิโมกฺโข สจฺจิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "สุญฺญตำ สมาธึ ฯเปฯ อนิมิตฺตำ สมาธึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตำ สมาธึ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน

---

[๑] สี.,เท. ตำ

ฯเปฯ อปฺปณิหิตสฺส สมาธิสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ อปฺปณิหิโต สมาธิ สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “สุญฺญตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อนิมิตฺตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตํ สมาปตฺตึ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ อปฺปณิหิตาย สมาปตฺติยา ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ อปฺปณิหิตา สมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ติสฺโส วิชฺชา สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ติสฺสนฺนํ วิชฺชานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ติสฺโส วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ จตฺตาโร อิทฺธิปาเท สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ จตุนฺนํ อิทฺธิปาทานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ จตฺตาโร อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปญฺจินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ปญฺจ พลานิ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปญฺจนฺนํ พลานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปญฺจ พลานิ สจฺฉิกตานิ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “สตฺต โพชฺฌงฺเค สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ สตฺตนฺนํ โพชฺฌงฺคานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ

วสิมฺหิ ฯเปฯ สตฺต โพชฺฌงฺคา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน อริยสฺส อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ สกทาคามิผลํ ฯเปฯ อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ[๑] สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ อรหตฺตผลสฺส[๒] ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ราโค เม จตฺโต, ราโค เม วนฺโต, ราโค เม มุตฺโต, ราโค เม ปหีโน, ราโค เม ปฏินิสฺสฏฺโ, ราโค เม อุกฺเขฏิโต, ราโค เม สมุกฺเขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โทโส เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อรหตฺตํ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อรหตฺตสฺส, เอวมุปริปิ.

ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

สุทฺธิกํ นิฏฺจิตํ

[๒๐๘] ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตสฺส จ วิโมกฺขสฺส

ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิโต จ วิโมกฺโข สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตสฺส จ สมาธิสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิโต จ สมาธิ สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส อปฺปณิหิตาย จ สมาปตฺติยา ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตา จ สมาปตฺติ สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ ติสฺโส จ วิชฺชา สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปจมสฺส จ ฌานสฺส ติสฺสนฺนญฺจ วิชฺชานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ ติสฺโส จ วิชฺชา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปจมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ ปจมญฺจ ฌานํ

จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส จตุนฺนญฺจ อิทฺธิปาทานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาทา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ พลานิ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ปญฺจนฺนญฺจ พลานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ พลานิ สจฺฉิกตานิ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

[๒๐๙] ตีหากาเรหิ “ปฐมญฺจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส สตฺตนฺนญฺจ โพชฺฌงฺคานํ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌงฺคา สจฺฉิกตา มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปฐมญฺจ ฌานํ อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อริยสฺส จ อฏฺฐงฺคิกสฺส มคฺคสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ อริโย จ อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค สจฺฉิกโต มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปฐมญฺจ ฌานํ โสตาปตฺติผลญฺจ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ สกทาคามิผลญฺจ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานํ อนาคามิผลญฺจ ฯเปฯ

ปฐมญฺจ ฌานำ อรหตฺตผลญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ปฐมสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตผลสฺส จ ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานำ อรหตฺตผลญฺจ สจฺฉิกตำ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ ปฐมญฺจ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขปฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขปฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ราคา จ เม จิตฺตำ วินีวรณำ ฯเปฯ โทสา จ เม จิตฺตำ วินีวรณำ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตำ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวำ.

ขณฺฑจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๑๐] ตีหากาเรหิ "ทุติยญฺจ ฌานำ ตติยญฺจ ฌานำ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานำ ตติยญฺจ ฌานำ สจฺฉิกตำ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ทุติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ทุติยญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ ติสฺโส จ วิชฺชา ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ โสตาปตฺติผลญฺจ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สกทาคามิผลญฺจ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อนาคามิผลญฺจ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตผลญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโต ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ

ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ "ทุติยญฺจ ฌานํ ปฐมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ปฐมสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ ปฐมญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ วินิธาย ภาวํ.

พทฺธจกฺกํ นิฏฺฐิตํ.[๑]

เอวํ เอเกกํ มูลํ กาตูน พทฺธจกฺกํ ปริวตฺตกํ กตฺตพฺพํ.

อิทํ สงฺขิตฺตํ.[๒]

[๒๑๑] ตีหากาเรหิ "ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส อรหตฺตสฺส จ ลาภีมฺหิ ฯเปฯ วสีมฺหิ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ อรหตฺตญฺจ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ ฯเปฯ วสีมฺหิ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยา, ราโค จ เม จตฺโต

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นิฏฺฐิตนฺติ อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๒] อิ. อิทํ สงฺขิตฺตนฺติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโต ฯเปฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ตติยญฺจ ฌานํ ปญฺมญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ตติยสฺส จ ฌานสฺส ทุติยสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีกาเรหิ “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปญฺมญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ทุติยญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, จตุตฺถสฺส จ ฌานสฺส ลาภีมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, จตุตฺถญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

[๒๑๒] ตีหากาเรหิ “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปญฺมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปญฺมสฺส จ ฌานสฺส ลาภิมฺหิ ฯเปฯ วสิมฺหิ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปญฺมญฺจ ฌานํ สจฺฉิกตํ มยาติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ทุติยญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ตติยญฺจ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ สุญฺญตญฺจ

วิโมกฺขํ ฯเปฯ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ ฯเปฯ สุญฺญตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ ฯเปฯ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ติสฺโส จ วิชฺชา ฯเปฯ จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ฯเปฯ [1]ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ปญฺจ จ พลานิ ฯเปฯ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค ฯเปฯ อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลญฺจ ฯเปฯ สกทาคามิผลญฺจ ฯเปฯ อนาคามิผลญฺจ ฯเปฯ อรหตฺตผลญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโต ฯเปฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ[2] สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

เอกมูลกํ สงฺขิตฺตํ[3] นิฏฺจิตํ.[4]

---

[1] ฉ.,มหา. เอตฺถ [๒๑๓] ปพฺพํ ทิสฺสติ. [2] สี.,ฉ. โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ., เท.,อิ. ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [3] สี.,ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[4] อิ. สงฺขิตฺตํ นิฏฺจิตนฺติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒๑๓] ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ จตุมูลกมฺปิ ปญฺจมูลกมฺปิ ฉมูลกมฺปิ สตฺตมูลกมฺปิ อฏฺฐมูลกมฺปิ นวมูลกมฺปิ ทสมูลกมฺปิ,[๑] ยถา เอกมูลกํ วิตฺถาริตํ, เอวเมว [ ][๒] วิตฺถาเรตพฺพํ.

อิทํ สพฺพมูลกํ.

[๒๑๔] ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติสฺโส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตผลญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ สมาปชฺชามิ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโต, ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสาภณนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ จตุมูลกมฺปิ ปญฺจมูลกมฺปิ ฉมูลกมฺปิ สตฺตมูลกมฺปิ อฏฺฐมูลกมฺปิ นวมูลกมฺปิ ทสมูลกมฺปีติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒] เท. เอตฺถนฺตเร ทุมูลกาทิปีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวำ.

สพฺพมูลกำ นิฏฺฐิตำ.

สุทฺธิกวารกถา นิฏฺฐิตา.[๑]

[๒๑๕] ตีหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "ทุติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "ตติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "จตุตฺถำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "สุญฺญตำ วิโมกฺขำ อนิมิตฺตำ วิโมกฺขำ ฯเปฯ อปฺปณิหิตำ วิโมกฺขำ ฯเปฯ สุญฺญตำ สมาธึ ฯเปฯ อนิมิตฺตำ สมาธึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตำ สมาธึ ฯเปฯ สุญฺญตำ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อนิมิตฺตำ สมาปตฺตึ ฯเปฯ

---

[๑] เท.,อิ. สุทฺธิกวารกถา นิฏฺฐิตาติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

อปฺปณิหิตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ติสฺโส วิชฺชา ฯเปฯ จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ จตฺตาโร อิทฺธิปาเท ฯเปฯ ปญฺจินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ปญฺจ พลานิ ฯเปฯ สตฺต โพชฺฌงฺเค ฯเปฯ อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ สกทาคามิผลํ ฯเปฯ อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ราโค เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวं.

วตฺถุนิสฺสารกสฺส นิกฺเขปปทสฺส ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตं.[๑]

---

[๑] สี.,ฉ.,ท. วตฺถุวิสารกสฺส เอกมูลกสฺส ขณฺฑจกฺกํ นิฏฺฐิตํ, อิ. วตฺตุวิสารกสฺส เอกมูลกสฺส ขณฺฑาจกฺกํ.

[๒๑๖] ตีหากาเรหิ “ทุติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ตติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ทุติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, โมหา เม จิตฺตำ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ทุติยำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

วตฺถุนิสฺสารกสฺส[๑] เอกมูลกำ[๒] พทฺธจกฺกำ.[๓]

มูลำ[๓] สงฺขิตฺตำ.

[๒๑๗] ตีหากาเรหิ “โมหา เม จิตฺตำ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, “ปฐมำ ฌานำ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โมหา เม จิตฺตำ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, โทสา เม จิตฺตำ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส

---

[๑] อิ. วตฺตุวิสารกสฺส　[๒] อิ. เอกมูลกสฺส　[๓-๓] อิ. พทฺธจกฺกมูลำ สงฺขิตฺตำ

อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

วตฺถุนิสฺสารกสฺส เอกมูลกํ สงฺขิตฺตํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

ตีหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

วตฺถุนิสฺสารกสฺส ทุมูลกํ ขณฺฑจกฺกํ.

ตีหากาเรหิ "ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, "โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ตีหากาเรหิ “ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

วตฺถุนิสฺสารกสฺส ทุมูลกํ พฑฺฒจกฺกํ.

ตีหากาเรหิ “โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, “ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, “ราคา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

วตฺถุนิสฺสารกสฺส ทุมูลกํ สงฺขิตฺตํ นิฏฺฐิตํ.[๑]

[๒]ติมูลกัปิ จตุมูลกัปิ ปญฺจมูลกัปิ ฉมูลกัปิ สตฺตมูลกัปิ อฏฺฐมูลกัปิ นวมูลกัปิ ทสมูลกัปิ กาตพฺพํ, ยถา นิกฺขิตฺตปทานํ เอเกกมูลกัปิ กเถตพฺพํ.[๒] ยถา เอกมูลกํ วิตฺถาริตํ, เอวเมว [ ][๓] วิตฺถาเรตพฺพํ.[๔]

อิทํ สพฺพมูลกํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ทุมูลกํ น วิภชิตํ.

[๒-๒] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๓] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร ทุมูลกาทิปีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๔] อิ. ทุมูลกมฺปิ ทสมูลกมฺปิ เอวเมว กาตพฺพนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๒๑๘] ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ "ปฐมญฺจ ฌานํ ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติสฺโส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตผลญฺจ[๑] สมาปชฺชึ ฯเปฯ[๒] ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโฐ ฯเปฯ อุกฺเขปฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขปฏิโต, ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม "โมหา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส; ปุพฺเพ วสฺส โหติ "มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ "มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ "มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิชาย ทิฏฺฐึ, วินิชาย ขนฺตึ, วินิชาย รุจึ, วินิชาย ภาวํ.

[๒๑๙] ตีหากาเรหิ "ทุติยญฺจ ฌานํ ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ สุญฺญตญฺจ วิโมกฺขํ อนิมิตฺตญฺจ วิโมกฺขํ อปฺปณิหิตญฺจ วิโมกฺขํ สุญฺญตญฺจ สมาธึ อนิมิตฺตญฺจ สมาธึ อปฺปณิหิตญฺจ

---

[๑] สี.,เท. อรหตฺตํ จ [๒] สฺยา.,อิ. เปยฺยาลํ น ทิสฺสติ.

สมาธึ สุญฺญตญฺจ สมาปตฺตึ อนิมิตฺตญฺจ สมาปตฺตึ อปฺปณิหิตญฺจ สมาปตฺตึ ติสฺโส จ วิชฺชา จตฺตาโร จ สติปฏฺฐาเน จตฺตาโร จ สมฺมปฺปธาเน จตฺตาโร จ อิทฺธิปาเท ปญฺจ จ อินฺทฺริยานิ ปญฺจ จ พลานิ สตฺต จ โพชฺฌงฺเค อริยญฺจ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ โสตาปตฺติผลญฺจ สกทาคามิผลญฺจ อนาคามิผลญฺจ อรหตฺตผลญฺจ สมาปชฺชึ ฯเปฯ ราโค จ เม จตฺโต ฯเปฯ โทโส จ เม จตฺโต ฯเปฯ โมโห จ เม จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏฺโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏฺโต, ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โทสา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, “ปธมํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “ตติยญฺจ ฌานํ จตุตฺถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปธมญฺจ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ วตฺตุกาโม, “ทุติยํ ฌานํ สมาปชฺชินฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ “โมหา จ เม จิตฺตํ วินีวรณํ, ปธมญฺจ ฌานํ, ทุติยญฺจ ฌานํ, ตติยญฺจ ฌานํ, จตุตฺถญฺจ ฌานํ ฯเปฯ ราคา จ เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ วตฺตุกาโม, “โทสา เม จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ปาราชิกสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา

ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

วตฺถุวิสารกสฺส สพฺพมูลกํ นิฏฺจิตํ.
วตฺถุวิสารกสฺส จกฺกเปยฺยาลํ นิฏฺจิตํ.
วตฺตุกามวารกถา นิฏฺจิตา.[๑]

[๒๒๐] ตีหากาเรหิ “โย เต วิหาเร วสิ, โส ภิกฺขุ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชิ ฯเปฯ สมาปชฺชติ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โส ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี ฯเปฯ วสี ฯเปฯ เตน ภิกฺขุนา ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, [๒]ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ.[๒]

จตูหากาเรหิ ฯเปฯ ปญฺจหากาเรหิ ฯเปฯ ฉหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ “โย เต วิหาเร วสิ, โส ภิกฺขุ ปฐมํ ฌานํ สมาปชฺชิ ฯเปฯ สมาปชฺชติ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โส ภิกฺขุ ปฐมสฺส ฌานสฺส ลาภี ฯเปฯ วสี ฯเปฯ เตน ภิกฺขุนา ปฐมํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา

---

[๑] อิ. อิทำ ปาฐทฺวยำ น ทิสฺสติ. [๒-๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

ตีหากาเรหิ "โย เต วิหาเร วสิ, โส ภิกฺขุ ทุติยํ ฌานํ ฯเปฯ ตติยํ ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ ฯเปฯ สุญฺญตํ วิโมกฺขํ ฯเปฯ อนิมิตฺตํ วิโมกฺขํ ฯเปฯ อปฺปณิหิตํ วิโมกฺขํ ฯเปฯ สุญฺญตํ สมาธึ ฯเปฯ อนิมิตฺตํ สมาธึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตํ สมาธึ ฯเปฯ สุญฺญตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อนิมิตฺตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ อปฺปณิหิตํ สมาปตฺตึ ฯเปฯ ติสฺโส วิชฺชา ฯเปฯ จตฺตาโร สติปฏฺฐาเน ฯเปฯ จตฺตาโร สมฺมปฺปธาเน ฯเปฯ จตฺตาโร อิทฺธิปาเท ฯเปฯ ปญฺจินฺทฺริยานิ ฯเปฯ ปญฺจ พลานิ ฯเปฯ สตฺต โพชฺฌงฺเค ฯเปฯ อริยํ อฏฺฐงฺคิกํ มคฺคํ ฯเปฯ โสตาปตฺติผลํ ฯเปฯ สกทาคามิผลํ ฯเปฯ อนาคามิผลํ ฯเปฯ อรหตฺตผลํ สมาปชฺชิ ฯเปฯ สมาปชฺชติ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โส ภิกฺขุ อรหตฺตผลสฺส ลาภี ฯเปฯ วสี ฯเปฯ เตน ภิกฺขุนา อรหตฺตผลํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

ตีหากาเรหิ "[๑]โย เต วิหาเร วสิ,[๑] ตสฺส ภิกฺขุโน ราโค จตฺโต ฯเปฯ โทโส จตฺโต ฯเปฯ โมโห จตฺโต ฯเปฯ วนฺโต ฯเปฯ มุตฺโต ฯเปฯ ปหีโน ฯเปฯ ปฏินิสฺสฏฺโ ฯเปฯ อุกฺเขฏิโต ฯเปฯ สมุกฺเขฏิโตติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

[๑-๑] สี.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ตีหากาเรหิ “โย เต วิหาเร วสิ, ตสฺส ภิกฺขุโน ราคา จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โทสา จิตฺตํ วินีวรณํ ฯเปฯ โมหา จิตฺตํ วินีวรณนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, ฯเปฯ ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

ตีหากาเรหิ ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ “โย เต วิหาเร วสิ, โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร ปฐมํ ฌานํ ฯเปฯ ทุติยं ฌานํ ฯเปฯ ตติยं ฌานํ ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ ฯเปฯ สมาปชฺชติ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี ฯเปฯ วสี ฯเปฯ เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺจึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ. [ ][1]

[๒๒๑] ตีหากาเรหิ [ ][2] ฯเปฯ สตฺตหากาเรหิ “โย เต จีวรํ ปริภุญฺชิ ฯเปฯ โย เต ปิณฺฑปาตํ ปริภุญฺชิ ฯเปฯ โย เต เสนาสนํ ปริภุญฺชิ ฯเปฯ โย เต คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริภุญฺชิ ฯเปฯ เยน เต วิหาโร ปริภุตฺโต ฯเปฯ เยน เต จีวรํ

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ยถา อิทํ วิตฺถาริตํ, เอวเมว เสสานิปิ วิตฺถาเรตพฺพานีติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[2] อิ. เอตฺถนฺตเร โย เต วิหารํ ปริภุญฺชีติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

ปริภุตฺตํ ฯเปฯ เยน เต ปิณฺฑปาโต ปริภุตฺโต ฯเปฯ เยน เต เสนาสนํ ปริภุตฺตํ ฯเปฯ เยน เต คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาโร ปริภุตฺโต ฯเปฯ ยํ ตฺวํ อาคมฺม วิหารํ อทาสิ ฯเปฯ จีวรํ อทาสิ ฯเปฯ ปิณฺฑปาตํ อทาสิ ฯเปฯ เสนาสนํ อทาสิ ฯเปฯ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ อทาสิ ฯเปฯ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร [๑]ปฐมํ ฌานํ ฯเปฯ ทุติยं ฌานํ ฯเปฯ ตติยं ฌานं[๑] ฯเปฯ จตุตฺถํ ฌานํ สมาปชฺชิ ฯเปฯ สมาปชฺชติ ฯเปฯ สมาปนฺโน ฯเปฯ โส ภิกฺขุ สุญฺญาคาเร จตุตฺถสฺส ฌานสฺส ลาภี ฯเปฯ วสี ฯเปฯ เตน ภิกฺขุนา สุญฺญาคาเร จตุตฺถํ ฌานํ สจฺฉิกตนฺติ สมฺปชานมุสา ภณนฺตสฺส ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส, น ปฏิวิชานนฺตสฺส อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส, ปุพฺเพ วสฺส โหติ “มุสา ภณิสฺสนฺติ, ภณนฺตสฺส โหติ “มุสา ภณามีติ, ภณิตสฺส โหติ “มุสา มยา ภณิตนฺติ, วินิธาย ทิฏฺฐึ, วินิธาย ขนฺตึ, วินิธาย รุจึ, วินิธาย ภาวํ.

เปยฺยาลปณฺณรสกํ นิฏฺฐิตํ.

ปจฺจยปฏิสํยุตฺตวารกถา[๒] นิฏฺฐิตา.

[ ][๓]

[๒๒๒] อนาปตฺติ อธิมาเนน, อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปจฺจยปฺปฏิสํยุตฺตวารกถา นิฏฺฐิตาติ

[๓] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร อุตฺตริมนุสฺสธมฺมจกฺกเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

อธิมาเน[๑] อรญฺญมฺหิ ปิณฺโฑปชฺฌาริยาปโถ
สญฺโญชนา รโห ธมฺมา วิหาโร ปจฺจุปฏฺฐิโต.

น ทุกฺกรํ วิริยมโถปิ มจฺจุโน
ภายาวุโส วิปฺปฏิสาริ สมฺมา
วิริเยน โยเคน อราธนาย
อถ เวทนาย อธิวาสนา ทุเว.

พฺราหฺมเณ ปญฺจ วตฺถูนิ อญฺญํ พฺยากรณา ตโย
อคาราวรณา กามา รติ จาปิ อปกฺกมิ.[๒]

อฏฺฐิ เปสี[๓] อุโภ คาวฆาตกา
ปิณฺโฑ สากุณิโก นิจฺฉโวรพฺภิ[๔]
อสิ จ สูกริโก สตฺติ มาควิ
อุสุ จ การณิโก สูจิ สารถิ.

โย จ สิพฺพิยติ สูจโก หิ โส
อณฺฑภารี[๕] อหู[๖] คามกูฏโก
กูเป นิมุคฺโค หิ โส ปารทาริโก
คูถขาที อหู ทุฏฺฐพฺราหฺมโณ.

นิจฺฉวิตฺถี[๗] อติจารินี อหู
มงฺคุลิตฺถี[๘] อหู อิกฺขณิตฺถิกา

---

[๑] อิ. อธิมาเนน [๒] อิ. รติยา ปน ปกฺกมิ. [๓] สี.,ฉ.,เท. เปสิ [๔] สี.,ฉ.,เท. นิจฺฉวิ โอรพฺภิ
[๕] อิ. อณฺฑภารี [๖] สี.,ฉ.,มหา. อหุ, เอวมุปริปิ. [๗] อิ. นิจฺฉวิตฺถิ [๘] อิ. มงฺคุลิตฺถิ

โอกิลินี [ ][1] สปตฺติงฺคาโรกิริ[2]
สีสจฺฉินฺโน อหู โจรฆาตโก.

ภิกฺขุ ภิกฺขุนี สิกฺขมานา
สามเณโร อถ สามเณริกา
กสฺสปสฺส วินยสฺมึ ปพฺพชฺชา[3]
ปาปกมฺมำ เต[4] อกรึสุ ตาวเท.

ตโปทา ราชคเห ยุทฺธำ นาคาโนคาหเนน จ
โสภิโต อรหำ ภิกฺขุ ปญฺจกปฺปสตำ สเรติ.

วินีตวตฺถุ

[๒๒๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อธิมาเนน อญฺญำ พฺยากาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ "ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ, กจฺจิ นุ โข อหำ ปาราชิกำ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. อถโข โส ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อธิมาเนนาติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย อรญฺเญ วิหรติ "เอวำ มำ ชโน สมฺภาเวสฺสตีติ. ตำ ชโน สมฺภาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว ปณิธาย อรญฺเญ วตฺถพฺพำ; โย วเสยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒)

---

[1] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร หิสทฺโท ทิสฺสติ.
[2] สี.,ฉ.,เท. สปตฺตงฺคาโรกิริ
[3] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ปพฺพชำ
[4] สี.,ฉ.,เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย ปิณฺฑาย จรติ “เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตีติ. ตํ ชโน สมฺภาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว ปณิธาย ปิณฺฑาย จริตพฺพํ; โย จเรยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “เย อาวุโส อมฺหากํ อุปชฺฌายสฺส สทฺธิวิหาริกา, สพฺเพ ว อรหนฺโตติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ ภิกฺขุ เอตทโวจ “เย อาวุโส อมฺหากํ อุปชฺฌายสฺส อนฺเตวาสิกา, สพฺเพ ว มหิทฺธิกา มหานุภาวาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย จงฺกมติ[๑] “เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตีติ. ตํ ชโน สมฺภาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว ปณิธาย จงฺกมิตพฺพํ; โย จงฺกเมยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๖)

---

[๑] อิ. จงฺกมิ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณิธาย ติฏฺฐติ ฯเปฯ ปณิธาย นิสีทติ[๑] ฯเปฯ ปณิธาย เสยฺยํ กปฺเปติ[๒] "เอวํ มํ ชโน สมฺภาเวสฺสตีติ. ตํ ชโน สมฺภาเวสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, น จ ภิกฺขเว ปณิธาย เสยฺยา กปฺเปตพฺพา;[๓] โย กปฺเปยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๗-๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. โสปิ เอวมาห "มยฺหมฺปิ อาวุโส สญฺโญชนา ปหีนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๑๐)

[๒๒๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รโหคโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. ปรจิตฺตวิทู ภิกฺขุ ตํ ภิกฺขุํ อปสาเทสิ "มา อาวุโส เอวรูปํ อภณิ, นตฺเถโส ตุยฺหนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ รโหคโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. เทวตา ตํ ภิกฺขุํ อปสาเทสิ "มา ภนฺเต เอวรูปํ อภณิ, นตฺเถโส ตุยฺหนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๒)

---

[๑] อิ. นิสีทิ [๒] อิ. กปฺเปสิ [๓] อิ. เสยฺยํ กปฺเปตพฺพํ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ อุปาสกํ เอตทโวจ “โย อาวุโส ตุยฺหํ วิหาเร วสติ, โส ภิกฺขุ อรหาติ. โส จ ภิกฺขุ[๑] ตสฺส วิหาเร วสติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรํ อุปาสกํ เอตทโวจ “ยํ ตฺวํ อาวุโส ภิกฺขุ[๑] อุปฏฺฐาสิ,[๒] จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน, โส ภิกฺขุ อรหาติ. โส จ ตํ ภิกฺขุ[๓] อุปฏฺฐาติ[๔] จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขาเรน. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๔)

[๒๒๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุํ “อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโมติ. “นาวุโส ทุกฺกรํ อญฺญํ พฺยากาตุนฺติ.[๕] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ “เย โข เต ภควโต สาวกา, เต เอวํ วเทยฺยุ; อหญฺจมฺหิ น ภควโต สาวโก, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. “อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๕)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปฏฺเฐสิ
[๓] สี.,ฉ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปฏฺเฐติ [๕] อิ. อาราเธตุนฺติ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโมติ. "อาราธนีโย โข อาวุโส ธมฺโม อารทฺธวิริเยนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "มา โข อาวุโส ภายีติ. "นาหํ อาวุโส มจฺจุโน ภายามีติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "มา โข อาวุโส ภายีติ. "โย นูนาวุโส วิปฺปฏิสารี อสฺส, โส ภาเยยฺยาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโมติ. "อาราธนีโย โข อาวุโส ธมฺโม สมฺมาปยุตฺเตนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโมติ. "อาราธนีโย โข อาวุโส ธมฺโม อารทฺธวิริเยนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "อตฺถายสฺมโต อุตฺตริมนุสฺสธมฺโมติ. "อาราธนีโย โข อาวุโส ธมฺโม ยุตฺตโยเคนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "กจฺจาวุโส ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียนฺติ. "นาวุโส สกฺกา เยน วา เตน วา อธิวาเสตุนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ คิลาโน โหติ. ตํ ภิกฺขู เอตทโวจุ๋ "กจฺจาวุโส ขมนียํ กจฺจิ ยาปนียนฺติ. "นาวุโส สกฺกา ปุถุชฺชเนน อธิวาเสตุนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "อุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ ปาราชิกสฺส อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๓)

[๒๒๖] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร พฺราหฺมโณ ภิกฺขู นิมนฺเตตฺวา เอตทโวจ "อายนฺตุ โภนฺโต อรหนฺโตติ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "มยญฺจมฺหา[๑] น อรหนฺโต,[๒] อยญฺจ พฺราหฺมโณ อมฺเห อรหนฺตวาเทน สมุทาจรติ; กถํ นุ โข อมฺเหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ๋. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปสาทภญฺเญติ. (๒๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร พฺราหฺมโณ ภิกฺขู นิมนฺเตตฺวา เอตทโวจ "นิสีทนฺตุ โภนฺโต อรหนฺโตติ เปฯ "ภุญฺชนฺตุ โภนฺโต อรหนฺโตติ ฯเปฯ "ตปฺเปนฺตุ โภนฺโต อรหนฺโตติ ฯเปฯ "คจฺฉนฺตุ โภนฺโต อรหนฺโตติ. เตสํ กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "มยญฺจมฺหา น อรหนฺโต, อยญฺจ พฺราหฺมโณ อมฺเห อรหนฺตวาเทน สมุทาจรติ;

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. มยญฺจมฺห [๒] อิ. อนรหนฺโต

กถํ นุ โข อมฺเหหิ ปฏิปชฺชิตพฺพนฺติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "อนาปตฺติ ภิกฺขเว ปสาทภญฺเญติ. (๒๕-๒๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. โสปิ เอวมาห "มยฺหมฺปิ อาวุโส อาสวา ปหีนาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๒๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. โสปิ เอวมาห "มยฺหมฺปิ อาวุโส เอเต ธมฺมา สํวิชฺชนฺตีติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อุลฺลปติ. โสปิ เอวมาห "อหมฺปิ อาวุโส เอเตสุ[๑] ธมฺเมสุ สนฺทิสฺสามีติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุ ญาตกา เอตทโวจุ "เอหิ ภนฺเต อคารํ อชฺฌาวสาติ. "อภพฺโพ โข อาวุโส มาทิโส อคารํ อชฺฌาวสิตุนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๒)

[๒๒๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุ ญาตกา เอตทโวจุ "เอหิ ภนฺเต กาเม ปริภุญฺชาติ. "อาวุฏฺา เม อาวุโส

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เตสุ

กามาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรํ ภิกฺขุํ ญาตกา เอตทโวจุํ "อภิรมสิ ภนฺเตติ. "อภิรโต อหํ อาวุโส ปรมาย อภิรติยาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "เย โข เต ภควโต สาวกา, เต เอวํ วเทยฺยุ; อหญฺจมฺหิ น ภควโต สาวโก, กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "อนุลฺลปนาธิปฺปาโย อหํ ภควาติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ อนุลฺลปนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๔)

เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขู กติกํ กตฺวา อญฺญตรสฺมึ อาวาเส วสฺสํ อุปคจฺฉึสุ "โย อิมมฺหา อาวาสา ปฐมํ ปกฺกมิสฺสติ, ตํ มยํ 'อรหาติ ชานิสฺสามาติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ "มํ 'อรหาติ ชานนฺตูติ ตมฺหา อาวาสา ปฐมํ ปกฺกามิ.[๑] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ ปาราชิกํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน ปาราชิกนฺติ. (๓๕)

[๒๒๘] เตน[๒] สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา จ ลกฺขโณ อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต วิหรนฺติ. อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา

---

[๑] อิ. ปกฺกมิ [๒] อิ. เตน โข ปน

ปตฺตจีวรมาทาย, เยนายสฺมา ลกฺขโณ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตำ ลกฺขณำ เอตทโวจ “อายามาวุโส ลกฺขณ ราชคหำ ปิณฺฑาย ปวิสิสฺสามาติ. “เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมโต มหาโมคฺคลฺลานสฺส ปจฺจสฺโสสิ. อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อญฺญตรสฺมึ ปเทเส สิตำ ปาตฺวากาสิ. อถโข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมนฺตำ มหาโมคฺคลฺลานำ เอตทโวจ “โก นุ โข อาวุโส มหาโมคฺคลฺลาน[๑] เหตุ, โก ปจฺจโย สิตสฺส ปาตุกมฺมายาติ. “อกาโล โข อาวุโส ลกฺขณ เอตสฺส ปญฺหสฺส พฺยากรณาย,[๒] ภควโต มำ สนฺติเก เอตำ ปณฺหำ ปุจฺฉาติ. อถโข อายสฺมา จ ลกฺขโณ อายสฺมา จ มหาโมคฺคลฺลาโน ราชคเห ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตำ ปิณฺฑปาต-ปฏิกฺกนฺตา, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทึสุ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา ลกฺขโณ อายสฺมนฺตำ มหาโมคฺคลฺลานำ เอตทโวจ “อิธายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อญฺญตรสฺมึ ปเทเส สิตำ ปาตฺวากาสิ; โก นุ โข อาวุโส โมคฺคลฺลาน เหตุ, โก ปจฺจโย สิตสฺส ปาตุกมฺมายาติ. “อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ อฏฺฐิกสงฺขลิกำ เวหาสำ คจฺฉนฺตำ,[๓] ตเมนำ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ[๔] กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา ผาสุพนฺตริกาหิ[๕] วิตุเทนฺติ[๖] [๗]วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ;[๗] สฺวาสฺสุทำ[๘]

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โมคฺคลฺลาน [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๓] เท.,มหา. คจฺฉนฺตึ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กากาปิ [๕] สี.,ฉ. ผาสุพนฺตริกาทีหิ, อิ. ปาสุพนฺตริกาหิ
[๖] สี.,ฉ. วิตุเฑนฺติ [๗-๗] สี.,ฉ.,ท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๘] มหา. สา สุทำ

อฏฺฏสฺสรํ กโรติ, ตสฺส มยฺหํ อาวุโส เอตทโหสิ ‘อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ[๑] วต โภ; เอวรูโปปิ นาม สตฺโต ภวิสฺสติ, เอวรูโปปิ นาม ยกฺโข ภวิสฺสติ, [๒]เอวรูโปปิ นาม เปโต ภวิสฺสติ,[๒] เอวรูโปปิ นาม อตฺตภาวปฏิลาโภ ภวิสฺสตีติ. ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตีติ. อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ “จกฺขุภูตา วต ภิกฺขเว สาวกา วิหรนฺติ, ญาณภูตา วต ภิกฺขเว สาวกา วิหรนฺติ; ยตฺร หิ นาม สาวโก เอวรูปึ ฌสฺสติ วา ทกฺขติ วา สกฺขึ วา กริสฺสติ, ปุพฺเพ ว เม โส ภิกฺขเว สตฺโต ทิฏฺโฐ อโหสิ; อปิจาหํ น พฺยากาสึ, อหญฺเจตํ พฺยากเรยฺยํ, ปเร จ เม น สทฺทเหยฺยุ; เย เม น สทฺทเหยฺยุ, เตสนฺตํ อสฺส ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย; เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห โคฆาตโก อโหสิ, โส ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ นิรเย ปจิตฺวา ตสฺเสว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน เอวรูปึ อตฺตภาวปฏิลาภํ ปฏิสํเวเทติ; สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๓๖)

[๒๒๙] ฯเปฯ “อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ มํสเปสึ เวหาสํ คจฺฉนฺตึ,[๓] ตเมนํ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ[๔] วิตจฺเฉนฺติ

---

[๑] เท. อพฺภุตํ, เอวมุปริปิ.
[๒-๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. คจฺฉนฺตึ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

วิราเชนฺติ[๑] สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห โคฆาตโก อโหสิ ฯเปฯ (๓๗)

"อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ มำสปิณฺฑำ เวหาสำ คจฺฉนฺตำ, ตเมนำ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห สากุณิโก อโหสิ ฯเปฯ (๓๘)

"อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ นิจฺฉวึ ปุริสำ เวหาสำ คจฺฉนฺตำ, ตเมนำ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห โอรพฺภิโก อโหสิ ฯเปฯ (๓๙)

"อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ อสิโลมำ ปุริสำ เวหาสำ คจฺฉนฺตำ, ตสฺส เต อสี อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติ; สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห สูกริโก อโหสิ ฯเปฯ (๔๐)

"อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ สตฺติโลมำ ปุริสำ เวหาสำ คจฺฉนฺตำ, ตสฺส ตา สตฺติโย อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติ; สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห มาควิโก อโหสิ ฯเปฯ (๔๑)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. วิภชฺเชนฺติ, อิ. วิภเชนฺติ

“อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ อุสุโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํ, ตสฺส เต อุสู อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติ; สฺวาสฺสุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห การณิโก อโหสิ ฯเปฯ (๔๒)

“อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ สูจิโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํ, ตสฺส ตา สูจิโย อุปฺปติตฺวา อุปฺปติตฺวา ตสฺเสว กาเย นิปตนฺติ; สฺวาสฺสุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห สารถิ[๑] อโหสิ ฯเปฯ (๔๓)

“อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ สูจิโลมํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํ, ตสฺส ตา สูจิโย สีเส ปวิสิตฺวา มุขโต นิกฺขมนฺติ, มุเข ปวิสิตฺวา อุรโต นิกฺขมนฺติ, อุเร ปวิสิตฺวา อุทรโต นิกฺขมนฺติ, อุทเร ปวิสิตฺวา อูรูหิ นิกฺขมนฺติ, อูรูสุ ปวิสิตฺวา ชงฺฆาหิ นิกฺขมนฺติ, ชงฺฆาสุ ปวิสิตฺวา ปาเทหิ นิกฺขมนฺติ; สฺวาสฺสุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห สูจิโก[๒] อโหสิ ฯเปฯ (๔๔)

“อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ กุมฺภณฺฑํ ปุริสํ เวหาสํ คจฺฉนฺตํ, โส[๓] คจฺฉนฺโตปิ เต ว อณฺเฑ ขนฺเธ อาโรเปตฺวา[๔] คจฺฉนฺติ, นิสีทนฺโตปิ เตเสฺวว อณฺเฑสุ นิสีทติ; ตเมนํ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สารถิโก [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. สูจโก [๓] อิ. ส [๔] สฺยา. โอโรเปตฺวา

วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สฺวาสฺสุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห คามกูโฏ อโหสิ ฯเปฯ (๔๕)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ ปุริสํ คูถกูเป สสีสกํ นิมุคฺคํ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห ปรทาริโก[๑] อโหสิ ฯเปฯ (๔๖)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ ปุริสํ คูถกูเป สสีสกํ นิมุคฺคํ อุโภหิ หตฺเถหิ คูถํ ขาทนฺตํ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห ทุฏฺฐพฺราหฺมโณ อโหสิ; โส กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ภิกฺขุสงฺฆํ ภตฺเตน นิมนฺเตตฺวา โทณิยา[๒] คูถสฺส ปูราเปตฺวา กาลํ อาโรจาเปตฺวา เอตทโวจ 'อิโต[๓] โภนฺโต ยาวทตฺถํ ภุญฺชนฺตุ เจว หรนฺตุ จาติ [๔]โส ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ นิรเย ปจิตฺวา ตสฺเสว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน เอวรูปึ อตฺตภาวปฏิลาภํ ปฏิสํเวเทติ; สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ.[๔] (๔๗)

[๒๓๐] "อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสํ นิจฺฉวึ อิตฺถึ เวหาสํ คจฺฉนฺตึ, ตเมนํ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สาสฺสุทํ อฏฺฏสฺสรํ กโรติ ฯเปฯ เอสา ภิกฺขเว อิตฺถี อิมสฺมึเยว

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ปารทาริโก
[๒] ฉ.,เท.,มหา. โทณิโย
[๓] ฉ.,เท. อโต, อิ. อโห
[๔-๔] ฉ.,เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

ราชคเห อติจารินี อโหสิ ฯเปฯ สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๔๘)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสं อิตฺถึ ทุคฺคนฺธं มงฺคุลึ เวหาสं คจฺฉนฺตึ, ตเมนํ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สาสฺสุทं อฏฺฏสฺสรं กโรติ ฯเปฯ เอสา ภิกฺขเว อิตฺถี อิมสฺมึเยว ราชคเห อิกฺขณิกา อโหสิ ฯเปฯ (๔๙)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสं อิตฺถึ อุปฺปกฺกं[๑] โอกิลินึ โอกิรณึ[๒] เวหาสं คจฺฉนฺตึ, สาสฺสุทं อฏฺฏสฺสรं กโรติ ฯเปฯ เอสา ภิกฺขเว อิตฺถี กาลิงฺคสฺส รญฺโญ อคฺคมเหสี อโหสิ,[๓] สา อิสฺสาปกตา สปตฺตึ องฺคารกฏาเหน โอกิริ ฯเปฯ (๕๐)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสं อสีสกพนฺธं[๔] เวหาสं คจฺฉนฺตं, ตสฺส อุเร อกฺขีนิ เจว โหนฺติ มุขญฺจ; ตเมนํ คิชฺฌาปิ กงฺกาปิ กุลลาปิ อนุปติตฺวา อนุปติตฺวา วิตุเทนฺติ วิตจฺเฉนฺติ วิราเชนฺติ; สฺวาสฺสุทं อฏฺฏสฺสรं กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว สตฺโต อิมสฺมึเยว ราชคเห ทามริโก[๕] นาม โจรฆาตโก อโหสิ ฯเปฯ (๕๑)

"อิธาหํ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสं ภิกฺขุं เวหาสं คจฺฉนฺตं, ตสฺส สงฺฆาฏิปิ อาทิตฺตา สมฺปชฺชลิตา

---

[๑] อิ. อุปกฺกกं [๒] เท.,มหา. โอกิรินึ [๓] อิ. อยं ปาโจ น ทิสฺสติ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อสีสกกพนฺธं, อิ. อสีสกวนฺธं [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. หาริโก

สญฺโชติภูตา,[๑] ปตฺโตปิ อาทิตฺโต สมฺปชฺชลิโต สญฺโชติภูโต,[๒] กายพนฺธนำปิ อาทิตฺตำ สมฺปชฺชลิตำ สญฺโชติภูตำ,[๓] กาโยปิ อาทิตฺโต สมฺปชฺชลิโต สญฺโชติภูโต; สฺวาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ ฯเปฯ เอโส ภิกฺขเว ภิกฺขุ กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ปาปภิกฺขุ อโหสิ ฯเปฯ (๕๒)

"อิธาหำ อาวุโส คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺโต อทฺทสำ ภิกฺขุนึ ฯเปฯ อทฺทสำ สิกฺขมานำ ฯเปฯ อทฺทสำ สามเณรำ ฯเปฯ อทฺทสำ สามเณรึ เวหาสำ คจฺฉนฺตึ, ตสฺสา สงฺฆาฏิปิ อาทิตฺตา สมฺปชฺชลิตา สญฺโชติภูตา, ปตฺโตปิ อาทิตฺโต สมฺปชฺชลิโต สญฺโชติภูโต, กายพนฺธนำปิ อาทิตฺตำ สมฺปชฺชลิตำ สญฺโชติภูตำ, กาโยปิ อาทิตฺโต สมฺปชฺชลิโต สญฺโชติภูโต; สาสฺสุทำ อฏฺฏสฺสรำ กโรติ, ตสฺส มยฺหำ อาวุโส เอตทโหสิ "อจฺฉริยำ วต โภ, อพฺภูตำ วต โภ; เอวรูโปปิ นาม สตฺโต ภวิสฺสติ, เอวรูโปปิ นาม ยกฺโข ภวิสฺสติ, [๔]เอวรูโปปิ นาม เปโต ภวิสฺสติ,[๔] เอวรูโปปิ นาม อตฺตภาวปฏิลาโภ ภวิสฺสตีติ. ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "อุตฺตริมนุสฺสธมฺมำ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตีติ.

อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ "จกฺขุภูตา วต ภิกฺขเว สาวกา วิหรนฺติ, ญาณภูตา วต ภิกฺขเว สาวกา วิหรนฺติ; ยตฺร หิ นาม สาวโก เอวรูปำ ฌสฺสติ วา ทกฺขติ วา สกฺขึ วา กริสฺสติ, ปุพฺเพ ว เม สา ภิกฺขเว สามเณรี ทิฏฺฐา อโหสิ; อปิจาหำ น พฺยากาสึ, อหญฺเจตำ พฺยากเรยฺยำ, ปเร จ เม

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สโชติภูตา
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สโชติภูโต
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สโชติภูตำ
[๔-๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

น สทฺทเหยฺยุ; เย เม น สทฺทเหยฺยุ, เตสนฺตํ อสฺส ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขาย; เอสา ภิกฺขเว สามเณรี กสฺสปสฺส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาวจเน ปาปสามเณรี อโหสิ, สา ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน พหูนิ วสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตานิ พหูนิ วสฺสสหสฺสานิ พหูนิ วสฺสสตสหสฺสานิ นิรเย ปจิตฺวา ตสฺเสว กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน เอวรูปึ อตฺตภาวปฏิลาภํ ปฏิสํเวเทติ; สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๕๓-๕๖)

[๒๓๑] อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ "ยตายํ อาวุโส ตโปทา สนฺทติ, โส ทโห อจฺโฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสโตทโก สุปติตฺโถ[๑] รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป, จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺติ;[๒] [๓]อถ จ ปนายํ ตโปทา กุถิตา สนฺทตีติ.[๓] ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เอวํ วกฺขติ 'ยตายํ อาวุโส ตโปทา สนฺทติ, โส ทโห อจฺโฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสโตทโก สุปติตฺโถ รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป, จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺติ; อถ จ ปนายํ ตโปทา กุถิตา สนฺทตีติ, อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "ยตายํ ภิกฺขเว ตโปทา สนฺทติ, โส ทโห อจฺโฉทโก สีโตทโก สาโตทโก เสโตทโก สุปติตฺโถ รมณีโย ปหูตมจฺฉกจฺฉโป, จกฺกมตฺตานิ จ ปทุมานิ ปุปฺผนฺติ; อปิจายํ ภิกฺขเว ตโปทา ทฺวินฺนํ มหานิรยานํ อนฺตริกาย อาคจฺฉติ, เตนายํ ตโปทา กุถิตา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สุปฺปติตฺโถ [๒] สี.,ฉ.,เท. ปุปฺผนฺตีติ [๓-๓] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

สนฺทติ; สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๕๗)

เตน โข ปน สมเยน ราชา มาคโธ เสนิโย พิมฺพิสาโร ลิจฺฉวีหิ สทฺธึ สงฺคาเมนฺโต ปภคฺโค โหติ.[๑] อถ ราชา ปจฺจา เสนํ สงฺกฑฺฒิตฺวา ลิจฺฉวิโย[๒] ปราเชสิ. สงฺคาเม จ นนฺทิ[๓] จรติ รญฺญา ลิจฺฉวิโย[๔] ปภคฺคาติ. อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ "ราชา อาวุโส ลิจฺฉวีหิ ปภคฺโค[๕] [๖]สงฺคาเม จ นนฺทิ จรติ 'รญฺญา ลิจฺฉวิโย ปภคฺคาติ.[๖] ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน เอวํ วกฺขติ 'ราชา อาวุโส ลิจฺฉวีหิ ปภคฺโค, สงฺคาเม จ นนฺทิ จรติ 'รญฺญา ลิจฺฉวิโย ปภคฺคาติ, อุตฺตริมนุสฺสธมฺมํ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตีติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. "ปธมํ ภิกฺขเว ราชา ลิจฺฉวีหิ ปภคฺโค, อถ ราชา ปจฺจา เสนํ สงฺกฑฺฒิตฺวา ลิจฺฉวิโย ปราเชสิ; สจฺจํ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๕๘)

[๒๓๒] อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน ภิกฺขู อามนฺเตสิ "อิธาหํ อาวุโส สปฺปินิกาย นทิยา ตีเร อาเนญฺชํ[๗] สมาธึ สมาปนฺโน นาคานํ โอคยฺห อุตฺตรนฺตานํ โกญฺจํ กโรนฺตานํ สทฺทํ อสฺโสสินฺติ. ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน [๘]เอวํ วกฺขติ 'อิธาหํ อาวุโส สปฺปินิกาย นทิยา ตีเร[๘] อาเนญฺชํ สมาธึ สมาปนฺโน

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อโหสิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ลิจฺฉวโย [๓] สี.,ฉ.,เท. นนฺที
[๔] สี.,ฉ.,เท. ลิจฺฉวี [๕] ฉ.,เท. ปภคฺโคติ [๖-๖] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๗] อิ. อานญฺชํ [๘-๘] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๑]นาคานำ โอคยฺห อุตฺตรนฺตานำ โกญฺจำ กโรนฺตานำ[๑] สทฺทำ อสฺโสสินฺติ,[๒] อุตฺตริมนุสฺสธมฺมำ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อุลฺลปตีติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. "อตฺเถโส ภิกฺขเว สมาธิ, โส จ โข อปริสุทฺโธ; สจฺจำ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลาโน อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โมคฺคลฺลานสฺสาติ. (๕๙)

อถโข อายสฺมา โสภิโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ "อหำ อาวุโส ปญฺจ กปฺปสตานิ อนุสฺสรามีติ. ภิกฺขู อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม อายสฺมา โสภิโต เอวำ วกฺขติ 'อหำ อาวุโส ปญฺจ กปฺปสตานิ อนุสฺสรามีติ, อุตฺตริมนุสฺสธมฺมำ อายสฺมา โสภิโต อุลฺลปตีติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. "อตฺเถสา ภิกฺขเว โสภิตสฺส, สา จ โข เอกาเยว ชาติ; สจฺจำ ภิกฺขเว โสภิโต อาห, อนาปตฺติ ภิกฺขเว โสภิตสฺสาติ. (๖๐)

จตุตฺถปาราชิกำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๓๓] อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนฺโต จตฺตาโร ปาราชิกา ธมฺมา, เยสำ ภิกฺขุ อญฺญตรำ วา อญฺญตรำ วา อาปชฺชิตฺวา น ลภติ ภิกฺขูหิ สทฺธึ สำวาสำ; ยถา ปุเร, ตถา ปจฺฉา ปาราชิโก โหติ อสำวาโส. ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา, ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา, ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา, ปริสุทฺเธตฺถายสฺมนฺโต, ตสฺมา ตุณฺหี, เอวเมตำ ธารยามีติ.

ปาราชิกำ นิฏฺฐิตำ.

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] เท. โสสฺสติ

ตสฺสุทฺทานํ

เมถุนาทินฺนทานญฺจ[๑] มนุสฺสวิคฺคหุตฺตริ
ปาราชิกานิ จตฺตาริ เฉชฺชวตฺถู อสํสยาติ.

ปาราชิกกณฺฑ์ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. เมถุนาทินฺนาทานํ จ

๒. สงฺฆาทิเสสกณฺฑ

อิเม โข ปนายสฺมนฺโต เตรส สงฺฆาทิเสสา ธมฺมา อุทฺเทสํ อาคจฺฉนฺติ.

๑. สุกฺกวิสฏฺฐิสิกฺขาปท[๑]

[๒๓๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา เสยฺยสโก อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรติ. โส เตน กิโส โหติ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต. อทฺทสา[๒] โข อายสฺมา อุทายิ อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ กิสํ ลูขํ ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํ, ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ เอตทโวจ “กิสฺส ตฺวํ อาวุโส เสยฺยสก กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต, กจฺจิ โน ตฺวํ อาวุโส เสยฺยสก อนภิรโต พฺรหฺมจริยํ จรสีติ. “เอวมาวุโสติ. “เตนหิ ตฺวํ อาวุโส เสยฺยสก ยาวทตฺถํ ภุญฺช, ยาวทตฺถํ สุป, ยาวทตฺถํ นฺหาย; ยาวทตฺถํ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถํ สุปิตฺวา ยาวทตฺถํ นฺหายิตฺวา, ยทา เต อนภิรติ อุปฺปชฺชติ, ราโค จิตฺตํ อนุทฺธํเสติ, ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจหีติ. “กินฺนุ โข อาวุโส กปฺปติ เอวรูปึ กาตุนฺติ. “อามาวุโส, อหมฺปิ เอวรูปึ[๓] กโรมีติ.

---

[๑] สฺยา.,มหา. ปรมสงฺฆาทิเสสํ [๒] สี.,ฉ.,เท. อทฺทส [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอวํ

อถโข อายสฺมา เสยฺยสโก ยาวทตฺถำ ภุญฺชิ, ยาวทตฺถำ สุปิ, ยาวทตฺถำ นฺหายิ; ยาวทตฺถำ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถำ สุปิตฺวา ยาวทตฺถำ นฺหายิตฺวา, ยทา อนภิรติ อุปฺปชฺชติ, ราโค จิตฺตำ อนุทฺธำเสติ, ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจติ.[๑] อถโข อายสฺมา เสยฺยสโก อปเรน สมเยน วณฺณวา อโหสิ ปนินฺทฺริโย[๒] ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนจฺฉวิวณฺโณ. อถโข อายสฺมโต เสยฺยสกสฺส สหายกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตำ เสยฺยสกำ เอตทโวจุำ “ปุพฺเพ โข ตฺวำ อาวุโส เสยฺยสก กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต, โสทานิ ตฺวำ เอตรหิ วณฺณวา ปีนินฺทฺริโย ปสนฺนมุขวณฺโณ วิปฺปสนฺนจฺฉวิวณฺโณ; กินฺนุ โข ตฺวำ อาวุโส เสยฺยสก เภสชฺชำ กโรสีติ. “น โข อหำ อาวุโส เภสชฺชำ กโรมิ; อปิจาหำ ยาวทตฺถำ ภุญฺชามิ, ยาวทตฺถำ สุปามิ, ยาวทตฺถำ นฺหายามิ; ยาวทตฺถำ ภุญฺชิตฺวา ยาวทตฺถำ สุปิตฺวา ยาวทตฺถำ นฺหายิตฺวา, ยทา เม อนภิรติ อุปฺปชฺชติ, ราโค จิตฺตำ อนุทฺธำเสติ, ตทา หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจมีติ. “กึ ปน ตฺวำ อาวุโส เสยฺยสก เยเนว หตฺเถน สทฺธาเทยฺยำ ภุญฺชสิ, เตเนว หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสีติ. “เอวมาวุโสติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถำ หิ นาม อายสฺมา เสยฺยสโก หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสฺสตีติ.

อถโข เต ภิกฺขู อายสฺมนฺตำ เสยฺยสกำ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. อถโข ภควา เอตสฺมึ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โมเจสิ. [๒] สี.,ฉ.,เท. ปิณินฺทฺริโย, เอวมุปริปิ.

นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ตฺวํ เสยฺยสก หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสีติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส หตฺเถน อุปกฺกมิตฺวา อสุจึ โมเจสฺสสิ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย; วิสโยคาย[๑] ธมฺโม เทสิโต, โน สโยคาย; อนุปาทานาย ธมฺโม เทสิโต, โน สอุปาทานาย; ตตฺถ นาม ตฺวํ โมฆปุริส, มยา วิราคาย ธมฺเม เทสิเต, สราคาย เจเตสฺสสิ, วิสโยคาย ธมฺเม เทสิเต, สโยคาย เจเตสฺสสิ, อนุปาทานาย ธมฺเม เทสิเต, สอุปาทานาย เจเตสฺสสิ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน ราควิราคาย ธมฺโม เทสิโต, มทนิมฺมทนาย ฯเปฯ ปิปาสวินยาย ฯเปฯ อาลยสมุคฺฆาตาย ฯเปฯ วฏฺฏูปจฺเฉทาย ฯเปฯ ตณฺหกฺขยาย ฯเปฯ วิราคาย ฯเปฯ นิโรธาย ฯเปฯ นิพฺพานาย ธมฺโม เทสิโต, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน กามานํ ปหานํ อกฺขาตํ, กามสญฺญานํ ปริญฺญา อกฺขาตา, กามปิปาสานํ ปฏิวินโย อกฺขาโต, กามวิตกฺกานํ สมุคฺฆาโต อกฺขาโต, กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ปสนฺนานํ วา ภิยฺโยภาวาย; อถเขฺวตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานญฺเจว อปฺปสาทาย ปสนฺนานญฺจ เอกจฺจานํ อญฺญถตฺตายาติ. อถโข ภควา อายสฺมนฺตํ เสยฺยสกํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ทุพฺภรตาย ทุปฺโปสตาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วิสญฺโญคาย, เอวมุปริปิ.

"สญฺเจตนิกา สุกฺกวิสฏฺฐิ,[๑] **สงฺฆาทิเสโสติ.**

เอวญฺจิทำ ภควตา ภิกฺขูนำ สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ โหติ.

[๒๓๕] เตน โข ปน สมเยน ภิกฺขู ปณีตานิ โภชนานิ[๒] ภิญฺชิตฺวา มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานา นิทฺทำ โอกฺกมนฺติ. เตสำ มุฏฺฐสฺสตีนำ อสมฺปชานานำ นิทฺทำ โอกฺกมนฺตานำ สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจติ. เตสำ กุกฺกุจฺจำ อโหสิ "ภควตา สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ 'สญฺเจตนิกา สุกฺกวิสฏฺฐิ สงฺฆาทิเสโสติ, อมฺหากญฺจ สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจติ,[๓] อตฺถิ เจตฺถ เจตนา อุปลพฺภติ;[๔] กจฺจิ นุ โข มยำ สงฺฆาทิเสสำ อาปตฺตึ อาปนฺนาติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. "อตฺเถสา ภิกฺขเว เจตนา, สา จ โข อพฺโพหาริกาติ. [๕]อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถำ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ ฯเปฯ[๕] "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๒๓๖] **"สญฺเจตนิกา สุกฺกวิสฏฺฐิ อญฺญตฺร สุปินนฺตา, สงฺฆาทิเสโส**ติ.

[๒๓๗] **สญฺเจตนิกา**ติ ชานนฺโต สญฺชานนฺโต เจจฺจ อภิวิตริตฺวา วีติกฺกโม.

สุกฺกนฺติ ทส สุกฺกานิ นีลำ ปีตกำ โลหิตกำ โอทาตำ ตกฺกวณฺณำ ทกวณฺณำ เตลวณฺณำ ขีรวณฺณำ ทธิวณฺณำ สปฺปิวณฺณำ.

วิสฏฺฐีติ ฐานา[๖] จาวนา วุจฺจติ วิสฏฺฐีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สุกฺกวิสฺสฏฺฐำ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท. ปณีตโภชนานิ [๓] อิ. มุจฺจิ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ลพฺภติ. [๕-๕] สี.,ฉ.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๖] ฉ.,เท.,อิ. ฐานโต

อญฺญตฺร สุปินนฺตาติ ฐเปตฺวา สุปินนฺตํ.

สงฺฆาทิเสโสติ สงฺโฆ ว ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสํ เทติ, มูลาย ปฏิกสฺสติ, มานตฺตํ เทติ, อพฺเภติ; น สมฺพหุลา, น เอกปุคฺคโล; เตน วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ. ตสฺเสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมํ อธิวจนํ; เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

อชฺฌตฺตรูเป โมเจติ, พหิทฺธารูเป โมเจติ, อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเป โมเจติ, อากาเส กฏฺฐ กมฺเปนฺโต โมเจติ; ราคูปตฺถมฺเภ[๑] โมเจติ, วจฺจูปตฺถมฺเภ โมเจติ, ปสฺสาวูปตฺถมฺเภ โมเจติ, วาตูปตฺถมฺเภ โมเจติ, อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถมฺเภ โมเจติ; อาโรคฺยตฺถาย โมเจติ, สุขตฺถาย โมเจติ, เภสชฺชตฺถาย โมเจติ, ทานตฺถาย โมเจติ, ปุญฺญตฺถาย โมเจติ, ยญฺญตฺถาย โมเจติ, สคฺคตฺถาย โมเจติ, วีชตฺถาย[๒] โมเจติ, วีมํสตฺถาย โมเจติ, ทวตฺถาย โมเจติ; นีลํ โมเจติ, ปีตกํ โมเจติ, โลหิตกํ โมเจติ, โอทาตํ โมเจติ, ตกฺกวณฺณํ โมเจติ, ทกวณฺณํ โมเจติ, เตลวณฺณํ โมเจติ, ขีรวณฺณํ โมเจติ, ทธิวณฺณํ โมเจติ, สปฺปิวณฺณํ โมเจติ.

[๒๓๘] **อชฺฌตฺตรูเป**ติ อชฺฌตฺตํ อุปาทินฺนรูเป.[๓]

พหิทฺธารูเปติ พหิทฺธา อุปาทินฺเน วา อนุปาทินฺเน วา.

อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเปติ ตทุภเย.

อากาเส กฏฺฐ กมฺเปนฺโตติ อากาเส วายมนฺตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ.

ราคูปตฺถมฺเภติ ราเคน ปีฬิตสฺส องฺคชาตํ กมฺมนิยํ โหติ.

---

[๑] อิ. ราคุปตฺถมฺเภ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. พีชตฺถาย, เอวมุปริปิ. [๓] สี.,ฉ.,เท. อุปาทินฺเน รูเป.

วจฺจูปตฺถมฺเภติ วจฺเจน ปีฬิตสฺส องฺคชาตำ กมฺมนิย์ โหติ.

ปสฺสาวูปตฺถมฺเภติ ปสฺสาเวน ปีฬิตสฺส องฺคชาตำ กมฺมนิย์ โหติ.

วาตูปตฺถมฺเภติ วาเตน ปีฬิตสฺส องฺคชาตำ กมฺมนิย์ โหติ.

อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถมฺเภติ อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺเฐน ปีฬิตสฺส[๑] องฺคชาตำ กมฺมนิย์ โหติ.

[๒๓๙] **อาโรคฺยตฺถายา**ติ "อโรโค[๒] ภวิสฺสามีติ.

สุขตฺถายาติ "สุขำ เวทนำ อุปฺปาเทสฺสามีติ.

เภสชฺชตฺถายาติ "เภสชฺชำ ภวิสฺสตีติ.

ทานตฺถายาติ "ทานำ ทสฺสามีติ.

ปุญฺญตฺถายาติ "ปุญฺญำ ภวิสฺสตีติ.

ยญฺญตฺถายาติ "ยญฺญำ ยชิสฺสามีติ.

สคฺคตฺถายาติ "สคฺคำ คมิสฺสามีติ.

วีชตฺถายาติ "วีชำ ภวิสฺสตีติ.

วีมำสตฺถายาติ วีมำสิสฺสามิ[๓] "นีลำ ภวิสฺสติ, ปีตกำ ภวิสฺสติ, โลหิตกำ ภวิสฺสติ, โอทาตำ ภวิสฺสติ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ภวิสฺสตีติ.

ทวตฺถายาติ ขิฑฺฑาธิปฺปาโย.

[๒๔๐] อชฺฌตฺตรูเป เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. พหิทฺธารูเป เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. อชฺฌตฺตพหิทฺธารูเป เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] อิ. อาโรโค [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. อากาเส กฏึ กมฺเปนฺโต เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ราคูปตฺถมฺเภ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. วจฺจูปตฺถมฺเภ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ปสฺสาวูปตฺถมฺเภ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. วาตูปตฺถมฺเภ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐูปตฺถมฺเภ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถาย เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สุขตฺถาย ฯเปฯ เภสชฺชตฺถาย ฯเปฯ ทานตฺถาย ฯเปฯ ปุญฺญตฺถาย ฯเปฯ ยญฺญตฺถาย ฯเปฯ สคฺคตฺถาย ฯเปฯ วีชตฺถาย ฯเปฯ วีมํสตฺถาย ฯเปฯ ทวตฺถาย เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นีลํ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ปีตกํ ฯเปฯ โลหิตกํ ฯเปฯ โอทาตํ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณํ ฯเปฯ ทกวณฺณํ ฯเปฯ เตลวณฺณํ ฯเปฯ ขีรวณฺณํ ฯเปฯ ทธิวณฺณํ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณํ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สุทฺธิกํ นิฏฺฐิตํ.

“อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. อาโรคฺยตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ

วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ วีมำสตฺถญฺจ ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลำ[๑] ขณฺฑจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๔๑] สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สุขตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ วีมำสตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สุขตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๒๔๒] เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ [๒]เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.[๒] เภสชฺชตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ วีมำสตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ[๓] เภสชฺชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ เภสชฺชตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ทานตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. เอกมูลกสฺส, เอวมุปริปิ. [๒-๒] สี.,ฉ.,เท. ฯเปฯ, เอวมุปริปิ.

[๓] สี.,ฉ. เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

วีมสตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ ทานตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ปุญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ วีมสตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ

ปุญฺญตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ ปุญฺญตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ยญฺญตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ วีมสตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ ยญฺญตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สคฺคตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ วีมสตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ สคฺคตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

วีชตฺถญฺจ วีมสตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ

วีชตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ วีชตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

วีมำสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ วีมำสตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทวตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ทวตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ ฯเปฯ ทวตฺถญฺจ วีมำสตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกำ พทฺธจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทุมูลกำ[๑] ขณฺฑจกฺกำ.

---

[๑] สี.,ฉ. ทุมูลกสฺส, เอวมุปริปิ.

สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ ฯเปฯ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ[๑] วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ อาโรคฺยตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ[๒] วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทุมูลกํ พทฺธจกฺกํ[๓] นิฏฺฐิตํ.

ติมูลกํ จตุมูลกํ ปญฺจมูลกํ ฉมูลกํ สตฺตมูลกํ อฏฺฐมูลกํ นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํ.[๔]

อิทํ สพฺพมูลกํ

[๒๔๓] อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สพฺพมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

[๒๔๔] นีลญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. นีลญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ

---

[๑] สี.,ฉ. ทุมูลกสฺส พทฺธจกฺกํ สํขิตฺตํ
[๒] สี.,ฉ.,เท. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ.
[๓] ฉ.,เท. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๔] ฉ.,เท.,มหา. ติมูลกมฺปิ ฯเปฯ นวมูลกมฺปิ เอวเมว วิตฺถาเรตพฺพํ.

ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ นีลญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกำ[๑] ขณฺฑจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๔๕] ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ปีตกญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ กวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ปีตกญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.[๒]

[๒๔๖] โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. โลหิตกญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ โลหิตกญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ โอทาตญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] ฉ.,เท.,อิ. เอกมูลกสฺส　[๒] ฉ.,เท. เอกมูลกสฺส พทฺธจกฺกนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ ทกวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ เตลวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ขีรวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ นีลญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สปฺปิวณฺณญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สปฺปิวณฺณญฺจ ปีตกญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ โลหิตกญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ โอทาตญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกำ[๑] พทฺธจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. [๒]นีลญฺจ ปีตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส[๒] ฯเปฯ นีลญฺจ ปีตกญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทุมูลกำ ขณฺฑจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอกมูลกสฺส อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒-๒] สี.,ฉ.,เท. นีลญฺจ ฯปฯ สงฺฆาทิเสสสฺสาติ

ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ[๑] ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทุมูลกำ พทฺธจกฺกำ[๒] นิฏฺฐิตำ.

ติมูลกำ จตุมูลกำ ปญฺจมูลกำ ฉมูลกำ สตฺตมูลกำ อฏฺฐมูลกำ นวมูลกำ เอวเมว กาตพฺพำ.

อิทำ สพฺพมูลกำ

[๒๔๗] นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สพฺพมูลกำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๔๘] อาโรคฺยตฺถญฺจ นีลญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.[๑]

[๒]อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ,[๒] มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อุภโต วฑฺฒกี เอวเมว วฑฺเฒตพฺพนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.
[๒-๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อาโรคฺยตฺถญฺจ สุขตฺถญฺจ เภสชฺชตฺถญฺจ ทานตฺถญฺจ ปุญฺญตฺถญฺจ ยญฺญตฺถญฺจ สคฺคตฺถญฺจ วีชตฺถญฺจ วีมํสตฺถญฺจ ทวตฺถญฺจ นีลญฺจ ปีตกญฺจ โลหิตกญฺจ โอทาตญฺจ ตกฺกวณฺณญฺจ ทกวณฺณญฺจ เตลวณฺณญฺจ ขีรวณฺณญฺจ ทธิวณฺณญฺจ สปฺปิวณฺณญฺจ เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อุภโตพฺยญฺชนมิสฺสกจกฺกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

[๒๔๙] “นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ปีตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โอทาตํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“นีลํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, เตลวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มิสฺสกจกฺกํ, มหา. อุภโตพฺยญฺชมิสฺสกจกฺกํ

"นีลं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ขีรวณฺณं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

"นีลं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทธิวณฺณं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

"นีลं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, สปฺปิวณฺณं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกं นิฏฺฐิตं.

[๒๕๐] "ปีตกं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โลหิตกं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

"ปีตกं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โอทาตं มุจฺจติ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ ทกวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ เตลวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ ขีรวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ ทธิวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ นีลं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกं นิฏฺฐิตं.[๑]

"โลหิตกं[๒] โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โอทาตं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

"โลหิตกं โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณं มุจฺจติ, ฯเปฯ ทกวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ เตลวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ ขีรวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ ทธิวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณं มุจฺจติ ฯเปฯ นีลं มุจฺจติ ฯเปฯ ปีตกं มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. พทฺธจกฺกมูลं สงฺขิตฺตं, อิ. พทฺธจกฺกं มูลं สงฺขิตฺตं

[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

“โอทาตํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. เอวํ จกฺกานิ เวทิตพฺพานิ.[๑]

[๒๕๑] “สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ปีตกํ มุจฺจติ ฯเปฯ โลหิตกํ มุจฺจติ ฯเปฯ โอทาตํ มุจฺจติ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ ฯเปฯ ทกวณฺณํ มุจฺจติ ฯเปฯ เตลวณฺณํ มุจฺจติ ฯเปฯ ขีรวณฺณํ มุจฺจติ ฯเปฯ ทธิวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

กุจฺฉิจกฺกํ นิฏฺฐิตํ.

[๒๕๒] “ปีตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

“โลหิตกํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “โอทาตํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “ตกฺกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “ทกวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “เตลวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “ขีรวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “ทธิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ ฯเปฯ “สปฺปิวณฺณํ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, นีลํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ปฐมํ คมนํ นิฏฺฐิตํ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ โลหิตกํ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. เอวํ จกฺกานิ เวทิตพฺพานีติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒๕๓] “โลหิตกำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ปีตกำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “โอทาตำ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ ทกวณฺณำ ฯเปฯเตลวณฺณำ ฯเปฯ ขีรวณฺณำ ฯเปฯ ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ “นีลำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ปีตกำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ทุติยำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๔] “โอทาตำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โลหิตกำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ ทกวณฺณำ ฯเปฯ เตลวณฺณำ ฯเปฯ ขีรวณฺณำ ฯเปฯ ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ “ปีตกำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โลหิตกำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ตติยำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๕] “ตกฺกวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โอทาตำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “ทกวณฺณำ ฯเปฯ เตลวณฺณำ ฯเปฯ ขีรวณฺณำ ฯเปฯ ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ “โลหิตกำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, โอทาตำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส จตุตฺถำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๖] “ทกวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “เตลวณฺณำ ฯเปฯ ขีรวณฺณำ ฯเปฯ ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ

โลหิตกำ ฯเปฯ “โอทาตำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ตกฺกวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ปญฺจมำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๗] “เตลวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทกวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “ขีรวณฺณำ ฯเปฯ ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ โลหิตกำ ฯเปฯ โอทาตำ ฯเปฯ “ตกฺกวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทกวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ฉฏฺฐำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๘] “ขีรวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, เตลวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “ทธิวณฺณำ ฯเปฯ สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ โลหิตกำ ฯเปฯ โอทาตำ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ “ทกวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, เตลวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส สตฺตมำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๕๙] “ทธิวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ขีรวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “สปฺปิวณฺณำ ฯเปฯ นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ โลหิตกำ ฯเปฯ โอทาตำ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ ทกวณฺณำ ฯเปฯ “เตลวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ขีรวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส อฏฺฐมำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๖๐] “สปฺปิวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทธิวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “นีลำ ฯเปฯ ปีตกำ ฯเปฯ โลหิตกำ ฯเปฯ โอทาตำ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ ทกวณฺณำ ฯเปฯ เตลวณฺณำ ฯเปฯ “ขีรวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, ทธิวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส นวมำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

[๒๖๑] “นีลำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, สปฺปิวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. “ปีตกำ ฯเปฯ โลหิตกำ ฯเปฯ โอทาตำ ฯเปฯ ตกฺกวณฺณำ ฯเปฯ ทกวณฺณำ ฯเปฯ เตลวณฺณำ ฯเปฯ ขีรวณฺณำ ฯเปฯ “ทธิวณฺณำ โมเจสฺสามีติ เจเตติ อุปกฺกมติ, สปฺปิวณฺณำ มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปิฏฺฐิจกฺกสฺส ทสมำ คมนำ นิฏฺฐิตำ.

ปิฏฺฐิจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.[๑]

[๒๖๒] เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.
เจเตติ อุปกฺกมติ, น มุจฺจติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.
เจเตติ น อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อนาปตฺติ.
เจเตติ น อุปกฺกมติ, น มุจฺจติ, อนาปตฺติ.
น เจเตติ อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อนาปตฺติ.
น เจเตติ อุปกฺกมติ, น มุจฺจติ, อนาปตฺติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,อิ. ปิฏฺฐิจกฺกเปยฺยาโล นิฏฺฐิโต, เตสุ เตสุ โปตฺถเกสุ อาคโต เปยฺยาลวิธิ เยภฺุเยน วิสทิโส โหติ, กตฺถจิ สงฺขิตฺโต, กตฺถจิ วิตฺถาโร, ตทตฺถิเกน ตโต ตโต ปริเยสิตพฺพำ.

น เจเตติ น อุปกฺกมติ, มุจฺจติ, อนาปตฺติ.

น เจเตติ น อุปกฺกมติ, น มุจฺจติ, อนาปตฺติ.

อนาปตฺติ สุปินนฺเตน, นโมจนาธิปฺปายสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

สุปิโนจฺจารปสฺสาโว วิตกฺกุณฺโหทเกน จ
เภสชฺชํ กณฺฑุวา มคฺโค วตฺถิ ชนฺตาฆรํ อูรุ.[๑]
สามเณโร จ สุตฺโต จ อูรุ มุฏฺฐินา ปีฬยิ
อากาเส ถมฺภ นิชฺฌายิ ฉิทฺทํ กฏฺเฐน ฆฏฺฏยิ.
โสเต[๒] อุทญฺชลํ ธาวํ ปุปฺผาวฬิยํ[๓] โปกฺขรํ
วาลิกา กทฺทมุสฺเสโก[๔] สยนงฺคุฏฺฐเกน จาติ.

วินีตวตฺถุ

[๒๖๓] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน สุปินนฺเตน อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. อถโข โส ภิกฺขุ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สุปินนฺเตนาติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุจฺจารํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. วตฺถิ ชนฺตาฆรุปกฺโก, อิ. วตฺถึ ชนฺตาฆรุปกฺกโม. [๒] มหา. โสโต
[๓] สี.,ฉ.,เท. ปุปฺผาวลิยํ, อิ. ปุปฺผาวฬิยํ [๔] อิ. กทฺทมุทโก

สงฺฆาทิเสสำ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นาหำ ภควา โมจนาธิปฺปาโยติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปสฺสาวำ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน กามวิตกฺกำ วิตกฺเกนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ กามวิตกฺกำ[๑] วิตกฺเกนฺตสฺสาติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุณฺโหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "กึจิตฺโต ตฺวำ ภิกฺขูติ. "นาหำ ภควา โมจนาธิปฺปาโยติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุณฺโหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุณฺโหทเกน นฺหายนฺตสฺส อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน องฺคชาเต วโณ โหติ. เภสชฺเชน อาลิมฺปนฺตสฺส[๒] อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อาลิมฺเปนฺตสฺส

อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "กึจิตฺโต ตฺวํ ภิกฺขูติ. "นาหํ ภควา โมจนาธิปฺปาโยติ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน องฺคชาเต วโณ โหติ. ตสฺส[๑] โมจนาธิปฺปายสฺส เภสชฺเชน อาลิมฺปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๙-๑๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อณฺฑกณฺฑวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อณฺฑกณฺฑวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๒-๑๓)

[๒๖๔] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน มคฺคํ คจฺฉนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส มคฺคํ คจฺฉนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๕-๑๖)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน วตฺถึ คเหตฺวา ปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๑๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส วตฺถึ คเหตฺวา ปสฺสาวํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๘-๑๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ชนฺตาฆเร อุทรวฏฺฏึ ตาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ชนฺตาฆเร อุทรวฏฺฏึ ตาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๑-๒๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ชนฺตาฆเร อุปชฺฌายสฺส ปิฏฺฐิปริกมฺมํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ชนฺตาฆเร อุปชฺฌายสฺส ปิฏฺฐิปริกมฺมํ กโรนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๔-๒๕)

[๒๖๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อูรุ ฆฏฺฏาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๒๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อูรุ ฆฏฺฏาเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๒๗-๒๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ โมจนาธิปฺปาโย อญฺญตรํ สามเณรํ เอตทโวจ “เอหิ เม ตฺวํ อาวุโส สามเณร องฺคชาตํ คณฺหาหีติ. โส ตสฺส[๑] องฺคชาตํ อคฺคเหสิ. ตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๒๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุตฺตสฺส สามเณรสฺส องฺคชาตํ อคฺคเหสิ. ตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓๐)

[๒๖๖] เตน[๒] โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อูรูหิ องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อูรูหิ องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๒-๓๓)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. ตสฺเสว [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

[๑]เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน มุฏฺฐินา องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ.[๑] (๓๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส มุฏฺฐินา องฺคชาตํ ปีเฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๕-๓๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อากาเส กฏฺฐึ กมฺเปนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๓๗-๓๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน กายํ ถมฺเภนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๓๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กายํ ถมฺเภนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๐-๔๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต มาตุคามสฺส องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิ. ตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, น จ ภิกฺขเว สารตฺเตน มาตุคามสฺส องฺคชาตํ อุปนิชฺฌายิตพฺพํ; โย อุปนิชฺฌาเยยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๔๒)

[๒๖๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ตาลจฺฉิทฺทํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๓-๔๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กฏฺเฐน องฺคชาตํ ฆฏฺเฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๕-๔๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปฏิโสเตนฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๔๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ปฏิโสเตนฺหายนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๔๘-๔๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทญฺชเล[๑] กีฬนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๐)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุทญฺชลํ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทญฺชเล กีพนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๑-๕๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทเก ฐาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทเก ฐาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๔-๕๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน ปุปฺผาวพิยำ กีพนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส ปุปฺผาวพิยำ กีพนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕๗-๕๘)

[๒๖๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โปกฺขรวเน ฐาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๕๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส โปกฺขรวเน ฐาวนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส

กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๐-๖๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส วาลิกํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๒-๖๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส กฏฺฐมยํ องฺคชาตํ ปเวเสนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๔-๖๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน อุทเกน องฺคชาตํ โอสิญฺจนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นโมจนาธิปฺปายสฺสาติ. (๖๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส อุทเกน องฺคชาตํ โอสิญฺจนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๗-๖๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส สยเน องฺคชาตํ ฆฏฺเฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ ฯเปฯ อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖๙-๗๐)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส องฺคุฏฺเฐน องฺคชาตํ ฆฏฺเฏนฺตสฺส อสุจิ มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ

อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๗๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรสฺส ภิกฺขุโน โมจนาธิปฺปายสฺส องฺคุฏฺเฐน องฺคชาตํ ฆฏฺเฏนฺตสฺส อสุจิ น มุจฺจิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗๒)

สุกฺกวิสฏฺฐิสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ปฐมํ.

๒. กายสํสคฺคสิกฺขาปทํ

[๒๖๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ[๑] อรญฺเญ วิหรติ. ตสฺสายสฺมโต วิหาโร อภิรูโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโก มชฺเฌคพฺโภ สมนฺตา ปริยาคาโร, สุปณฺณตฺตํ มญฺจปีฐํ ภิสิพิมฺโพหนํ,[๒] ปานียํ ปริโภชนียํ สุปฏฺฐิตํ,[๓] ปริเวณํ สุสมฺมฏฺฐํ. พหู มนุสฺสา อายสฺมโต อุทายิสฺส วิหาร-เปกฺขกา อาคจฺฉนฺติ. อญฺญตโรปิ พฺราหฺมโณ สปชาปติโก, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ "อิจฺฉาม มยํ โภโต อุทายิสฺส วิหารํ เปกฺขิตุนฺติ. "เตนหิ พฺราหฺมณ เปกฺขสฺสูติ อปาปุรณํ[๔] อาทาย

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. อุทายี [๒] สี.,ฉ. ภิสิพิพฺโพหนํ [๓] สี.,ฉ. สูปฏฺฐิตํ [๔] สี.,ฉ. อวาปุรณํ

ฆฏิกํ อุคฺฆาเฏตฺวา กวาฏํ ปณาเมตฺวา วิหารํ ปาวิสิ. โสปิ โข พฺราหฺมโณ อายสฺมโต อุทายิสฺส ปิฏฺฐิโต ปาวิสิ. สาปิ โข พฺราหฺมณี ตสฺส พฺราหฺมณสฺส ปิฏฺฐิโต ปาวิสิ. อถโข อายสฺมา อุทายิ เอกจฺเจ วาตปาเน วิวรนฺโต เอกจฺเจ วาตปาเน ถเกนฺโต คพฺภํ อนุปริคนฺตฺวา ปิฏฺฐิโต อาคนฺตฺวา ตสฺสา พฺราหฺมณิยา องฺคมงฺคานิ ปรามสิ. อถโข โส พฺราหฺมโณ อายสฺมตา อุทายินา สทฺธึ ปฏิสมฺโมทิตฺวา อคมาสิ. อถโข โส พฺราหฺมโณ อตฺตมโน อตฺตมนวาจํ นิจฺฉาเรสิ “อุพฺพารา อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา, เย อิเม เอวรูเป อรญฺเญ วิหรนฺติ; ภวัปิ อุทายิ อุพฺพาโร, โย เอวรูเป อรญฺเญ วิหรตีติ.

เอวํ วุตฺเต, สา พฺราหฺมณี ตํ พฺราหฺมณํ เอตทโวจ “กุโต ตสฺส อุพฺพารตา,[๑] ยเถว เม ตฺวํ องฺคมงฺคานิ ปรามสิ, เอวเมว เม สมโณ อุทายิ องฺคมงฺคานิ ปรามสีติ. อถโข โส พฺราหฺมโณ อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน; อิเม หิ นาม ธมฺมจาริโน สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ, นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ, นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; กุโต อิเมสํ สามญฺญํ, กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; กถํ หิ นาม สมโณ อุทายิ มม ภริยาย องฺคมงฺคานิ ปรามสิสฺสติ, น หิ สกฺกา กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ อารามํ วา วิหารํ วา คนฺตุ;

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุพฺพารตฺตา

สเจ หิ[๑] กุลิตฺถิโย กุลธีตาโย[๒] กุลกุมาริโย กุลสุณฺหาโย กุลทาสิโย อารามํ วา วิหารํ วา คจฺเฉยฺยุ, ตาปิ สมณา สกฺยปุตฺติยา ทูเสยฺยุนฺติ.

อสฺโสสุ โข ภิกฺขู ตสฺส พฺราหฺมณสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา,[๓] เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๔] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชสีติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิสฺสสิ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย ฯเปฯ กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. หิสทฺโท น ทิสฺสติ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. กุลธีตโร
[๓-๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๔] ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร "อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๒๗๐] **"โย ปน ภิกฺขุ โอติณฺโณ วิปริณเตน จิตฺเตน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสัสคฺคํ สมาปชฺเชยฺย หตฺถคาหํ วา เวณิคาหํ วา อญฺญตรสฺส วา อญฺญตรสฺส วา องฺคสฺส ปรามสนํ, สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๒๗๑] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

โอติณฺโณ นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิตฺโต.

วิปริณตนฺติ รตฺตมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, ทุฏฺฐมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ; มูฬฺหมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, อปิจ รตฺตํ จิตฺตํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตํ "วิปริณตนฺติ.

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตา, อนฺตมโส ตทหุชาตาปิ ทาริกา, ปเคว มหนฺตตรี.[๑]

สทฺธินฺติ เอกโต.

กายสัสคฺคํ สมาปชฺเชยฺยาติ อชฺฌาจาโร วุจฺจติ.

หตฺโถ นาม กปฺปุรํ[๒] อุปาทาย ยาว อคฺคนขา.

เวณิ นาม สุทฺธเกสา วา สุตฺตมิสฺสา วา มาลามิสฺสา วา หิรญฺญมิสฺสา วา สุวณฺณมิสฺสา วา มุตฺตามิสฺสา[๓] วา มณิมิสฺสา วา.

องฺคํ นาม หตฺถญฺจ เวณิญฺจ ฐเปตฺวา อวเสสํ องฺคํ นาม.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มหตฺตรี. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กปฺปรํ [๓] อิ. มุตฺตมิสฺสา

[๒๗๒] **อามสนา, ปรามสนา, โอมสนา, อุมฺมสนา, โอลงฺฆนา, อุลฺลงฺฆนา, อากฑฺฒนา, ปฏิกฑฺฒนา, อภินิคฺคณฺหนา, อภินิปฺปีฬนา, คหณำ, ฉุปนนฺติ.**[๑]

อามสนา นาม อามฏฺฐมตฺตา.

ปรามสนา นาม อิโต จิโต จ สญฺโจปนา.[๒]

โอมสนา นาม เหฏฺฐา โอโรปนา.

อุมฺมสนา นาม อุทฺธำ อุจฺจารณา.

โอลงฺฆนา นาม เหฏฺฐา โอนมนา.

อุลฺลงฺฆนา นาม อุทฺธำ อุจฺจารณา.

อากฑฺฒนา นาม อาวิญฺชนา.

ปฏิกฑฺฒนา นาม ปฏิปณามนา.

อภินิคฺคณฺหนา นาม องฺคำ คเหตฺวา นิปฺปีฬนา.[๓]

อภินิปฺปีฬนา นาม เกนจิ สห นิปฺปีฬนา.

คหณำ นาม คหิตมตฺตำ.

ฉุปนำ นาม ผุฏฺฐมตฺตำ.

สงฺฆาทิเสโสติ สงฺโฆ ว ตสฺสา อาปตฺติยา ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๒๗๓] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ, โอมสติ, อุมฺมสติ, โอลงฺเฆติ, อุลฺลงฺเฆติ, อากฑฺฒติ, ปฏิกฑฺฒติ, อภินิคฺคณฺหาติ, อภินิปฺปีเฬติ, คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ฉุปนำ [๒] สี.,ฉ.,อิ. สำโจปนา [๓] อิ. นิคฺคณฺหนา

อิตฺถี จ โหติ, เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, เวมติโก สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปณฺฑกสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ปุริสสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฉานคโต จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ติรจฺฉานคตสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. [ ][1]

[๒๗๔] เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร เอกมูลํ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ, อิ. เอกมูลกนฺติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ถุลฺลจฺจยานำ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ เวมติโก ฯเปฯ เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ปณฺฑกานำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนำ ปุริสานำ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ปุริสานำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนำ ปุริสานำ เวมติโก ฯเปฯ เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนำ ปุริสานำ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนำ ปุริสานำ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนำ ปุริสานำ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ปุริสานำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนำ ติรจฺฉานคตานำ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ติรจฺฉานคตานำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนำ ติรจฺฉานคตานำ เวมติโก ฯเปฯ เทฺว ติรจฺฉานคตา ทฺวินฺนำ ติรจฺฉานคตานำ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ

เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ ปณฺฑกสณฺฑี ฯเปฯ เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ ปุริสสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

[๒๗๕] อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ ปุริสสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสณฺฑี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ เวมติโก, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯปฯ อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี ฯปฯ ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ กาเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. [ ][1]

[๒๗๖] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา กาเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทุวินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทุวินฺนำ อิตฺถีนำ กาเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ถุลฺลจฺจยานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ กาเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา กายปฏิพทฺเธน กายำ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ทุมูลกำ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ, อิ. ทุมูลกนฺติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพทฺเธน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพทฺเธน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ,[๑] อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ นิสฺสคฺคิเยน กายำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสติ, ปรามสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

ภิกฺขุเปยฺยาโล นิฏฺฐิโต.

[๒๗๗] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ, โอมสติ, อุมฺมสติ, โอลงฺเฆติ, อุลฺลงฺเฆติ, อากฑฺฒติ, ปฏิกฑฺฒติ, อภินิคฺคณฺหาติ, อภินิปฺปีเฬติ, คณฺหาติ, ฉุปติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ, โอมสนฺติ, อุมฺมสนฺติ, โอลงฺเฆนฺติ, อุลฺลงฺเฆนฺติ, อากฑฺฒนฺติ, ปฏิกฑฺฒนฺติ, อภินิคฺคณฺหนฺติ, อภินิปฺปีเฬนฺติ, คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กาเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

[๒๗๘] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ ฯเปฯ คณฺหาติ, ฉุปติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส กายปฏิพทฺเธน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ ฯเปฯ คณฺหนฺติ, ฉุปนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสติ, ปรามสติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสติ, ปรามสติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นํ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน กายปฏิพทฺธํ อามสนฺติ,

ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถี จ นำ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสติ, ปรามสติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, [ ][๑] ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

เทฺว อิตฺถิโย, ทุวินฺนำ อิตฺถีนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อิตฺถิโย จ นำ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, อุโภ จ นำ ภิกฺขุสฺส นิสฺสคฺคิเยน นิสฺสคฺคิยำ อามสนฺติ, ปรามสนฺติ; เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ

[๒๗๙] เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เสวนาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เสวนาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติ.

เสวนาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติ.

โมกฺขาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, ผสฺสำ ปฏิวิชานาติ อนาปตฺติ.

---

[๑] มหา. เอตฺถนฺตเร น จาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ, เอวมุปริปิ.

โมกฺขาธิปฺปาโย กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติ.

โมกฺขาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติ.

โมกฺขาธิปฺปาโย น จ กาเยน วายมติ, น จ ผสฺสํ ปฏิวิชานาติ, อนาปตฺติ.

[๒๘๐] อนาปตฺติ อสญฺจิจฺจ, อสติยา, อชานนฺตสฺส, อสาทิยนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

มาตา ธีตา จ ภคินี[๑] ชายา ยกฺขี จ ปณฺฑโก
สุตฺตา มตา ติรจฺฉานา ทารุธีตลิกาย จ.
สมฺปีเฬ สงฺฆโม มคฺโค รุกฺโข นาวา จ รชฺชุ จ
ทณฺโฑ ปตฺตํ ปณาเมสิ วนฺเท วายมิ นจฺฉุปีติ.[๒]

วินีตวตฺถุ

[๒๘๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มาตุยา มาตุเปเมน อามสติ.[๓] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ “กจฺจิ นุ โข อหํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มาตา ธีตา ภคินี จ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. นจฺฉุเปติ, สฺยา. นจฺฉุสีติ
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อามสิ

สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ธีตุยา ธีตุเปเมน อามสติ ฯเปฯ ภคินิยา ภคินีเปเมน อามสติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒-๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปุราณทุติยิกาย กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ยกฺขินิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณฺฑกสฺส กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สุตฺติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ มติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ติรจฺฉานคติตฺถิยา กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๙)

เตน โข ปน สมเยนอญฺญตโร ภิกฺขุ ทารุธีตลิกาย กายสํสคฺคํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๐)

[๒๘๒] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย อญฺญตรํ ภิกฺขุ สมฺปีเฬตฺวา พาหาปรมฺปราย เนสุ.[๑] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “สาทิยสิ[๒] ตฺวํ ภิกฺขูติ. “นาหํ ภควา สาทิยามีติ.[๓] “อนาปตฺติ ภิกฺขุ อสาทิยนฺตสฺสาติ. (๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรุฬฺหํ[๔] สงฺกมํ สารตฺโต สญฺจาเลสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถึ ปฏิปเถ ปสฺสิตฺวา สารตฺโต อสกูเฏน ปหารํ อทาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตี ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๑๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรุฬฺหํ รุกฺขํ สารตฺโต สญฺจาเลสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา อภิรุฬฺหํ นาวํ สารตฺโต สญฺจาเลสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา คหิตํ รชฺชุ สารตฺโต อาวิญฺชิ.[๕] ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๖)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อาเนสุ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. สาทิยิ [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. สาทิยินฺติ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อภิรูฬฺหํ, เอวมุปริปิ. [๕] สี.,ฉ. อาวิญฺฉิ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา คหิตํ ทณฺฑํ สารตฺโต อาวิญฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต อิตฺถึ ปตฺเตน ปณาเมสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๑๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ อิตฺถิยา วนฺทนฺติยา สารตฺโต ปาทํ อุจฺจาเรสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๑๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ “อิตฺถึ คเหสฺสามีติ วายมิตฺวา น ฉุปิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ “กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒๐)

กายสํสคฺคสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ทุติยं.[๑]

๓. ทุฏฺฐุลฺลาวาจาสิกฺขาปทํ[๒]

[๒๘๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ อรญฺเญ วิหรติ. [ ][๓] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา อิตฺถิโย อารามํ อคมํสุ[๔] วิหารเปกฺขิกาโย. อถโข

---

[๑] สฺยา.,อิ. ทุติยสงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ. [๒] สฺยา. ตติยสงฺฆาทิเสสํ

[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร “ตสฺสายสฺมโต วิหาโร อภิรูโป โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโกติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาคมํสุ

ตา อิตฺถิโย, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจุ๋ “อิจฺฉาม มยํ ภนฺเต อยฺยสฺส วิหารํ เปกฺขิตุนฺติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ ตา อิตฺถิโย วิหารํ เปกฺขาเปตฺวา ตาสํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ, ยาจติปิ, อายาจติปิ, ปุจฺฉติปิ, ปฏิปุจฺฉติปิ, อาจิกฺขติปิ, อนุสาสติปิ, อกฺโกสติปิ. ยา ตา อิตฺถิโย ฉินฺนกา[๑] ธุตฺติกา อหิริกาโย[๒] อเหสุ๋,[๓] ตา อายสฺมตา อุทายินา สทฺธึ อูหสนฺติปิ, อุลฺลปนฺติปิ, อุชฺฌคฺคนฺติปิ,[๔] อุปฺผณฺเฑนฺติปิ.[๕] ยา ปน ตา อิตฺถิโย หิริมนา, ตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขู อุชฺฌาเปนฺติ “อิทํ ภนฺเต น ฉนฺนํ, น ปฏิรูปมฺ, สามิเกนปิ มยํ เอวํ วุตฺตา น อิจฺเฉยฺยาม, กึ ปนยฺเยน อุทายินาติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา,[๖] เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๗] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ๋. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆมฺ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปมฺ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณีย๋; กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภสิสฺสสิ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ฉินฺนิกา [๒] เท. อหิริกา [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.
[๔] สี.,ฉ.,เท. อุชฺชคฺฆนฺติปิ [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปฺปณฺเฑนฺติปิ
[๖] สี.,ฉ.,อิ. สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามาติ อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.
[๗] มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย ฯเปฯ กามปริฬาหานํ วูปสโม อกฺขาโต, เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๒๘๔] **"โย ปน ภิกฺขุ โอติณฺโณ วิปริณเตน จิตฺเตน มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาเสยฺย, ยถาตํ ยุวา ยุวตึ เมถุนูปสญฺหิตาหิ,[๑] สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๒๘๕] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

โอติณฺโณ นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิตฺโต.

วิปริณตนฺติ รตฺตมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, ทุฏฺฐมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ, มูฬฺหมฺปิ จิตฺตํ วิปริณตํ; อปิจ รตฺตํ จิตฺตํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตํ "วิปริณตนฺติ.

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตา; วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตํ ทุฏฺฐุลฺลาทุฏฺฐุลฺลํ อาชานิตุํ.

ทุฏฺฐุลฺลา นาม วาจา วจฺจมคฺคปสฺสาวมคฺคเมถุนธมฺมปฏิสํยุตฺตา วาจา.

โอภาเสยฺยาติ อชฺฌาจาโร วุจฺจติ.

ยถาตํ ยุวา ยุวตินฺติ ทหโร ทหรึ, ตรุโณ ตรุณึ, กามโภคี กามโภคินึ.

เมถุนูปสญฺหิตาหีติ เมถุนธมฺมปฏิสํยุตฺตาหิ วาจาหิ.[๒]

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ เมถุนุปสํหิตาหิ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโสติ.

เทฺว มคฺเค อาทิสฺส วณฺณัปิ ภณติ, อวณฺณัปิ ภณติ, ยาจติปิ, อายาจติปิ, ปุจฺฉติปิ, ปฏิปุจฺฉติปิ, อาจิกฺขติปิ, อนุสาสติปิ, อกฺโกสติปิ.

วณฺณัง ภณติ นาม เทฺว มคฺเค โถเมติ, วณฺเณติ, ปสํสติ.

อวณฺณัง ภณติ นาม เทฺว มคฺเค ขุ่เสติ, วมฺเภติ, ครหติ.

ยาจติ นาม “เทหิ เม, ททาหิ เม,[๑] อรหสิ เม ทาตุนฺติ.

อายาจติ นาม “กทา เต มาตา ปสีทิสฺสติ, กทา เต ปิตา ปสีทิสฺสติ, กทา เต เทวตาโย ปสีทิสฺสนฺติ, กทา เต[๒] สุขโณ สุลโย สุมุหุตฺโต ภวิสฺสติ, กทา เต เมถุนัง ธมฺมัง ลภิสฺสามีติ.

ปุจฺฉติ นาม “กถัง ตฺวัง สามิกสฺส เทสิ, กถัง ชารสฺส เทสีติ.

ปฏิปุจฺฉติ นาม “เอวัง กิร ตฺวัง สามิกสฺส เทสิ, เอวัง ชารสฺส เทสีติ.

อาจิกฺขติ นาม ปุฏฺโจ ภณติ “เอวัง เทหิ, เอวัง เทนฺตี[๓] สามิกสฺส ปิยา ภวิสฺสสิ มนาปา จาติ.

อนุสาสติ นาม อปุฏฺโจ ภณติ “เอวัง เทหิ, เอวัง เทนฺตี สามิกสฺส ปิยา ภวิสฺสสิ มนาปา จาติ.

อกฺโกสติ นาม อนิมิตฺตาสิ, นิมิตฺตมตฺตาสิ, อโลหิตาสิ, ธุวโลหิตาสิ, ธุวโจฬาสิ, ปคฺฆรนฺตีสิ, สิขิรณีสิ,[๔] อิตฺถีปณฺฑกาสิ, เวปุริสิกาสิ, สมฺภินฺนาสิ, อุภโตพฺยญฺชนกาสีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ททาหิ เมติ อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยัง ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เทนฺตา, เอวมุปริปิ. [๔] สี.,เท.,อิ.,มหา. สิขรณีสิ

[๒๘๖] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ, ยาจติปิ, อายาจติปิ, ปุจฺฉติปิ, ปฏิปุจฺฉติปิ, อาจิกฺขติปิ, อนุสาสติปิ, อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปณฺฑกสฺส วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปณฺฑกสฺส วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปุริสสฺส วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ติรจฺฉานคตสฺส วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนํ ปุริสานํ ปุริสสญฺญี, เวมติโก ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปุริสานํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ ติรจฺฉานคตสญฺญี, เวมติโก ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี,

สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ ติรจฺฉานคตานำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ถุลฺลจฺจยานำ ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ

ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑก-สญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ วจฺจมคฺคํ ปสฺสาวมคฺคํ อาทิสฺส

วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อิตฺถิยา วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ ฆเปตฺวา อธกฺขกำ อุพฺภชาณุมณฺฑลำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปุริโส จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคโต จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ ฆเปตฺวา อธกฺขกำ อุพฺภชาณุมณฺฑลำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ถุลฺลจฺจยานำ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ วจฺจมคฺคำ ปสฺสาวมคฺคำ ฆเปตฺวา อธกฺขกำ อุพฺภชาณุมณฺฑลำ อาทิสฺส วณฺณำปิ ภณติ, อวณฺณำปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปริโส จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคโต จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ อุพฺภกฺขกํ อโธชาณุมณฺฑลํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ ฯเปฯ ปุริโส จ โหติ ฯเปฯ ติรจฺฉานคโต จ โหติ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ อิตฺถีนํ กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณํปิ ภณติ, อวณฺณํปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ กายปฏิพทฺธํ อาทิสฺส วณฺณมฺปิ ภณติ, อวณฺณมฺปิ ภณติ ฯเปฯ อกฺโกสติปิ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

[๒๘๗] อนาปตฺติ อตฺถปุเรกฺขารสฺส, ธมฺมปุเรกฺขารสฺส, อนุสาสนีปุเรกฺขารสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

โลหิตํ กกฺกสากิณฺณํ ขรํ ทีฆญฺจ วาปิตํ
กจฺจิ สํสรติ[๑] มคฺโค สทฺธา ทาเนน กมฺมุนาติ.

วินีตวตฺถุ

[๒๘๘] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี นวรตฺตํ กมฺพลํ ปารุตา โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ "โลหิตํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ[๒] "อาม อยฺย นวรตฺโต กมฺพโลติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกกฏสฺสาติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กกฺกสกมฺพลํ[๓] ปารุตา โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. สํสีทติ
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ปฏิวิชานิ, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ขรกมฺพลํ

“กกฺกสโลมํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ “อาม อยฺย กกฺกสกมฺพโลติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี นวโธตํ[๑] กมฺพลํ ปารุตา โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ “อากิณฺณโลมํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ “อาม อยฺย นวโธโต กมฺพโลติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ขรกมฺพลํ[๒] ปารุตา โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ “ขรโลมํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ “อาม อยฺย ขรกมฺพโลติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี ทีฆปาวารํ[๓] ปารุตา โหติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ “ทีฆโลมํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ “อาม อยฺย ทีฆปาวาโรติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๕)

[๒๘๙] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี เขตฺตํ วปาเปตฺวา อาคจฺฉติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ “วาปิตํ โข เต ภคินีติ. สา น ปฏิวิชานาติ “อาม

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. นวาวุตํ [๒] สี.,ฉ. ขรกกมฺพลกํ [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปาวารํ

อยฺย โน จ โข ปฏิวุตฺตนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปริพฺพาชิกำ ปฏิปเถ ปสฺสิตฺวา สารตฺโต ตำ ปริพฺพาชิกำ เอตทโวจ "กจฺจิ ภคินิ เต[๑] มคฺโค สำสรตีติ.[๒] สา น ปฏิวิชานาติ "อาม ภิกฺขุ ปฏิปชฺชิสฺสสีติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต อญฺญตรำ อิตฺถึ เอตทโวจ "สทฺธาสิ ตฺวำ ภคินิ; อปิจ ยำ สามิกสฺส เทสิ, ตำ นมฺหากำ[๓] เทสีติ. "กึ ภนฺเตติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๘)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต อญฺญตรำ อิตฺถึ เอตทโวจ "สทฺธาสิ ตฺวำ ภคินิ; อปิจ ยำ อคฺคทานำ, ตำ นมฺหากำ เทสีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคทานนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๙)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กมฺมำ กโรติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตำ อิตฺถึ เอตทโวจ "ติฏฺฐ ภคินิ, อหำ กริสฺสามีติ. สา น ปฏิวิชานาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๐)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโร น ทิสฺสติ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สำสีทตีติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท. นามฺหากำ

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กมฺมํ กโรติ. อญฺญตโร[๑] ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ "นิสีท ภคินิ, อหํ กริสฺสามีติ. สา น ปฏิวิชานาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กมฺมํ กโรติ. อญฺญตโร ภิกฺขุ สารตฺโต ตํ อิตฺถึ เอตทโวจ "นิปชฺช ภคินิ, อหํ กริสฺสามีติ. สา น ปฏิวิชานาติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ "อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑๒)

ทุฏฺฐุลฺลวาจาสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ ตติยं.[๒]

๔. อตฺตกามปาริจริยสิกฺขาปทं[๓]

[๒๙๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยं วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ สาวตฺถิยं กุลูปโก โหติ, พหูนิ กุลานิ อุปสงฺกมติ. เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี มตปติกา อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา. อถโข อายสฺมา อุทายิ ปุพฺพณฺหสมยं นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย, เยน ตสฺสา อิตฺถิยา นิเวสนं, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน นิสีทิ. อถโข สา อิตฺถี, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตं อุทายึ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตं นิสีทิ.

---

[๑] มหา. อยं ปาโจ น ทิสฺสติ.

[๒] สฺยา. ตติยสงฺฆาทิเสสं นิฏฺฐิตं.

[๓] สฺยา. จตุตฺถสงฺฆาทิเสสं

เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ตํ อิตฺถึ อายสฺมา อุทายิ ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหํเสสิ. อถโข สา อิตฺถี อายสฺมตา อุทายินา ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิตา สมาทปิตา สมุตฺเตชิตา สมฺปหํสิตา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ "วเทยฺยาถ ภนฺเต, เยน อตฺโถ ปฏิพลา มยํ อยฺยสฺส ทาตุํ, ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารนฺติ.[๑] "น โข เต ภคินิ อมฺหากํ ทุลฺลภา, ยทิทํ จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจย-เภสชฺชปริกฺขารา; อปิจ โข[๒] โย อมฺหากํ ทุลฺลโภ, ตํ อมฺหากํ[๒] เทหีติ. "กึ ภนฺเตติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. "อตฺโถ ภนฺเตติ. "อตฺโถ ภคินีติ. "เอหิ ภนฺเตติ โอวรกํ ปวิสิตฺวา สาฏกํ นิกฺขิปิตฺวา มญฺจเก อุตฺตานา นิปชฺชิ.

อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน สา อิตฺถี, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา "โก อิมํ วสลํ ทุคฺคนฺธํ อามสิสฺสตีติ นุฏฺฐุหิตฺวา[๓] ปกฺกามิ. อถโข สา อิตฺถี อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ "อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน; อิเม หิ นาม สมจาริโน ธมฺมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ, นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ, นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; กุโต อิเมสํ สามญฺญํ, กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; กถํ หิ นาม สมโณ อุทายิ มํ สามํ เมถุนธมฺมํ ยาจิตฺวา 'โก อิมํ

---

[๑] อิ. จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารานนฺติ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ. [๓] สี.,ฉ.,มหา. นิฏฺฐุภิตฺวา, เท.,อิ. นิฏฺฐุหิตฺวา, เอวมุปริปิ.

วสลํ ทุคฺคหนฺธํ อามสิสฺสตีติ นุฏฺฐุหิตฺวา ปกฺกมิสฺสติ, กึ เม ปาปกํ, กึ เม ทุคฺคหนฺธํ, กิสฺสาหํ[๑] เกน หายามีติ. อญฺญาปิ อิตฺถิโย อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “อลชฺชิโน อิเม สมณา สกฺยปุตฺติยา ทุสฺสีลา มุสาวาทิโน; อิเม หิ นาม สมจาริโน พฺรหฺมจาริโน สจฺจวาทิโน สีลวนฺโต กลฺยาณธมฺมา ปฏิชานิสฺสนฺติ; นตฺถิ อิเมสํ สามญฺญํ, นตฺถิ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; นฏฺฐํ อิเมสํ สามญฺญํ, นฏฺฐํ อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; กุโต อิเมสํ สามญฺญํ, กุโต อิเมสํ พฺรหฺมญฺญํ; อปคตา อิเม สามญฺญา, อปคตา อิเม พฺรหฺมญฺญา; กถํ หิ นาม สมโณ อุทายิ อิมิสฺสา สามํ เมถุนธมฺมํ ยาจิตฺวา ‘โก อิมํ วสลํ ทุคฺคหนฺธํ อามสิสฺสตีติ นุฏฺฐุหิตฺวา ปกฺกมิสฺสติ, กึ อิมิสฺสา ปาปกํ, กึ อิมิสฺสา ทุคฺคหนฺธํ, กิสฺสายํ เกน หายตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขู ตาสํ อิตฺถีนํ อุชฺฌายนฺตีนํ ขียนฺตีนํ วิปาเจนฺตีนํ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา, เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๒] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสสีติ.[๓] “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ อปฺปฏิรูปํ อสฺสามณกํ อกปฺปิยํ อกรณียํ; กถํ หิ นาม ตฺวํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. กสฺสาหํ [๒] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ. [๓] เท. ภาสีติ.

โมฆปุริส มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสิสฺสสิ, นนุ มยา โมฆปุริส อเนกปริยาเยน วิราคาย ธมฺโม เทสิโต, โน สราคาย ฯเปฯ กามปริฬาหานำ วูปสโม อกฺขาโต, เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๒๙๑] **"โย ปน ภิกฺขุ โอติณฺโณ วิปริณเตน จิตฺเตน มาตุคามสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาเสยฺย 'เอตทคฺคำ ภคินิ ปาริจริยานำ, ยา มาทิสำ สีลวนฺตำ กลฺยาณธมฺมำ พฺรหฺมจารึ เอเตน ธมฺเมน ปริจเรยฺยาติ เมถุนูปสญฺหิเตน, สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๒๙๒] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

โอติณฺโณ นาม สารตฺโต อเปกฺขวา ปฏิพทฺธจิตฺโต.

วิปริณตนฺติ รตฺตำปิ จิตฺตำ วิปริณตำ, ทุฏฺฐำปิ จิตฺตำ วิปริณตำ, มูฬฺหำปิ จิตฺตำ วิปริณตำ; อปิจ รตฺตำ จิตฺตำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปตำ "วิปริณตนฺติ.

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตา, วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตำ ทุฏฺฐุลฺลาทุฏฺฐุลฺลำ อาชานิตุำ.

มาตุคามสฺส สนฺติเกติ มาตุคามสฺส สามนฺตา มาตุคามสฺส อวิทูเร.

อตฺตกามนฺติ อตฺตโน กามำ, อตฺตโน เหตุำ, อตฺตโน อธิปฺปายำ, อตฺตโน ปาริจริยำ.

เอตทคฺคนฺติ เอตํ อคฺคํ, เอตํ เสฏฺฐํ, เอตํ โมกฺขํ, เอตํ อุตฺตมํ, เอตํ ปวรํ.

ยาติ ขตฺติยา[๑] วา พฺราหฺมณี วา เวสฺสี[๑] วา สุทฺที วา.

มาทิสนฺติ ขตฺติยํ วา พฺราหฺมณึ วา เวสฺสึ วา สุทฺทึ วา.

สีลวนฺตนฺติ ปาณาติปาตา ปฏิวิรตึ, อทินฺนาทานา ปฏิวิรตึ, มุสาวาทา ปฏิวิรตึ.

พฺรหฺมจารินฺติ เมถุนธมฺมา ปฏิวิรตึ.

กลฺยาณธมฺโม นาม เตน จ สีเลน เตน จ พฺรหฺมจริเยน กลฺยาณธมฺโม โหติ.

เอเตน ธมฺเมนาติ เมถุนธมฺเมน.

ปริจเรยฺยาติ อภิรเมยฺย.

เมถุนูปสญฺหิเตนาติ เมถุนธมฺมปฏิสํยุตฺเตน.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๒๙๓] อิตฺถี จ โหติ, อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อิตฺถี จ โหติ, เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อิตฺถิยา สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ขตฺติยี [๒] สฺยา. เวสี

ปณฺฑโก จ โหติ, ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปณฺฑกสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

ปณฺฑโก จ โหติ, เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปณฺฑกสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ปุริโส จ โหติ, ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ปุริสสฺส สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ติรจฺฉานคโต จ โหติ, ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ติรจฺฉานคตสฺส สนฺติเก อตฺตกาม-ปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ สงฺฆาทิเสสานำ.

เทฺว อิตฺถิโย, ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ ทฺวินฺนำ อิตฺถีนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ถุลฺลจฺจยานำ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ.

เทฺว ปณฺฑกา, ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ปณฺฑกานํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

เทฺว ปุริสา, ทฺวินฺนํ ปุริสานํ ฯเปฯ เทฺว ติรจฺฉานคตา, ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ ทฺวินฺนํ ติรจฺฉานคตานํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปณฺฑโก จ, อุภินฺนํ เวมติโก ฯเปฯ อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ถุลฺลจฺจยานํ ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนํ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ปุริโส จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อิตฺถี จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนำ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ปุริโส จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นำ อุภินฺนำ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณำ ภาสติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจเยน ทุกฺกฏสฺส.

ปณฺฑโก จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนำ เวมติโก ฯเปฯ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี, สารตฺโต จ,

ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ปุริโส จ ติรจฺฉานคโต จ, อุภินฺนํ ปุริสสญฺญี ฯเปฯ เวมติโก ฯเปฯ ติรจฺฉานคตสญฺญี ฯเปฯ อิตฺถีสญฺญี ฯเปฯ ปณฺฑกสญฺญี, สารตฺโต จ, ภิกฺขุ จ นํ อุภินฺนํ สนฺติเก อตฺตกามปาริจริยาย วณฺณํ ภาสติ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

[๒๙๔] อนาปตฺติ "จีวรปิณฺฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺช-ปริกฺขาเรน อุปฏฺฐหาติ ภณติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

กถํ วณฺณา ลเภ ปุตฺตํ ปิยา จ สุภคา สิยํ
กึ ทชฺชุ เกนุปฏฺเฐยฺยุ กถํ คจฺเฉยฺย[๑] สุคฺคตินฺติ.

วินีตวตฺถุ

[๒๙๕] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วณฺณา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กถาหํ ภนฺเต วิชาเยยฺยนฺติ. "เตนหิ ภคินิ อคฺคทานํ เทหีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคทานนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา วิชายินี อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กถาหํ ภนฺเต ปุตฺตํ น[๒] ลเภยฺยนฺติ. "เตนหิ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. คจฺเฉยฺยํ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ภคินิ อคฺคหารำ เทหีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคหารนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกำ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กถาหำ ภนฺเต สามิกสฺส ปิยา อสฺสนฺติ. "เตนหิ ภคินิ อคฺคหารำ เทหีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคหารนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๓)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกำ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กถาหำ ภนฺเต สุภคา อสฺสนฺติ. "เตนหิ ภคินิ อคฺคหารำ เทหีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคหารนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๔)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกำ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กฺยาหำ ภนฺเต อยฺยสฺส ทชฺชามีติ. "อคฺคหารำ ภคินีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคหารนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกำ ภิกฺขุ เอตทโวจ "เกนาหำ ภนฺเต อยฺยำ อุปฏฺฐามีติ.[๑] "อคฺคหาเนน ภคินีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคหารนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจำ อโหสิ ฯเปฯ "อาปตฺตึ ตฺวำ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๖)

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปฏฺเจมีติ.

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี กุลูปกํ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กถาหํ ภนฺเต สุคตึ คจฺเฉยฺยนฺติ. "เตนหิ ภคินิ อคฺคทานํ เทหีติ. "กึ ภนฺเต อคฺคทานนฺติ. "เมถุนธมฺมนฺติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ "กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. "อาปตฺตึ ตฺวํ ภิกฺขุ อาปนฺโน สงฺฆาทิเสสนฺติ. (๗)

[๑]อตฺตกามปาริจริยสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ จตุตฺถํ.[๑]

๕. สญฺจริตฺตสิกฺขาปทं[๒]

[๒๙๖] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ สาวตฺถิยํ กุลูปโก โหติ; พหูนิ กุลานิ อุปสงฺกมติ, ยตฺถ ปสฺสติ กุมารกํ วา อปชาปติกํ กุมาริกํ วา อปติกํ; กุมารกสฺส มาตาปิตูนํ สนฺติเก กุมาริกาย วณฺณํ ภณติ "อมุกสฺส กุลสฺส กุมาริกา อภิรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา ปณฺฑิตา พฺยตฺตา เมธาวินี ทกฺขา อนลสา, ฉนฺนา สา กุมาริกา อิมสฺส กุมารกสฺสาติ. เต เอวं วเทนฺติ[๓] "เอเต โข ภนฺเต อมฺเห น ชานนฺติ 'เก วา อิเม, กสฺส วาติ, สเจ ภนฺเต อยฺโย ทาเปยฺย, อาเนยฺยาม[๔] มยं ตं กุมาริกं อิมสฺส กุมารกสฺสาติ. กุมาริกาย มาตาปิตูนํ สนฺติเก กุมารกสฺส วณฺณํ ภณติ

[๑-๑] เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ, สฺยา.,อิ. จตุตฺถสงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ.
[๒] สฺยา. ปญฺจมสงฺฆาทิเสสं [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วทนฺติ, เอวมุปริปิ. [๔] อิ. อาเนม

"อมุกสฺส กุลสฺส กุมารโก อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปณฺฑิโต พฺยตฺโต เมธาวี ทกฺโข อนลโส, ฉนฺโน โส กุมารโก อิมิสฺสา กุมาริกายาติ.[๑] เต เอวำ วเทนฺติ "เอเต โข ภนฺเต อมฺเห น ชานนฺติ 'เก วา อิเม, กสฺส วาติ, กสฺมึ[๒] วิย กุมาริกาย วตฺถุ,[๓] สเจ ภนฺเต อยฺโย ยาจาเปยฺย, ทชฺเชยฺยาม มยำ อิมำ กุมาริกำ ตสฺส กุมารกสฺสาติ. เอเตเนว อุปาเยน อาวาหานิปิ การาเปติ, วิวาหานิปิ การาเปติ, วาเรยฺยานิปิ วตฺตาเปติ.[๔]

[๒๙๗] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตริสฺสา ปุราณคณกิยา ธีตา อภิรูปา โหติ ทสฺสนียา ปาสาทิกา. ติโรคามกา[๕] จ[๖] อาชีวกสาวกา อาคนฺตฺวา ตำ คณกึ เอตทโวจุำ "เทหยฺเย อิมำ กุมาริกำ อมฺหากำ กุมารกสฺสาติ. สา เอวมาห "อหำ ขฺวยฺยา[๗] ตุมฺเห น ชานามิ 'เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อยญฺจ เม เอกธีติกา, ตีโรคาโม จ คนฺตพฺโพ, นาหำ ทสฺสามีติ. มนุสฺสา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจุำ "กิสฺส ตุมฺเห อยฺยา อาคตตฺถาติ. "อิธ มยำ อยฺยา อมุกำ นาม คณกึ ธีตรำ ยาจิมฺหา อมฺหากำ กุมารกสฺสาติ. สา เอวมาห "อหำ ขฺวยฺยา ตุมฺเห น ชานามิ 'เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตพฺโพ, นาหำ ทสฺสามีติ. "กิสฺส ตุมฺเห อยฺยา ตำ คณกึ ธีตรำ ยาจิตฺถ, นนุ อยฺโย อุทายิ วตฺตพฺโพ, อยฺโย อุทายิ ทาเปสฺสตีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ฉนฺนายำ กุมาริกา ตสฺส กุมารกสฺสาตีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.
[๒] สี.,เท.,อิ. กิสฺมึ [๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. วตฺตุำ [๔] สี.,ฉ.,เท. การาเปติ [๕] สฺยา. ตีโรคามกา
[๖] สี.,ฉ.,เท.,อิ. จสทฺโท น ทิสฺสติ. [๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อหำ ขฺวยฺโย, เอวมุปริปิ.

อถโข เต อาชีวกสาวกา, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจุ๋ “อิธ มยํ ภนฺเต อมุกํ นาม คณกึ ธีตรํ ยาจิมฺหา อมฺหากํ กุมารกสฺส; สา เอวมาห ‘อหํ ขฺวยฺยา ตุมฺเห น ชานามิ ‘เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตพฺโพ, นาหํ ทสฺสามีติ; สาธุ ภนฺเต, อยฺโย ตํ คณกึ ธีตรํ ทาเปตุ อมฺหากํ กุมารกสฺสาติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน สา คณกี, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ คณกึ เอตทโวจ “กิสฺส อิเมสํ ธีตรํ น เทสีติ. “อหํ ขฺวยฺย อิเม น ชานามิ ‘เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อยญฺจ เม เอกธีติกา, ติโรคาโม จ คนฺตพฺโพ, นาหํ ทสฺสามีติ. “เทหิ อิเมสํ, อหํ อิเม ชานามีติ. “สเจ ภนฺเต อยฺโย ชานาติ, ทสฺสามีติ. อถโข สา คณกึ เตสํ อาชีวกสาวกานํ ธีตรํ อทาสิ. อถโข เต อาชีวกสาวกา ตํ กุมาริกํ เนตฺวา มาสเยว สุณิสาโภเคน[๑] ภุญฺชึสุ. ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ.

อถโข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสิ “อหํ หิ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภามิ, มาสเยว มํ สุณิสาโภเคน ภุญฺชึสุ, ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ; อาคจฺฉตุ เม มาตา, มํ[๒] เนสฺสตูติ. อถโข สา คณกี, เยน เต อาชีวกสาวกา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจ “มา อยฺยา อิมํ กุมาริกํ ทาสีโภเคน ภุญฺชิตฺถ, สุณิสาโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถาติ. เต เอวมาหํสุ “นตฺถมฺหากํ ตยา สทฺธึ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สุณิสโภเคน, เอวมุปริปิ. [๒] อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

อาหารูปหาโร, สมเณน สทฺธึ อมฺหากำ อาหารูปหาโร, คจฺฉ ตฺวำ, น มยนฺตำ ชานามาติ. อถโข สา คณกี เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิตา ปุนเทว สาวตฺถึ ปจฺจาคญฺฉิ. ทุติยมฺปิ โข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตำ ปาเหสิ "อหำ หิ[๑] ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขำ ลภามิ, มาสำเยว มำ สุณิสาโภเคน ภุญฺชึสุ, ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ; อาคจฺฉตุ เม มาตา, มำ เนสฺสตูติ. อถโข สา คณกี, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตำ อุทายึ เอตทโวจ "สา กิร ภนฺเต กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขำ ลภติ, มาสำเยว นำ สุณิสาโภเคน ภุญฺชึสุ, ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ; วเทยฺยาถ ภนฺเต 'มา อยฺยา อิมำ กุมาริกำ ทาสีโภเคน ภุญฺชิตฺถ, สุณิสาโภเคน อิมำ กุมาริกำ ภุญฺชถาติ.

อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน เต อาชีวกสาวกา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เต อาชีวกสาวเก เอตทโวจ "มา อยฺยา[๒] อิมำ กุมาริกำ ทาสีโภเคน ภุญฺชิตฺถ, สุณิสาโภเคน อิมำ กุมาริกำ ภุญฺชถาติ. เต เอวมาหำสุ "นตฺถมฺหากำ ตยา สทฺธึ อาหารูปหาโร, คณกิยา สทฺธึ อมฺหากำ อาหารูปหาโร, สมเณน ภวิตพฺพำ อพฺยาวเฏน, สมโณ อสฺส สุสฺสมโณ; คจฺฉ ตฺวำ, น มยนฺตำ ชานามาติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิโต ปุนเทว สาวตฺถึ ปจฺจาคญฺฉิ. ตติยมฺปิ โข สา กุมาริกา มาตุยา สนฺติเก ทูตำ ปาเหสิ "อหำ หิ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขำ ลภามิ, มาสำเยว

---

[๑] สี.,เท.,อิ. อหมฺหิ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มายฺโย, เอวมุปริปิ.

มํ สุณิสาโภเคน ภุญฺชึสุ, ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ; อาคจฺฉตุ เม มาตา, มํ เนสฺสตูติ. ทุติยมฺปิ โข สา คณกี, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ “สา กิร ภนฺเต กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภติ, มาสฺเยว นํ สุณิสาโภเคน ภุญฺชึสุ, ตโต อปเรน ทาสีโภเคน ภุญฺชนฺติ; วเทยฺยาถ ‘ภนฺเต มา อยฺยา อิมํ กุมาริกํ ทาสีโภเคน ภุญฺชิตฺถ, สุณิสาโภเคน อิมํ กุมาริกํ ภุญฺชถาติ. “ปจมํ จาหํ[๑] เตหิ อาชีวกสาวเกหิ อปสาทิโต; คจฺฉ ตฺวํ, นาหํ คมิสฺสามีติ.

[๒๙๘] อถโข สา คณกี อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อยฺโย อุทายิ, ยถา เม กุมาริกา ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภติ ปาปิกาย สสฺสุยา ปาปเกน สสฺสุเรน ปาปเกน สามิเกนาติ. สาปิ โข กุมาริกา อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ “เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อยฺโย อุทายิ, ยถาหํ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภามิ ปาปิกาย สสฺสุยา ปาปเกน สสฺสุเรน ปาปเกน สามิเกนาติ. อญฺญาปิ อิตฺถิโย อสนฺตุฏฺฐา สสฺสูหิ วา สสฺสุเรหิ วา สามิเกหิ วา, ตา เอวํ โอยาจนฺติ “เอวํ ทุคฺคโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ ทุกฺขิโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวํ มา สุขํ ลภตุ อยฺโย อุทายิ, ยถา มยํ ทุคฺคตา ทุกฺขิตา น สุขํ ลภาม ปาปิกาหิ สสฺสูหิ ปาปเกหิ สสฺสุเรหิ ปาปเกหิ สามิเกหีติ. ยา ปน ตา

---

[๑] สี.,ฉ. ปจมัมปาหํ, เท.,อิ.,มหา. ปจมํ ปาหํ

อิตฺถิโย สนฺตุฏฺฐา สสฺสูหิ วา สสฺสุเรหิ วา สามิเกหิ วา, ตา เอวำ อายาจนฺติ "เอวำ สุขิโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวำ สชฺชิโต โหตุ อยฺโย อุทายิ, เอวำ สุขเมธตุ[๑] อยฺโย อุทายิ, ยถา มยำ สุขิตา สชฺชิตา สุขเมธาม[๒] ภทฺทกาหิ สสฺสูหิ ภทฺทเกหิ สสฺสุเรหิ ภทฺทเกหิ สามิเกหีติ.

อสฺโสสุำ โข ภิกฺขู เอกจฺจานำ อิตฺถีนำ โอยาจนฺตีนำ เอกจฺจานำ อิตฺถีนำ อายาจนฺตีนำ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๓] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ๎. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตำ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจำ กิร ตฺวำ อุทายิ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชสีติ. "สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกำ โมฆปุริส อนนุโลมิกำ อปฺปฏิรูปำ อสฺสามณกำ อกปฺปิยำ อกรณียำ; กถำ หิ นาม ตฺวำ โมฆปุริส สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชิสฺสสิ, เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๒๙๙] **"โย ปน ภิกฺขุ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺเชยฺย, อิตฺถิยา วา ปุริสมตึ ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตึ ชายตฺตเน วา ชารตฺตเน วา, สงฺฆาทิเสโสติ.**

เอวญฺจิทำ ภควตา ภิกฺขูนำ สิกฺขาปทำ ปญฺญตฺตำ โหติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สุขเมโธ โหตุ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สุขเมธา [๓] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร "อายสฺมนฺตำ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๓๐๐] เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขา อุยฺยาเน ปริจาเรนฺตา อญฺญตริสฺสา เวสิยา สนฺติเก ทูตํ ปาเหสุ “อาคจฺฉตุ, อุยฺยาเน ปริจาเรสฺสามาติ. สา เอวมาห “อหํ ขฺวยฺยา ตุมฺเห น ชานามิ ‘เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อหญฺจมฺหิ พหุภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพํ, นาหํ คมิสฺสามีติ. อถโข โส ทูโต เตสํ ภิกฺขานํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร ปุริโส เต ภิกฺเข เอตทโวจ “กิสฺส ตุมฺเห อยฺยา[๑] ตํ[๒] เวสึ ยาจิตฺถ, นนุ อยฺโย อุทายิ วตฺตพฺโพ, อยฺโย อุทายิ อุยฺโยเชสฺสตีติ. เอวํ วุตฺเต, อญฺญตโร อุปาสโก ตํ ปุริสํ เอตทโวจ “มา อยฺโย เอวํ อวจ, น กปฺปติ สมณานํ สกฺยปุตฺติยานํ เอวรูปึ กาตุ, นายฺโย อุทายิ เอวรูปึ[๓] กริสฺสตีติ. เอวํ วุตฺเต, “กริสฺสติ, น กริสฺสตีติ อพฺภุตํ อกํสุ. อถโข เต ภิกฺขา, เยนายสฺมา อุทายิ, เตนุปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจุ “อิธ มยํ ภนฺเต อุยฺยาเน ปริจาเรนฺตา อมุกาย[๔] นาม เวสิยา สนฺติเก ทูตํ ปหิณิมฺหา ‘อาคจฺฉตุ, อุยฺยาเน ปริจาเรสฺสามาติ; สา เอวมาห ‘อหํ ขฺวยฺยา ตุมฺเห น ชานามิ ‘เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อหญฺจมฺหิ พหุภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพํ, นาหํ คมิสฺสามีติ; สาธุ ภนฺเต อยฺโย ตํ เวสึ อุยฺโยเชตูติ.

อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน สา เวสี, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ เวสึ เอตทโวจ “กิสฺส อิเมสํ น คจฺฉสีติ. “อหํ ขฺวยฺย อิเม น ชานามิ ‘เก วา อิเม, กสฺส วาติ, อหญฺจมฺหิ

---

[๑] อิ. อยฺโย [๒] สี.,ฉ.,เท. เอตํ [๓] สี.,ฉ.,เท. เอวํ, อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.
[๔] สี.,ฉ.,เท. อสุกาย

พหุภณฺฑา พหุปริกฺขารา, พหินครญฺจ คนฺตพฺพำ, นาหำ คมิสฺสามีติ. "คจฺฉ อิเมสำ, อหำ อิเม ชานามีติ. "สเจ ภนฺเต อยฺโย ชานาติ, [ ][1] คมิสฺสามีติ. อถโข เต ธุตฺตา ตำ เวสึ อาทาย อุยฺยานำ อคมำสุ. อถโข โส อุปาสโก อุชฺฌายติ ขียติ วิปาเจติ "กถำ หิ นาม อยฺโย อุทายิ ตำขณิกำ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชิสฺสตีติ. อสฺโสสุำ โข ภิกฺขู ตสฺส อุปาสกสฺส อุชฺฌายนฺตสฺส ขียนฺตสฺส วิปาเจนฺตสฺส. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ ตำขณิกำ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชิสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][2] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. [ ][3] [4]อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตำ อุทายึ ปฏิปุจฺฉิ[5] "สจฺจำ กิร ตฺวำ อุทายิ ตำขณิกำ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชสีติ.[5] "สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกำ โมฆปุริส อนนุโลมิกำ ฯเปฯ กถำ หิ นาม ตฺวำ โมฆปุริส ตำขณิกำ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺชิสฺสสิ, เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๓๐๑] **"โย ปน ภิกฺขุ สญฺจริตฺตำ สมาปชฺเชยฺย, อิตฺถิยา วา ปุริสมตึ ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตึ ชายตฺตเน วา ชารตฺตเน วา อนฺตมโส ตำขณิกายปิ, สงฺฆาทิเสโสติ.**

---

[1] สี.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร อหนฺติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[2] สี.,ฉ.,มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตำ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[3] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร เปยฺยาโล ทิสฺสติ.

[4-4] สี.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[5] อิ. สมาปชฺชีติ.

[๓๐๒] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

สญฺจริตฺตํ สมาปชฺเชยฺยาติ อิตฺถิยา วา ปหิโต ปุริสสฺส สนฺติเก คจฺฉติ ปุริเสน วา ปหิโต อิตฺถิยา สนฺติเก คจฺฉติ.

อิตฺถิยา วา ปุริสมตินฺติ ปุริสสฺส มตึ อิตฺถิยา วา[๑] อาโรเจติ.

ปุริสสฺส วา อิตฺถิมตินฺติ อิตฺถิยา มตึ ปุริสสฺส วา อาโรเจติ.

ชายตฺตเน วาติ ชายา ภวิสฺสสิ.

ชารตฺตเน วาติ ชารี ภวิสฺสสิ.

อนฺตมโส ตงฺขณิกายปีติ มุหุตฺติกา ภวิสฺสสิ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๓๐๓] ทส อิตฺถิโย, มาตุรกฺขิตา, ปิตุรกฺขิตา, มาตาปิตุรกฺขิตา, ภาตุรกฺขิตา, ภคินีรกฺขิตา, ญาติรกฺขิตา, โคตฺตรกฺขิตา, ธมฺมรกฺขิตา, สารกฺขา, สปริทณฺฑา.

ทส ภริยาโย, ธนกฺกีตา, ฉนฺทวาสินี, โภควาสินี, ปฏวาสินี, โอทปตฺตกินี, โอภตจุมฺพฏา, ทาสี จ ภริยา จ, กมฺมการี จ ภริยา จ, ธชาหฏา, มุหุตฺติกา.

[๓๐๔] **มาตุรกฺขิตา** นาม มาตา รกฺขติ, โคเปติ, อิสฺสริยํ กาเรติ, วสํ วตฺเตติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วาสทฺโท น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

ปิตุรกฺขิตา นาม ปิตา รกฺขติ, โคเปติ, อิสฺสริยำ กาเรติ, วสำ วตฺเตติ.

มาตาปิตุรกฺขิตา นาม มาตาปิตโร รกฺขนฺติ, โคเปนฺติ, อิสฺสริยำ กาเรนฺติ, วสำ วตฺเตนฺติ.

ภาตุรกฺขิตา นาม ภาตา รกฺขติ, โคเปติ, อิสฺสริยำ กาเรติ, วสำ วตฺเตติ.

ภคินีรกฺขิตา นาม ภคินี รกฺขติ, โคเปติ, อิสฺสริยำ กาเรติ, วสำ วตฺเตติ.

ญาติรกฺขิตา นาม ญาตกา รกฺขนฺติ, โคเปนฺติ, อิสฺสริยำ กาเรนฺติ, วสำ วตฺเตนฺติ.

โคตฺตรกฺขิตา นาม สโคตฺตา รกฺขนฺติ, โคเปนฺติ, อิสฺสริยำ กาเรนฺติ, วสำ วตฺเตนฺติ.

ธมฺมรกฺขิตา นาม สหธมฺมิกา รกฺขนฺติ, โคเปนฺติ, อิสฺสริยำ กาเรนฺติ, วสำ วตฺเตนฺติ.

สารกฺขา นาม คพฺเภปิ ปริคฺคหิตา โหติ "มยฺหำ เอสาติ อนฺตมโส มาลาคุลปริกฺขิตฺตาปิ.[๑]

สปริทณฺฑา นาม เกนจิ[๒] ทณฺโฑ ฐปิโต โหติ "โย อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ คจฺฉติ, เอตฺตโก ทณฺโฑติ.

ธนกฺกีตา นาม ธเนน กีณิตฺวา วาเสติ.

ฉนฺทวาสินี นาม ปิโย ปิยำ วาเสติ.

โภควาสินี นาม โภคำ ทตฺวา วาเสติ.

ปฏวาสินี นาม ปฏำ ทตฺวา วาเสติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มาลาคุฬปริกฺขิตฺตาปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เกหิจิ

โอทปตฺตกินี นาม อุทกปตฺตํ อามสิตฺวา วาเสติ.

โอภตจุมฺพฏา นาม จุมฺพฏํ โอโรเปตฺวา วาเสติ.

ทาสี นาม ทาสี เจว โหติ ภริยา จ.

กมฺมการี นาม กมฺมการี เจว โหติ ภริยา จ.

ธชาหฏา นาม กรมรานีตา วุจฺจติ.

มุหุตฺติกา นาม ตฺขณิกา วุจฺจติ.

[๓๐๕] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ สารกฺขํ พฺรูหิ ฯเปฯ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๐๖] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ

มาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกำ.

[๓๐๗] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกำ.[๑]

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. พทฺธจกฺกำ มูลำ สงฺขิตฺตำ, อิ. พทฺธจกฺกมูลำ สงฺขิตฺตำ.

[๓๐๘] ปุริโส ภิกฺขุ๋ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทุติยํ พทฺธจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ๋ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ

มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ตติยํ พทฺธจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ๋ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ ภคินีรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ

ภคินีรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

จตุตฺถำ พทฺธจกฺกำ.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปญฺจมำ พทฺธจกฺกำ.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ. โคตฺตรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ. โคตฺตรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส

ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ฉฏฺฐํ พทฺธจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สตฺตมํ พทฺธจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สารกฺขญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ เปฯ สารกฺขญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อฏฺฐมํ พทฺธจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ

สปริทณฺฑญฺจ มาตาปีตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ภาตุ-รกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ สารกฺขญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นวมำ พทฺธจกฺกำ.

เอกมูลกำ นิฏฺฐิตำ.

ทุมูลกำ ติมูลกำ จตุมูลกำ ปญฺจมูลกำ ฉมูลกำ สตฺตมูลกำ อฏฺฐมูลกำ นวมูลกำ เอวเมว กาตพฺพำ.

อิทำ ทสมูลกำ.

[๓๐๙] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธนกฺกีตาจกฺกำ[๑] นิฏฺฐิตำ.

[๓๑๐] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี

---

[๑] อิ. ธนกฺกีตาอิตฺถิจกฺกำ

ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภตจุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ ปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตํ พฺรูหิ ฯเปฯ สารกฺขํ พฺรูหิ ฯเปฯ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๑๑] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ มาตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกํ.

[๓๑๒] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ สปริทณฺฑญฺจ ฯเปฯ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกำ.

มูลำ สงฺขิตฺตำ.

[๓๑๓] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ สปริทณฺฑญฺจ มาตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ สปริทณฺฑญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ ฯเปฯ สปริทณฺฑญฺจ สารกฺขญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส

ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกำ นิฏฺฐิตำ.

ทุมูลกำ ติมูลกำ จตุมูลกำ ปญฺจมูลกำ ฉมูลกำ สตฺตมูลกำ อฏฺฐมูลกำ นวมูลกำ เอวเมว กาตพฺพำ.

อิทำ ทสมูลกำ.

[๓๑๔] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

มุหุตฺติกาจกฺกำ[๑] นิฏฺฐิตำ.

[๓๑๕] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ

---

[๑] อิ. มุหุตฺติกาอิตฺถิจกฺกำ

โอภตจุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯกมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๑๖] ปุริโส ภิกฺขุ์ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุ์ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ปฏวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอทปตฺตกินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอภตจุมฺพฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ธชาหฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๑]ขณฺฑจกฺกำ นิฏฺฐิตำ.[๑]

[๓๑๗] ปุริโส ภิกฺขุ์ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ 'โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกํ.

มูลํ สงฺขิตฺตํ.

[๓๑๘] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ฉนฺทวาสินี จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

ทุมูลกํ ติมูลกํ จตุมูลกํ ปญฺจมูลกํ ฉมูลกํ สตฺตมูลกํ อฏฺฐมูลกํ นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํ.

อิทํ ทสมูลกํ.

[๓๑๙] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ มาตุรกฺขิตํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][1]

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร มาตุรกฺขิตาจกฺกํ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ ปิตุรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตำ พฺรูหิ ฯเปฯ สารกฺขำ พฺรูหิ ฯเปฯ สปริทณฺฑำ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ สปริทณฺฑำ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏิวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภต-จุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๒๐] ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ สปริทณฺฑำ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ สปริทณฺฑำ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ปฏิวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอทปตฺตกินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอภตจุมฺพฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ธชาหฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ

มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกํ.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ ปฏวาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกํ.

มูลํ สงฺขิตฺตํ.

ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

ทุมูลกํ ติมูลกํ จตุมูลกํ ปญฺจมูลกํ ฉมูลกํ สตฺตมูลกํ อฏฺฐมูลกํ นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํ.

อิทํ ทสมูลกํ.

[๓๒๑] ปุริโส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ สปริทณฺฑํ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ

โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][1]

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ มาตุรกฺขิตำ พฺรูหิ ‘โหหิ กิร อิตฺถณฺณามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถณฺณามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉณฺทวาสินี จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ พฺรูหิ ‘โหถ กิร อิตฺถณฺณามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉณฺทวาสินี จ โภควาสินี จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอวำ อุภโตพฺยูฬฺหกำ[2] กาตพฺพำ.

อิทำ สพฺพมูลกำ.

ปุริโส ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ มาตุรกฺขิตญฺจ ปิตุรกฺขิตญฺจ มาตาปิตุรกฺขิตญฺจ ภาตุรกฺขิตญฺจ ภคินีรกฺขิตญฺจ

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถณฺฑเร สปริทณฺฑาจกฺกำ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[2] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุภโตวฑฺฒกำ, มหา. อุภโตพฑฺฒกำ

ญาติรกฺขิตญฺจ โคตฺตรกฺขิตญฺจ ธมฺมรกฺขิตญฺจ สารกฺขญฺจ สปริทณฺฑญฺจ พฺรูหิ 'โหถ กิร อิตฺถนฺนามสฺส ภริยาโย ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อุภโตพฑฺฒกํ[๑] นิฏฺฐิตํ.

ปุริสสฺส มาตา ภิกฺขุ๋ ปหิณติ ฯเปฯ ปุริสสฺส ปิตา ภิกฺขุ๋ ปหิณติ ฯเปฯ ปุริสสฺส มาตาปิตโร ภิกฺขุ๋ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ปุริสสฺส ภาตา ภิกฺขุ๋ ปหิณติ ฯเปฯ ปุริสสฺส ภคินี ภิกฺขุ๋ ปหิณติ ฯเปฯ ปุริสสฺส ญาตกา ภิกฺขุ๋ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ปุริสสฺส โคตฺตา ภิกฺขุ๋ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ปุริสสฺส สหธมฺมิกา ภิกฺขุ๋ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ปุริสสฺส เปยฺยาโล วิตฺถาเรตพฺโพ. อุภโตพฑฺฒกํ, ยถา ปุริมนเยน,[๒] ตเถว วิตฺถาเรตพฺพ๋.

[๓๒๒] มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุ๋ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ 'โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุ๋ ปหิณติ "คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ 'โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภตจุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา

---

[๑] สี.,เท.,อิ. อุภโตวฑฺฒกํ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปุริมนโย

ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๒๓] มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถณฺณามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉณฺทวาสินี าติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถณฺณามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ปฏวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอทปตฺตกินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ โอภตจุมฺพฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ ธชาหฏา จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกำ.

[๓๒๔] มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุำ ปหิณติ “คจฺฉ ภณฺเต, อิตฺถณฺณามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถณฺณามสฺส ภริยา ฉณฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉณฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ ฉณฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พฺยูหจกฺกำ.

มูลำ สงฺขิตฺตำ.

[๓๒๕] มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

เอวํ ทุมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ กาตพฺพํ.[๑]

อิทํ ทสมูลกํ.

[๓๒๖] มาตุรกฺขิตาย มาตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][๒]

ปิตุรกฺขิตาย ปิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตาย มาตาปิตโร ภิกฺขุ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตาย ภาตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตาย ภคินี ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตาย ญาตกา ภิกฺขุ ปหิณนฺติ ฯเปฯ โคตฺตรกฺขิตาย โคตฺตา ภิกฺขุ ปหิณนฺติ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตาย สหธมฺมิกา ภิกฺขุ ปหิณนฺติ ฯเปฯ สารกฺขาย เยน ปริคฺคหิตา โหติ, โส ภิกฺขุ

---

[๑] สี.,เท. ทุมูลกมฺปิ ติมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ เอวเมว กาตพฺพํ, เอวมุปริปิ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร มาตุจกฺกํ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปหิณติ ฯเปฯ สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภตจุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๒๗] สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกำ.

[๓๒๘] สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกำ.

มูลำ สงฺขิตฺตำ.

[๓๒๙] สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

เอวํ ทุมูลกมฺปิ ยาว นวมูลกํ กาตพฺพํ.

อิทํ ทสมูลกํ.

[๓๓๐] สปริทณฺฑาย เยน ทณฺโฑ จปิโต โหติ, โส ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหตุ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][1]

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ทณฺฑจปิตจกฺกํ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภตจุมฺพฏา ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๓๑] มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกำ.

[๓๓๒] มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกำ.

มูลำ สงฺขิตฺตำ.

มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกำ นิฏฺฐิตำ.

ทุมูลกาทีนิปิ เอวํ[๑] กาตพฺพานิ.

อิทำ ทสมูลกำ.

[๓๓๓] มาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][๒]

ปิตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ มาตาปิตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ภาตุรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ภคินีรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ญาติรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ โคตฺต-รกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิตา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ สารกฺขา ภิกฺขุ ปหิณติ ฯเปฯ สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี ฯเปฯ โภควาสินี ฯเปฯ ปฏวาสินี ฯเปฯ โอทปตฺตกินี ฯเปฯ โอภตจุมฺพฏา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอวเมว [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อปรำ มาตุรกฺขิตาจกฺกำ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ฯเปฯ ทาสี จ ภริยา จ ฯเปฯ กมฺมการี จ ภริยา จ ฯเปฯ ธชาหฏา ฯเปฯ มุหุตฺติกาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

นิกฺเขปปทานิ.

[๓๓๔] สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ ฯเปฯ ธนกฺกีตา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ขณฺฑจกฺกํ.

[๓๓๕] สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ มุหุตฺติกา จ ฯเปฯ ฉนฺทวาสินี จ ธนกฺกีตา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

พทฺธจกฺกํ.

มูลํ สงฺขิตฺตํ.

[๓๓๖] สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา มุหุตฺติกา จ ธนกฺกีตา จ ฯเปฯ มุหุตฺติกา จ ธชาหฏา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมํสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอกมูลกํ นิฏฺฐิตํ.

ทุมูลกาทีนิปิ เอวเมว กาตพฺพานิ.

อิทำ ทสมูลกำ.

[๓๓๗] สปริทณฺฑา ภิกฺขุ ปหิณติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ พฺรูหิ ‘โหมิ อิตฺถนฺนามสฺส ภริยา ธนกฺกีตา จ ฉนฺทวาสินี จ โภควาสินี จ ปฏวาสินี จ โอทปตฺตกินี จ โอภตจุมฺพฏา จ ทาสี จ ภริยา จ กมฺมการี จ ภริยา จ ธชาหฏา จ มุหุตฺติกา จาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[ ][1]

สพฺพำ จกฺกเปยฺยาลำ นิฏฺฐิตำ.

[๓๓๘] ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.
ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ นปฺปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.
ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.
ปฏิคฺคณฺหาติ น วีมำสติ นปฺปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
นปฺปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.
นปฺปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ นปฺปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
นปฺปฏิคฺคณฺหาติ น วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.
นปฺปฏิคฺคณฺหาติ น วีมำสติ นปฺปจฺจาหรติ, อนาปตฺติ.

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ “คจฺฉถ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสถาติ; สพฺเพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ สพฺเพ วีมำสนฺติ สพฺเพ ปจฺจาหรนฺติ, อาปตฺติ สพฺเพสำ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อปรำ สปริทณฺฑาจกฺกำ นิฏฺฐิตนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ “คจฺฉถ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสถาติ; สพฺเพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ สพฺเพ วีมำสนฺติ เอกำ ปจฺจาหราเปนฺติ, อาปตฺติ สพฺเพสำ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ “คจฺฉถ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสถาติ; สพฺเพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ เอกำ วีมำสาเปตฺวา สพฺเพ ปจฺจาหรนฺติ, อาปตฺติ สพฺเพสำ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส สมฺพหุเล ภิกฺขู อาณาเปติ “คจฺฉถ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสถาติ; สพฺเพ ปฏิคฺคณฺหนฺติ เอกำ วีมำสาเปตฺวา เอกำ ปจฺจาหราเปนฺติ, อาปตฺติ สพฺเพสำ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ วีมำสติ อนฺเตวาสึ ปจฺจาหราเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ อนฺเตวาสึ วีมำสาเปตฺวา อตฺตนา ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปุริโส ภิกฺขุำ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามำ อิตฺถึ วีมำสาติ; ปฏิคฺคณฺหาติ อนฺเตวาสึ วีมำสาเปติ อนฺเตวาสี วีมำสิตฺวา พหิทฺธา ปจฺจาหรติ, อาปตฺติ อุภินฺนำ ถุลฺลจฺจยสฺส.

[๓๓๙] คจฺฉนฺโต สมฺปาเทติ, อาคจฺฉนฺโต วิสำวาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

คจฺฉนฺโต วิสฺวาเทติ, อาคจฺฉนฺโต สมฺปาเทติ, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส.

คจฺฉนฺโต สมฺปาเทติ, อาคจฺฉนฺโต สมฺปาเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

คจฺฉนฺโต วิสฺวาเทติ, อาคจฺฉนฺโต วิสฺวาเทติ, อนาปตฺติ.

[๓๔๐] อนาปตฺติ สงฺฆสฺส วา เจติยสฺส วา คิลานสฺส วา กรณีเยน คจฺฉติ, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วินีตวตฺถุอุทฺทานคาถา

สุตฺตา มตา จ นิกฺขนฺตา อนิตฺถี อิตฺถิปณฺฑกา
กลหํ กตฺวาน สมฺโมทิ สญฺจริตฺตญฺจ ปณฺฑเกติ.

วินีตวตฺถุ

[๓๔๑] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ภิกฺขุ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมสาติ. โส คนฺตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ “กหํ อิตฺถนฺนามาติ. “สุตฺตา ภนฺเตติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ “กจฺจิ นุ โข อหํ สงฺฆาทิเสสํ อาปตฺตึ อาปนฺโนติ. ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๑)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ภิกฺขุ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมสาติ. โส คนฺตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ “กหํ อิตฺถนฺนามาติ. “มตา ภนฺเตติ.

ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๒)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ปุริโส อญฺญตรํ ภิกฺขุํ อาณาเปติ “คจฺฉ ภนฺเต, อิตฺถนฺนามํ อิตฺถึ วีมํสาติ. โส คนฺตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ “กหํ อิตฺถนฺนามาติ. “นิกฺขนฺตา ภนฺเตติ ฯเปฯ “อนิตฺถี ภนฺเตติ ฯเปฯ “อิตฺถีปณฺฑกา ภนฺเตติ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺสาติ. (๓-๕)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตรา อิตฺถี สามิเกน สห ภณฺฑิตฺวา มาตุฆรํ อคมาสิ. กุลูปโก ภิกฺขุ สมฺโมทนียํ อกาสิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อลํวจนียา ภิกฺขูติ. “นาลํวจนียา ภควาติ. “อนาปตฺติ ภิกฺขุ นาลํวจนีเยติ.[๑] (๖)

เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ ปณฺฑเก สญฺจริตฺตํ สมาปชฺชิ. ตสฺส กุกฺกุจฺจํ อโหสิ ฯเปฯ “อนาปตฺติ ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสสฺส, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺสาติ. (๗)

สญฺจริตฺตสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ.[๒]

๖. กุฏีการสิกฺขาปทํ[๓]

[๓๔๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อาฬวิกา[๔] ภิกฺขู

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. นาลํวจนียายาติ [๒] อิ. ปญฺจมํ สงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ, สฺยา. ปญฺจม-สงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ. [๓] สฺยา. ฉฏฺฐสงฺฆาทิเสสํ [๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาฬวกา

สญฺญาจิกาโย กุฏิกาโย[๑] การาเปนฺติ อสฺสามิกาโย อตฺตุทฺเทสิกาโย อปฺปมาณิกาโย. ตาโย น นิฏฺฐานํ คจฺฉนฺติ. เต ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรนฺติ “ปุริสํ เทถ, ปุริสตฺถกรํ เทถ, โคณํ เทถ, สกฏฺฐ เทถ, วาสึ เทถ, ผรสุ[๒] เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทฺทาลํ[๓] เทถ, นิขาทนํ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุ เทถ, มุญฺชํ เทถ, ปพฺพชํ[๔] เทถ, ติณํ เทถ, มตฺติกํ เทถาติ. มนุสฺสา อุปทฺทุตา ยาจนาย อุปทฺทุตา วิญฺญตฺติยา ภิกฺขู ทิสฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ, อุตฺตสนฺติปิ, ปลายนฺติปิ, อญฺเญนปิ คจฺฉนฺติ, อญฺเญนปิ มุขํ กโรนฺติ, ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติ; คาวีปิ[๕] ทิสฺวา ปลายนฺติ “ภิกฺขูติ มญฺญมานา.

อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป ราชคเห วสฺสํ วุตฺโถ,[๖] เยน อาฬวี, เตน ปกฺกามิ; อนุปุพฺเพน [๗]จาริกํ จรมาโน,[๗] เยน อาฬวี, ตทวสริ. ตตฺร สุทํ อายสฺมา มหากสฺสโป อาฬวิยํ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเย. อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย อาฬวึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ. มนุสฺสา อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ ปสฺสิตฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ, อุตฺตสนฺติปิ, ปลายนฺติปิ, อญฺเญนปิ คจฺฉนฺติ, อญฺเญนปิ มุขํ กโรนฺติ, ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติ. อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป อาฬวิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ภิกฺขู อามนฺเตสิ “ปุพฺพายํ อาวุโส อาฬวี สุภิกฺขา อโหสิ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กุฏิโย
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปรสุ, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ. กุทาลํ, เอวมุปริปิ.
[๔] สี.,เท. พพฺพชํ, เอวมุปริปิ.
[๕] สี.,ฉ. คาวิมฺปิ, เท.,อิ. คาวึปิ, เอวมุปริปิ.
[๖] สี.,เท.,มหา. วสฺสํวุตฺโถ
[๗-๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

สุลภปิณฺฑา สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุ์; เอตรหิ โข[๑] ปนายำ อาฬวี ทุพฺภิกฺขา ทุลฺลภปิณฺฑา น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุ์; โก นุ โข อาวุโส เหตุ, โก ปจฺจโย, เยนายำ อาฬวี ทุพฺภิกฺขา ทุลฺลภปิณฺฑา น สุกรา อุญฺเฉน ปคฺคเหน ยาเปตุนฺติ. อถโข เต ภิกฺขู อายสฺมโต มหากสฺสปสฺส เอตมตฺถำ อาโรเจสุ์.

[๓๔๓] อถโข ภควา ราชคเห ยถาภิรนฺตำ วิหริตฺวา, เยน อาฬวี, เตน จาริกำ ปกฺกามิ; อนุปุพฺเพน จาริกำ จรมาโน, เยน อาฬวี, ตทวสริ. ตตฺร สุทำ ภควา อาฬวิยำ วิหรติ อคฺคาฬเว เจติเย. อถโข อายสฺมา มหากสฺสโป, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา มหากสฺสโป ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสิ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา อาฬวิเก ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจำ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว สญฺญาจิกาโย กุฏิกาโย การาเปถ อสฺสามิกาโย อตฺตุทฺเทสิกาโย อปฺปมาณิกาโย ตาโย น นิฏฺฐานำ คจฺฉนฺติ; เต ตุมฺเห ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหรถ 'ปุริสำ เทถ, ปุริสตฺถกรำ เทถ, โคณำ เทถ, สกฏำ เทถ, วาสึ เทถ, ผรุสำ เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทฺทาลำ เทถ, นิขาทนำ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุำ เทถ, มุญฺชำ เทถ, ปพฺพชำ เทถ, ติณำ เทถ, มตฺติกำ เทถาติ มนุสฺสา อุปทฺทุตา ยาจนาย อุปทฺทุตา วิญฺญตฺติยา ภิกฺขู ทิสฺวา อุพฺพิชฺชนฺติปิ, อุตฺตสนฺติปิ, ปลายนฺติปิ, อญฺเญนปิ คจฺฉนฺติ,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โขสทฺโท น ทิสฺสติ.

อญฺเญนปิ มุขํ กโรนฺติ, ทฺวารมฺปิ ถเกนฺติ; คาวีปิ ทิสฺวา ปลายนฺติ “ภิกฺขูติ มญฺญมานาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริสา ฯเปฯ อกรณียํ; กถญฺหิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา สญฺญาจิกาโย กุฏิกาโย การาเปสฺสถ อสฺสามิกาโย อตฺตุทฺเทสิกาโย อปฺปมาณิกาโย, ตาโย น นิฏฺฐานํ คจฺฉนฺติ; เต ตุมฺเห ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสถ ‘ปุริสํ เทถ, ปุริสตฺถกรํ เทถ, โคณึ เทถ, สกฏึ เทถ, วาสึ เทถ, ผรุสํ เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทฺทาลํ เทถ, นิขาทนํ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุ เทถ, มุญฺชํ เทถ, ปพฺพชํ เทถ, ติณํ เทถ, มตฺติกํ เทถาติ, เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ อญฺญถตฺตายาติ. อถโข ภควา อาฬวิเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ฯเปฯ ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ.[๑]

[๓๔๔] ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว, เทฺว ภาตโร อิสโย คงฺคํ นทึ อุปนิสฺสาย วิหรึสุ. อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโจ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา, เยน กนิฏฺโจ อิสิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา กนิฏฺจํ อิสึ สตฺตกฺขตฺตุํ โภเคหิ ปริกฺขิปิตฺวา อุปริ มุทฺธนิ มหนฺตํ ผณํ กริตฺวา อฏฺฐาสิ. อถโข ภิกฺขเว กนิฏฺโจ อิสิ ตสฺส นาคสฺส ภยา กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต. อทฺทสา โข ภิกฺขเว เชฏฺโจ อิสิ กนิฏฺจํ อิสึ กิสํ ลูขํ ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํ; ทิสฺวาน

---

[๑] สี.,ฉ. เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ., อิ. เนตํ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ วิครหิตฺวา ภิกฺขูนํ ตทนุจฺฉวิกํ ตทนุโลมิกํ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ.

กนิฏฺโ อิสี เอตทโวจ “กิสฺส ตฺวํ โภ กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตติ. “อิธ เม[๑] โภ มณิกณฺโฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา, เยนาหํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ สตฺตกฺขตฺตุํ โภเคหิ ปริกฺขิปิตฺวา อุปริ มุทฺธนิ มหนฺตํ ผณํ กริตฺวา อฏฺฐาสิ, ตสฺสาหํ โภ นาคสฺส ภยา กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตติ. “อิจฺฉสิ ปน ตฺวํ โภ ตสฺส นาคสฺส อนาคมนนฺติ. “อิจฺฉามหํ โภ ตสฺส นาคสฺส อนาคมนนฺติ. “อปิ ปน ตฺวํ โภ ตสฺส นาคสฺส กิญฺจิ ปสฺสสีติ. “ปสฺสามหํ โภ มณิมสฺส[๒] กณฺเฐ ปิลนฺธนนฺติ. “เตนหิ ตฺวํ โภ ตํ นาคํ มณึ ยาจ ‘มณึ เม โภ เทหิ, มณินา เม อตฺโถติ.

อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา, เยน กนิฏฺโ อิสิ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิตํ โข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชานํ กนิฏฺโ อิสิ เอตทโวจ “มณึ เม โภ เทหิ, มณินา เม อตฺโถติ. อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา “ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อตฺโถติ ขิปฺปเมว[๓] อคมาสิ. ทุติยมฺปิ โข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตริตฺวา, เยน กนิฏฺโ อิสิ, เตนุปสงฺกมิ. อทฺทสา โข ภิกฺขเว กนิฏฺโ อิสิ มณิกณฺโฐ นาคราชานํ ทูรโต ว อาคจฺฉนฺตํ; ทิสฺวาน มณิกณฺโฐ นาคราชานํ เอตทโวจ “มณึ เม โภ เทหิ, มณินา เม อตฺโถติ. อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา “ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อตฺโถติ ตโต ว

---

[๑] สี.,เท.,มหา. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] อิ. มณิสฺส [๓] สี.,เท.,อิ. ขิปฺปญฺเญว

ปฏินิวตฺติ. ตติยมฺปิ โข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา คงฺคํ นทึ อุตฺตรติ. อทฺทสา[๑] โข ภิกฺขเว กนิฏฺโฐ อิสิ มณิกณฺจํ นาคราชานํ คงฺคํ นทึ อุตฺตรนฺตํ; ทิสฺวาน มณิกณฺจํ นาคราชานํ เอตทโวจ "มณึ เม โภ เทหิ, มณินา เม อตฺโถติ. อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา กนิฏฺจํ อิสึ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

"มมนฺนปานํ วิปุลํ อุฬารํ
อุปฺปชฺชตีมสฺส มณิสฺส[๒] เหตุ
ตนฺเต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสํ.

สุสู ยถา สกฺขรโธตปาณี[๓]
ตาเสสิ มํ เสลมยาจมาโน[๔]
ตนฺเต น ทสฺสํ อติยาจโกสิ
น จาปิ เต อสฺสมมาคมิสฺสนฺติ.

อถโข ภิกฺขเว มณิกณฺโฐ นาคราชา "ภิกฺขุ มณึ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส มณินา อตฺโถติ ปกฺกามิ. ตถา[๕] ปกฺกนฺโต ว อโหสิ, น ปุน ปจฺจาคญฺฉิ. อถโข ภิกฺขเว กนิฏฺโฐ อิสิ ตสฺส นาคสฺส ทสฺสนียสฺส อทสฺสเนน ภิยฺโยโส มตฺตาย[๖] กิโส อโหสิ ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโต. อทฺทสา โข ภิกฺขเว เชฏฺโฐ อิสิ กนิฏฺจํ อิสึ ภิยฺโยโส มตฺตาย กิสํ ลูขํ

---

[๑] อิ. อทฺทส [๒] อิ. มณิกสฺส [๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. สกฺขรโธตปาณี
[๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เสลมายาจมาโน [๕] อิ. ตทา
[๖] สี.,เท.,อิ. ภิยฺโยโส มตฺตาย, เอวมุปริปิ.

ทุพฺพณฺณํ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาตํ ธมนิสนฺถตคตฺตํ; ทิสฺวาน กนิฏฺฐํ อิสี เอตทโวจ "กิสฺส ตฺวํ โภ ภิยฺโยโส มตฺตาย กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตติ. "ตสฺสาหํ โภ นาคสฺส ทสฺสนียสฺส อทสฺสเนน ภิยฺโยโส มตฺตาย กิโส ลูโข ทุพฺพณฺโณ อุปฺปณฺฑุปฺปณฺฑุกชาโต ธมนิสนฺถตคตฺโตติ. อถโข ภิกฺขเว เชฏฺโฐ อิสิ กนิฏฺฐํ อิสึ คาถาย อชฺฌภาสิ

"น ตํ ยาเจ ยสฺส ปิยं ชิคีเส[๑]
เทสฺโส จ[๒] โหติ อติยาจนาย
นาโค มณึ ยาจิโต พฺราหฺมเณน
อทสฺสนญฺเญว ตทชฺฌคมาติ.

เตสํ หิ นาม ภิกฺขเว ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อมนาปา ภวิสฺสติ ยาจนา อมนาปา วิญฺญตฺติ, กิมงฺคํ ปน มนุสฺสภูตานํ.

[๓๔๕] ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว, อญฺญตโร ภิกฺขุ หิมวนฺตปสฺเส วิหรติ อญฺญตรสฺมึ วนสณฺเฑ. ตสฺส โข ปน[๓] ภิกฺขเว วนสณฺฑสฺส อวิทูเร มหนฺตํ นินฺนํ ปลฺลลํ. อถโข ภิกฺขเว มหาสกุณสงฺโฆ ตสฺมึ ปลฺลเล ทิวสํ โคจรํ จริตฺวา สายं ตํ วนสณฺฑํ วาสาย อุปคจฺฉติ. อถโข ภิกฺขเว โส ภิกฺขุ ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส สทฺเทน อุพฺพาฬฺโห, เยนาหํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อหํ ภิกฺขเว ตं ภิกฺขุๆ เอตทโวจ[๔] "กจฺจิ ภิกฺขุ ขมนียं, กจฺจิ ยาปนียं, กจฺจิสิ อปฺปกิลมเถน อทฺธานํ อาคโต, กุโต จ ตฺวํ

---

[๑] สี.,ฉ. ชิคีเส [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วิเทสฺโส [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปนสทฺโท น ทิสฺสติ.
[๔] สี.,ฉ. เอตทโวจ

ภิกฺขุ อาคจฺฉตีติ. “ขมนียํ ภควา, ยาปนียํ ภควา, อปฺปกิลมเถน จาหํ ภนฺเต อทฺธานํ อาคโต; อตฺถิ ภนฺเต หิมวนฺตปสฺเส มหาวนสณฺโฑ, ตสฺส โข ปน ภนฺเต วนสณฺฑสฺส อวิทูเร มหนฺตํ นินฺนํ ปลฺลลํ; อถโข ภนฺเต มหาสกุณสงฺโฆ ตสฺมึ ปลฺลเล ทิวสํ โคจรํ จริตฺวา สายํ ตํ วนสณฺฑํ วาสาย อุปคจฺฉติ, ตโต อหํ ภควา อาคจฺฉามิ ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส สทฺเทน อุพฺพาฬฺโหติ. “อิจฺฉสิ ปน ตฺวํ ภิกฺขุ ตสฺส สกุณ-สงฺฆสฺส อนาคมนนฺติ. “อิจฺฉามหํ ภนฺเต[๑] ตสฺส สกุณสงฺฆสฺส อนาคมนนฺติ. “เตนหิ ตฺวํ ภิกฺขุ ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ วนสณฺฑํ อชฺโฌคาเหตฺวา รตฺติยา ปฐมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวหิ ‘สุณนฺตุ เม โภนฺโต สกุณา ยาวติกา อิมสฺมึ วนสณฺเฑ วาสํ อุปคตา, ปตฺเตน เม อตฺโถ, เอเกกํ เม โภนฺโต ปตฺตํ ททนฺตูติ; รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ ฯเปฯ รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวหิ ‘สุณนฺตุ เม โภนฺโต สกุณา ยาวติกา อิมสฺมึ วนสณฺเฑ วาสํ อุปคตา, ปตฺเตน เม อตฺโถ, เอเกกํ เม โภนฺโต ปตฺตํ ททนฺตูติ.

อถโข ภิกฺขเว โส ภิกฺขุ ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ วนสณฺฑํ อชฺโฌคาเหตฺวา รตฺติยา ปฐมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวสิ “สุณนฺตุ เม โภนฺโต สกุณา ยาวติกา อิมสฺมึ วนสณฺเฑ วาสํ อุปคตา, ปตฺเตน เม อตฺโถ, เอเกกํ เม โภนฺโต ปตฺตํ ททนฺตูติ; รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ ฯเปฯ รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ ติกฺขตฺตุํ สทฺทมนุสฺสาเวสิ ‘สุณนฺตุ เม โภนฺโต สกุณา ยาวติกา

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ภควา

อิมสฺมึ วนสณฺเฑ วาสํ อุปคตา, ปตฺเตน เม อตฺโถ, เอเกกํ เม โภนฺโต ปตฺตํ ททนฺตูติ. อถโข ภิกฺขเว โส สกุณสงฺโฆ "ภิกฺขุ ปตฺตํ ยาจติ, ภิกฺขุสฺส ปตฺเตน อตฺโถติ ตมฺหา วนสณฺฑา ปกฺกามิ; ตถา[๑] ปกฺกนฺโต ว อโหสิ, น ปุน ปจฺจาคญฺฉิ. เตสํ หิ นาม ภิกฺขเว ติรจฺฉานคตานํ ปาณานํ อมนาปา ภวิสฺสติ ยาจนา อมนาปา วิญฺญตฺติ, กิมงฺคํ ปน มนุสฺสภูตานํ.

[๓๔๖] ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว, รฏฺฐปาลสฺส กุลปุตฺตสฺส ปิตา รฏฺฐปาลํ กุลปุตฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

"อปาหนฺเต น ชานามิ รฏฺฐปาล พหู ชนา[๒]
เย[๓] มํ สงฺคมฺม ยาจนฺติ กสฺมา มํ ตฺวํ น ยาจสีติ.

"ยาจโก อปฺปิโย โหติ ยาจํ อททมปฺปิโย
ตสฺมาหนฺตํ น ยาจามิ มา เม วิทฺเทสนา[๔] อหูติ.

โส หิ นาม ภิกฺขเว รฏฺฐปาโล กุลปุตฺโต สกํ ปิตรํ เอวํ วกฺขติ, กิมงฺคํ ปน ชโน ชนํ.

[๓๔๗] คิหีนํ หิ[๕] ภิกฺขเว ทุสฺสหานิ โภคานิ สมฺภตานิปิ ทุรนุรกฺขิยานิ;[๖] ตตฺถ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา เอวํ ทุสฺสหเรสุ โภเคสุ สมฺภเตสุปิ ทุรนุรกฺขิเยสุ, ยาจนพหุลา วิญฺญตฺติพหุลา วิหริสฺสถ "ปุริสํ เทถ, ปุริสตฺถกรํ เทถ, โคณํ เทถ, สกฏฺฐึ เทถ, วาสึ เทถ, ผรสุ๋ เทถ, กุฐารึ เทถ, กุทฺทาลํ เทถ, นิขาทนํ เทถ, วลฺลึ เทถ, เวฬุ๋ เทถ, มุญฺชึ เทถ, ปพฺพชึ เทถ, ติณํ เทถ,

---

[๑] อิ. ตทา [๒] อิ. พหุชฺชนา [๓] สี.,ฉ.,เท. เต
[๔] สี.,ฉ.,เท. วิเทสฺสนา [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. หิสทฺโท น ทิสฺสติ. [๖] สี.,ฉ.,เท. ทุรกฺขิยานิ

มตฺติกำ เทถาติ; เนตำ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๓๔๘] **"สญฺญาจิกาย ปน ภิกฺขุนา กุฏึ การยมาเนน อสฺสามิกำ อตฺตุทฺเทสำ ปมาณิกา กาเรตพฺพา; ตตฺริทำ ปมาณำ ทีฆโส ทฺวาทส วิทตฺถิโย สุคตวิทตฺถิยา, ติริยำ สตฺตนฺตรา, ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนาย. เตหิ ภิกฺขูหิ วตฺถุำ เทเสตพฺพำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ; สารมฺเภ เจ ภิกฺขุ วตฺถุสฺมึ อปริกฺกมเน สญฺญาจิกาย กุฏึ กาเรยฺย, ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย, วตฺถุเทสนาย ปมาณำ วา อติกฺกาเมยฺย, สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๓๔๙] **สญฺญาจิกา**[๑] นาม สยำ ยาจิตฺวา ปุริสำปิ ปุริสตฺถกรำปิ โคณำปิ สกฏำปิ วาสึปิ ผรสุำปิ กุฐาริำปิ กุทฺทาลำปิ นิขาทนำปิ ฯเปฯ ติณำปิ มตฺติกำปิ.

กุฏี[๒] นาม อุลฺลิตฺตา วา โหติ อวลิตฺตา วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺตา วา.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา.

อสฺสามิกนฺติ น อญฺโญ โกจิ สามิโก โหติ อิตฺถี วา ปุริโส วา คหฏฺโ วา ปพฺพชิโต วา.

อตฺตุทฺเทสนฺติ อตฺตโน อตฺถาย.

ปมาณิกา กาเรตพฺพา; ตตฺริทำ ปมาณำ ทีฆโส ทฺวาทส วิทตฺถิโย สุคตวิทตฺถิยาติ พาหิริเมน มาเนน.

ติริยำ สตฺตนฺตราติ อพฺภนฺตริเมน มาเนน.

---

[๑] อิ. สยาจิกาย [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. กุฏิ, อิ. กุฏึ, เอวมุปริปิ.

ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายาติ เตน กุฏีการเกน ภิกฺขุนา กุฏีวตฺถุ โสเธตฺวา สงฺฆ อุปสงฺกมิตฺวา เอกंส อุตฺตราสงฺค กริตฺวา วุฑฺฒานं ภิกฺขูนं ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกं นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย "อหं ภนฺเต สญฺญาจิกาย กุฏึ กตฺตุกาโม อสฺสามิกं อตฺตุทฺเทสं, โสหं ภนฺเต สงฺฆ กุฏีวตฺถุโอโลกนं ยาจามีติ. ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา, ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. สเจ สพฺโพ สงฺโฆ อุสฺสหติ กุฏีวตฺถุ โอโลเกตุ, สพฺเพน สงฺเฆน โอโลเกตพฺพ. โน เจ สพฺโพ สงฺโฆ อุสฺสหติ กุฏีวตฺถุ โอโลเกตุ; เย ตตฺถ โหนฺติ ภิกฺขู พฺยตฺตา ปฏิพลา สารมฺภ อนารมฺภ สปริกฺกมนं อปริกฺกมนं ชานิตุ, เต ยาจิตฺวา สมฺมนฺนิตพฺพา.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมนฺนิตพฺพา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

"สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยं อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏึ กตฺตุกาโม อสฺสามิกं อตฺตุทฺเทสं, โส สงฺฆ กุฏี-วตฺถุโอโลกนं ยาจติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺล, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺเนยฺย อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏีวตฺถุ โอโลเกตุ. เอสา ญตฺติ.

[๓๕๐] สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยं อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏึ กตฺตุกาโม อสฺสามิกं อตฺตุทฺเทสं, โส สงฺฆ กุฏีวตฺถุโอโลกนं ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏีวตฺถุ โอโลเกตุ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนं

สมฺมติ[๑] อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุ๋ โอโลเกตุ๋, โส ตุณฺหสฺส. ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมฺมตา สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิวตฺถุ๋ โอโลเกตุ๋. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตๆ ธารยามีติ.

[๓๕๑] เตหิ สมฺมเตหิ ภิกฺขูหิ ตตฺถ คนฺตฺวา กุฏิวตฺถุ๋ โอโลเกตพฺพ๋, สารมฺภ๋ อนารมฺภ๋ สปริกฺกมน๋ อปริกฺกมน๋ ชานิตพฺพ๋. สเจ สารมฺภ๋ โหติ อปริกฺกมน๋ "มายิธ กรีติ วตฺตพฺโพ. สเจ อนารมฺภ๋ โหติ สปริกฺกมน๋, สงฺฆสฺส อาโรเจตพฺพ๋ "อนารมฺภ๋ สปริกฺกมนนฺติ. เตน กุฏิการเกน ภิกฺขุนา สงฺฆ๋ อุปสงฺกมิตฺวา เอกๆ๋ อุตฺตราสงฺคๆ๋ กริตฺวา วุฑฺฒาน๋ ภิกฺขูน๋ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกๆ๋ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย "อห๋ ภนฺเต สญฺญาจิกาย กุฏิ๎ กตฺตุกาโม อสฺสามิกๆ๋ อตฺตุทฺเทส๋, โสห๋ ภนฺเต สงฺฆ๋ กุฏิ๎วตฺถุเทสน๋ ยาจามีติ. ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา, ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๓๕๒] "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยๆ๋ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิ๎ กตฺตุกาโม อสฺสามิกๆ๋ อตฺตุทฺเทส๋, โส สงฺฆ๋ กุฏิ๎วตฺถุเทสน๋ ยาจติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺล๋, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏิ๎วตฺถุๆ๋ เทเสยฺย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยๆ๋ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สญฺญาจิกาย กุฏิ๎ กตฺตุกาโม อสฺสามิกๆ๋ อตฺตุทฺเทส๋, โส สงฺฆ๋

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สมฺมุติ, เอวมุปริปิ.

กุฏีวตฺถุเทสนำ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏีวตฺถุ เทเสติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏีวตฺถุสฺส เทสนา, โส ตุณฺหสฺส. ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

เทสิตำ สงฺเฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน กุฏีวตฺถุ. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตำ ธารยามีติ.

[๓๔๓] **สารมฺภำ** นาม กิปิลฺลิกานำ วา อาสโย โหติ, อุปจิกานำ วา อาสโย โหติ, อุนฺทุรานำ[๑] วา อาสโย โหติ, อหีนำ วา อาสโย โหติ, วิจฺฉิกานำ วา อาสโย โหติ, สตปทีนำ วา อาสโย โหติ, หตฺถีนำ วา อาสโย โหติ, อสฺสานำ วา อาสโย โหติ, สีหานำ วา อาสโย โหติ, พฺยคฺฆานำ วา อาสโย โหติ, ทีปีนำ วา อาสโย โหติ, อจฺฉานำ วา อาสโย โหติ, ตรจฺฉานำ วา อาสโย โหติ, เยสำ เกสญฺจิ ติรจฺฉานคตานำ วา[๒] ปาณานำ อาสโย โหติ, ปุพฺพณฺณนิสฺสิตำ วา โหติ, อปรณฺณนิสฺสิตำ วา โหติ, อพฺภาฆาตนิสฺสิตำ วา โหติ, อาฆาตนนิสฺสิตำ วา โหติ, สุสานนิสฺสิตำ วา โหติ, อุยฺยานนิสฺสิตำ วา โหติ, ราชวตฺถุนิสฺสิตำ วา โหติ, หตฺถิสาลานิสฺสิตำ วา โหติ, อสฺสสาลานิสฺสิตำ วา โหติ, พนฺธนาคาร-นิสฺสิตำ วา โหติ, ปานาคารนิสฺสิตำ วา โหติ, สูนนิสฺสิตำ วา โหติ, รจฺฉานิสฺสิตำ วา โหติ, จจฺจรนิสฺสิตำ วา โหติ, สภานิสฺสิตำ วา โหติ, สำสรณนิสฺสิตำ วา โหติ; เอตำ สารมฺภำ นาม.

อปริกฺกมนำ นาม น สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุำ, สมนฺตา นิสฺเสณิยา อนุปริคนฺตุำ; เอตำ อปริกฺกมนำ นาม.

---

[๑] สี.,ฉ.,มหา. อุนฺทูรานำ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วาสทฺโท น ทิสฺสติ.

อนารมฺภํ นาม น กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ, น อุปจิกานํ วา อาสโย โหติ, น อุนฺทุรานํ วา อาสโย โหติ, น อหีนํ วา อาสโย โหติ, น วิจฺฉิกานํ วา อาสโย โหติ, น สตปทีนํ วา อาสโย โหติ ฯเปฯ น สํสรณนิสฺสิตํ วา โหติ; เอตํ อนารมฺภํ นาม.

สปริกฺกมนํ นาม สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุํ, สมนฺตา นิสฺเสณิยา อนุปริคนฺตุํ; เอตํ สปริกฺกมนํ นาม.

สญฺญาจิกา นาม สยํ ยาจิตฺวา ปุริสมฺปิ ปุริสตฺถกรมฺปิ ฯเปฯ มตฺติกมฺปิ.

กุฏี นาม อุลฺลิตฺตา วา โหติ อวลิตฺตา วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺตา วา.

กาเรยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา.

ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนาย, ปมาณํ วา อติกฺกาเมยฺยาติ ญตฺติทุติเยน กมฺเมน กุฏิวตฺถุํ น เทสาเปตฺวา อายามโต วา วิตฺถารโต วา อนฺตมโส เกสคฺคมตฺตมฺปิ อติกฺกาเมตฺวา กโรติ วา, การาเปติ วา, ปโยเค[๑] ทุกฺกฏํ. เอกปิณฺฑปาตฺ[๒] อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตสฺมึ ปิณฺเฑ อาคเต, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๓๕๔] ภิกฺขุ กุฏิ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ. ภิกฺขุ กุฏิ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏิ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ,

---

[๑] สี.,เท.,อิ.,มหา. ปโยเค ปโยเค [๒] สี.,ฉ.,อิ. เอกํ ปิณฺฑปาตฺ

อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๕๕] ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตำ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณาติกฺกนฺตำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกำ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ ปมาณิกำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกำ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกำ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกำ ปมาณาติกฺกนฺตำ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ,

อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ.

ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ กุฏึ กโรติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

[๓๕๖] ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ สงฺฆาทิเสเสน ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ สงฺฆาทิเสสานำ.

ภิกฺขุ สมาทิสติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ ปมาณิกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๕๗] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา

จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ

สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภं สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "กุฏึ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ "เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

[๓๕๘] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ "เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ "กุฏึ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ "เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ "เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ. โส สุณาติ "กุฏึ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา สารมฺภา สปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ "เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ สปริกฺกมนา จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา สปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “เทสิตวตฺถุกา โหตูติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ. โส สุณาติ

“กุฏี กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา สารมฺภา สปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “อนารมฺภา โหตูติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏี เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏี กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏี กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา อนารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “สปริกฺกมนา โหตูติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏี เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏี กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

[๓๕๙] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏี เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏี กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏี กิร เม กยิรติ ปมาณาติกฺกนฺตา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จาติ ฯเปฯ “ปมาณิกา จ โหตุ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ “ปมาณิกา โหตูติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ ปมาณิกา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ อนารมฺภา โหตูติ ฯเปฯ “สปริกฺกมนา โหตูติ ฯเปฯ อนาปตฺติ.

[๓๖๐] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุกา ปมาณาติกฺกนฺตา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จาติ ฯเปฯ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “กุฏึ กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุกา ปมาณิกา สารมฺภา อปริกฺกมนาติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ

“อนารมฺภา จ โหตุ สปริกฺกมนา จาติ ฯเปฯ “อนารมฺภา โหตูติ ฯเปฯ “สปริกฺกมนา โหตูติ ฯเปฯ อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ติณฺณำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหติ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ติณฺณำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “ปมาณิกา จ โหตุ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส

กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ จตุนฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ติณฺณํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุกา จ โหตุ ปมาณิกา จ อนารมฺภา จ สปริกฺกมนา จาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ การุกานํ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

[๓๖๑] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏึ อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๖๒] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณาติกฺกนฺตำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ ปมาณาติกฺกนฺตํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ ฯเปฯ อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ ฯเปฯ อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ สงฺฆาทิเสสานํ.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “กุฏึ เม กโรถาติ. ตสฺส กุฏึ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ ปมาณิกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา สา กุฏี อญฺญสฺส วา ทาตพฺพา, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺพา. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทฺวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ

อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๖๓] อตฺตนา วิปฺปกตำ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อตฺตนา วิปฺปกตำ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปเรหิ วิปฺปกตำ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปเรหิ วิปฺปกตำ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๖๔] อนาปตฺติ เลเณ, คุหาย, ติณกุฏิกาย, อญฺญสฺสตฺถาย, วาสาคารำ ฐเปตฺวา สพฺพตฺถ, อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กุฏีการสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ ฉฏฺฐำ.

๗. วิหารการสิกฺขาปทำ[๑]

[๓๖๕] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยำ วิหรติ โฆสิตาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต ฉนฺนสฺส อุปฏฺฐาโก คหปติ อายสฺมนฺตำ ฉนฺนำ เอตทโวจ "วิหารวตฺถุำ ภนฺเต ชานาหิ, อยฺยสฺส วิหารำ การาเปสฺสามีติ. อถโข อายสฺมา ฉนฺโน วิหารวตฺถุำ โสเธนฺโต อญฺญตรำ เจติยรุกฺขำ เฉทาเปสิ คามปูชิตำ นิคมปูชิตำ นครปูชิตำ ชนปทปูชิตำ รฏฺฐปูชิตำ. มนุสฺสา อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม สมณา สกฺยปุตฺติยา เจติยรุกฺขำ

---

[๑] สฺยา. สตฺตมสงฺฆาทิเสสำ

เฉทาเปสฺสนฺติ คามปูชิตํ นิคมปูชิตํ นครปูชิตํ ชนปทปูชิตํ รฏฺฐปูชิตํ, เอกินฺทฺริยํ สมณา สกฺยปุตฺติยา ชีวํ วิเหเฐนฺตีติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขู เตสํ มนุสฺสานํ อุชฺฌายนฺตานํ ขียนฺตานํ วิปาเจนฺตานํ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา ฉนฺโน เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสติ คามปูชิตํ ฯเปฯ รฏฺฐปูชิตนฺติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๑] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ ฯเปฯ [ ][๒] “สจฺจํ กิร ตฺวํ ฉนฺน เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสสิ[๓] คามปูชิตํ ฯเปฯ รฏฺฐปูชิตนฺติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ “กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส เจติยรุกฺขํ เฉทาเปสฺสสิ คามปูชิตํ นิคมปูชิตํ นครปูชิตํ ชนปทปูชิตํ รฏฺฐปูชิตํ, ชีวสญฺญิโน หิ โมฆปุริส มนุสฺสา รุกฺขสฺมึ; เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ “เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๓๖๖] **“มหลฺลกํ ปน ภิกฺขุนา วิหารํ การยมาเนน สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนาย, เตหิ ภิกฺขูหิ วตฺถุ[๔] เทเสตพฺพํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ; สารมฺเภ เจ ภิกฺขุ วตฺถุสฺมึ อปริกฺกมเน มหลฺลกํ วิหารํ กาเรยฺย, ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนาย, สงฺฆาทิเสโสติ.**

---

[๑] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตํ ฉนฺนํ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๒] เท. เอตฺถนฺตเร อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ฉนฺนํ ปฏิปุจฺฉีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๓] สี.,เท.,อิ.,มหา. เฉทาเปสิ [๔] สี.,ฉ.,เท. วตฺถุ

[๓๖๗] **มหลฺลโก** นาม วิหาโร สสฺสามิโก วุจฺจติ.

วิหาโร นาม อุลฺลิตฺโต วา โหติ อวลิตฺโต วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺโต วา.

การยมาเนนาติ กโรนฺโต วา การาเปนฺโต วา.

สสฺสามิกนฺติ อญฺโญ โกจิ สามิโก โหติ อิตฺถี วา ปุริโส วา คหฏฺโฐ วา ปพฺพชิโต วา.

อตฺตุทฺเทสนฺติ อตฺตโน อตฺถาย.

ภิกฺขู อภิเนตพฺพา วตฺถุเทสนายาติ เตน วิหารการเกน ภิกฺขุนา วิหารวตฺถุ์ โสเธตฺวา สงฺฆำ อุปสงฺกมิตฺวา เอกำสำ อุตฺตราสงฺคำ กริตฺวา วุฑฺฒานำ ภิกฺขูนำ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกำ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย “อหำ ภนฺเต มหลฺลกำ วิหารำ กตฺตุกาโม สสฺสามิกำ อตฺตุทฺเทสำ, โสหำ ภนฺเต สงฺฆำ วิหารวตฺถุโอโลกนำ ยาจามีติ. ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา, ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. สเจ สพฺโพ สงฺโฆ อุสฺสหติ วิหารวตฺถุ์ โอโลเกตุ์ สพฺเพน สงฺเฆน โอโลเกตพฺพำ. โน เจ สพฺโพ สงฺโฆ อุสฺสหติ วิหารวตฺถุ์ โอโลเกตุ์; เย ตตฺถ โหนฺติ ภิกฺขู พฺยตฺตา ปฏิพลา สารมฺภำ อนารมฺภำ สปริกฺกมน อปริกฺกมนำ ชานิตุ์, เต ยาจิตฺวา สมฺมนฺนิตพฺพา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมนฺนิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๓๖๘] “สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยำ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกำ วิหารำ กตฺตุกาโม สสฺสามิกำ อตฺตุทฺเทสำ, โส สงฺฆำ วิหารวตฺถุโอโลกนำ ยาจติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลำ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺเนยฺย อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุ์ โอโลเกตุ์. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ, โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุโอโลกนํ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมฺมนฺนติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุ โอโลเกตุ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ, อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมฺมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุ โอโลเกตุ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมฺมตา สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุ โอโลเกตุ. ขมติ สงฺฆสฺส; ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๓๖๙] เตหิ สมฺมเตหิ ภิกฺขูหิ ตตฺถ คนฺตฺวา วิหารวตฺถุ โอโลเกตพฺพํ. สารมฺภํ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ อปริกฺกมนํ ชานิตพฺพํ. สเจ สารมฺภํ โหติ อปริกฺกมนํ, “มายิธ กรีติ วตฺตพฺโพ. สเจ อนารมฺภํ โหติ สปริกฺกมนํ สงฺฆสฺส อาโรเจตพฺพํ “อนารมฺภํ สปริกฺกมนนฺติ. เตน วิหารการเกน ภิกฺขุนา สงฺฆํ อุปสงฺกมิตฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺคํ กริตฺวา วุฑฺฒานํ ภิกฺขูนํ ปาเท วนฺทิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสีทิตฺวา อญฺชลึ ปคฺคเหตฺวา เอวมสฺส วจนีโย “อหํ ภนฺเต มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ, โสหํ ภนฺเต สงฺฆํ วิหาร-วตฺถุเทสนํ ยาจามีติ. ทุติยมฺปิ ยาจิตพฺพา ตติยมฺปิ ยาจิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๓๗๐] “สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกํ วิหารํ กตฺตุกาโม สสฺสามิกํ อตฺตุทฺเทสํ, โส สงฺฆํ วิหารวตฺถุเทสนํ ยาจติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุ เทเสยฺย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยำ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ มหลฺลกำ วิหารำ กตฺตุกาโม สสฺสามิกำ อตฺตุทฺเทสำ, โส สงฺฆำ วิหารวตฺถุเทสนำ ยาจติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุำ เทเสติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุเทสนา, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

เทสิตำ สงฺเฆน อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน วิหารวตฺถุำ.[๑] ขมติ สงฺฆสฺส ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตำ ธารยามีติ.

[๓๗๑] **สารมฺภำ** นาม กิปิลฺลิกานำ วา อาสโย โหติ, อุปจิกานำ วา อาสโย โหติ, อุนฺทุรานำ วา อาสโย โหติ, อหีนำ วา อาสโย โหติ, วิจฺฉิกานำ วา อาสโย โหติ, สตปทีนำ วา อาสโย โหติ, หตฺถีนำ วา อาสโย โหติ, อสฺสานำ วา อาสโย โหติ, [ ][๒] พฺยคฺฆานำ วา อาสโย โหติ, ทีปีนำ วา อาสโย โหติ, อจฺฉานำ วา อาสโย โหติ, ตรจฺฉานำ วา อาสโย โหติ, เยสำ เกสญฺจิ ติรจฺฉานคตานำ วา ปาณานำ อาสโย โหติ, ปุพฺพณฺณนิสฺสิตำ วา โหติ, อปรณฺณนิสฺสิตำ วา โหติ, อพฺภาฆาตนิสฺสิตำ วา โหติ, อาฆาตนนิสฺสิตำ วา โหติ, สุสานนิสฺสิตำ วา โหติ, อุยฺยานนิสฺสิตำ วา โหติ, ราชวตฺถุนิสฺสิตำ วา โหติ, หตฺถิสาลานิสฺสิตำ วา โหติ, อสฺสสาลานิสฺสิตำ วา โหติ, พนฺธนาคารนิสฺสิตำ วา โหติ, ปานาคาร-นิสฺสิตำ วา โหติ, สูนนิสฺสิตำ วา โหติ, รจฺฉานิสฺสิตำ วา โหติ, จจฺจรนิสฺสิตำ วา โหติ, สภานิสฺสิตำ วา โหติ, สำสรณนิสฺสิตำ วา โหติ; เอตำ สารมฺภำ นาม.

---

[๑] มหา. วิหารวตฺถุ. [๒] เท. เอตฺถนฺตเร สีหานำ วาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ., มหา. เอตฺถนฺตเร สีหานำ วา อาสโย โหตีติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

อปริกฺกมนํ นาม น สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุ, สมนฺตา นิสฺเสณิยา อนุปริคนฺตุ; เอตํ อปริกฺกมนํ นาม.

อนารมฺภ นาม น กิปิลฺลิกานํ วา อาสโย โหติ ฯเปฯ น สํสรณนิสฺสิตํ วา โหติ; เอตํ อนารมฺภ นาม.

สปริกฺกมนํ นาม สกฺกา โหติ ยถายุตฺเตน สกเฏน อนุปริคนฺตุ, สมนฺตา นิสฺเสณิยา อนุปริคนฺตุ; เอตํ สปริกฺกมนํ นาม.

มหลฺลโก นาม วิหาโร สสฺสามิโก วุจฺจติ.

วิหาโร นาม อุลฺลิตฺโต วา โหติ อวลิตฺโต วา อุลฺลิตฺตาวลิตฺโต วา.

กาเรยฺยาติ กโรติ วา การาเปติ วา.

ภิกฺขู วา อนภิเนยฺย วตฺถุเทสนายาติ ญตฺติทุติเยน กมฺเมน วิหารวตฺถุ น เทสาเปตฺวา กโรติ วา, การาเปติ วา, ปโยเค[๑] ทุกฺกฏ. เอกปิณฺฑ[๒] อนาคเต, อาปตฺติ ถุลฺลจฺจยสฺส. ตสฺมึ ปิณฺเฑ อาคเต, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๓๗๒] ภิกฺขุ วิหาร กโรติ อเทสิตวตฺถุก สารมฺภ อปริกฺกมน, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุวินฺน ทุกฺกฏาน. ภิกฺขุ วิหาร กโรติ อเทสิตวตฺถุก สารมฺภ สปริกฺกมน, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ วิหาร กโรติ อเทสิตวตฺถุก อนารมฺภ อปริกฺกมน, อาปตฺติ

---

[๑] เท.,มหา. ปโยเค ปโยเค [๒] สี.,ฉ. เอก ปิณฺฑ

สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ วิหารำ กโรติ อเทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ วิหารำ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ. ภิกฺขุ วิหารำ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ วิหารำ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. ภิกฺขุ วิหารำ กโรติ เทสิตวตฺถุกำ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๗๓] ภิกฺขุ สมาทิสติ "วิหารำ เม กโรถาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ, อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสติ "วิหารำ เม กโรถาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๗๔] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "วิหารำ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ "เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “วิหารํ เม กโรถาติ, น จ สมาทิสติ “เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุวินฺนํ ทุกฺกฏานํ ฯเปฯ สารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ อปริกฺกมนํ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภํ สปริกฺกมนํ, อนาปตฺติ.

[๓๗๕] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “วิหารํ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “วิหาโร กิร เม กยิรติ อเทสิตวตฺถุโก สารมฺโภ อปริกฺกมโนติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จาติ ฯเปฯ “เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ สปริกฺกมโน จาติ ฯเปฯ “เทสิตวตฺถุโก โหตูติ. โน เจ สามํ วา คจฺเฉยฺย, ทูตํ วา ปหิเณยฺย, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ “วิหารํ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ “เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารํ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกํ สารมฺภํ อปริกฺกมนํ. โส สุณาติ “วิหาโร กิร เม กยิรติ เทสิตวตฺถุโก สารมฺโภ อปริกฺกมโนติ. เตน ภิกฺขุนา สามํ วา คนฺตพฺพํ, ทูโต วา ปาเหตพฺโพ “อนารมฺโภ จ โหตุ สปริกฺกมโน จาติ ฯเปฯ “อนารมฺโภ โหตูติ ฯเปฯ “สปริกฺกมโน โหตูติ ฯเปฯ อนาปตฺติ.

[๓๗๖] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "วิหารำ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ "เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ติณฺณำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "วิหารำ เม กโรถาติ, สมาทิสติ จ "เทสิตวตฺถุโก จ โหตุ อนารมฺโภ จ สปริกฺกมโน จาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ, อาปตฺติ การุกานำ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๗๗] ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "วิหารำ เม กโรถาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ อเทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ. โส เจ วิปฺปกเต อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา โส วิหาโร อญฺญสฺส วา ทาตพฺโพ, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺโพ. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทฺวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สมาทิสิตฺวา ปกฺกมติ "วิหารำ เม กโรถาติ. ตสฺส วิหารำ กโรนฺติ เทสิตวตฺถุกำ สารมฺภำ อปริกฺกมนำ. โส เจ วิปฺปกเต

อาคจฺฉติ. เตน ภิกฺขุนา โส วิหาโร อญฺญสฺส วา ทาตพฺโพ, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาตพฺโพ. โน เจ อญฺญสฺส วา ทเทยฺย, ภินฺทิตฺวา วา ปุน กาเรยฺย, อาปตฺติ ทุวินฺนำ ทุกฺกฏานำ ฯเปฯ สารมฺภำ สปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ อปริกฺกมนำ ฯเปฯ อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ฯเปฯ อนารมฺภำ สปริกฺกมนำ, อนาปตฺติ.

[๓๗๘] อตฺตนา วิปฺปกตำ อตฺตนา ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อตฺตนา วิปฺปกตำ ปเรหิ ปริโยสาเปติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปเรหิ วิปฺปกตำ อตฺตนา ปริโยสาเปติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปเรหิ วิปฺปกตำ ปเรหิ ปริโยสาเปติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๗๙] อนาปตฺติ เลเณ, คุหาย, ติณกุฏิกาย, อญฺญสฺสตฺถาย, วาสาคารำ ฐเปตฺวา สพฺพตฺถ, อนาปตฺติ อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

วิหารการสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ สตฺตมำ.[๑]

๘. ปฐมทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทำ[๒]

[๓๘๐] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมตา ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตำ สจฺฉิกตำ

---

[๑] สฺยา. สตฺตมสงฺฆาทิเสสำ นิฏฺฐิตำ. [๒] สฺยา. อฏฺฐมสงฺฆาทิเสสำ

โหติ, ยงฺกิญฺจิ สาวเกน ปตฺตพฺพำ, สพฺพำ เตน อนุปฺปตฺตำ โหติ, นตฺถิ จสฺส กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียำ,[๑] กตสฺส วา ปฏิจโย.

อถโข อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวำ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ "มยา โข ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตำ สจฺฉิกตำ, ยงฺกิญฺจิ สาวเกน ปตฺตพฺพำ, สพฺพำ มยา อนุปฺปตฺตำ, นตฺถิ จ เม กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียำ, กตสฺส วา ปฏิจโย; กินฺนุ โข อหำ สงฺฆสฺส เวยฺยาวจฺจำ กเรยฺยนฺติ.

อถโข อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เอตทโหสิ "ยนฺนูนาหำ สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญาเปยฺยำ,[๒] ภตฺตานิ จ อุทฺทิเสยฺยนฺติ. อถโข อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต สายณฺหสมยำ ปฏิสลฺลานา วุฏฺฐิโต, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ "อิธ มยฺหำ ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวำ เจตโส ปริวิตกฺโก อุทปาทิ 'มยา โข ชาติยา สตฺตวสฺเสน อรหตฺตำ สจฺฉิกตำ, ยงฺกิญฺจิ สาวเกน ปตฺตพฺพำ, สพฺพำ มยา อนุปฺปตฺตำ, นตฺถิ จ เม กิญฺจิ อุตฺตริ กรณียำ, กตสฺส วา ปฏิจโย; กินฺนุ โข อหำ สงฺฆสฺส เวยฺยาวจฺจำ กเรยฺยนฺติ, ตสฺส มยฺหำ ภนฺเต เอตทโหสิ 'ยนฺนูนาหำ สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญาเปยฺยำ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิเสยฺยนฺติ, อิจฺฉามหำ ภนฺเต สงฺฆสฺส เสนาสนญฺจ ปญฺญาเปตุำ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสิตุนฺติ. "สาธุ สาธุ ทพฺพ, เตนหิ ตฺวำ [ ][๓] สงฺฆสฺส

---

[๑] สี.,มหา.,ทยฺ. อุตฺตริกรณียำ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ. ปญฺญเปยฺยำ, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ทพฺพาติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

เสนาสนญฺจ ปญฺญาเปหิ, ภตฺตานิ จ อุทฺทิสาหีติ.[๑] "เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต ภควโต ปจฺจสฺโสสิ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ธมฺมึ กถํ กตฺวา ภิกฺขู อามนฺเตสิ "เตนหิ ภิกฺขเว สงฺโฆ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุทฺเทสกญฺจ สมฺมนฺนตุ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมฺมนฺนิตพฺโพ ปฐมํ ทพฺโพ [ ][๒] ยาจิตพฺโพ, ยาจิตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๓๘๑] "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุทฺเทสกญฺจ สมฺมนฺเนยฺย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, สงฺโฆ อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เสนาสนปญฺญาปกญฺจ ภตฺตุทฺเทสกญฺจ สมฺมนฺนติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส เสนาสนปญฺญาปกสฺส จ ภตฺตุทฺเทสกสฺส จ สมฺมติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมฺมโต สงฺเฆน อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เสนาสนปญฺญาปโก จ ภตฺตุทฺเทสโก จ. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๓๘๒] สมฺมโต จ ปนายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต สภาคานํ สภาคานํ[๓] ภิกฺขูนํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญาเปติ; เย เต ภิกฺขู สุตฺตนฺติกา, เตสํ เอกชฺฌํ เสนาสนํ ปญฺญาเปติ "เต อญฺญมญฺญํ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุทฺทิสาติ [๒] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร มลฺลปุตฺโตติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

สุตฺตนฺตำ สงฺคายิสฺสนฺตีติ; เย เต ภิกฺขู วินยธรา, เตสำ เอกชฺฌำ เสนาสนำ ปญฺญาเปติ "เต อญฺญมญฺญำ วินยำ วินิจฺฉินิสฺสนฺตีติ;[๑] เย เต ภิกฺขู อาภิธมฺมิกา,[๒] เตสำ เอกชฺฌำ เสนาสนำ ปญฺญาเปติ "เต อญฺญมญฺญำ อภิธมฺมำ[๓] สากจฺฉิสฺสนฺตีติ; เย เต ภิกฺขู ฌายิโน, เตสำ เอกชฺฌำ เสนาสนำ ปญฺญาเปติ "เต อญฺญมญฺญำ น พฺยาพาธิสฺสนฺตีติ; เย เต ภิกฺขู ติรจฺฉานกถิกา กายทฬฺหีพหุลา วิหรนฺติ, เตสมฺปิ เอกชฺฌำ เสนาสนำ ปญฺญาเปติ "อิมายปีเม อายสฺมนฺโต[๔] รตียา อจฺฉิสฺสนฺตีติ; เย เต[๕] ภิกฺขู วิกาเล อาคจฺฉนฺติ, เตสมฺปิ เตโชธาตุำ สมาปชฺชิตฺวา เตเนว อาโลเกน เสนาสนำ ปญฺญาเปติ. อปิสฺสุ ภิกฺขู สญฺจิจฺจ วิกาเล อาคจฺฉนฺติ "มยำ อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส อิทฺธิปาฏิหาริยำ ปสฺสิสฺสามาติ.

เต อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อุปสงฺกมิตฺวา เอวำ วเทนฺติ[๖] "อมฺหากำ อาวุโส ทพฺพ เสนาสนำ ปญฺญาเปหีติ. เต อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เอวำ วเทติ "กตฺถายสฺมนฺโต[๗] อิจฺฉนฺติ, กตฺถ ปญฺญาเปมีติ. เต สญฺจิจฺจ ทูเร อปทิสนฺติ[๘] "อมฺหากำ อาวุโส ทพฺพ คิชฺฌกูเฏ ปพฺพเต เสนาสนำ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากำ อาวุโส ทพฺพ[๙] โจรปปาเต[๑๐] เสนาสนำ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากำ อาวุโส ทพฺพ อิสิคิลิปสฺเส กาฬสิลายำ เสนาสนำ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากำ อาวุโส ทพฺพ เวภารปสฺเส สตฺตปณฺณคุหายำ[๑๑] เสนาสนำ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากำ

---

[๑] อิ. วินิจฺฉิสฺสนฺตีติ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ธมฺมกถิกา [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ธมฺมำ
[๔] อิ. อายสฺมนฺตา [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เยปิ เต [๖] สี.,เท.,มหา. วทนฺติ, เอวมุปริปิ.
[๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. กตฺถายสฺมนฺตา [๘] อิ.,สุยา. อปทิสฺสนฺติ
[๙] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ. [๑๐] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โจรปปาเต
[๑๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สตฺตปณฺณิคุหายำ

อาวุโส ทพฺพ สีตวเน สปฺปโสณฺฑิกปพฺภาเร เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ โคมฏกนฺทรายं[๑] เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ ตินฺทุกกนฺทรายं เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ กโปตกนฺทรายं[๒] เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ, [๓]อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ ตโปทาราเม เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ,[๓] อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ ชีวกมฺพวเน เสนาสนํ ปญฺญาเปหิ, อมฺหากํ อาวุโส ทพฺพ มทฺทกุจฺฉิสฺมึ มิคทาเย เสนาสนํ ปญฺญาเปหีติ.

เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เตโชธาตุํ สมาปชฺชิตฺวา องฺคุลิยา ชลมานาย ปุรโต ปุรโต คจฺฉติ. เตปิ เตเนว อาโลเกน อายสฺมโต ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส ปิฏฺฐิโต ปิฏฺฐิโต คจฺฉนฺติ. เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เอวํ เสนาสนํ ปญฺญาเปติ “อยํ มญฺโจ, อิทํ ปีฐํ, อยํ ภิสี,[๔] อิทํ พิมฺโพหนํ, อิทํ วจฺจฏฺฐานํ, อิทํ ปสฺสาวฏฺฐานํ, อิทํ ปานียํ, อิทํ ปริโภชนียํ, อยํ กตฺตรทณฺโฑ, อิทํ สงฺฆสฺส กติกสณฺฐานํ, อิมํ กาลํ ปวิสิตพฺพํ, อิมํ กาลํ นิกฺขมิตพฺพนฺติ. เตสํ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เอวํ เสนาสนํ ปญฺญาเปตฺวา ปุนเทว เวฬุวนํ ปจฺจาคจฺฉติ.

[๓๘๓] เตน โข ปน สมเยน เมตฺติยภุมฺมชกา[๕] ภิกฺขู นวกา เจว โหนฺติ อปฺปปุญฺญา จ; ยานิ สงฺฆสฺส ลามกานิ เสนาสนานิ, ตานิ เตสํ ปาปุณนฺติ, ลามกานิ จ ภตฺตานิ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. โคตมกกนฺทรายं
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ตโปทกนฺทรายं
[๓-๓] เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.
[๔] สี.,เท.,มหา. ภิสิ
[๕] สี.,ฉ. เมตฺติยภูมชกา, เอวมุปริปิ.

เตน โข ปน สมเยน ราชคเห มนุสฺสา อิจฺฉนฺติ เถรานำ ภิกฺขูนำ อภิสงฺขาริกำ [ ][1] ทาตุำ สปฺปีปิ เตลมฺปิ อุตฺตริภงฺคมฺปิ; เมตฺติย-ภุมฺมชกานำ ปน ภิกฺขูนำ ปากติกำ เทนฺติ ยถารทฺธำ กาณาชกำ[2] พิลงฺคทุติยำ. เต ปจฺฉาภตฺตำ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา เถเร ภิกฺขู ปุจฺฉนฺติ “ตุมฺหากำ อาวุโส ภตฺตคฺเค กึ อโหสิ, ตุมฺหากำ อาวุโส ภตฺตคฺเค กึ อโหสีติ เอกจฺเจ เถรา เอวำ วเทนฺติ “อมฺหากำ อาวุโส สปฺปิ อโหสิ, เตลำ อโหสิ, อุตฺตริภงฺคำ อโหสีติ. เมตฺติยภุมฺมชกา ปน ภิกฺขู เอวำ วเทนฺติ “อมฺหากำ อาวุโส น กิญฺจิ อโหสิ ปากติกำ ยถารทฺธำ กาณาชกำ พิลงฺคทุติยนฺติ.

เตน โข ปน สมเยน กลฺยาณภตฺติโก คหปติ สงฺฆสฺส จตุกฺก-ภตฺตำ เทติ นิจฺจภตฺตำ. โส ภตฺตคฺเค สปฺตฺตทาโร อุปติฏฺฐิตฺวา ปริวิสติ. อญฺเญ โอทเนน ปุจฺฉนฺติ, อญฺเญ สูเปน ปุจฺฉนฺติ, อญฺเญ เตเลน ปุจฺฉนฺติ, อญฺเญ อุตฺตริภงฺเคน ปุจฺฉนฺติ. เตน โข ปน สมเยน กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ภตฺตำ สฺวาตนาย เมตฺติย-ภุมฺมชกานำ ภิกฺขูนำ อุทฺทิฏฺฐำ โหติ. อถโข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อารามำ อคมาสิ เกนจิเทว กรณีเยน. โส, เยนายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิ. เอกมนฺตำ นิสินฺนำ โข กลฺยาณภตฺติกำ คหปตึ อายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺเสสิ สมาทเปสิ สมุตฺเตเชสิ สมฺปหำเสสิ. อถโข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อายสฺมตา ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน ธมฺมิยา กถาย สนฺทสฺสิโต สมาทปิโต

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ปิณฺฑปาตนฺติ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[2] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ยถารนฺธำ กณาชกำ, เอวมุปริปิ.

สมุตฺเตชิโต สมฺปหํสิโต อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ “กสฺส ภนฺเต อมฺหากํ ฆเร สฺวาตนาย ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐนฺติ. “เมตฺติยภุมฺมชกานํ โข คหปติ ภิกฺขูนํ ตุมฺหากํ ฆเร สฺวาตนาย ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐนฺติ. อถโข กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อนตฺตมโน อโหสิ “กถํ หิ นาม ปาปภิกฺขู อมฺหากํ ฆเร ภุญฺชิสฺสนฺตีติ, ฆรํ คนฺตฺวา ทาสึ อาณาเปสิ “เย เช เสฺว ภตฺติกา อาคจฺฉนฺติ, เต โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา กาณาชเกน พิลงฺคทุติเยน ปริวิสาติ. “เอวํ อยฺยาติ โข สา ทาสี กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ปจฺจสฺโสสิ.

อถโข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู “หิยฺโย โข อาวุโส อมฺหากํ กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน ฆเร[๑] ภตฺตํ อุทฺทิฏฺฐํ, เสฺว อมฺเห กลฺยาณภตฺติโก คหปติ สปุตฺตทาโร อุปติฏฺฐิตฺวา ปริวิสิสฺสติ; อญฺเญ โอทเนน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อญฺเญ สูเปน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อญฺเญ เตเลน ปุจฺฉิสฺสนฺติ, อญฺเญ อุตฺตริภงฺเคน ปุจฺฉิสฺสนฺตีติ. เต เตเนว โสมนสฺเสน น จิตฺตรูปึ รตฺติยา สุปึสุ. อถโข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย, เยน กลฺยาณภตฺติกสฺส คหปติโน นิเวสนํ, เตนุปสงฺกมึสุ. อทฺทสา โข สา ทาสี เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู ทูรโต ว อาคจฺฉนฺเต; ทิสฺวาน โกฏฺฐเก อาสนํ ปญฺญาเปตฺวา เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ “นิสีทถ ภนฺเตติ. อถโข เมตฺติยภุมฺมชกานํ ภิกฺขูนํ เอตทโหสิ “นิสฺสํสยํ โข น ตาว ภตฺตํ สิทฺธํ ภวิสฺสติ, ยถา มยํ โกฏฺฐเก นิสีทาปิยามาติ.[๒] อถโข สา ทาสี กาณาชเกน พิลงฺคทุติเยน อุปคญฺฉิ[๓] “ภุญฺชถ

---

[๑] ฉ.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. นิสีเทยฺยามาติ, อิ. นิสีทาเปยฺยามาติ
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุปคจฺฉิ

ภนฺเตติ. "มยำ โข ภคินิ นิจฺจภตฺติกาติ. "ชานามิ 'อยฺยา นิจฺจ-ภตฺติกาติ; อปิจาหำ หิยฺโย ว คหปตินา อาณตฺตา 'เย เช เสฺว ภตฺติกา อาคจฺฉนฺติ, เต โกฏฺฐเก อาสนำ ปญฺญาเปตฺวา กาณาชเกน พิลงฺคทุติเยน ปริวิสาติ; ภุญฺชถ ภนฺเตติ. อถโข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู "หิยฺโย โข อาวุโส กลฺยาณภตฺติโก คหปติ อารามำ อคมาสิ ทพฺพสฺส มลฺลปุตฺตสฺส สนฺติเก, นิสฺสำสยำ โข มยำ ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน คหปติโน สนฺติเก ปริภินฺนาติ. เต เตเนว โทมนสฺเสน น จิตฺตรูปำ ภุญฺชึสุ. อถโข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู ปจฺฉาภตฺตำ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺตา อารามำ คนฺตฺวา ปตฺตจีวรำ ปฏิสาเมตฺวา พหารามโกฏฺฐเก สงฺฆาฏิปลฺลตฺถิกาย นิสีทึสุ ตุณฺหีภูตา[๑] มงฺกุภูตา ปตฺตกฺขนฺธา อโธมุขา ปชฺฌายนฺตา อปฺปฏิภาณา.

อถโข เมตฺติยา ภิกฺขุนี, เยน เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ "วนฺทามิ อยฺยาติ. เอวำ วุตฺเต, เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู นาลปึสุ. ทุติยมฺปิ โข ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู เอตทโวจ "วนฺทามิ อยฺยาติ. ตติยมฺปิ โข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู นาลปึสุ. "กฺยาหำ อยฺยานำ อปรชฺฌามิ, กิสฺส มำ อยฺยา นาลปนฺตีติ. "ตถา หิ ปน ตฺวำ ภคินิ อมฺเห ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน วิเหจิยมาเน อชฺฌุเปกฺขสีติ. "กฺยาหำ อยฺยา กโรมีติ. "สเจ โข ตฺวำ ภคินิ อิจฺเฉยฺยาสิ, อชฺเชว ภควา ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ นาสาเปยฺยาติ. "กฺยาหำ อยฺยา กโรมิ, กึ มยา สกฺกา กาตุนฺติ. "เอหิ ตฺวำ ภคินิ, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ;[๒] อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ

---

[๑] อิ. ตุณฺหิภูตา [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เตนุปสงฺกม

เอวํ วเทหิ ‘อิทํ ภนฺเต นจฺฉนฺนํ นปฺปฏิรูปํ; ยายํ ภนฺเต ทิสา อภยา อนีติกา อนุปทฺทวา, สายํ ทิสา สภยา สอีติกา[๑] สอุปทฺทวา; ยโต นีวาตํ,[๒] ตโต ปวาตํ;[๓] อุทกํ มญฺเญ อาทิตฺตํ, อยฺเยนมฺหิ ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน ทูสิตาติ. “เอวํ อยฺยาติ โข เมตฺติยา ภิกฺขุนี เมตฺติยภุมฺมชกานํ ภิกฺขูนํ ปฏิสฺสุตฺวา, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ ฐิตา โข [ ][๔] เมตฺติยา ภิกฺขุนี ภควนฺตํ เอตทโวจ “อิทํ ภนฺเต นจฺฉนฺนํ นปฺปฏิรูปํ; ยายํ ภนฺเต ทิสา อภยา อนีติกา อนุปทฺทวา, สายํ ทิสา สภยา สอีติกา สอุปทฺทวา; ยโต นีวาตํ, ตโต ปวาตํ; อุทกํ มญฺเญ อาทิตฺตํ, อยฺเยนมฺหิ ทพฺเพน มลฺลปุตฺเตน ทูสิตาติ.

[๓๘๔] อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ ปฏิปุจฺฉิ “สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เอวรูปึ กตฺตา, ยถายํ ภิกฺขุนี อาหาติ. “ยถา มํ ภนฺเต ภควา ชานาตีติ. ทุติยมฺปิ โข ภควา ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ “สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เอวรูปึ กตฺตา, ยถายํ ภิกฺขุนี อาหาติ. “ยถา มํ ภนฺเต ภควา ชานาตีติ. “น โข ทพฺพ ทพฺพา เอวํ นิพฺเพเฐนฺติ, สเจ ตยา กตํ ‘กตนฺติ วเทหิ; สเจ ตยา อกตํ ‘อกตนฺติ วเทหีติ. “ยโตหํ ภนฺเต ชาโต นาภิชานามิ สุปินนฺเตนปิ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตา, ปเคว ชาคโรติ. อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ

---

[๑] สี. สริติกา, เอวมุปริปิ.
[๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. นิวาตํ, เอวมุปริปิ.
[๓] สี.,ฉ.,เท. สวาตํ, เอวมุปริปิ.
[๔] ฉ.,มหา. เอตฺถนฺตเร สาติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

"เตนหิ ภิกฺขเว เมตฺติยำ ภิกฺขุนึ นาเสถ, อิเม จ ภิกฺขู อนุยุญฺชถาติ. อิทำ วตฺวา ภควา อุฏฺจายาสนา วิหารำ ปาวิสิ.

อถโข เต ภิกฺขู เมตฺติยำ ภิกฺขุนึ นาเสสุ. อถโข เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู เต ภิกฺขู เอตทโวจุ "มา อาวุโส เมตฺติยำ ภิกฺขุนึ นาเสถ, น สา กิญฺจิ อปรชฺฌติ, อมฺเหหิ สา อุสฺสาหิตา กุปิเตหิ อนตฺตมเนหิ จาวนาธิปฺปาเยหีติ. "กึ ปน ตุมฺเห อาวุโส อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อมูลเกน ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสถาติ. "เอวมาวุโสติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อมูลเกน ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสสฺสนฺตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][1] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจำ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อมูลเกน ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสถาติ. "สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ "กถำ หิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อมูลเกน ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสสฺสถ, เนตำ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๓๘๕] "โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุำ ทุฏฺโจ โทโส อปฺปตีโต อมูลเกน ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสยฺย 'อปฺเปวนาม นำ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ; ตโต อปเรน สมเยน

---

[1] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

สมนุคฺคาหิยมาโน วา อสมนุคฺคาหิยมาโน วา, อมูลกญฺเจว ตํ อธิกรณํ โหติ, ภิกฺขุ จ โทสํ ปติฏฺฐาติ, สงฺฆาทิเสโสติ.

[๓๘๖] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

ภิกฺขุนฺติ อญฺญํ ภิกฺขุํ.

ทุฏฺโ โทโสติ กุปิโต อนตฺตมโน อนภิรทฺโธ อาหตจิตฺโต ขิลชาโต.

อปฺปตีโตติ เตน จ โกเปน เตน จ โทเสน ตาย จ อนตฺตมนตาย ตาย จ อนภิรทฺธิยา อปฺปตีโต โหติ.

อมูลกํ นาม อทิฏฺจํ อสฺสุตํ[๑] อปริสงฺกิตํ.

ปาราชิเกน ธมฺเมนาติ จตุนฺนํ อญฺญตเรน.

อนุทฺธํเสยฺยาติ โจเทติ วา โจทาเปติ วา.

อปฺเปวนาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ ภิกฺขุภาวา จาเวยฺยํ, สมณธมฺมา จาเวยฺยํ, สีลกฺขนฺธา จาเวยฺยํ, ตโปคุณา จาเวยฺยํ.

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมึ ขเณ อนุทฺธํสิโต โหติ, ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวตฺเต.

สมนุคฺคาหิยมาโน วาติ เยน วตฺถุนา อนุทฺธํสิโต โหติ, ตสฺมึ วตฺถุสฺมึ สมนุคฺคาหิยมาโน วา.[๒]

---

[๑] ฉ.,เท.,อิ. อสุตํ, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วาสทฺโท น ทิสฺสติ, เอวมุปริปิ.

อสมนุคฺคาหิยมาโน วาติ น เกนจิ วุจฺจมาโน.

อธิกรณำ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ วิวาทาธิกรณำ อนุวาทาธิกรณำ อาปตฺตาธิกรณำ กิจฺจาธิกรณำ.

ภิกฺขุ จ โทสำ ปติฏฺฐาตีติ ตุจฺฉกำ มยา ภณิตำ, มุสา มยา ภณิตำ, อภูตำ มยา ภณิตำ, อชานนฺเตน มยา ภณิตำ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๓๘๗] อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ "ทิฏฺโฐ มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสฺสุตสฺส โหติ "ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ "สุโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ "ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ "ปริสงฺกิโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ "ทิฏฺโฐ มยา สุโต จ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา ปริสงฺกิโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา สุโต จ ปริสงฺกิโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสฺสุตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสฺสุตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ทิฏฺโฐ จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสฺสุตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ทิฏฺโฐ จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ทิฏฺโฐ จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา สุโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ทิฏฺโฐ จ สุโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

สุตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ทิฏฺโฐ จ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ ตญฺเจ โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา สุโต จ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, ทิฏฺเฐ เวมติโก, ทิฏฺฐำ โน กปฺเปติ, ทิฏฺฐำ นสฺสรติ, ทิฏฺฐำ ปมุฏฺโฐ[๑] โหติ; ตญฺเจ

---

[๑] อิ. สมฺมุฏฺโฐ, เอวมุปริปิ.

โจเทติ “ทิฏฺโฐ มยา สุโต จ ฯเปฯ “ทิฏฺโฐ มยา ปริสงฺกิโต จ ฯเปฯ “ทิฏฺโฐ มยา สุโต จ ปริสงฺกิโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ สุตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ, สุเต เวมติโก, สุตํ โน กปฺเปติ, สุตํ นสฺสรติ, สุตํ ปมุฏฺโฐ โหติ; ตญฺเจ โจเทติ “สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ฯเปฯ “สุโต มยา ทิฏฺโฐ จ ฯเปฯ “สุโต มยา ปริสงฺกิโต จ ทิฏฺโฐ จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ ปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ, ปริสงฺกิเต เวมติโก, ปริสงฺกิตํ โน กปฺเปติ, ปริสงฺกิตํ นสฺสรติ, ปริสงฺกิตํ ปมุฏฺโฐ โหติ; ตญฺเจ โจเทติ “ปริสงฺกิโต มยา ทิฏฺโฐ จ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโต มยา สุโต จ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโต มยา ทิฏฺโฐ จ สุโต จ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๘๘] อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสุตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “สุโตสิ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “ปริสงฺกิโตสิ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ สุโตสิ ฯเปฯ “ทิฏฺโฐสิ ปริสงฺกิโตสิ ฯเปฯ “ทิฏฺโฐสิ, สุโตสิ, ปริสงฺกิโตสิ, ปาราชกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสฺสุตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “สุโตสิ ปริสงฺกิโตสิ ฯเปฯ “สุโตสิ ทิฏฺโฐสิ ฯเปฯ “สุโตสิ, ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

อปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโตสิ, สุโตสิ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ, สุโตสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต; ตญฺเจ โจทาเปติ “สุโตสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโตสิ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ “สุโตสิ, ปริสงฺกิโตสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

สุตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “ปริสงฺกิโตสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจทาเปติ “ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ปริสงฺกิตสฺส โหติ “ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ

ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ, สุโตสิ ฯเปฯ ตญฺเจ โจทาเปติ “ทิฏฺโฐสิ, สุโตสิ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ ฯเปฯ อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ทิฏฺฐสฺส โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต, ทิฏฺเฐ เวมติโก, ทิฏฺฐํ โน กปฺเปติ, ทิฏฺฐํ นสฺสรติ, ทิฏฺฐํ ปมุฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ สุเต เวมติโก, สุตํ โน กปฺเปติ, สุตํ นสฺสรติ, สุตํ ปมุฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ปริสงฺกิเต เวมติโก, ปริสงฺกิตํ โน กปฺเปติ, ปริสงฺกิตํ นสฺสรติ, ปริสงฺกิตํ ปมุฏฺโฐ โหติ; ตญฺเจ โจทาเปติ “ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโตสิ, สุโตสิ ฯเปฯ “ปริสงฺกิโตสิ, ทิฏฺโฐสิ, สุโตสิ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๘๙] อสุทฺเธ สุทฺธทิฏฺฐิ, สุทฺเธ อสุทฺธทิฏฺฐิ, อสุทฺเธ อสุทฺธทิฏฺฐิ, สุทฺเธ สุทฺธทิฏฺฐิ. อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสำ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสำ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสำ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อนาปตฺติ.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสำ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสำ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสำ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรำ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสำ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อนาปตฺติ.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺส.

อสุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ อสุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสเสน ทุกฺกฏสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา จาวนาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน อโนกาสํ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาเทน ทุกฺกฏสฺส.

สุทฺโธ โหติ ปุคฺคโล อญฺญตรํ ปาราชิกํ ธมฺมํ อนชฺฌาปนฺโน; ตญฺเจ สุทฺธทิฏฺฐิ สมาโน โอกาสํ การาเปตฺวา อกฺโกสาธิปฺปาโย วเทติ, อาปตฺติ โอมสวาทสฺส.

[๓๙๐] อนาปตฺติ สุทฺเธ อสุทฺธทิฏฺฐิสฺส, อสุทฺเธ อสุทฺธทิฏฺฐิสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ปฐมทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.[๑]

---

[๑] สฺยา. อฏฺฐมสงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ.

๙. ทุติยทุฏฺฐสิกฺขาปทํ[๑]

[๓๙๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวฬุวเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู คิชฺฌกูฏา ปพฺพตา โอโรหนฺตา อทฺทสํสุ ฉกลกํ[๒] อชิกาย วิปฺปฏิปชฺชนฺตํ; ทิสฺวาน เอวมาหํสุ "หนฺท มยํ อาวุโส อิมํ ฉกลกํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ นาม กโรม, อิมํ อชิกํ เมตฺติยํ นาม ภิกฺขุนึ กโรม; เอวํ มยํ โวหริสฺสาม 'ปุพฺเพ มยํ อาวุโส ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ สุเตน อโวจุมฺหา; อิทานิ ปน อมฺเหหิ สามํ ทิฏฺโฐ เมตฺติยาย ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปชฺชนฺโตติ. เต ตํ ฉกลกํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ นาม อกํสุ, ตํ อชิกํ เมตฺติยํ นาม ภิกฺขุนึ อกํสุ. เต ภิกฺขูนํ อาโรเจสุ "ปุพฺเพ มยํ อาวุโส ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ สุเตน อโวจุมฺหา; อิทานิ ปน อมฺเหหิ สามํ ทิฏฺโฐ เมตฺติยาย ภิกฺขุนิยา วิปฺปฏิปชฺชนฺโตติ. ภิกฺขู เอวมาหํสุ "มา อาวุโส เอวํ อวจุตฺถ, นายสฺมา ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต เอวํ กริสฺสตีติ.

อถโข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ ปฏิปุจฺฉิ "สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เอวรูปึ กตฺตา, ยถา อิเม ภิกฺขู อาหํสูติ. "ยถา มํ ภนฺเต ภควา ชานาตีติ. ทุติยมฺปิ โข ภควา ฯเปฯ ตติยมฺปิ โข ภควา อายสฺมนฺตํ ทพฺพํ มลฺลปุตฺตํ เอตทโวจ "สรสิ ตฺวํ ทพฺพ เอวรูปึ กตฺตา, ยถา อิเม ภิกฺขู อาหํสูติ. "ยถา มํ ภนฺเต

---

[๑] สฺยา. นวมสงฺฆาทิเสสํ [๒] สี.,ฉ.,เท. ฉคลกํ, เอวมุปริปิ.

ภควา ชานาตีติ. “น โข ทพฺพ ทพฺพา เอวํ นิพฺเพเฐนฺติ; สเจ ตยา กตํ ‘กตนฺติ วเทหิ; สเจ ตยา อกตํ ‘อกตนฺติ วเทหีติ. “ยโตหํ ภนฺเต ชาโต นาภิชานามิ สุปินนฺเตนปิ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตา, ปเคว ชาคโรติ. อถโข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ “เตนหิ ภิกฺขเว อิเม ภิกฺขู อนุยุญฺชถาติ. อิทำ วตฺวา ภควา อุฏฺฐายาสนา วิหารำ ปาวิสิ.

อถโข เต ภิกฺขู เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู อนุยุญฺชึสุ. เต เตหิ[๑] ภิกฺขูหิ อนุยุญฺชิยมานา ภิกฺขูนำ เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. “กึ ปน ตุมฺเห อาวุโส อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กญฺจิ[๒] เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทาย ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสถาติ. “เอวมาวุโสติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถำ หิ นาม เมตฺติยภุมฺมชกา ภิกฺขู อายสฺมนฺตำ ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กญฺจิ เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทาย ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสสฺสนฺตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๓] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ ฯเปฯ [ ][๔] “สจฺจำ กิร ตุมฺเห ภิกฺขเว ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กญฺจิ เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทาย ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสถาติ. “สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา ฯเปฯ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. กิญฺจิ, เอวมุปริปิ.

[๓] สี.,เท. เอตฺถนฺตเร เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๔] เท. เอตฺถนฺตเร อถ โข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา เมตฺติยภุมฺมชเก ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉีติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

“กถำ หิ นาม ตุมฺเห โมฆปุริสา ทพฺพำ มลฺลปุตฺตำ อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กิญฺจิ เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทาย ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสสฺสถ, เนตำ โมฆปุริสา อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ “เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๓๙๒] **“โย ปน ภิกฺขุ ภิกฺขุำ ทุฏฺโฐ โทโส อปฺปตีโต อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺส กญฺจิ[๑] เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทาย ปาราชิเกน ธมฺเมน อนุทฺธำเสยฺย ‘อปฺเปวนาม นำ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ; ตโต อปเรน สมเยน สมนุคฺคาหิยมาโน วา อสมนุคฺคาหิยมาโน วา, อญฺญภาคิยญฺเจวตำ อธิกรณำ โหติ, โกจิ เทโส เลสมตฺโต อุปาทินฺโน, ภิกฺขุ จ โทสำ ปติฏฺฐาติ, สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๓๙๓] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต “ภิกฺขูติ.

ภิกฺขุนฺติ อญฺญำ ภิกฺขุำ.

ทุฏฺโฐ โทโสติ กุปิโต อนตฺตมโน อนภิรทฺโธ อาหตจิตฺโต ขิลชาโต.

อปฺปตีโตติ เตน จ โกเปน เตน จ โทเสน ตาย จ อนตฺตมนตาย ตาย จ อนภิรทฺธิยา อปฺปตีโต โหติ.

อญฺญภาคิยสฺส อธิกรณสฺสาติ อาปตฺตญฺญภาคิยำ วา โหติ อธิกรณญฺญภาคิยำ วา.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,มหา. กิญฺจิ

กถํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ. วิวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณสฺส อาปตฺตาธิกรณสฺส กิจฺจาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ, อนุวาทาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส กิจฺจาธิกรณสฺส วิวาทาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ, อาปตฺตาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณสฺส วิวาทาธิกรณสฺส อนุวาทาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ, กิจฺจาธิกรณํ วิวาทาธิกรณสฺส อนุวาทาธิกรณสฺส อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ. เอวํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ.

กถํ อธิกรณํ อธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ. วิวาทาธิกรณํ วิวาทาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ, อนุวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ, อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส สิยา ตพฺภาคิยํ, สิยา อญฺญภาคิยํ.

กถํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ. เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยา, อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยา, มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยา, อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติ เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา อญฺญภาคิยา. เอวํ อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส อญฺญภาคิยํ.

กถญฺจ[๑] อาปตฺตาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยํ. เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติ เมถุนธมฺมปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยา, อทินฺนา-

---

[๑] สี.,ฉ. กถํ

ทานปาราชิกาปตฺติ อทินฺนาทานปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยา, มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติ มนุสฺสวิคฺคหปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยา, อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติ อุตฺตริมนุสฺสธมฺมปาราชิกาปตฺติยา ตพฺภาคิยา. เอวำ อาปตฺตาธิกรณำ อาปตฺตาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยำ.

กิจฺจาธิกรณำ กิจฺจาธิกรณสฺส ตพฺภาคิยำ. เอวำ อธิกรณำ อธิกรณสฺส ตพฺภาคิยำ.

[๓๙๔] **กญฺจิ เทสำ เลสมตฺตำ อุปาทายา**ติ เลโส นาม ทส เลสา ชาติเลโส นามเลโส โคตฺตเลโส ลิงฺคเลโส อาปตฺติเลโส ปตฺตเลโส จีวรเลโส อุปชฺฌายเลโส อาจริยเลโส เสนาสนเลโส.

[๓๙๕] **ชาติเลโส** นาม ขตฺติโย ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ ขตฺติยำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “ขตฺติโย มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

พฺราหฺมโณ ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ เวสฺโส ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ สุทฺโท ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ สุทฺทำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “สุทฺโท มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๙๖] **นามเลโส** นาม พุทฺธรกฺขิโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ธมฺมรกฺขิโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ สงฺฆรกฺขิโต ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ สงฺฆรกฺขิตำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “สงฺฆรกฺขิโต มยา ทิฏฺโฐ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ,

อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๙๗] **โคตฺตเลโส** นาม โคตโม ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ โมคฺคลฺลาโน ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ กจฺจายโน[๑] ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ วาสิฏฺโจ ทิฏฺโจ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญํ วาสิฏฺจํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ "วาสิฏฺโจ มยา ทิฏฺโจ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๙๘] **ลิงฺคเลโส** นาม ทีโฆ ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ รสฺโส ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ กณฺโห ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ โอทาโต ทิฏฺโจ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญํ โอทาตํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ "โอทาโต มยา ทิฏฺโจ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๓๙๙] **อาปตฺติเลโส** นาม ลหุกา อาปตฺติ อชฺฌาปชฺชนฺโต[๒] ทิฏฺโจ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน ธมฺเมน[๓] โจเทติ [๔]"ทิฏฺโจ มยา ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ,[๔] อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๐] **ปตฺตเลโส** นาม โลหปตฺตธโร ทิฏฺโจ โหติ ฯเปฯ [๕]มตฺติกาปตฺตธโร ทิฏฺโจ โหติ[๕] ฯเปฯ สาฏกปตฺตธโร ทิฏฺโจ

---

[๑] อิ. กจฺจาโน [๒] สี.,ฉ.,เท. อาปชฺชนฺโต [๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.
[๔-๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. [๕-๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

โหติ ฯเปฯ สุมฺภกปตฺตธโร ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ สุมฺภกปตฺตธรำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “สุมฺภกปตฺตธโร มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๑] **จีวรเลโส** นาม ปำสุกูลิโก ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ คหปติจีวรธโร ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ คหปติจีวรธรำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “คหปติจีวรธโร มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๒] **อุปชฺฌายเลโส** นาม อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริโก ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริกำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “อิตฺถนฺนามสฺส สทฺธิวิหาริโก มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๓] **อาจริยเลโส** นาม อิตฺถนฺนามสฺส อนฺเตวาสิโก ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญำ อิตฺถนฺนามสฺส อนฺเตวาสิกำ ปสฺสิตฺวา โจเทติ “อิตฺถนฺนามสฺส อนฺเตวาสิโก มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกำ ธมฺมำ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๔] **เสนาสนเลโส** นาม อิตฺถนฺนามสฺส เสนาสนวาสิโก[๑] ทิฏฺโฐ โหติ ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปชฺชนฺโต, อญฺญํ อิตฺถนฺนามสฺส เสนาสนวาสิกํ ปสฺสิตฺวา โจเทติ "อิตฺถนฺนามสฺส เสนาสนวาสิโก มยา ทิฏฺโฐ, ปาราชิกํ ธมฺมํ อชฺฌาปนฺโนสิ, อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมํ วาติ; อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๕] **ปาราชิเกน ธมฺเมนา**ติ จตุนฺนํ อญฺญตเรน.

อนุทฺธํเสยฺยาติ โจเทติ วา โจทาเปติ วา.

อปฺเปวนาม นํ อิมมฺหา พฺรหฺมจริยา จาเวยฺยนฺติ ภิกฺขุภาวา จาเวยฺยํ, สมณธมฺมา จาเวยฺยํ, สีลกฺขนฺธา จาเวยฺยํ, ตโปคุณา จาเวยฺยํ.

ตโต อปเรน สมเยนาติ ยสฺมึ ขเณ อนุทฺธํสิโต โหติ, ตํ ขณํ ตํ ลยํ ตํ มุหุตฺตํ วีติวตฺเต.

สมนุคฺคาหิยมาโนติ เยน วตฺถุนา อนุทฺธํสิโต โหติ, ตสฺมึ วตฺถุสฺมึ สมนุคฺคาหิยมาโน.

อสมนุคฺคาหิยมาโนติ น เกนจิ วุจฺจมาโน.

อธิกรณํ นาม จตฺตาริ อธิกรณานิ วิวาทาธิกรณํ อนุวาทาธิกรณํ อาปตฺตาธิกรณํ กิจฺจาธิกรณํ.

โกจิ เทโส เลสมตฺโต อุปาทินฺโนติ เตสํ ทสนฺนํ[๒] เลสานํ อญฺญตโร เลโส อุปาทินฺโน โหติ.

---

[๑] สี.,เท.,อิ.,มหา. อิตฺถนฺนามเสนาสนวาสิโก, เอวมุปริปิ. [๒] ฉ.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ภิกฺขุ จ โทสำ ปติฏฺฐาตีติ ตุจฺฉกำ มยา ภณิตำ, มุสา มยา ภณิตำ, อภูตำ มยา ภณิตำ, อชานนฺเตน มยา ภณิตำ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๐๖] ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ ถุลฺลจฺจยํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, ถุลฺลจฺจเย ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; เอวัปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ ปาจิตฺติยํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ภิกฺขุ ปาฏิเทสนียํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ภิกฺขุ ทุกฺกฏํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ภิกฺขุ ทุพฺภาสิตํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, ทุพฺภาสิเต ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ปาฏิเทสนีย-ทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจเทติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; เอวัปิ อาปตฺตญฺญ-ภาคิยํ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

เอเกกํ มูลํ กาตูน จกฺกํ พนฺธิตพฺพํ.

[๔๐๗] ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจทาเปติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมํ วาติ; เอวัปิ อาปตฺตญฺญภาคิยํ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ สงฺฆาทิเสสำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, สงฺฆาทิเสเส ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ทุกฺกฏ-ทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ สงฺฆาทิเสเส ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจทาเปติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ ถุลฺลจฺจยำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, ถุลฺลจฺจเย ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ปาฏิเทสนียทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ถุลฺลจฺจเย สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจทาเปติ "อสฺสมโณสิ ฯเปฯ สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

ภิกฺขุ ปาจิตฺติยำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ภิกฺขุ ปาฏิเทสนียำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ภิกฺขุ ทุกฺกฏำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิตำ อชฺฌาปชฺชนฺโต ทิฏฺโฐ โหติ, ทุพฺภาสิเต ทุพฺภาสิตทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต สงฺฆาทิเสสทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ถุลฺลจฺจยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ปาจิตฺติยทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ปาฏิเทสนีย-ทิฏฺฐิ โหติ ฯเปฯ ทุพฺภาสิเต ทุกฺกฏทิฏฺฐิ โหติ; ตญฺเจ ปาราชิเกน โจทาเปติ "อสฺสมโณสิ, อสกฺยปุตฺติโยสิ, นตฺถิ ตยา สทฺธึ อุโปสโถ วา ปวารณา วา สงฺฆกมฺมำ วาติ; เอวำปิ อาปตฺตญฺญภาคิยำ โหติ, เลโส จ อุปาทินฺโน, อาปตฺติ วาจาย วาจาย สงฺฆาทิเสสสฺส.

[๔๐๘] อนาปตฺติ ตถาสญฺญี โจเทติ วา โจทาเปติ วา, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุติยทุฏฺฐโทสสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ นวมำ.[๑]

๑๐. สงฺฆเภทสิกฺขาปทำ[๒]

[๔๐๙] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวพฺภเน กลนฺทกนิวาเป. อถโข เทวทตฺโต, เยน โกกาลิโก กฏโมรกติสฺสโก[๓] ขณฺฑเทวิยา ปุตฺโต สมุทฺททตฺโต, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา โกกาลิกำ กฏโมรกติสฺสกำ ขณฺฑเทวิยา ปุตฺตำ สมุทฺททตฺตำ เอตทโวจ “เอถ, มยำ อาวุโส สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภทำ กริสฺสาม จกฺก-เภทนฺติ. เอวำ วุตฺเต, โกกาลิโก เทวทตฺตำ เอตทโวจ “สมโณ โข อาวุโส โคตโม มหิทฺธิโก มหานุภาโว, กถำ มยำ สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภทำ กริสฺสาม จกฺกเภทนฺติ. “เอถ, มยำ อาวุโส สมณำ โคตมำ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจ วตฺถูนิ ยาจิสฺสาม ‘ภควา ภนฺเต อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺส สลฺเลขสฺส ธุตสฺส[๔] ปาสาทิกสฺส อปฺปจฺจยสฺส[๕] วิริยารมฺภสฺส[๖] วณฺณวาที, อิมานิ ภนฺเต ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย สนฺตุฏฺฐิตาย[๗] สลฺเลขาย ธุตตาย[๘] ปาสาทิกาย[๙] [ ][๑๐] วิริยารมฺภาย สำวตฺตนฺติ; สาธุ ภนฺเต

---

[๑] สฺยา. นวมสงฺฆาทิเสสำ นิฏฺฐิตำ.
[๒] สฺยา. ทสมสงฺฆาทิเสสำ
[๓] สี.,ฉ.,เท. กฏโมทกติสฺสโก, เอวมุปริปิ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ธุตสฺส, เอวมุปริปิ.
[๕] สี.,เท.,อิ. อปจยสฺส, เอวมุปริปิ.
[๖] สี. วีริยารมฺภสฺส, เอวมุปริปิ.
[๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สนฺตุฏฺฐิยา
[๘] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ธุตตาย
[๙] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. ปาสาทิกตาย ปาโส ทิสฺสติ.
[๑๐] สี.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร อปจยายาติ อยำ

ภิกฺขู ยาวชีวำ อารญฺญกา[๑] อสฺสุ, โย คามนฺตำ โอสเรยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ ปิณฺฑปาติกา อสฺสุ, โย นิมนฺตนำ สาทิเยยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ ปำสุกูลิกา อสฺสุ, โย คหปติจีวรำ สาทิเยยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ รุกฺขมูลิกา อสฺสุ, โย ฉนฺนำ อุปคจฺเฉยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ มจฺฉมำสำ น ขาเทยฺยุ๋, โย มจฺฉมำสำ ขาเทยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺยาติ; อิมานิ สมโณ โคตโม นานุชานิสฺสติ; เต มยำ อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ ชนำ สญฺญาเปสฺสามาติ. “สกฺกา โข อาวุโส อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ สมณสฺส โคตมสฺส สงฺฆเภทำ[๒] กาตุ๋ จกฺกเภทำ;[๓] ลูขปฺปสนฺนา[๔] หิ อาวุโส มนุสฺสาติ.

อถโข เทวทตฺโต สปริโส, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตำ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตำ นิสีทิสุ.[๕] เอกมนฺตำ นิสินฺโน โข เทวทตฺโต ภควนฺตำ เอตทโวจ “ภควา ภนฺเต อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺส สลฺเลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปฺปจฺจยสฺส วิริยารมฺภสฺส วณฺณวาที, อิมานิ ภนฺเต ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย สนฺตุฏฺฐตาย สลฺเลขาย ธุตาย ปาสาทิกาย อปฺปจฺจยาย วิริยารมฺภาย สำวตฺตนฺติ; สาธุ ภนฺเต ภิกฺขู ยาวชีวำ อารญฺญกา อสฺสุ, โย คามนฺตำ โอสเรยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ ปิณฺฑปาติกา อสฺสุ, โย นิมนฺตนำ สาทิเยยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ ปำสุกูลิกา อสฺสุ, โย คหปติจีวรำ สาทิเยยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ รุกฺขมูลิกา อสฺสุ, โย ฉนฺนำ อุปคจฺเฉยฺย, วชฺชำ นำ ผุเสยฺย; ยาวชีวำ มจฺฉมำสำ น ขาเทยฺยุ๋, โย มจฺฉมำสำ ขาเทยฺย,

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อารญฺญิกา, เอวมุปริปิ. [๒] สี.,เท.,อิ. สงฺฆเภโท, ฉ.,มหา. สำฆเภโท
[๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. จกฺกเภโท [๔] สี. ลูขปสนฺนา [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นิสีทิ.

วชฺชํ นํ ผุเสยฺยาติ. “อลํ เทวทตฺต, โย อิจฺฉติ, อารญฺญโก โหตุ; โย อิจฺฉติ, คามนฺเต วิหรตุ; โย อิจฺฉติ, ปิณฺฑปาติโก โหตุ; โย อิจฺฉติ, นิมนฺตนํ สาทิยตุ; โย อิจฺฉติ, ปํสุกูลิโก โหตุ; โย อิจฺฉติ, คหปติจีวรํ สาทิยตุ; อฏฺฐมาเส โข มยา เทวทตฺต รุกฺขมูลเสนาสนํ อนุญฺญาตํ ติโกฏิปริสุทฺธํ มจฺฉมํสํ อทิฏฺฐํ อสฺสุตํ อปริสงฺกิตนฺติ. อถโข เทวทตฺโต “น ภควา อิมานิ ปญฺจ วตฺถูนิ อนุชานาตีติ หฏฺโฐ อุทคฺโค สปริโส อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ.

[๔๑๐] อถโข เทวทตฺโต สปริโส[๑] ราชคหํ ปวิสิตฺวา ปญฺจหิ วตฺถูหิ ชนํ สญฺญาเปสิ “มยํ อาวุโส สมณํ โคตมํ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺจ วตฺถูนิ ยาจิมฺหา ‘ภควา ภนฺเต อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉสฺส สนฺตุฏฺฐสฺส สลฺเลขสฺส ธุตสฺส ปาสาทิกสฺส อปฺปจฺจยสฺส วิริยารมฺภสฺส วณฺณวาที, อิมานิ ภนฺเต ปญฺจ วตฺถูนิ อเนกปริยาเยน อปฺปิจฺฉตาย สนฺตุฏฺฐตาย สลฺเลขาย ธุตตาย ปาสาทิกาย อปฺปจฺจยาย วิริยารมฺภาย สංวตฺตนฺติ; สาธุ ภนฺเต ภิกฺขู ยาวชีวํ อารญฺญกา อสฺสุ, โย คามนฺตํ โอสเรยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺย; ยาวชีวํ ปิณฺฑปาติกา อสฺสุ, โย นิมนฺตนํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺย; ยาวชีวํ ปํสุกูลิกา อสฺสุ, โย คหปติจีวรํ สาทิเยยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺย; ยาวชีวํ รุกฺขมูลิกา อสฺสุ, โย ฉนฺนํ อุปคจฺเฉยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺย; ยาวชีวํ มจฺฉมํสํ น ขาเทยฺยุ, โย มจฺฉมํสํ ขาเทยฺย, วชฺชํ นํ ผุเสยฺยาติ; อิมานิ สมโณ โคตโม นานุชานาติ; เต มยํ อิเมหิ ปญฺจหิ วตฺถูหิ สมาทาย วตฺตามาติ.

---

[๑] ฉ.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ตตฺถ เย เต มนุสฺสา อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา ทุพฺพุทฺธิโน เต เอวมาหำสุ "อิเม โข สมณา สกฺยปุตฺติยา ธุตา สลฺเลขวุตฺติโน; สมโณ ปน โคตโม พาหุลฺลิโก พาหุลฺลาย เจเตตีติ. เย ปน เต มนุสฺสา สทฺธา ปสนฺนา ปณฺฑิตา [ ][1] พุทฺธิมนฺโต, เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม เทวทตฺโต ภควโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายาติ. อสฺโสสุ โข ภิกฺขู เตสำ มนุสฺสานำ อุชฺฌายนฺตานำ ขียนฺตานำ วิปาเจนฺตานำ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายาติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][2] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา เทวทตฺตำ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจำ กิร ตฺวำ เทวทตฺต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมสิ จกฺกเภทายาติ. "สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "อนนุจฺฉวิกำ โมฆปุริส ฯเปฯ กถำ หิ นาม ตฺวำ โมฆปุริส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสสิ จกฺกเภทาย, เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๑๑] **"โย ปน ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกเมยฺย, เภทนสำวตฺตนิกำ วา อธิกรณำ สมาทาย ปคฺคยฺห ติฏฺเฐยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย 'มา อายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทนสำวตฺตนิกำ วา อธิกรณำ สมาทาย ปคฺคยฺห อฏฺฐาสิ; สเมตายสฺมา สงฺเฆน,**

---

[1] ฉ.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร พฺยตฺตาติ อยำ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[2] มหา. เอตฺถนฺตเร เทวทตฺตำ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ. เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺโพ ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยาวตติยญฺเจ สมนุภาสิยมาโน ตํ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๑๒] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

สมคฺโค นาม สงฺโฆ สมานสังวาสโก สมานสีมาย[๑] ฐิโต.

เภทาย ปรกฺกเมยฺยาติ "กถํ อิเม นานา อสฺสุ, วินา อสฺสุ, วคฺคา อสฺสูติ ปกฺขํ ปริเยสติ, คณํ พนฺธติ.

เภทนสังวตฺตนิกํ วา อธิกรณนฺติ อฏฺฐารสเภทกรวตฺถูนิ.

สมาทายาติ อาทาย.

ปคฺคยฺหาติ ทีเปยฺย.

ติฏฺเฐยฺยาติ นปฺปฏินิสฺสชฺเชยฺย.[๒]

โส ภิกฺขูติ โย โส สงฺฆเภทโก ภิกฺขุ.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตพฺโพ "มา อายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทนสังวตฺตนิกํ วา อธิกรณํ สมาทาย ปคฺคยฺห อฏฺฐาสิ; สเมตายสฺมา สงฺเฆน, สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. สมานสีมายํ [๒] สี.,อิ. น ปฏินิสฺสชฺเชยฺย.

ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตำ กุสลำ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺโพ "มา อายสฺมา สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมิ, เภทน สำวตฺตนิกำ วา อธิกรณำ สมาทาย ปคฺคยฺห อฏฺฐาสิ, สเมตายสฺมา สงฺเฆน; สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตำ กุสลำ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตพฺโพ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุภาสิตพฺโพ. พฺยตฺเตน[๑] ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๔๑๓] "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยำ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติ. โส ตำ วตฺถุำ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลำ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามำ ภิกฺขุำ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยำ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติ. โส ตำ วตฺถุำ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามำ ภิกฺขุำ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

---

[๑] อิ. วยตฺเตน

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สมคฺคสฺส สงฺฆสฺส เภทาย ปรกฺกมติ. โส ตํ วตฺถุ๎ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ๎ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมนุภฏฺโฐ สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๔๑๔] ฌตฺติยา ทุกฺกฏ๎ ทุวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ฌตฺติยา ทุกฺกฏ๎ ทุวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๑๕] ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมติโก นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๑๖] อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, [ ][1] อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

สงฺฆเภทสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ ทสมำ.[2]

๑๑. สงฺฆเภทกานุวตฺตกสิกฺขาปทำ[3]

[๔๑๗] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา ราชคเห วิหรติ เวพฺภเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมติ จกฺกเภทาย. ภิกฺขู เอวมาหำสุ "อธมฺมวาที เทวทตฺโต, อวินยวาที เทวทตฺโต; กถำ หิ นาม เทวทตฺโต สงฺฆเภทาย ปรกฺกมิสฺสติ จกฺกเภทายาติ. เอวำ วุตฺเต, โกกาลิโก กฏโมรกติสฺสโก ขณฺฑเทวิยา ปุตฺโต สมุทฺททตฺโต เต ภิกฺขู เอตทโวจุำ "มา อายสฺมนฺโต เอวำ อวจุตฺถ, ธมฺมวาที เทวทตฺโต, วินยวาที เทวทตฺโต, อมฺหากญฺจ เทวทตฺโต ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ, ชานาติ โน ภาสติ, อมฺหากมฺเปตำ ขมตีติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม ภิกฺขู เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา ภวิสฺสนฺติ วคฺควาทกาติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][4] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ.

---

[1] สี.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร ขิตฺตจิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺสาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ., ฉ.,มหา. เอตฺถนฺตเร ขิตฺตสฺส เวทนาฏฺฏสฺสาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[2] สฺยา. ทสมสงฺฆาทิเสสำ นิฏฺฐิตำ. [3] สฺยา. เอกาทสมสงฺฆาทิเสสำ

[4] มหา. เอตฺถนฺตเร เต อนุวตฺตเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ.

[๑]อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ[๑] “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว ภิกฺขู เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา [ ][๒] วคฺควาทกาติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา [๓]”อนนุจฺฉวิกํ ภิกฺขเว เตสํ โมฆปุริสานํ[๓] ฯเปฯ กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปุริสา เทวทตฺตสฺส สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา ภวิสฺสนฺติ วคฺควาทกา, เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ “เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๑๘] **“ตสฺเสว โข ปน ภิกฺขุสฺส ภิกฺขู โหนฺติ อนุวตฺตกา วคฺควาทกา เอโก วา เทฺว วา ตโย วา, เต เอวํ วเทยฺยุ ‘มา อายสฺมนฺโต เอตํ ภิกฺขุ กิญฺจิ อวจุตฺถ; ธมฺมวาที เจโส ภิกฺขุ, วินยวาที เจโส ภิกฺขุ; อมฺหากญฺเจโส ภิกฺขุ ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ, ชานาติ โน ภาสติ, อมฺหากมฺเปตํ ขมตีติ. เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ เอวมสฺสุ วจนียา ‘มา อายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถ; น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาที; มา อายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถ, สเมตายสฺมนฺตานํ สงฺเฆน; สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ. เอวญฺจ เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ วุจฺจมานา ตเถว ปคฺคเณฺหยฺยุ, เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ ยาวตติยํ สมนุภาสิตพฺพา ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยาวตติยญฺเจ**

[๑-๑] สี.,เท. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ. [๒] สี. เอตฺถนฺตเร โหนฺตีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ, เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร ภวิสฺสนฺตีติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

[๓-๓] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

สมนุภาสิยมานา ตํ ปฏินิสฺสชฺเชยฺยุ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺเชยฺยุ, สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๑๙] **ตสฺเสว โข ปนา**ติ ตสฺส สงฺฆเภทกสฺส ภิกฺขุโน.

ภิกฺขู โหนฺตีติ อญฺเญ ภิกฺขู โหนฺติ.

อนุวตฺตกาติ ยํทิฏฺฐิโก [ ][1] โหติ ยํขนฺติโก ยํรุจิโก, เตปิ ตํทิฏฺฐิกา โหนฺติ ตํขนฺติกา ตํรุจิกา.

วคฺควาทกาติ ตสฺส วณฺณาย ปกฺขาย จิตา โหนฺติ.

เอโก วา เทฺว วา ตโย วาติ เอโก วา โหติ เทฺว วา ตโย วา, เต เอวํ วเทยฺยุ "มา อายสฺมนฺโต เอตํ ภิกฺขุ กิญฺจิ อวจุตฺถ; ธมฺมวาที เจโส ภิกฺขุ, วินยวาที เจโส ภิกฺขุ; อมฺหากญฺเจโส ภิกฺขุ ฉนฺทญฺจ รุจิญฺจ อาทาย โวหรติ, ชานาติ โน ภาสติ, อมฺหากมฺเปตํ ขมตีติ.

เต ภิกฺขูติ เย เต อนุวตฺตกา ภิกฺขู.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตพฺพา "มา อายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถ; น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาที; มา อายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถ, สเมตายสฺมนฺตานํ สงฺเฆน, สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพา, ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ

---

[1] สี.,ฉ.,เท. เอตฺถนฺตเร โสติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.

ทุกฺกฏสฺส. เต ภิกฺขู สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺพา "มา อายสฺมนฺโต เอวํ อวจุตฺถ; น เจโส ภิกฺขุ ธมฺมวาที, น เจโส ภิกฺขุ วินยวาที; มา อายสฺมนฺตานมฺปิ สงฺฆเภโท รุจฺจิตฺถ, สเมตายสฺมนฺตานํ สงฺเฆน, สมคฺโค หิ สงฺโฆ สมฺโมทมาโน อวิวทมาโน เอกุทฺเทโส ผาสุ วิหรตีติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺพา, ตติยมฺปิ วตฺตพฺพา. สเจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

เต ภิกฺขู ภิกฺขูหิ[๑] สมนุภาสิตพฺพา. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุภาสิตพฺพา. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๔๒๐] "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกา. เต ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกา. เต ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สงฺฆเภทาย ปรกฺกมนฺตสฺส อนุวตฺตกา วคฺควาทกา. เต ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามญฺจ อิตฺถนฺนามญฺจ ภิกฺขู สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส จ อิตฺถนฺนามสฺส จ ภิกฺขูนํ สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมนุภฏฺา สงฺเฆน, อิตฺถนฺนาโม จ อิตฺถนฺนาโม จ ภิกฺขู ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๔๒๑] ฌตฺติยา ทุกฺกฏ๋, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตานํ ฌตฺติยา ทุกฺกฏ๋ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ. เทฺว ตโย เอกโต สมนุภาสิตพฺพา ตทุตฺตริ[๑] น สมนุภาสิตพฺพา.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๒๒] ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺี นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมติกา นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺี นปฺปฏินิสฺสชฺชนฺติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

---

[๑] ฉ. ตตุตฺตริ

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมติกา, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๒๓] อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตานํ, ปฏินิสฺสชฺชนฺตานํ, อุมฺมตฺตกานํ, ขิตฺตจิตฺตานํ, เวทนฏฺฏานํ, อาทิกมฺมิกานนฺติ.

สงฺฆเภทกานุวตฺตกสิกฺขาปทํ[๑] นิฏฺฐิตํ เอกาทสมํ.[๒]

๑๒. ทุพฺพจสิกฺขาปทํ[๓]

[๔๒๔] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา โกสมฺพิยํ วิหรติ โฆสิตาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา ฉนฺโน อนาจารํ อาจรติ. ภิกฺขู เอวมาหํสุ "มา อาวุโส ฉนฺน เอวรูปึ อกาสิ, เนตํ กปฺปตีติ. โส เอวํ วเทสิ[๔] "กึ นุ โข นาม ตุมฺเห อาวุโส มํ วตฺตพฺพํ มญฺญถ, อหํ โข นาม ตุมฺเห วเทยฺยํ, อมฺหากํ พุทฺโธ, อมฺหากํ ธมฺโม, อมฺหากํ อยฺยปุตฺเตน ธมฺโม อภิสมิโต; เสยฺยถาปิ นาม มหาวาโต วายนฺโต ติณกฏฺฐปณฺณสฏฺฐึ[๕] เอกโต อุสฺสาเทยฺย,[๖] เสยฺยถาปิ วา ปน นที ปพฺพเตยฺยา สงฺขเสวาลปณกํ เอกโต อุสฺสาเทยฺย, เอวเมว ตุมฺเห นานานามา นานาโคตฺตา นานาชจฺจา นานากุลา ปพฺพชิตา เอกโต อุสฺสาทิตา;[๗] กึ นุ โข

---

[๑] อิ. เภทานุวตฺตกสงฺฆาทิเสสํ
[๒] สฺยา. สมสงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ.
[๓] สฺยา. ทุวาทสมสงฺฆาทิเสสํ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. วเทติ
[๕] ฉ.,เท.,อิ. ติณกฏฺฐปณฺณกสฏฺฐึ
[๖] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุสฺสาเรยฺย
[๗] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อุสฺสาริตา

นาม ตุมฺเห อาวุโส มำ วตฺตพฺพำ มญฺญถ, อหำ โข นาม ตุมฺเห วเทยฺยำ, อมฺหากำ พุทฺโธ, อมฺหากำ ธมฺโม, อมฺหากำ อยฺยปุตฺเตน ธมฺโม อภิสมิโตติ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา ลชฺชิโน กุกฺกุจฺจกา สิกฺขากามา, เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถำ หิ นาม อายสฺมา ฉนฺโน ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกำ วุจฺจมาโน อตฺตานำ อวจนียำ กริสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][1] ภควโต เอตมตฺถำ อาโรเจสุำ. อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆำ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตำ ฉนฺนำ ปฏิปุจฺฉิ "สจฺจำ กิร ตฺวำ ฉนฺน ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกำ วุจฺจมาโน อตฺตานำ อวจนียำ กโรสีติ. "สจฺจำ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา [2]"อนนุจฺฉวิกำ โมฆปุริส ฯเปฯ อกรณียำ;[2] กถำ หิ นาม ตฺวำ โมฆปุริส ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกำ วุจฺจมาโน อตฺตานำ อวจนียำ กริสฺสสิ, เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๒๕] **"ภิกฺขุ ปเนว ทุพฺพจชาติโก โหติ อุทฺเทสปริยาปนฺเนสุ สิกฺขาปเทสุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกำ วุจฺจมาโน อตฺตานำ อวจนียำ กโรติ 'มา มำ อายสฺมนฺโต กิญฺจิ อวจุตฺถ กลฺยาณำ วา ปาปกำ วา; อหมฺปายสฺมนฺเต น กิญฺจิ วกฺขามิ กลฺยาณำ วา ปาปกำ วา; วิรมถายสฺมนฺโต มม วจนายาติ. โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย 'มา อายสฺมา อตฺตานำ อวจนียำ อกาสิ, วจนียเมว อายสฺมา อตฺตานำ กโรตุ, อายสฺมาปิ ภิกฺขู**

---

[1] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตำ ฉนฺนำ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [2-2] สี.,เท.,อิ. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

วเทตุ สหธมฺเมน, ภิกฺขูปิ อายสฺมนฺตํ วกฺขนฺติ สหธมฺเมน; เอวํ สำวฑฺฒา[๑] หิ ตสฺส ภควโต ปริสา, ยทิทำ อญฺญมญฺญวจเนน อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนาติ. เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคณฺเหยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยำ สมนุภาสิตพฺโพ ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, ยาวตติยญฺเจ สมนุภาสิยมาโน[๒] ตำ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตำ กุสลำ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๒๖] **ภิกฺขุ ปเนว ทุพฺพจชาติโก โหตีติ** ทุพฺพโจ โหติ โทวจสฺสกรเณหิ ธมฺเมหิ สมนฺนาคโต อกฺขโม อปฺปทกฺขิณคฺคาหี อนุสาสนึ.

อุทฺเทสปริยาปนฺเนสุ สิกฺขาปเทสูติ ปาติโมกฺขปริยาปนฺเนสุ สิกฺขาปเทสุ.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

สหธมฺมิกำ นาม ยำ ภควตา ปญฺญตฺตำ สิกฺขาปทำ เอตำ สหธมฺมิกำ นาม.

เตน วุจฺจมาโน อตฺตานำ อวจนียำ กโรติ "มา มำ อายสฺมนฺโต กิญฺจิ อวจุตฺถ กลฺยาณำ วา ปาปกำ วา; อหมฺปายสฺมนฺเตน กิญฺจิ วกฺขามิ กลฺยาณำ วา ปาปกำ วา; วิรมถายสฺมนฺโต มม วจนายาติ.

โส ภิกฺขูติ โย โส ทุพฺพจชาติโก ภิกฺขุ.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สำวทฺธา [๒] สี.,ฉ.,เท. สมนุภาสียมาโน

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตพฺโพ “มา อายสฺมา อตฺตานํ อวจนียํ อกาสิ, วจนียเมว อายสฺมา อตฺตานํ กโรตุ, อายสฺมาปิ ภิกฺขู วเทตุ สหธมฺเมน, ภิกฺขูปิ อายสฺมนฺตํ วกฺขนฺติ สหธมฺเมน; เอวํ สํวฑฺฒา หิ ตสฺส ภควโต ปริสา, ยทิทํ อญฺญมญฺญวจเนน อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนาติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺโพ “มา อายสฺมา อตฺตานํ อวจนียํ อกาสิ, วจนียเมว อายสฺมา อตฺตานํ กโรตุ, อายสฺมาปิ ภิกฺขู วเทตุ สหธมฺเมน, ภิกฺขูปิ อายสฺมนฺตํ วกฺขนฺติ สหธมฺเมน; เอวํ สํวฑฺฒา หิ ตสฺส ภควโต ปริสา, ยทิทํ อญฺญมญฺญวจเนน อญฺญมญฺญวุฏฺฐาปเนนาติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตพฺโพ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุภาสิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๔๒๗] “สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติ. โส ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ๋ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติ. โส ตํ วตฺถุ๋

นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ์ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ สหธมฺมิกํ วุจฺจมาโน อตฺตานํ อวจนียํ กโรติ. โส ตํ วตฺถุ์ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ์ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺมายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

สมนุภฏฺโ สงฺเฆน, อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๔๒๘] ฌตฺติยา ทุกฺกฏ์, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา, กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ฌตฺติยา ทุกฺกฏ์ ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ.

สงฺฆาทิเสโสติ ฯเปฯ เตนปิ วุจฺจติ “สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๒๙] ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมติโก นปฺปฏินิสฺสชฺชติ อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๓๐] อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

ทุพฺพจสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ ทฺวาทสมำ.[๑]

๑๓. กุลทูสกสิกฺขาปทำ[๒]

[๔๓๑] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยำ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กิฏาคิริสฺมึ[๓] อาวาสิกา โหนฺติ อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู. เต เอวรูปำ อนาจารำ อาจรนฺติ มาลาวจฺฉำ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ โอจินาเปนฺติปิ, คนฺเถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, มญฺชริกำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วิธูติกำ[๔] กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วฏำสกำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อาเวธำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุรจฺฉทำ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ. เต กุลิตฺถีนำ กุลธีตานำ กุลกุมาริกานำ[๕] กุลสุณฺหานำ กุลทาสีนำ เอกโตวณฺฏิกมาลำ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลำ หรนฺติปิ

---

[๑] สฺยา. ทฺวาทสมสงฺฆาทิเสสำ นิฏฺฐิตำ.
[๒] สฺยา. เตรสมสงฺฆาทิเสสำ
[๓] สี.,ฉ.,เท. กีฏาคิริสฺมึ, เอวมุปริปิ.
[๔] สี.,ฉ.,เท.,มหา. วิธูติกำ, เอวมุปริปิ.
[๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. กุลกุมารีนำ

หราเปนฺติปิ, มญฺชาริกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วิธุติกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, วฏฺฏสกํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อาเวฬํ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ, อุรจฺฉทำ หรนฺติปิ หราเปนฺติปิ. เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทนฺติ, เอกมญฺเจปิ ตุวฏฺเฏนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺเฏนฺติ, เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺเฏนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺเฏนฺติ; วิกาเลปิ ภุญฺชนฺติ, มชฺชำปิ ปิวนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนำปิ ธาเรนฺติ, นจฺจนฺติปิ คายนฺติปิ วาเทนฺติปิ ลาเสนฺติปิ; นจฺจนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; คายนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, คายนฺติยาปิ คายนฺติ, คายนฺติยาปิ วาเทนฺติ, คายนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; วาเทนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, วาเทนฺติยาปิ คายนฺติ, วาเทนฺติยาปิ วาเทนฺติ, วาเทนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; ลาเสนฺติยาปิ นจฺจนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ ลาเสนฺติ; อฏฺฐปเทปิ กีฬนฺติ, ทสปเทปิ กีฬนฺติ, อากาเสปิ กีฬนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬนฺติ, ขลิกายปิ กีฬนฺติ, ฆฏิกายปิ[๑] กีฬนฺติ, สลากหตฺเถนปิ กีฬนฺติ, อกฺเขนปิ กีฬนฺติ, ปงฺกจีเรนปิ[๒] กีฬนฺติ,

วงฺกเกนปิ กีฬนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬนฺติ, ปตฺตาฬฺหเกนปิ กีฬนฺติ, รถเกนปิ กีฬนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬนฺติ, ยถาวชฺเชนปิ กีฬนฺติ; หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขนฺติ; หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ,

---

[๑] ฉ.,อิ. ฆฏิเกนปิ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. ปงฺคจีเรนปิ

อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต ธาวนฺติ;[๑] ธาวนฺติปิ, อาธาวนฺติปิ, อุสฺเสพฺเหนฺติปิ,[๒] อปฺโผเฏนฺติปิ,[๓] นิพฺพุชฺฌนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌนฺติ, รงฺคมชฺเฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจนฺตี[๔] เอวํ วเทนฺติ[๕] "อิธ ภคินิ นจฺจสฺสูติ, นลาฏิกำปิ เทนฺติ, วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติ.

[๔๓๒] เตน โข ปน สมเยน อญฺญตโร ภิกฺขุ กาสีสุ วสฺสํ วุตฺโถ สาวตฺถึ คจฺฉนฺโต ภควนฺตํ ทสฺสนาย, เยน กิฏาคิริ, ตทวสริ. อถโข โส ภิกฺขุ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺต-จีวรมาทาย กิฏาคิรึ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ปาสาทิเกน อภิกฺกนฺเตน ปฏิกฺกนฺเตน อาโลกิเตน วิโลกิเตน สมฺมิญฺชิเตน ปสาริเตน โอกฺขิตฺตจกฺขุ อิริยาปถสมฺปนฺโน. มนุสฺสา ตํ ภิกฺขุํ ปสฺสิตฺวา เอวมาหํสุ "กฺวายํ อพลพโล วิย มนฺทมนฺโท วิย ภากุฏิกภากุฏิโก วิย, โก อิมสฺส อุปคตสฺส ปิณฺฑกำปิ ทสฺสติ, อมฺหากำ ปน อยฺยา อสฺสชิปุนพฺพสุกา สณฺหา สขิลา สุขสมฺภาสา มิหิตปุพฺพงฺคมา เอหิสฺวาคตวาทิโน อพฺภากุฏิกา อุตฺตานมุขา ปุพฺพภาสิโน, เตสํ โข นาม ปิณฺโฑ ทาตพฺโพติ.

อทฺทสา โข อญฺญตโร อุปาสโก ตํ ภิกฺขุํ กิฏาคิริสฺมึ ปิณฺฑาย จรนฺตํ; ทิสฺวาน, เยน โส ภิกฺขุ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ "อปิ ภนฺเต ปิณฺโฑ ลพฺภตีติ. "น โข อาวุโส ปิณฺโฑ ลพฺภตีติ. "เอหิ ภนฺเต

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,ฉ.,เท. อุสฺเสเพนฺติปิ [๓] สี.,อิ. อปฺโปเฉนฺติปิ
[๔] สี.,ฉ.,เท.,อิ. นจฺจกึ [๕] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. วทนฺติ

ฆรํ คมิสฺสามาติ. อถโข โส อุปาสโก ตํ ภิกฺขุ ฆรํ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ "กหํ ภนฺเต อยฺโย คมิสฺสตีติ. "สาวตฺถึ โข อหํ อาวุโส คมิสฺสามิ ภควนฺตํ ทสฺสนายาติ. "เตนหิ ภนฺเต มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ 'ทุฏฺโจ ภนฺเต กิฏาคิริสฺมึ อาวาโส, อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กิฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู, เต เอวรูปํ อนาจารํ อาจรนฺติ; มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ โอจินาเปนฺติปิ, คนฺเถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ ฯเปฯ วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจรนฺติ; เยปิ เต ภนฺเต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุ ปสนฺนา, เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา; ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ; ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู, นิวสนฺติ ปาปภิกฺขู; สาธุ ภนฺเต ภควา กิฏาคิรึ ภิกฺขู ปหิเณยฺย, ยถายํ กิฏาคิริสฺมึ อาวาโส สณฺฐเหยฺยาติ. "เอวมาวุโสติ โข โส ภิกฺขุ ตสฺส อุปาสกสฺส ปฏิสฺสุตฺวา, [ ][1] เยน สาวตฺถี,[2] เตน ปกฺกามิ; อนุปุพฺเพน, เยน สาวตฺถี, เชตวนํ อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราโม, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.

อาจิณฺณํ โข ปเนตํ พุทฺธานํ ภควนฺตานํ อาคนฺตุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ ปฏิสมฺโมทิตุํ. อถโข ภควา ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจ "กจฺจิ ภิกฺขุ ขมนียํ, กจฺจิ ยาปนียํ, กจฺจิ[3] อปฺปกิลมเถน

---

[1] เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร อุฏฺจายาสนาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.
[2] สี.,ฉ.,เท.,อิ. สาวตฺถิ, เอวมุปริปิ. [3] สี.,ฉ.,เท. กจฺจิสิ

อทฺธานำ อาคโต, กุโต จ ตฺวำ ภิกฺขุ อาคจฺฉสีติ. "ขมนียำ ภควา, ยาปนียำ ภควา, อปฺปกิลมเถน จาหำ ภนฺเต อทฺธานำ อาคโต, อิธาหำ ภนฺเต กาสีสุ วสฺสำ วุตฺโถ สาวตฺถึ อาคจฺฉนฺโต ภควนฺตำ ทสฺสนาย, เยน กิฏาคิริ, ตทวสริ; อถขฺวาหำ ภนฺเต ปุพฺพณฺหสมยำ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย กิฏาคิริ ปิณฺฑาย ปาวิสึ; อทฺทสา โข มำ ภนฺเต อญฺญตโร อุปาสโก กิฏาคิริสฺมึ ปิณฺฑาย จรนฺตำ; ทิสฺวาน, เยนาหำ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มำ อภิวาเทตฺวา เอตทโวจ 'อปิ ภนฺเต ปิณฺโฑ ลพฺภตีติ, 'น โข อาวุโส ปิณฺโฑ ลพฺภตีติ; 'เอหิ ภนฺเต ฆรำ คมิสฺสามาติ; อถโข ภนฺเต โส อุปาสโก มำ ฆรำ เนตฺวา โภเชตฺวา เอตทโวจ 'กหำ ภนฺเต อยฺโย คมิสฺสตีติ,[๑] 'สาวตฺถึ โข อหำ อาวุโส คมิสฺสามิ ภควนฺตำ ทสฺสนายาติ; 'เตนหิ ภนฺเต มม วจเนน ภควโต ปาเท สิรสา วนฺท, เอวญฺจ วเทหิ 'ทุฏฺโ ภนฺเต กิฏาคิริสฺมึ อาวาโส, อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กิฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาปภิกฺขู, เต เอวรูปำ อนาจารำ อาจรนฺติ; มาลาวจฺฉำ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ ฯเปฯ วิวิธมฺปิ อนาจารำ อาจรนฺติ; เยปิ เต ภนฺเต มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุำ ปสนฺนา, เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา; ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ; ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู, นิวสนฺติ ปาปภิกฺขู; สาธุ ภนฺเต ภควา กิฏาคิริ ภิกฺขู ปหิเณยฺย, ยถายำ กิฏาคิริสฺมึ อาวาโส สณฺฐเหยฺยาติ; ตโต อหำ ภควา อาคจฺฉามีติ.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท. คมิสฺสสีติ

[๔๓๓] อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อสฺสชิปุนพฺพสุกา นาม กิฏาคิริสฺมึ อาวาสิกา อลชฺชิโน ปาป-ภิกฺขู, เต เอวรูปึ อนาจารํ อาจรนฺติ; มาลาวจฺฉํ โรเปนฺติปิ โรปาเปนฺติปิ, สิญฺจนฺติปิ สิญฺจาเปนฺติปิ, โอจินนฺติปิ โอจินาเปนฺติปิ, คนฺเถนฺติปิ คนฺถาเปนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, มญฺชริกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วิธูติกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, วฏฺฏสกํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อาเวฬํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ, อุรจฺฉทึ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ ฯเปฯ วิวิธมฺปิ อนาจารึ อาจรนฺติ; เยปิ เต [ ][1] มนุสฺสา ปุพฺเพ สทฺธา อเหสุ ปสนฺนา, เตปิ เอตรหิ อสฺสทฺธา อปฺปสนฺนา; ยานิปิ ตานิ สงฺฆสฺส ปุพฺเพ ทานปถานิ, ตานิปิ เอตรหิ อุปจฺฉินฺนานิ; ริญฺจนฺติ เปสลา ภิกฺขู, นิวสนฺติ ปาปภิกฺขูติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา [2]“อนนุจฺฉวิกึ ภิกฺขเว เตสํ โมฆปุริสานं[2] ฯเปฯ กถญฺหิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปุริสา เอวรูปึ อนาจารึ อาจริสฺสนฺติ; มาลาวจฺฉํ โรเปสฺสนฺติปิ โรปาเปสฺสนฺติปิ, สิญฺจิสฺสนฺติปิ สิญฺจาเปสฺสนฺติปิ, โอจินิสฺสนฺติปิ โอจินาเปสฺสนฺติปิ, คนฺถิสฺสนฺติปิ คนฺถาเปสฺสนฺติปิ, เอกโตวณฺฏิกมาลึ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุภโตวณฺฏิกมาลึ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, มญฺชริกึ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วิธูติกึ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, วฏฺฏสกึ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ,

---

[1] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. เอตฺถนฺตเร ภิกฺขเวติ อยํ ปาโฐ ทิสฺสติ.
[2-2] สี.,เท.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

อาเวฬำ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทำ กริสฺสนฺติปิ การาเปสฺสนฺติปิ; เต กุลิตฺถีนำ กุลธีตานำ กุลกุมารีนำ กุลสุณฺหานำ กุลทาสีนำ เอกโตวณฺฏิกมาลำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ,[๑] อุภโตวณฺฏิกมาลำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, มณฺชริกำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, วิธูติกำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, วฏฺฏสกำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อาเวฬำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ, อุรจฺฉทำ หริสฺสนฺติปิ หราเปสฺสนฺติปิ; เต กุลิตฺถีหิ กุลธีตาหิ กุลกุมารีหิ กุลสุณฺหาหิ กุลทาสีหิ สทฺธึ เอกภาชเนปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, เอกถาลเกปิ ปิวิสฺสนฺติ, เอกาสเนปิ นิสีทิสฺสนฺติ, เอกมญฺเจปิ ตุวฏฺเฏสฺสนฺติ, เอกตฺถรณาปิ ตุวฏฺเฏสฺสนฺติ,[๒] เอกปาวุรณาปิ ตุวฏฺเฏสฺสนฺติ, เอกตฺถรณปาวุรณาปิ ตุวฏฺเฏสฺสนฺติ; วิกาเลปิ ภุญฺชิสฺสนฺติ, มชฺชำปิ ปิวิสฺสนฺติ, มาลาคนฺธวิเลปนำปิ ธาเรสฺสนฺติ,[๓] นจฺจิสฺสนฺติปิ คายิสฺสนฺติปิ วาเทสฺสนฺติปิ ลาเสสฺสนฺติปิ; นจฺจนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, นจฺจนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; คายนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, คายนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; วาเทนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, วาเทนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; ลาเสนฺติยาปิ นจฺจิสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ คายิสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ วาเทสฺสนฺติ, ลาเสนฺติยาปิ ลาเสสฺสนฺติ; อฏฺฐปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ, ทสปเทปิ กีฬิสฺสนฺติ, อากาเสปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปริหารปเถปิ กีฬิสฺสนฺติ, สนฺติกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ขลิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ฆฏิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, สลากหตฺเถนปิ

---

[๑] สี. หาราเปสฺสนฺติปิ　[๒] สี.,ฉ.,อิ. ตุวฏฺฏิสฺสนฺติ　[๓] สี.,ฉ.,อิ. ธาริสฺสนฺติ

กีฬิสฺสนฺติ, อกฺเขนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปงฺกจีเรนปิ กีฬิสฺสนฺติ, วงฺกเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, โมกฺขจิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, จิงฺคุลเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ปตฺตาพฺหเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, รถเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, ธนุเกนปิ กีฬิสฺสนฺติ, อกฺขริกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, มเนสิกายปิ กีฬิสฺสนฺติ, ยถาวชฺเชนปิ กีฬิสฺสนฺติ; หตฺถิสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, อสฺสสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, รถสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ธนุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ, ถรุสฺมิมฺปิ สิกฺขิสฺสนฺติ; หตฺถิสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ, อสฺสสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ, รถสฺสปิ ปุรโต ธาวิสฺสนฺติ; ธาวิสฺสนฺติปิ อาธาวิสฺสนฺติปิ, อุสฺเสพฺเหสฺสนฺติปิ, อปฺโผเฏสฺสนฺติปิ, นิพฺพุชฺฌิสฺสนฺติปิ, มุฏฺฐีหิปิ ยุชฺฌิสฺสนฺติ, รงฺคมชฺเฌปิ สงฺฆาฏึ ปตฺถริตฺวา นจฺจนฺตึ เอวํ วกฺขนฺติ 'อิธ ภคินิ นจฺจสฺสูติ, นลาฏิกำปิ ทสฺสนฺติ, วิวิธมฺปิ อนาจารํ อาจริสฺสนฺติ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ อญฺญถตฺตายาติ.

อถโข ภควา อสฺสชิปุนพฺพสุเก ภิกฺขู อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวา ธมฺมึ กถํ กตฺวา สาริปุตฺตโมคฺคลฺลาเน อามนฺเตสิ "คจฺฉถ ตุมฺเห สาริปุตฺตา กิฏาคิรึ, คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กิฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ[๑] กโรถ, ตุมฺหากํ เอเต สทฺธิวิหาริกาติ.[๒] "กถํ มยํ ภนฺเต อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กิฏาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ กโรม, จณฺฑา เต ภิกฺขู ผรุสาติ. "เตนหิ ตุมฺเห สาริปุตฺตา พหุเกหิ ภิกฺขูหิ สทฺธึ คจฺฉถาติ. "เอวํ ภนฺเตติ โข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานา ภควโต ปจฺจสฺโสสุํ.

---

[๑] สี.,อิ. ปพฺพาชนิยกมฺมํ, เอวมุปริปิ. [๒] อิ. สทฺธิวิหาริโนติ.

เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว กาตพฺพำ. ปจมำ อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู โจเทตพฺพา, โจเทตฺวา สาเรตพฺพา, สาเรตฺวา อาปตฺติ[๑] โรเปตพฺพา, อาปตฺตึ โรเปตฺวา พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๔๓๔] "สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจารา. อิเมสำ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลำ, สงฺโฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานำ ภิกฺขูนำ กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมำ กเรยฺย 'นาสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ[๒] ภิกฺขูหิ กิฏฺฐาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิเม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู กุลทูสกา ปาปสมาจารา. อิเมสำ ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จ อิเมหิ ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ. สงฺโฆ อสฺสชิปุนพฺพสุกานำ ภิกฺขูนำ กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมำ กโรติ 'นาสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กิฏฺฐาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อสฺสชิปุนพฺพสุกานำ ภิกฺขูนำ กิฏฺฐาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมสฺส กรณำ 'นาสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กิฏฺฐาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถำ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถำ วทามิ. สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ ฯเปฯ โส ภาเสยฺย.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. อาปตฺตึ [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. น อสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ

กตํ สงฺเฆน อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กิฏฺาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ นาสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กิฏฺาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตं ธารยามีติ.

[๔๓๕] อถโข สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานปฺปมุโข ภิกฺขุสงฺโฆ กิฏฺาคิรึ คนฺตฺวา อสฺสชิปุนพฺพสุกานํ ภิกฺขูนํ กิฏฺาคิริสฺมา ปพฺพาชนียกมฺมํ อกาสิ “นาสฺสชิปุนพฺพสุเกหิ ภิกฺขูหิ กิฏฺาคิริสฺมึ วตฺถพฺพนฺติ. เต สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ, น โลมํ ปาเตนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺตนฺติ, น ภิกฺขู ขมาเปนฺติ, อกฺโกสนฺติ, ปริภาสนฺติ, ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปนฺติ, ปกฺกมนฺติปิ วิพฺภมนฺติปิ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺติสฺสนฺติ, น โลมํ ปาเตสฺสนฺติ, น เนตฺถารํ วตฺติสฺสนฺติ, น ภิกฺขู ขมาเปสฺสนฺติ, อกฺโกสิสฺสนฺติ, ปริภาสิสฺสนฺติ, ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปสฺสนฺติ, ปกฺกมิสฺสนฺติปิ, วิพฺภมิสฺสนฺติปีติ. อถโข เต ภิกฺขู ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ.

อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา ภิกฺขู ปฏิปุจฺฉิ “สจฺจํ กิร ภิกฺขเว อสฺสชิ-ปุนพฺพสุกา ภิกฺขู สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺตนฺติ ฯเปฯ วิพฺภมนฺติปีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ ภิกฺขเว เตสํ โมฆปุริสานํ ฯเปฯ กถํ หิ นาม เต ภิกฺขเว โมฆปุริสา สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกตา น สมฺมา วตฺติสฺสนฺติ ฯเปฯ วิพฺภมิสฺสนฺติปิ; เนตํ ภิกฺขเว อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ “เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๓๖] **"ภิกฺขุ ปเนว อญฺญตรำ คามำ วา นิคมำ วา อุปนิสฺสาย วิหรติ กุลทูสโก ปาปสมาจาโร. ตสฺส โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ กุลานิ จ; เตน ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ. โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย 'อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร, อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ; กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อิธ วาเสนาติ. เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน เต ภิกฺขู เอวำ วเทยฺย 'ฉนฺทคามิโน จ ภิกฺขู โทสคามิโน จ ภิกฺขู โมหคามิโน จ ภิกฺขู ภยคามิโน จ ภิกฺขู; ตาทิสิกาย อาปตฺติยา เอกจฺจำ ปพฺพาเชนฺติ, เอกจฺจำ น ปพฺพาเชนฺตีติ. โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ เอวมสฺส วจนีโย 'มา อายสฺมา เอวำ อวจ; น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโน, น จ ภิกฺขู โทสคามิโน, น จ ภิกฺขู โมหคามิโน, น จ ภิกฺขู ภยคามิโน; อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร, อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ; กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อิธ วาเสนาติ. เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน ตเถว ปคฺคเณฺหยฺย, โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ ยาวตติยำ สมนุภาสิตพฺโพ ตสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยาวตติยญฺเจ สมนุภาสิยมาโน ตำ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, อิจฺเจตำ กุสลำ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺเชยฺย, สงฺฆาทิเสโสติ.**

[๔๓๗] **ภิกฺขุ ปเนว อญฺญตรำ คามำ วา นิคมำ วาติ** คาโมปิ นิคโมปิ นครำปิ คาโม เจว นิคโม จ.

อุปนิสฺสาย วิหรตีติ ตตฺถ ปฏิพทฺธา โหนฺติ จีวรปิณฺฑปาต-เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารา.

กุลํ นาม จตฺตาริ กุลานิ ขตฺติยกุลํ พฺราหฺมณกุลํ เวสฺสกุลํ สุทฺทกุลํ.

กุลทูสโกติ กุลานิ ทูเสติ ปุปฺเผน วา ผเลน วา จุณฺเณน วา มตฺติกาย วา ทนฺตกฏฺเฐน วา เวพฺนา[๑] วา เวชฺชิกาย วา ชงฺฆเปสนิเกน วา.

ปาปสมาจาโรติ มาลาวจฺฉํ โรเปติปิ โรปาเปติปิ, สิญฺจติปิ สิญฺจาเปติปิ, โอจินาติปิ โอจินาเปติปิ, คนฺเถติปิ คนฺถาเปติปิ.

ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จาติ เย สมฺมุขา, เต ปสฺสนฺติ, เย ติโรกฺขา, เต สุณนฺติ.

กุลานิ จ เตน ทุฏฺฐานีติ ปุพฺเพ สทฺธา หุตฺวา ตํ อาคมฺม อสฺสทฺธา โหนฺติ, ปสนฺนา หุตฺวา อปฺปสนฺนา โหนฺติ.

ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จาติ เย สมฺมุขา, เต ปสฺสนฺติ, เย ติโรกฺขา, เต สุณนฺติ.

โส ภิกฺขูติ โย โส กุลทูสโก ภิกฺขุ.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตพฺโพ "อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร; อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เวพฺยา

ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ; ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อิธ วาเสนาติ.

เอวญฺจ โส ภิกฺขุ ภิกฺขูหิ วุจฺจมาโน เต ภิกฺขู เอวำ วเทยฺย "ฉนฺทคามิโน จ ภิกฺขู โทสคามิโน จ ภิกฺขู โมหคามิโน จ ภิกฺขู ภยคามิโน จ ภิกฺขู; ตาทิสิกาย อาปตฺติยา เอกจฺจำ ปพฺพาเชนฺติ, เอกจฺจำ น ปพฺพาเชนฺตีติ.

โส ภิกฺขูติ โย โส กมฺมกโต ภิกฺขุ.

ภิกฺขูหีติ อญฺเญหิ ภิกฺขูหิ.

เย ปสฺสนฺติ, เย สุณนฺติ, เตหิ วตฺตพฺโพ "มา อายสฺมา เอวำ อวจ; น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโน, น จ ภิกฺขู โทสคามิโน, น จ ภิกฺขู โมหคามิโน, น จ ภิกฺขู ภยคามิโน; อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร, อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ; ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อิธ วาเสนาติ. ทุติยมฺปิ วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตำ กุสลำ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. สุตฺวา น วทนฺติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส. โส ภิกฺขุ สงฺฆมชฺฌมฺปิ อากฑฺฒิตฺวา วตฺตพฺโพ "มา อายสฺมา เอวำ อวจ; น จ ภิกฺขู ฉนฺทคามิโน, น จ ภิกฺขู โทสคามิโน, น จ ภิกฺขู โมหคามิโน, น จ ภิกฺขู ภยคามิโน; อายสฺมา โข กุลทูสโก ปาปสมาจาโร, อายสฺมโต โข ปาปกา สมาจารา ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ, กุลานิ จายสฺมตา ทุฏฺฐานิ ทิสฺสนฺติ เจว สุยฺยนฺติ จ; ปกฺกมตายสฺมา อิมมฺหา อาวาสา, อลนฺเต อิธ วาเสนาติ. ทุติยมฺปิ

วตฺตพฺโพ, ตติยมฺปิ วตฺตพฺโพ. สเจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อิจฺเจตํ กุสลํ; โน เจ ปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

โส ภิกฺขุ สมนุภาสิตพฺโพ. เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว สมนุภาสิตพฺโพ. พฺยตฺเตน ภิกฺขุนา ปฏิพเลน สงฺโฆ ญาเปตพฺโพ

[๔๓๘] “สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต ภิกฺขู ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปติ. โส ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกลฺลํ, สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ๋ สมนุภาเสยฺย ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. เอสา ญตฺติ.

สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อยํ อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ สงฺเฆน ปพฺพาชนียกมฺมกโต ภิกฺขู ฉนฺทคามิตา โทสคามิตา โมหคามิตา ภยคามิตา ปาเปติ. โส ตํ วตฺถุ๋ นปฺปฏินิสฺสชฺชติ. สงฺโฆ อิตฺถนฺนามํ ภิกฺขุ๋ สมนุภาสติ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ยสฺสายสฺมโต ขมติ อิตฺถนฺนามสฺส ภิกฺขุโน สมนุภาสนา ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย, โส ตุณฺหสฺส; ยสฺส นกฺขมติ, โส ภาเสยฺย.

ทุติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ ฯเปฯ ตติยมฺปิ เอตมตฺถํ วทามิ. สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ ฯเปฯ โส ภาเสยฺย.

สมนุภฏฺโฐ สงฺเฆน อิตฺถนฺนาโม ภิกฺขุ ตสฺส วตฺถุสฺส ปฏินิสฺสคฺคาย. ขมติ สงฺฆสฺส, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตํ ธารยามีติ.

[๔๓๙] ญตฺติยา ทุกฺกฏ๋, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ, ถุลฺลจฺจยา กมฺมวาจาปริโยสาเน อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส. สงฺฆาทิเสสํ อชฺฌาปชฺชนฺตสฺส ญตฺติยา ทุกฺกฏ๋, ทฺวีหิ กมฺมวาจาหิ, ถุลฺลจฺจยา ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ.

สงฺฆาทิเสโสติ สงฺโฆ ว ตสฺสา อาปตฺติยา ปริวาสำ เทติ มูลาย ปฏิกสฺสติ, มานตฺตำ เทติ, อพฺเภติ; น สมฺพหุลา, น เอกปุคฺคโล; เตน วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ. ตสฺเสว อาปตฺตินิกายสฺส นามกมฺมำ อธิวจนำ เตนปิ วุจฺจติ "สงฺฆาทิเสโสติ.

[๔๔๐] ธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม เวมติโก นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

ธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี นปฺปฏินิสฺสชฺชติ, อาปตฺติ สงฺฆาทิเสสสฺส.

อธมฺมกมฺเม ธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม เวมติโก, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

อธมฺมกมฺเม อธมฺมกมฺมสญฺญี, อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส.

[๔๔๑] อนาปตฺติ อสมนุภาสนฺตสฺส, ปฏินิสฺสชฺชนฺตสฺส, อุมฺมตฺตกสฺส, [๑]ขิตฺตจิตฺตสฺส, เวทนาฏฺฏสฺส,[๑] อาทิกมฺมิกสฺสาติ.

กุลทูสกสิกฺขาปทำ นิฏฺฐิตำ เตรสมำ.[๒]

[๔๔๒] อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนฺโต เตรส สงฺฆาทิเสสา ธมฺมา นว ปฐมาปตฺติกา จตฺตาโร ยาวตติยกา, เยสำ ภิกฺขุ อญฺญตรำ วา อญฺญตรำ วา อาปชฺชิตฺวา ยาวติหำ[๓] ชานำ ปฏิจฺฉาเทติ,

---

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อิเม ปาฐา น ทิสฺสนฺติ.

[๒] สฺยา. เตรสมสงฺฆาทิเสสำ นิฏฺฐิตำ. [๓] สี.,ฉ.,เท.,มหา. ยาวตีหำ

ตาวติหํ[๑] เตน ภิกฺขุนา อกามา ปริวตฺถพฺพํ. ปริวุตฺถปริวาเสน ภิกฺขุนา อุตฺตรึ[๒] ฉารตฺตํ ภิกฺขุมานตฺตาย ปฏิปชฺชิตพฺพํ. จิณฺณมานตฺโต ภิกฺขุ, ยตฺถ สิยา วีสติคโณ ภิกฺขุสงฺโฆ, ตตฺถ โส ภิกฺขุ อพฺเภตพฺโพ. เอเกนปิ เจ อูโน วีสติคโณ ภิกฺขุสงฺโฆ ตं ภิกฺขุ๋ อพฺเภยฺย, โส จ ภิกฺขุ อนพฺภิโต, เต จ ภิกฺขู คารยฺหา. อยํ ตตฺถ สามีจิ. ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ปริสุทฺเธตฺถายสฺมนฺโต, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตं ธารยามีติ.

เตรสกํ นิฏฺฐิตํ.

ตสฺสุทฺทานํ

วิสฏฺฐิ[๓] กายสํสคฺโค[๔] ทุฏฺฐุลฺลํ[๕] อตฺตกามญฺจ
สญฺจริตฺตํ กุฏี เจว วิหาโร จ อมูลกํ.
กิญฺจิ เลสญฺจ[๖] เภโท จ ตสฺเสว อนุวตฺตกา
ทุพฺพจํ กุลทูสญฺจ สงฺฆาทิเสสา เตรสาติ.

เตรสมสงฺฆาทิเสสํ นิฏฺฐิตํ.[๗]

---

๑ สี.,ฉ.,เท.,มหา. ตาวตีหํ ๒ สี.,ฉ.,เท. อุตฺตริ ๓ สี.,ฉ.,เท. วิสฺสฏฺฐิ
๔ ฉ.,เท. อิ. กายสํสคฺคํ ๕ อิ. ทุฏฺฐุลฺลโล ๖ อิ. เทสญฺจ
๗ ฉ.,เท. สงฺฆาทิเสสกณฺฑํ นิฏฺฐิตํ.

๓. อนิยตกณฺฑ

อิเม โข ปนายสฺมนฺโต เทฺว อนิยตา ธมฺมา อุทฺเทสํ อาคจฺฉนฺติ.

๑. ปฐมอนิยตสิกฺขาปท[๑]

[๔๔๓] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ[๒] สาวตฺถิยํ กุลูปโก[๓] โหติ, พหูกานิ กุลานิ อุปสงฺกมติ. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมโต อุทายิสฺส อุปฏฺฐากกุลสฺส กุมาริกา อญฺญตรสฺส กุลสฺส กุมารกสฺส ทินฺนา โหติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย, เยน ตํ กุลํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ "กหํ อิตฺถนฺนามาติ. เต เอวมาหํสุ "ทินฺนา ภนฺเต อมุกสฺส กุลสฺส กุมารกสฺสาติ. ตมฺปิ โข กุลํ อายสฺมโต อุทายิสฺส อุปฏฺฐากํ โหติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน ตํ กุลํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มนุสฺเส ปุจฺฉิ "กหํ อิตฺถนฺนามาติ. [ ][๔] "เอสยฺย[๕] โอวรเก นิสินฺนาติ. อถโข อายสฺมา อุทายิ, เยน สา กุมาริกา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺสา กุมาริกาย สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย[๖] นิสชฺชํ กปฺเปสิ กาลยุตฺตํ สมฺลปนฺโต กาลยุตฺตํ ธมฺมํ ภณนฺโต.

---

[๑] สฺยา. ปฐมานิยโต [๒] สี. อุทายี, เอวมุปริปิ. [๓] สี. กุลูปโก
[๔] สี.,เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร เต เอวมาหํสุนฺติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ
[๕] สี.,ฉ.,เท.,มหา. เอสายฺย [๖] อิ. อลงฺกมฺมณิเย, เอวมุปริปิ.

เตน โข ปน สมเยน วิสาขา มิคารมาตา พหุปุตฺตา โหติ พหุนตฺตา อโรคปุตฺตา อโรคนตฺตา อภิมงฺคลสมฺมตา. มนุสฺสา ยญฺเญสุ ฉเณสุ อุสฺสเวสุ วิสาขํ มิคารมาตรํ ปรมํ โภเชนฺติ. อถโข วิสาขา มิคารมาตา นิมนฺติตา ตํ กุลํ อคมาสิ. อทฺทสา โข วิสาขา มิคารมาตา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ตสฺสา กุมาริกาย สทฺธึ เอกํ เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสินฺนํ; ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ “อิทํ ภนฺเต นจฺฉนฺนํ, นปฺปฏิรูปํ, ยํ อยฺโย มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปติ, กิญฺจาปิ ภนฺเต อยฺโย อนตฺถิโก เตน ธมฺเมน อปิจ ทุสฺสทฺธาปยา อปฺปสนฺนา มนุสฺสาติ. เอวํปิ โข อายสฺมา อุทายิ วิสาขาย มิคารมาตุยา วุจฺจมาโน นาทิยิ. อถโข วิสาขา มิคารมาตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา สนฺตุฏฺฐา[๑] ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ “กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๒] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ ฯเปฯ [ ][๓] “สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสีติ. “สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา “อนนุจฺฉวิกํ โมฆปุริส อนนุโลมิกํ ฯเปฯ กถํ หิ นาม

---

[๑] สี.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ. [๒] สี.,เท.,มหา. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

[๓] เท.,อิ. เอตฺถนฺตเร อถโข ภควา เอตสฺมึ นิทาเน เอตสฺมึ ปกรเณ ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปาตาเปตฺวา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ปฏิปุจฺฉีติ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ.

ตฺวํ โมฆปุริส มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปสฺสสิ; เนตํ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานํ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมํ สิกฺขาปทํ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๔๔] **"โย ปน ภิกฺขุ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปยฺย; ตเมนํ สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา ทิสฺวา ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา. นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตพฺโพ ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา; เยน วา สา สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตพฺโพ. อยํ ธมฺโม อนิยโต**ติ.

[๔๔๕] **โย ปนา**ติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยํ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตา, อนฺตมโส ตทหุชาตาปิ ทาริกา, ปเคว มหนฺตตรี.[๑]

สทฺธินฺติ เอกโต.

เอโก เอกายาติ ภิกฺขุ เจว โหติ มาตุคาโม จ.

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห โสตสฺส รโห. **จกฺขุสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ อกฺขึ วา นิขนิยมาเน[๒] ภมุกํ วา อุกฺขิปียมาเน[๓]

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. มหตฺตรี. [๒] สี.,ฉ.,เท. นิขณียมาเน, อิ. นิขณิยมาเน
[๓] สี.,ฉ.,เท. อุกฺขิปียมาเน, เอวมุปริปิ.

สีสํ วา อุกฺขิปิยมาเน ปสฺสิตุํ. **โสตสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ ปกติกถา โสตุํ.

ปฏิจฺฉนฺนํ นาม อาสนํ กุฑฺเฑน[๑] วา กวาเฏน วา กิลญฺเชน วา สาณิปากาเรน วา รุกฺเขน วา ถมฺเภน วา โกฏฺฐพิยา[๒] วา เยน เกนจิ ปฏิจฺฉนฺนํ โหติ.

อลงฺกมฺมนิเยติ สกฺกา โหติ เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวิตุํ.

นิสชฺชํ กปฺเปยฺยาติ มาตุคาเม นิสินฺเน ภิกฺขุ อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วา; ภิกฺขุ นิสินฺเน, มาตุคาโม อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน; วา อุโภ วา นิสินฺนา โหนฺติ, อุโภ วา นิปนฺนา.

สทฺเธยฺยวจสา นาม อาคตผลา อภิสเมตาวินี วิญฺญาตสาสนา.

อุปาสิกา นาม พุทฺธํ สรณํ คตา ธมฺมํ สรณํ คตา สงฺฆํ สรณํ คตา.

ทิสฺวาติ ปสฺสิตฺวา.

ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา, นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ติณฺณํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตพฺโพ ปาราชิเกน วา สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา; เยน วา สา สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตพฺโพ.

[๔๔๖] สา เจ เอวํ วเทยฺย “อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคามสฺส เมถุนํ ธมฺมํ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ[๓] ตํ ปฏิชานาติ,

---

[๑] สี.,ฉ. กุฏฺเฏน [๒] สี.,ฉ.,เท.,อิ. โกฏฺฐพิยา, เอวมุปริปิ. [๓] สี.,เท.,อิ. จ

อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "สจฺจาหำ นิสินฺโน, โน จ โข เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวินฺติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิสินฺโน อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิสินฺโน อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

[๔๔๗] สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ ตำ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "สจฺจาหำ นิปนฺโน, โน จ โข เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคามสฺส เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิปนฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

[๔๔๘] สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสำสคฺคำ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ

ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. [๑]สา เจ เอวํ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ เอวํ วเทยฺย[๑] "สจฺจาหํ นิสินฺโน, โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชินฺติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

สา เจ เอวํ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวํ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ เอวํ วเทยฺย "สจฺจาหํ นิปนฺโน, โน จ โข กายสํสคฺคํ สมาปชฺชินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

[๔๔๙] สา เจ เอวํ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสินฺโนติ. โส เจ ตํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข ฐิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

[๑-๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. เปยฺยาโล ทิสฺสติ.

[๔๕๐] สา เจ เอวำ วเทยฺย “อยฺโย มยา ทิฏฺโจ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิปนฺโนติ. โส เจ ตำ ปฏิชานาติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหำ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหำ นิปนฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

อนิยโตติ น นิยโต ปาราชิกำ วา สงฺฆาทิเสโส วา ปาจิตฺติยำ วา.

[๔๕๑] คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ นปฺปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ นปฺปฏิชานาติ, อาปตฺตึ นปฺปฏิชานาติ, น กาเรตพฺโพ. คมนำ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ.

คมนำ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชำ นปฺปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนำ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. คมนำ นปฺปฏิชานาติ, นิสชฺชำ นปฺปฏิชานาติ, อาปตฺตึ นปฺปฏิชานาติ, น กาเรตพฺโพ.[๑]

ปฐโม อนิยโต นิฏฺฐิโต.

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ. กาเรตพฺโพติ.

๒. ทุติยอนิยตสิกฺขาปทํ[๑]

[๔๕๒] เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม. เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อุทายิ "ภควตา ปฏิกฺขิตฺตํ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห ปฏิจฺฉนฺเน อาสเน อลงฺกมฺมนิเย นิสชฺชํ กปฺเปตุนฺติ ตสฺสาเยว กุมาริกาย สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสิ กาลยุตฺตํ สมุลฺลปนฺโต กาลยุตฺตํ ธมฺมํ ภณนฺโต. ทุติยมฺปิ โข วิสาขา มิคารมาตา นิมนฺติตา ตํ กุลํ อคมาสิ. อทฺทสา โข วิสาขา มิคารมาตา อายสฺมนฺตํ อุทายึ ตสฺสาเยว กุมาริกาย สทฺธึ เอกํ[๒] เอกาย รโห นิสินฺนํ; ทิสฺวาน อายสฺมนฺตํ อุทายึ เอตทโวจ "อิทํ ภนฺเต นจฺฉนฺนํ, นปฺปฏิรูปํ, ยํ อยฺโย มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปติ; กิญฺจาปิ ภนฺเต อยฺโย อนตฺถิโก เตน ธมฺเมน, อปิจ ทุสฺสทฺธาปยา อปฺปสนฺนา มนุสฺสาติ. เอวมฺปิ โข อายสฺมา อุทายิ วิสาขาย มิคารมาตุยา วุจฺจมาโน นาทิยิ. อถโข วิสาขา มิคารมาตา นิกฺขมิตฺวา ภิกฺขูนํ เอตมตฺถํ อาโรเจสิ. เย เต ภิกฺขู อปฺปิจฺฉา ฯเปฯ เต อุชฺฌายนฺติ ขียนฺติ วิปาเจนฺติ "กถํ หิ นาม อายสฺมา อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสฺสตีติ. อถโข เต ภิกฺขู [ ][๓] ภควโต เอตมตฺถํ อาโรเจสุ ฯเปฯ[๔] "สจฺจํ กิร ตฺวํ อุทายิ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชํ กปฺเปสีติ. "สจฺจํ ภควาติ. วิครหิ พุทฺโธ ภควา "ฯเปฯ กถํ หิ นาม ตฺวํ โมฆปุริส มาตุคาเมน

---

[๑] เท.,สุยา. ทุติยานิยโต [๒] อิ. เอโก [๓] สี.,เท. เอตฺถนฺตเร อายสฺมนฺตํ อุทายึ อเนกปริยาเยน วิครหิตฺวาติ อิเม ปาฐา ทิสฺสนฺติ. [๔] สี.,เท. เปยฺยาโล น ทิสฺสติ.

สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชำ กปฺเปสฺสสิ; เนตำ โมฆปุริส อปฺปสนฺนานำ วา ปสาทาย ฯเปฯ "เอวญฺจ ปน ภิกฺขเว อิมำ สิกฺขาปทำ อุทฺทิเสยฺยาถ

[๔๕๓] **"น เหว โข ปน ปฏิจฺฉนฺนำ อาสนำ โหติ นาลงฺกมฺมนิย์, อลญฺจ โข โหติ มาตุคามำ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุ์. โย ปน ภิกฺขุ ตถารูเป อาสเน มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสชฺชำ กปฺเปยฺย, ตเมนำ สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา ทิสฺวา ทฺวินฺนำ ธมฺมานำ อญฺญตเรน วเทยฺย สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา, นิสชฺชำ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ทฺวินฺนำ ธมฺมานำ อญฺญตเรน กาเรตพฺโพ สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา; เยน วา สา สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตพฺโพ. อยมฺปิ ธมฺโม อนิยโตติ.**

[๔๕๔] **น เหว โข ปน ปฏิจฺฉนฺนำ อาสนำ โหตีติ** อปฺปฏิจฺฉนฺนำ โหติ กุฑฺเฑน วา กวาเฏน วา กิลญฺเชน วา สาณิปากาเรน วา รุกฺเขน วา ถมฺเภน วา โกฏฺฐพิยา วา เยน เกนจิ อปฺปฏิจฺฉนฺนำ โหติ.

นาลงฺกมฺมนิยนฺติ น สกฺกา โหติ เมถุนำ ธมฺมำ ปฏิเสวิตุ์.

อลญฺจ โข โหติ มาตุคามำ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุนฺติ สกฺกา โหติ มาตุคามำ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสิตุ์.

โย ปนาติ โย ยาทิโส ฯเปฯ

ภิกฺขูติ ฯเปฯ อยำ อิมสฺมึ อตฺเถ อธิปฺเปโต "ภิกฺขูติ.

ตถารูเป อาสเนติ เอวรูเป อาสเน.

มาตุคาโม นาม มนุสฺสิตฺถี, น ยกฺขี, น เปตี, น ติรจฺฉานคตา, วิญฺญู ปฏิพลา สุภาสิตทุพฺภาสิตํ ทุฏฺฐุลฺลาทุฏฺฐุลฺลํ อาชานิตุํ.

สทฺธินฺติ เอกโต.

เอโก เอกายาติ ภิกฺขุ เจว โหติ มาตุคาโม จ.

รโห นาม จกฺขุสฺส รโห โสตสฺส รโห. **จกฺขุสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ อกฺขี วา นิขนิยมาเน ภมุกํ วา อุกฺขิปิยมาเน สีสํ วา อุกฺขิปิยมาเน ปสฺสิตุํ. **โสตสฺส รโห** นาม น สกฺกา โหติ ปกติกถา โสตุํ.

นิสชฺชํ กปฺเปยฺยาติ มาตุคาเม นิสินฺเน, ภิกฺขุ อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วา; ภิกฺขุ นิสินฺเน มาตุคาโม อุปนิสินฺโน วา โหติ อุปนิปนฺโน วา; อุโภ วา นิสินฺนา โหนฺติ, อุโภ วา นิปนฺนา.

สทฺเธยฺยวจสา นาม อาคตผลา อภิสเมตาวินี วิญฺญาตสาสนา.

อุปาสิกา นาม พุทฺธํ สรณํ คตา, ธมฺมํ สรณํ คตา, สงฺฆํ สรณํ คตา.

ทิสฺวาติ ปสฺสิตฺวา.

ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน วเทยฺย สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา, นิสชฺชํ ภิกฺขุ ปฏิชานมาโน ทฺวินฺนํ ธมฺมานํ อญฺญตเรน กาเรตพฺโพ สงฺฆาทิเสเสน วา ปาจิตฺติเยน วา, เยน วา สา สทฺเธยฺยวจสา อุปาสิกา วเทยฺย, เตน โส ภิกฺขุ กาเรตพฺโพ.

[๔๕๕] สา เจ เอวํ วเทยฺย “อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสํสคฺคํ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ ตํ

ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสำสคฺคำ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "สจฺจาหำ นิสินฺโน, โน จ โข กายสำสคฺคำ สมาปชฺชินฺติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสำสคฺคำ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิสินฺโน, อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิสินฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสำสคฺคำ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "นาหำ นิสินฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ นิปนฺโน มาตุคาเมน สทฺธึ กายสำสคฺคำ สมาปชฺชนฺโตติ. โส เจ ตำ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "สจฺจาหำ นิปนฺโน, โน จ โข กายสำสคฺคำ สมาปชฺชินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหำ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ "นาหำ นิสินฺโน, อปิจ โข จิโตติ น กาเรตพฺโพ.

สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺยสฺส มยา สุตำ นิสินฺนสฺส มาตุคามำ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสาติ. โส เจ ตำ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. สา เจ เอวำ วเทยฺย "อยฺยสฺส มยา สุตำ นิสินฺนสฺส มาตุคามำ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสาติ. โส เจ เอวำ วเทยฺย "สจฺจาหำ นิสินฺโน, โน จ โข มาตุคามำ[๑] ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสินฺติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ

---

[๑] สี.,ฉ.,เท.,อิ.,มหา. อยำ ปาโฐ น ทิสฺสติ.

ฯเปฯ “นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

สา เจ เอวํ วเทยฺย “อยฺยสฺส มยา สุตํ นิปนฺนสฺส มาตุคามํ ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสนฺตสฺสาติ. โส เจ ตํ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “สจฺจาหํ นิปนฺโน, โน จ โข ทุฏฺฐุลฺลาหิ วาจาหิ โอภาสินฺติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

[๔๕๖] สา เจ เอวํ วเทยฺย “อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิสินฺโนติ. โส เจ ตํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข นิปนฺโนติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิสินฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

สา เจ เอวํ วเทยฺย “อยฺโย มยา ทิฏฺโฐ มาตุคาเมน สทฺธึ เอโก เอกาย รโห นิปนฺโนติ. โส เจ ตํ ปฏิชานาติ, นิปชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข นิสินฺโนติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ ฯเปฯ “นาหํ นิปนฺโน, อปิจ โข จิโตติ, น กาเรตพฺโพ.

อยมฺปีติ ปุริมํ อุปาทาย วุจฺจติ.

อนิยโตติ น นิยโต สงฺฆาทิเสโส วา ปาจิตฺติยํ วา.

[๔๕๗] คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนํ ปฏิชานาติ, นิสชฺชํ น ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ.

คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. คมนำ ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ น ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, น กาเรตพฺโพ.

คมนำ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนำ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ น ปฏิชานาติ อาปตฺตึ ปฏิชานาติ, อาปตฺติยา กาเรตพฺโพ. คมนำ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชาย กาเรตพฺโพ. คมนำ น ปฏิชานาติ, นิสชฺชำ น ปฏิชานาติ, อาปตฺตึ น ปฏิชานาติ, น กาเรตพฺโพติ.

ทุติโย อนิยโต นิฏฺฐิโต.

[๔๕๘] อุทฺทิฏฺฐา โข อายสฺมนฺโต เทฺว อนิยตา ธมฺมา. ตตฺถายสฺมนฺเต ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ทุติยมฺปิ ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ตติยมฺปิ ปุจฺฉามิ, กจฺจิตฺถ ปริสุทฺธา; ปริสุทฺเธตฺถายสฺมนฺโต, ตสฺมา ตุณฺหี. เอวเมตำ ธารยามีติ.

ตสฺสุทฺทานำ

อลงฺกมฺมนิยญฺเจว ตเถว จ น เหว โข
อนิยตา สุปญฺญตฺตา[๑] พุทฺธเสฏฺฐเจน ตาทินาติ.

อนิยตกณฺฑำ นิฏฺฐิตำ.

---

[๑] อิ. สุปญฺญตฺตำ

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิยา ปฐมภาเค
ปทานุกฺกโม

ปทานุกฺกโม	ปฬฺเพ/องฺเก
อกลฺลโก	๑๕๑/๑๑๐
อกฺโกสติ	๒๘๕/๒๗๐
องฺคำ	๒๗๑/๒๔๘
อชานำ	๑๙๖/๑๖๑,๑๙๗/๑๖๒, ๑๙๘/๑๖๓
อชฺฌตฺตมหิทฺธารูเป	๒๓๘/๒๑๘
อชฺฌตฺตรูเป	๒๓๘/๒๑๘
อญฺญตฺร	๑๙๗/๑๖๒, ๑๙๘/๑๖๓,๒๓๗/๒๑๘
อญฺญภาคิยสฺส	๓๙๒/๓๘๑
อตฺตกามำ	๒๙๒/๒๘๓
อตฺตุทฺเทสำ	๓๔๘/๓๓๔, ๓๖๖/๓๕๒,๓๖๓/๓๕๓
อตฺตูปนายิกำ	๑๙๖/๑๖๐, ๑๙๗,๑๙๘/๑๖๒
อทินฺนำ	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
อธิกรณสฺส ตพฺภาคิยำ	๓๙๒/๓๘๒
อธิกรณสฺส อญฺญภาคิยำ	๓๙๓/๓๘๒
อธิฏฺฐาย	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๔/๑๓๑
อนภิชานำ	๑๙๗/๑๖๐, ๑๙๗,๑๙๘/๑๖๒
อนภิเนยฺย	๓๔๘/๓๓๔,๓๕๓/๓๓๘
อนารมฺภำ	๓๔๘/๓๓๔,๓๕๓/๓๓๘
อนาวิกตฺวา	๔๔/๓๙,๔๕/๔๐
อนิยโต	๔๔๔/๔๒๕,๔๕๐/๔๒๙, ๔๕๓/๔๓๑,๔๕๖/๔๓๔
อนุทฺธำเสยฺย	๓๘๕,๓๘๖/๓๗๐
อนุวตฺตกา	๔๑๘/๓๙๘,๔๑๙/๓๙๙
อนุสาสติ	๒๘๕/๒๗๐
อนุสาสนี	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๙/๑๓๗
อเนกปริยาเยน	๑๗๑/๑๒๘, ๑๗๒/๑๒๙
อปจฺจกฺขาย	๔๔/๓๙,๔๕/๔๐
อปทำ	๙๓/๘๒,๑๑๔/๙๑
อปริกฺกมนำ	๓๔๘/๓๓๔, ๓๕๓/๓๓๗
อปสฺสำ	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
อปสฺเสนำ	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๗/๑๓๔
อปฺปฏิจฺฉนฺนำ	๔๕๔/๔๓๑

ปทานุกฺกโม	ปฬฺเพ/องฺเก
อปฺปตีโต	๓๘๕/๓๘๙,๓๘๖/๓๗๐, ๓๙๒/๓๘๑
อภินิคฺคณฺหนา	๒๗๒/๒๔๙
อภินิปฺปีฬนา	๒๗๒/๒๔๙
อภิเนตพฺพา	๓๔๘/๓๓๔, ๓๔๙/๓๓๕
อมูลกํ	๓๘๕/๓๖๙,๓๘๖/๓๗๐
อมฺโภ ปุริส	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
อรญฺญํ	๙๒/๘๑,๑๐๗/๘๘
อรญฺญฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๑๐๗/๘๘
อรโห รโหสญฺญี	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
อรโห อรโหสญฺญี	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
อลํ	๔๕๓,๔๕๔/๔๓๑
อลงฺกมฺมนิเย	๔๔๔/๔๒๕, ๔๔๕/๔๒๖
อวณฺณํ	๒๘๕/๒๗๐
อสมนุคฺคาหิยมาโน	๔๙๖/๑๖๑, ๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓, ๓๘๕/๓๗๐,๓๓๘๖/๓๗๑
อสฺวาโส	๔๔/๓๙,๕๕/๔๘
อสฺสามิกํ	๓๔๘,๓๔๙/๓๓๔
อากฑฺฒนา	๒๗๒/๒๔๙
อากาสฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๙๖/๘๔
อาจริยเลโส	๓๙๔/๓๘๓, ๔๐๓/๓๘๕
อาจิกฺขติ	๒๘๕/๒๗๐
อาจิกฺขนา	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๙/๑๓๗
อาทิยมาโน	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
อาทิเยยฺย	๙๑/๘๐ม๙๒/๘๑
อานาปานสฺสติสมาธิ	๑๖๕/๑๒๓
อาปตฺติเลโส	๓๙๔/๓๘๓, ๓๙๙/๓๘๔
อาปนฺโน	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
อามสนา	๒๗๒/๒๔๙
อายาจติ	๒๘๕/๒๗๐
อารามฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๑๐๒/๘๖
อาราโม	๑๐๒/๘๖
อาโรคฺยตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘, ๒๓๙/๒๑๙
อิติจิตฺตมโน	๑๗๑/๑๒๘, ๑๗๒/๑๒๙
อิตฺถีมตี	๓๐๑/๒๙๗, ๓๐๒/๒๙๘
อุจฺจาลิงฺคปาณกทฏฺฐเปตฺถมฺเภ	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๘/๒๑๙

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
อุตฺตริมนุสฺสธมฺโม	๑๙๘/๑๖๒, ๑๙๙/๑๖๔
อุทกำ	๙๓/๘๒,๑๐๘/๘๙
อุทกฏฺฐจำ	๙๓/๘๒,๙๘/๘๔
อุทฺเทสปริยาปนฺเนสุ	๔๒๕/๔๐๓, ๔๒๖/๔๐๔
อุปชฺฌายเลโส	๓๙๔/๓๘๓, ๔๐๒/๓๘๕
อุปนิกฺขิปนำ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๗/๑๓๕
อุปนิธิ	๙๓/๘๒,๑๑๒/๙๐
อุปนิสฺสาย	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘
อุปาสิกา	๔๔๔/๔๒๕,๔๔๕/๔๒๖
อุมฺมสนา	๒๗๒/๒๔๙
อุลฺลงฺฆนา	๒๗๒/๒๔๙
เอโก เอกาย	๔๔๔,๔๔๕/๔๒๕
เอตทคฺคำ	๒๙๑/๒๘๓,๒๙๒/๒๘๔
เอเตน ธมฺเมน	๒๙๑/๒๘๓, ๒๙๒/๒๘๔
โอจรโก	๙๓/๘๒,๑๑๘/๙๒
โอณิรกฺโข	๙๓/๘๒,๑๑๘/๙๒
โอติณฺโณ	๒๗๐/๒๔๘,๒๗๑/๒๔๘, ๒๘๔/๒๖๙,๒๙๑/๒๘๓, ๒๙๒/๒๘๒
โอทปตฺตกินี	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๓๐๐
โอปาตำ	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๖/๑๓๔
โอภตจุมฺพฏา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๓๐๐
โอภาเสยฺย	๒๘๔,๒๘๕/๒๖๙
โอมสนา	๒๗๒/๒๔๙
โอลงฺฆนา	๒๗๒/๒๔๙
กฏึ กมฺเปนฺโต	๒๓๗/๒๑๘
กมฺมการี	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๓๐๐
กลฺยาณธมฺโม	๒๙๒/๒๘๔
กายสำสคฺคำ	๒๗๐,๒๗๑/๒๔๘
กาเยน วาจาย สำวณฺเณติ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
กาเยน สำวณฺเณติ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
การยมาเนน	๓๔๘/๓๓๔, ๓๔๙/๓๓๔
กาเรยฺย	๓๔๘/๓๓๔,๓๕๓/๓๓๘
กญฺจิ เทสำ	๓๙๒/๓๘๑,๓๙๔/๓๘๓
กิเลสปฺปหานำ	๑๙๘/๑๖๒, ๑๙๙/๑๖๕
กุฏึ	๓๔๘,๓๔๙/๓๓๔
กุลำ	๔๓๗/๔๑๘

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
กุลานิ	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘,
กุลทูสโก	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘
โกจิ เทโส	๓๙๒/๓๘๑,๔๐๕/๓๘๗
เขตฺตํ	๑๐๔/๘๗
เขตฺตฏฺจํ	๙๓/๘๒,๑๐๔/๘๗
คตปฺปจฺจาคเตน ทูเตน	๑๗๓/๑๓๐
คนฺธูปหาโร	๑๗๓/๑๓๐,
	๑๗๘/๑๓๖
คหณํ	๒๗๒/๒๔๙
คามํ	๔๓๖/,๔๓๗/๔๑๗
คามฏฺจํ	๙๓/๘๒,๑๐๖/๘๘
คามูปจาโร	๙๒/๘๐
คาโม	๙๒/๘๐
โคตฺตรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘,
	๓๐๘/๒๙๙
โคตฺตเลโส	๓๙๔/๓๘๓,
	๓๙๗/๓๘๔
จกฺขุสฺส รโห	๔๔๕/๔๒๕
จตุปฺปทำ	๙๓/๘๒,๑๑๖/๙๑
จิตฺตสงฺกปฺโป	๑๗๑/๑๒๘,
	๑๗๒/๑๒๙
จีวรเลโส	๓๙๔/๓๘๓,๔๐๑/๓๘๕
โจโร	๙๒/๘๑
โจโรสิ	๙๑/๘๐

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
ฉนฺทวาสินี	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
ฉุปนำ	๒๗๒/๒๔๙
ชาติเลโส	๓๙๔,๓๙๕/๓๘๓
ชานามิ	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
ชายตฺตเน	๓๐๑/๒๙๗,๓๐๒/๒๙๘
ชารตฺตเน	๓๐๑/๒๙๗,๓๐๒/๒๙๘
ชีวิตา	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
ฌานำ	๑๙๙/๑๖๔
ญาติรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘,
	๓๐๔/๒๙๙
ญาณำ	๑๙๘/๑๖๒
ตำขณิกายปิ	๓๐๑/๒๙๗,
	๓๐๒/๒๙๘
ตโต อปเรน สมเยน	๓๘๕/๓๖๙,
	๓๘๖/๓๗๐
ตถารูปี	๙๑/๘๐,๙๒/๘๒
ตถารูเป อาสเน	๔๕๓,๔๕๔/๔๓๑
ติฏฺเจยฺย	๔๑๑/๓๙๓,๔๑๒/๓๙๔
ติรจฺฉานคตายปิ	๔๔/๓๙๕๕/๔๘
ติริยำ สตฺตนฺตรา	๓๔๘,๓๔๙/๓๓๔
ตุจฺฉำ	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
เตกฏฺลยาคุำ	๑๕๗/๑๑๖
เตน ทุฏฺจานิ	๔๓๖/๔๑๗,
	๔๓๗/๔๑๘

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
ถลฏฺฐึ	๙๓/๘๒,๙๕/๘๓
เถยฺยสงฺขาตึ	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
ทนฺตโปณึ	๙๓/๘๒,๑๐๙/๘๙
ทานตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘, ๒๓๙/๒๑๙
ทาสึ	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๓๐๐
ทิสฺวา	๔๔๔/๔๒๕,๔๔๕/๔๒๖
ทิสฺสนฺติ	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘
ทุชฺชีวิเตน	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
ทุฏฺฐลฺลา วาจา	๒๘๕/๒๖๙
ทุฏฺโฐ โทโส	๓๘๕,๓๘๖/๓๗๐
ทุพฺพจชาติโก	๔๒๕/๔๐๓, ๔๒๖/๔๐๔
ทุพฺพลฺยึ	๔๔/๓๙,๔๕/๔๐
ทุพฺพลฺยาวิกมฺมึ	๔๕/๔๐
ทูตปรมฺปราย	๑๗๓/๑๓๐
ทูเตน สำวณฺเณติ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
ทูเตน	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๕/๑๓๓
ทฺวตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๙/๒๑๙
ทฺวิปทึ	๙๓/๘๒,๑๑๕/๙๑
โทสึ ปติฏฺฐาติ	๓๘๕/๓๗๐, ๓๘๖/๓๗๑
ธชาหฏา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๓๐๐
ธนกฺกีตา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
ธมฺมึ จรนฺโต	๑๑๒/๙๐
ธมฺมรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๒๙๙
ธมฺมูปหาโร	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๘/๑๓๖
นามเลโส	๓๙๔/๓๘๓, ๓๙๖/๓๘๓
นาลงฺกมฺมนิยึ	๔๕๓,๔๕๔/๔๓๑
นาวฏฺฐึ	๙๓/๘๒,๙๙/๘๔
นาวา	๙๙/๘๔
นิคมึ	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘
นิมิตฺตกมฺมึ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๙/๑๓๗
นิสชฺชึ กปฺเปยฺย	๔๔๔/๔๒๕, ๔๔๕/๔๒๖
ปคฺคยฺห	๔๑๑/๓๙๓,๔๑๒/๓๙๔
ปฏวาสินี	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
ปฏิกฑฺฒนา	๒๗๒/๒๔๙
ปฏิจฺฉนฺนึ อาสนึ	๔๔๕/๔๒๖, ๔๕๓/๔๓๑
ปฏิปุจฺฉติ	๒๘๕/๒๗๐
ปฏิเสวติ	๕๕/๔๘
ปตฺตเลโส	๓๙๔/๓๘๓,๔๐๐/๓๘๔

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
ปพฺพาชนียกมฺมํ	๔๓๔/๔๑๕
ปพฺพาเชยฺยุ	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
ปมาณํ อติกฺกาเมยฺย	๓๔๘/๓๓๔, ๓๕๓/๓๓๘
ปมาณิกา	๓๔๘,๓๔๙/๓๓๔
ปรกฺกเมยฺย	๔๑๑,๔๑๒/๓๙๔
ปรามสนา	๒๗๒/๒๔๙
ปริจเรยฺย	๒๙๑/๒๘๓,๒๙๒/๒๘๔
ปสฺสามิ	๑๙๖/๑๖๑,๑๙๗/๑๖๒, ๑๙๘/๑๖๓
ปสฺสาวูปตฺถมฺเภ	๒๓๗/๒๑๘, ๑๓๘/๒๑๙
ปาโณ	๙๓/๘๒,๑๑๔/๙๑
ปาโท	๘๘/๗๘
ปาปเกน	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
ปาปสมาจาโร	๔๓๖/๔๑๗, ๔๓๗/๔๑๘
ปาราชิเกน ธมฺเมน	๓๘๕, ๓๘๖/๓๗๐
ปาราชิโก	๔๔/๓๙,๕๕/๔๘
ปิตุรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
ปุจฺฉติ	๒๘๕/๒๗๐
ปุญฺญตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘, ๒๓๙/๒๑๙

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
ปุริสมตี	๓๐๑/๒๙๗,๓๐๒/๒๙๘
ผลสจฺฉิกิริยา	๑๙๘/๑๖๒, ๑๙๙/๑๖๔
โผฏฺฐพฺพปหาโร	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๘/๑๓๖
พนฺเธยฺยุ	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
พหิทฺธารูเป	๒๓๗,๒๓๘/๒๑๘
พหุปฺปทำ	๙๓/๘๒,๑๑๗/๙๒
พฺรหฺมจริยา	๓๘๕/๓๖๙, ๓๘๖/๓๗๐
พฺรหฺมจารึ	๒๙๑/๒๘๓
พฺรหฺมจารินฺติ	๒๙๒/๒๘๔
ภคินีรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๒๙๙
ภตฺตุทฺเทสโก	๓๘๑/๒๖๒
ภาตุรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๒๙๙
ภารฏฺโจ	๙๓/๘๒
ภาโร	๑๐๑/๘๕
ภิกฺขุ	๓๘๕,๓๘๖/๓๗๐
ภิกฺขุ	๔๔/๓๙
ภิกฺขูติ	๔๕/๓๙
ภิกฺขูหิ	๔๑๑/๓๙๓,๔๑๒/๓๙๔
ภุมฺมฏฺโจ	๙๓,๙๔/๘๒

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
เภทนสวตฺตนิกํ	๔๑๑/๓๙๓, ๔๑๒/๓๙๔
เภทาย	๔๑๑,๔๑๒/๓๙๓
เภสชฺชํ	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๗/๑๓๕
เภสชฺชตถาย	๒๓๗/๒๑๘, ๒๓๙/๒๑๙
โภควาสินี	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
มคฺคภาวนา	๑๙๘/๑๖๒,๑๙๙/๑๖๔
มนุสฺสวิคฺคโห	๑๗๒/๑๒๘
มรณวณฺณํ	๑๗๑/๑๒๘, ๑๗๒/๑๓๐
มรณาย	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๓๐
มหลฺลโก	๓๖๗/๓๕๓
มาตาปิตุรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๒๙๙
มาตุคาโม	๒๗๑/๒๔๘, ๔๕๔/๔๓๒
มาตุรกฺขิตา	๓๐๓/๒๙๘, ๓๐๔/๒๙๙
มาทิสํ	๒๙๐/๒๘๓, ๒๙๒/๒๘๔
มุสา	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
มุหุตฺติกา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๓๐๐
เมถุนธมฺโม	๕๕/๔๗
เมถุนูปสญฺหิตาหิ	๒๘๔,๒๘๕/๒๖๙
ยญฺญตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘, ๒๓๙/๒๑๙
ยถารูปึ	๙๒/๘๑
ยา	๒๙๑/๒๘๓,๒๙๒/๒๘๔
ยาจติ	๒๘๕/๒๗๐
ยานึ	๑๐๐/๘๕
ยานฏฺจึ	๙๓/๘๒,๑๐๐/๘๕
ยุวตึ	๒๘๔,๒๘๕/๒๖๙
ยุวา	๒๘๔,๒๘๕/๒๖๙
โย	๔๔,๔๕/๓๙
รสูปหาโร	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๘/๑๓๖
รโห รโหสญฺญี	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
รโห อรโหสญฺญี	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
รโห	๑๗๓/๑๓๐,๔๔๔,๔๔๕/๔๒๕
ราคูปตฺถมฺเภ	๒๓๗,๒๓๘/๒๑๘
ราชาโน	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
รูปูปหาโร	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๘/๑๓๕
ลิงฺคเลโส	๓๙๔/๓๘๓,๓๙๘/๓๘๔
เลขาย สวณฺเณติ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๖/๑๓๔
เลสมตฺตํ	๓๙๒/๓๘๑,๓๙๔/๓๘๓

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
เลสมตฺโต	๓๙๒/๓๘๑,๔๐๕/๓๘๖
เลโส	๓๙๔/๓๘๓
วคฺควาทกา	๔๑๗,๔๑๘/๓๙๘, ๔๑๙/๓๙๙
วจฺจูปตฺถมฺเภ	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๘/๒๑๙
วณฺณํ ภณติ	๒๘๕/๒๗๐
วตฺถุ	๑๐๕/๘๘
วตฺถุฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๑๐๕/๘๘
วตฺถุเทสนาย	๓๔๘/๓๓๔,๓๔๙/๓๓๕
วาจาย สำวณฺเณติ	๑๗๓/๑๓๐, ๑๗๕/๑๓๓
วาตูปตฺถมฺเภ	๒๓๗,๒๓๘/๒๑๘
วินีวรณตา	๑๙๘/๑๖๒,๑๙๙/๑๖๔
วิปริณตํ	๒๗๑/๒๔๘
วิโมกฺโข	๑๙๘/๑๖๒,๑๙๙/๑๖๔
วิลปี	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
วิสกฺกิเยน ทูเตน	๑๗๓/๑๓๐
วิสฏฺจิ	๒๓๖,๒๓๗/๒๑๗
วิสุทฺธาเปกฺโข	๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓
วิหารฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๑๐๓/๘๖
วิหาโร	๓๖๗/๓๕๓
วีชตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๙/๒๑๙
วีมสตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๙/๒๑๙
เวณิ	๒๗๑/๒๔๘
เวหาสฏฺฐํ	๙๓/๘๒,๙๗/๘๔
โวโรเปยฺย	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
สคฺคตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๙/๒๑๙
สงฺเกตกมฺมํ	๙๓/๘๒,๑๑๙/๙๒, ๑๗๓/๑๓๐,๑๗๙/๑๓๗
สงฺฆาทิเสโส	๒๓๔/๒๑๗,๒๓๗/๒๑๘
สญฺจริตฺตํ สมาปชฺเชยฺย	๓๐๑/๒๙๗, ๓๐๒/๒๙๘
สญฺจิจฺจ	๑๗๐,๑๗๑/๑๒๘
สญฺเจตนิกา	๒๓๖,๒๓๗/๒๑๗
สญฺญาจิกา	๓๔๙/๓๓๔,๓๕๓/๓๓๘
สตฺถหารกํ	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
สทฺทูปหาโร	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๘/๑๓๕
สทฺธึ ๒๖๙/๒๔๗, ๒๗๐,๒๗๑/๒๔๘	
สทฺเธยฺยวจสา	๔๔๔/๔๒๕,๔๔๕/๔๒๖
สนฺติเก	๒๙๑,๒๙๒/๒๘๓
สปริกฺกมนํ	๓๔๘/๓๓๔,๓๕๓/๓๓๘
สปริทณฺฑา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
สมคฺโค สงฺโฆ	๔๑๑,๔๑๒/๓๙๔
สมนุคฺคาหิยมาโน	๑๙๖/๑๖๑, ๑๙๗/๑๖๒,๑๙๘/๑๖๓, ๓๘๕,๓๘๖/๓๗๐
สมนุภาสนา	๔๑๓/๓๙๖
สมาทเปยฺย	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
สมาทาย	๔๑๑/๓๙๓,๔๑๒/๓๙๕
สมาธิ	๑๙๘๑๖๒,๑๙๙/๑๙๔
สมาปตฺติ	๑๙๘๑๖๒,๑๙๙/๑๙๔
สมุทาจเรยฺย	๑๙๗,๑๙๘/๑๖๒
สำวณฺเณยฺย	๑๗๑/๑๒๘,๑๗๒/๑๒๙
สำวิธาวหาโร	๙๓/๘๒,๑๑๘/๙๒
สสฺสามิกำ	๓๖๖/๓๕๒,๓๖๗/๓๕๓
สหธมฺมิกำ	๔๒๕/๔๐๓,๔๒๖/๔๐๔
สาชีวำ	๔๕/๓๙
สาชีวสมาปนฺโน	๔๕/๓๙
สามำ	๑๗๓/๑๓๐,๑๗๔/๑๓๑
สารกฺขา	๓๐๓/๒๙๘,๓๐๔/๒๙๙
สารมฺภำ	๓๕๑/๓๓๖,๓๕๓/๓๓๗
สิกฺขา	๔๕/๓๙
สิกฺขา อปฺปจฺจกฺขาตา	๕๔/๔๖-๔๗
สิกฺขา ปจฺจกฺขาตา	๕๑/๔๔-๔๕
สิกฺขาสาชีวสมาปนฺโน	๔๔/๓๙

ปทานุกฺกโม	ปพฺเพ/องฺเก
สีลวนฺตำ	๒๙๑/๒๘๓,๒๙๒/๒๘๔
สุกฺกำ	๒๓๗/๒๑๗
สุกฺกวิสฏฺฐิ	๒๓๔/๒๑๗
สุขตฺถาย	๒๓๗/๒๑๘,๒๓๙/๒๑๙
สุงฺกฆาตำ	๙๓/๘๒,๑๑๓/๙๐
สุญฺญาคาเร อภิรติ	๑๙๘/๑๖๒, ๑๙๙/๑๖๔
สุปินนฺตา	๒๓๖/๒๑๗,๒๓๗/๒๑๘
สุยฺยนฺติ	๔๓๖/๔๑๗,๔๓๗/๔๑๘
เสนาสนปญฺญาปโก	๓๘๑/๓๖๒
เสนาสนเลโส	๓๙๔/๓๘๓, ๔๐๔/๓๘๖
โส ภิกฺขุ	๔๑๑/๓๙๓,๔๑๒/๓๙๔
โสตสฺส รโห	๔๔๕/๔๒๖
หตฺโถ	๒๗๑/๒๔๘
หเนยฺยุ	๙๑/๘๐,๙๒/๘๑
หรณกำ	๙๓/๘๒,๑๑๑/๙๐

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิยา ปฐมภาเค
อสาธารณนามานิ

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
อคฺคาฬวํ (อาฬวิยํ เจติยํ)	๓๔๒/๓๒๖, ๓๔๓/๓๒๗
อจิรวตี (นที)	๑๕๔/๑๑๑
อชฺชุโก (ภิกฺขุ	๑๓๑/๙๘,๑๕๘/๑๑๗
อนฺธวนํ สาวตฺถีสมีเป วนํ	๗๔/๖๖,๖๗
อพฺภุตธมฺมํ นวงฺคสตฺถุสาสนํ	๑๙/๑๒
อสฺสชิปุนพฺพสุกา ภิกฺขู	๔๓๑/๔๐๗, ๔๓๒/๔๑๑,๔๓๓/๔๑๒, ๔๑๔,๔๓๔/๔๑๕
อานนฺโท (เถโร พุทฺธุปฏฺฐาโก)	๑๖/๙-๑๐,๒๒/๑๖, ๑๓๙/๑๐๓,๑๖๔/๑๒๒-๑๒๓
อาฬวี (นครํ)	๑๗๙/๑๓๘, ๓๔๒/๓๒๖,๓๔๓/๓๒๗
อาฬวิกา (ภิกฺขู)	๑๘๒/๑๔๑-๑๔๒, ๑๘๓/๑๔๒-๑๔๔
อิติวุตฺตกํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
อิสิคิลิ (ราชคเห ปพฺพโต)	๘๔/๗๒, ๓๘๒/๓๖๓
อุตฺตรกุรุ (มหาทีโป)	๑๗/๑๑
อุตฺตราปถกา (อสฺสวาณิชา)	๑๖/๙
อุทานํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
อุทายิ (ภิกฺขุ)	๒๓๔/๒๑๔, ๒๖๙/๒๔๕-๒๔๗,๒๘๓/๒๖๗-๒๖๘, ๒๙๐/๒๘๐-๒๘๒,๒๙๖/๒๙๐, ๒๙๗/๒๙๑๒๙๒,๒๙๘/๒๙๔-๒๙๕, ๓๐๐/๒๙๖-๒๙๗,๔๔๓/๔๒๓, ๔๒๔,๔๕๒/๔๓๐
อุปาลิ (วินยธโร เถโร)	๗๘/๖๙
อุปฺปลวณฺณา (เถรี)	๖๘/๖๐-๖๑
กกุสนฺโธ (พุทฺโธ ภควา)	๑๘/๑๑, ๒๐/๑๓-๑๔
กฏโมรกติสฺสโก (ภิกฺขุ)	๔๐๙/๓๙๐
กจฺจายโน (โคตฺโต)	๓๙๗/๓๘๔
กณฺณกุชฺชํ (นครํ)	๒๓/๑๗
กปิโล (ภิกฺขุ)	๑๖๐/๑๑๘
กลนฺทคาโม (เวสาลิยา คาโม)	๒๔/๑๘

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
กลฺยาณภตฺติโก (คหปติ)	๓๘๓/๓๖๕-๓๖๗
กสฺสโป (พุทฺโธ ภควา)	๑๘/๑๑, ๒๐/๑๓-๑๔
กาลิงฺโค (ราชา)	๒๓๐/๒๐๘
กาสี (รฏฺฐํ)	๔๓๒/๔๐๙,๔๑๑
กิฏาคิริ (ชนปโท)	๔๓๑/๔๐๗, ๔๓๒/๔๐๙-๔๑๒, ๔๓๓/๔๑๒,๔๑๔, ๔๓๔/๔๑๕-๔๑๖, ๔๓๕/๔๑๖
กูฏาคารสาลา (มหาวเน คนฺธกุฏิ)	๒๓/๑๗,๓๐/๒๔, ๗๗/๖๘,๑๖๒/๑๒๐, ๑๙๓/๑๕๕,๑๙๔/๑๕๗
โกกาลิโก (ภิกฺขุ)	๔๐๙/๓๙๐
โกนาคมโน (พุทฺโธ ภควา)	๑๘/๑๑, ๒๐/๑๓-๑๔
โกสมฺพี (นครํ)	๑๖๐/๑๑๙, ๓๖๕/๓๕๑,๔๒๔/๔๐๒
ขณฺฑเทวิยา ปุตฺโต (ภิกฺขุ)	๔๐๙/๓๙๐
คงฺคา (ปยาคปติฏฺฐาเน นที)	๒๓/๑๗, ๓๔/๒๗
คาถา นวงฺคสตฺถุสาสนํ	๑๙/๑๒
คิชฺฌกูโฏ (ราชคเห ปพฺพโต)	๘๔/๗๒, ๘๕/๗๓,๑๘๓/๑๔๔-๑๔๕, ๒๒๘/๒๐๒-๒๐๓,๒๐๙/๒๐๔-๒๐๗, ๒๓๐/๒๐๗-๒๐๙
เคยฺยํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
โคตโม (โคตฺโต)	๓๙๗/๓๘๔
โคตโม (พุทฺโธ ภควา)	๑/๑
โคมฏกนฺทรา	๓๘๒/๓๖๔
โฆสิตาราโม (โกสมฺพิยํ สงฺฆาราโม)	๓๖๕/๓๕๑๔๒๔/๔๐๒
จมฺปา (นครี)	๑๓๑/๙๘,๑๕๗/๑๑๖
จาตุมฺมหาราชิกา (เทวา)	๓๖/๓๐
ฉนฺโน (ภิกฺขุ)	๓๖๕/๓๕๑-๓๕๒
ฉพฺพคฺคิยา (ภิกฺขู)	๙๐/๗๙-๘๐, ๑๓๒/๙๘,๑๖๘/๑๒๖, ๑๖๙/๑๒๗,๑๘๓/๑๔๕, ๑๘๗/๑๔๙-๑๕๐,๑๙๐/๑๕๓
ชาตกํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
ชาติยาวนํ (ภทฺทิยนครสฺส อุปจาเร วนํ)	๗๔/๖๖
เชตวนํ (สาวตฺถิยํ อนาถปิณฺฑิการาโม)	๒๓๔/๒๑๔,๒๖๙/๒๔๕,๒๘๓/๒๖๗, ๒๙๐/๒๘๐,๒๙๖/๒๙๐,๔๓๑/๔๐๗, ๔๓๒/๔๑๐,๔๔๓/๔๒๓,๔๕๒/๔๓๐

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
ตโปทา (ราชคเห นที)	๒๒๒/๑๙๕, ๒๓๑/๒๑๐
ตโปทา (อาราโม)	๓๘๒/๓๖๔
ตาวตึสา (เทวา)	๓๖/๓๐
ตินฺทุกา (กนฺทรา)	๓๘๒/๓๖๔
ตุสิตา (เทวา)	๓๖/๓๐
ถุลฺลนนฺทา (ภิกฺขุนี)	๑๕๗/๑๑๖-๑๑๗
ทพฺโพ มลฺลปุตฺโต (เถโร)	๓๘๐/๓๖๐-๓๖๒,๓๘๑/๓๖๒,๓๘๒/๓๖๔, ๓๘๓/๓๖๕-๓๖๘,๓๘๔/๓๖๘-๓๖๙
ทพฺหิโก (เถโร)	๑๓๑/๑๙๘,๑๖๑/๑๑๙
ทามริโก (โจรฆาตโก)	๒๓๐/๒๐๘
เทวทตฺโต (ภิกฺขุ)	๔๐๙/๓๙๐-๓๙๒, ๔๑๐/๓๙๒-๓๙๔,๔๑๗/๓๙๗-๓๙๘
ธนิโย กุมฺภการปุตฺโต (ภิกฺขุ)	๘๔/๗๒-๗๓,๘๕/๗๔, ๘๖/๗๔-๗๕,๘๗/๗๕-๗๖, ๘๘/๗๖-๗๘
นเพรุ (ยกฺโข)	๑/๑
นเพรุปุจิมนฺทำ (รุกฺขมูลำ)	๑/๑
นิมฺมานรตี (เทวา)	๓๖/๓๐
ปณฺฑโก (ภิกฺขุ)	๑๖๐/๑๑๘
ปยาคปติฏฺฐานำ (ติตฺถำ)	๒๓/๑๗
ปรนิมฺมิตวสวตฺตี (เทวา)	๓๖/๓๐

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
ปิลินฺทวจฺโฉ (เถโร)	๑๕๙/๑๑๘
พาราณสี (มหานครำ)	๒๓/๑๗, ๑๓๑/๙๘,๑๕๙/๑๑๘
พิมฺพิสาโร (ราชา มาคโธ)	๘๗/๗๕, ๘๘/๗๖,๗๘,๒๓๑/๒๑๑
พีชกปิตา (สุทินฺโน ภิกฺขุ)	๓๖/๓๐
พีชกมาตา (สุทินฺนภิกฺขุปุราณทุติยิกา)	๓๖/๓๐
พีชโก (สุทินฺนภิกฺขุปุตฺโต)	๓๖/๓๐
พฺรหฺมกายิกา (เทวา)	๓๖/๓๐
ภทฺทิยำ (นครำ)	๖๖/๕๙,๗๔/๖๖
ภารุกจฺฉโก (ภิกฺขุ)	๖๖/๕๙,๗๘/๖๘
ภารุกจฺฉำ (นครำ)	๗๘/๖๘
มคธำ (รฏฺฐำ)	๘๗/๗๕
มาคโธ (ราชา พิมฺพิสาโร)	๘๗/๗๕, ๘๘/๗๖
มณิกณฺโฐ (นาคราชา)	๓๔๔/๓๒๘-๙
มหากสฺสโป (มหาเถโร)	๓๔๒/๓๒๖, ๓๔๓/๓๒๗
มหาโมคฺคลฺลาโน (มหาเถโร)	๑๗/๑๐-๑๑, ๒๒๘/๒๐๒-๒๐๔,๒๒๙/๒๐๗, ๒๓๐/๒๐๘-๒๑๐,๒๓๑/๒๑๐-๒๑๑, ๒๓๒/๒๑๑-๒๑๒

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
มหาวนํ (เวสาลิยํ พฺรหาวนํ)	๒๓/๑๗, ๓๐/๒๔,๗๕/๖๗,๗๖/๖๗-๖๘, ๗๗/๖๘,๑๙๓/๑๕๕,๑๙๔/๑๕๗
มิคลณฺฑิโก (สมณกุตฺตโก)	๑๖๒/๑๒๐,๑๖๓/๑๒๑
เมตฺติยภุมฺมชกา (ภิกฺขู)	๓๘๓/๓๖๔-๓๖๘,๓๘๔/๓๖๙, ๓๙๑/๓๗๙-๓๘๐
เมตฺติยา (ภิกฺขุนี)	๓๘๓/๓๖๗-๓๖๘
โมคฺคลฺลาโน (โคตฺโต)	๓๙๗/๓๘๔
ยามา (เทวา)	๓๖/๓๐
รฏฺฐปาโล (กุลปุตฺโต)	๓๔๖/๓๓๓
ราชคหํ (มคธรฏฺเฐ มหานครํ)	๗๒/๖๓, ๗๘/๖๙,๘๔/๗๒,๘๗/๗๕, ๘๘/๗๘,๑๓๑/๙๘,๑๕๗/๑๑๗, ๒๒๒/๑๙๕,๒๒๘/๒๐๒-๒๐๓, ๒๒๙/๒๐๕-๒๐๗,๒๓๐/๒๐๘, ๔๐๙/๓๙๐,๔๑๐/๓๙๒, ๔๑๗/๓๙๗
ลกุขโณ (เถโร)	๒๒๘/๒๐๒-๒๐๓
ลิจฺฉวี (กุมารกา)	๘๐/๗๐,๘๑/๗๑,
ลิจฺฉวิโน (เวสาลีราชาโน)	๓๕/๒๘, ๓๖/๒๙
ลิจฺฉวิโย (เวสาลีราชาโน)	๒๓๑/๒๑๑
โลณโสจิรกํ (เภสชฺชํ)	๑๙๒/๑๕๔
วคฺคุมุทา (เวสาลิยํ นที)	๑๙๓/๑๕๕, ๑๙๔/๑๕๗,๑๙๕/๑๖๐
วชฺชีคาโม (วชฺชีนํ คาโม)	๓๐/๒๓
วชฺชี (รฏฺฐํ)	๓๐/๒๔,๑๙๓/๑๕๕
วสฺสกาโร (พฺราหฺมโณ มคธมหามตฺโต)	๘๗/๗๕-๗๖
วิปสฺสี ภควา	๑๘/๑๑,๑๙/๑๒-๑๓
วิสาขา มิคารมาตา (มหาอุปาสิกา)	๔๔๓/๔๒๔,๔๕๒/๔๓๐
เวทลฺลํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
เวยฺยากรณํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
เวรญฺชา (นครํ)	๑/๑,๑๖/๙, ๑๗/๑๐,๒๓/๑๗
เวรญฺโช (พฺราหฺมโณ)	๑/๑,๒/๒, ๑๕/๙,๒๒/๑๖
เวสาลี (วชฺชีรฏฺเฐ มหานครํ)	๒๓/๑๗, ๒๔/๑๘,๓๐/๒๔,๖๖/๕๙, ๖๗/๕๙,๗๕/๖๗,๗๖/๖๗-๖๘, ๗๗/๖๘,๘๐/๗๐,๘๑/๗๑, ๑๖๒/๑๒๐,๑๙๓/๑๕๕,๑๙๔/๑๕๗
เวภาโร (ราชคเห ปพฺพโต)	๓๘๒/๓๖๓
เวสฺสภู (พุทฺโธ ภควา)	๑๘/๑๑, ๑๙/๑๒-๑๓

อสาธารณนามานิ	ปพฺเพ/องฺเก
เวพฺวนํ (ราชคเห อาราโม)	๒๒๘/๒๐๒, ๓๔๒/๓๒๕,๓๘๐/๓๖๐,๓๘๒/๓๖๔
สงฺกสฺสํ (นครํ)	๒๓/๑๗
สตฺตรสวคฺคิยา (ภิกฺขู)	๑๘๗/๑๔๙-๑๕๐
สทฺธา (อุปาสิกา)	๖๖/๕๙,๗๙/๗๐
สมุทฺททตฺโต (ภิกฺขุ)	๔๐๙/๓๙๐
สาคลา นครํ	๑๓๑/๙๘,๑๖๑/๑๑๙
สาริปุตฺโต (มหาเถโร)	๑๘/๑๑, ๑๙/๑๒-๑๓,๒๐/๑๓-๑๔, ๒๑/๑๔-๑๕
สาริปุตฺตโมคฺคลฺลานา (เทฺว อคฺคสาวกา)	๔๓๓/๔๑๔-๔๑๕
สาวตฺถี (โกสลรฏฺเฐ มหานครํ)	๖๖/๕๙,๗๔/๖๖-๖๗, ๗๙/๗๐,๑๓๑/๙๘,๑๕๕/๑๑๓, ๒๓๔/๒๑๔,๒๖๙/๒๔๕, ๒๘๓/๒๖๗,๒๙๐/๒๘๐, ๒๙๖/๒๙๐,๒๙๗/๒๙๓, ๔๓๑/๔๐๗,๔๓๒/๔๐๙-๔๑๑, ๔๔๓/๔๒๓,๔๕๒/๔๓๐
สิขี (พุทฺโธ ภควา)	๑๘/๑๑, ๑๙/๑๒-๑๓
สิปฺปินิกา (ราชคเห นที)	๒๓๒/๒๑๑
สปฺปโสณฺฑิกํ (สีตวเน ปพฺภารํ)	๓๘๒/๓๖๔
สีตํ (อณฺณตรํ วนํ)	๓๘๒/๓๖๔
สุตฺตํ (นวงฺคสตฺถุสาสนํ)	๑๙/๑๒
สุทินฺโน (กลนฺทเสฏฺฐิปุตฺโต)	๒๔/๑๘, ๒๕/๑๙,๒๖/๑๙-๒๐,๒๗/๒๑, ๒๘/๒๑-๒๒
สุทินฺโน (ภิกฺขุ)	๓๐/๒๔,๓๑/๒๔-๒๕, ๓๒/๒๕-๒๖,๓๓/๒๖, ๓๔/๒๖-๒๗,๓๕/๓๗-๒๘, ๓๖/๒๙-๓๐,๓๗/๓๐, ๓๘/๓๑,๓๙/๓๔
สุนฺทโร (ภิกฺขุ)	๖๖/๕๙,๗๒/๖๓
สุปฺพฺพา (อุปาสิกา)	๖๖/๕๙,๗๘/๖๙
เสยฺยสโก (ภิกฺขุ)	๒๓๔/๒๑๔-๒๑๖
โสภิโต (เถโร)	๒๒๒/๑๙๕,๒๓๒/๒๑๒
โสเรยฺยํ (นครํ)	๒๓/๑๗
หิมวนฺตํ มหาวนํ	๓๔๕/๓๓๑

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิยา ปฐมภาเค
คาถานำ ปฐมปาทา

คาถานำ ปฐมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	คาถานำ ปฐมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก
อญฺญถา สนฺตมตฺตานำ	๑๙๕/๑๖๐	มาตา ธีตา จ ภคินี	๒๘๐/๒๖๔
อธิมาเน อรญฺญมฺหิ	๒๒๒/๑๙๔	เมถุนาทินฺนทานญฺจ	๒๓๓/๒๑๓
อปาหนฺเต น ชานามิ	๓๔๖/๓๓๓	รชเกหิ ปญฺจกฺขาตา	๑๓๑/๙๗
อลงฺกมฺมนิยญฺเจว	๔๕๘/๔๓๕	โลหิตกำ กกฺกสากิณฺณำ	๔๔๒/๔๒๒
กถำ วญฺญา ลเภ ปุตฺตำ	๒๙๔/๒๘๘	วิสฏฺฐิ กายสำสคฺโค	๔๒๒/
น ตำ ยาเจ ยสฺส ปิยำ ชิคึเส	๓๔๔/๓๓๑	สำวณฺณนา นิสีทนฺโต	๑๗๙/๑๓๘
มกฺกฏี วชฺชิปุตฺตา จ	๖๖/๕๘	สุตฺตา มตา จ นิกฺขนฺตา	๓๔๐/๓๒๔
มมนฺนปานำ วิปุลำ อุฬารำ	๓๔๔/๓๓๐	สุปิโนจฺจารปสฺสาโว	๒๖๒/๒๓๖

วินยปิฎเก
มหาวิภงฺคปาลิยา ปฐมภาเค
ธมฺมปฺปเภโท

ธมฺมปฺปเภโท	ปพฺเพ/องฺเก
[ทุกํ]	
อญฺญภาคิยํ	๓๙๓/๓๘๑
ปฏิปุจฺฉาย อาการา	๑๖/๑๐, ๑๙๔/๑๕๘
มคฺคา	๕๖/๔๙
รโห	๔๔๕/๔๒๕-๔๒๖,๔๕๔/๔๓๒
[ติกํ]	
อภินิพฺภิทา	๑๒,๑๓,๑๔/๖-๘
อาสวฏฺฐนิยา ธมฺมา	๒๑/๑๔-๑๕
อาสวา	๑๔/๘
อิตฺถิโย	๕๖/๔๘
อุภโตพฺยญฺชนกา	๕๖/๔๘
ปณฺฑกา	๕๖/๔๘
ปุริสา	๕๖/๔๘
มคฺคา	๕๖/๔๘-๔๙
มุสา ภณนสฺส อาการา	๒๐๐/๑๖๕
วิโมกฺโข	๑๙๙/๑๖๔
วิชฺชา	๑๒,๑๓,๑๔/๖-๘
สมาธิ	๑๙๙/๑๖๔
สมาปตฺติ	๑๙๙/๑๖๔
สิกฺขา	๔๕/๓๙
[จตุกฺกํ]	
อธิกรณํ	๓๘๖/๓๗๑
อริยสจฺจํ	๑๔/๘
อิทฺธิปาทา	๑๙๙/๑๖๕
กุลํ	๔๓๗/๔๑๘
ฌานํ	๑๙๙/๑๖๔
จานํ	๑๐๒/๘๖
มุสา ภณนสฺส อาการา	๒๐๐/๑๖๕
สติปฏฺฐานา	๑๙๙/๑๖๕
สมฺมปฺปธานา	๑๙๙/๑๖๕
[ปญฺจกํ]	
องฺคชาตสฺส กมฺมนิยาการา	๗๔/๖๖
อทินฺนาทิยนสฺส อาการา	๑๒๒,๑๒๓, ๑๒๔/๙๕
อินฺทฺริยานิ	๑๙๙/๑๖๕

ธมฺมปฺปภโท	ปพฺเพ/องฺเก
พลานิ	๑๙๙/๑๖๕
มหาโจรา	๑๙๕/๑๕๙-๑๖๐
มุสา ภณนสฺส อาการา	๒๐๐/๑๖๖
วตฺถูนิ	๔๐๙/๓๙๐-๓๙๑,๔๑๐/๓๙๒
[ฉกฺกํ]	
อทินฺนาทิยนสฺส อาการา	๑๒๕/๙๕-๙๖
มุสา ภณนสฺส อาการา	๒๐๐/๑๖๖
[สตฺตกํ]	
โพชฺฌงฺคา	๑๙๙/๑๖๕
มุสา ภณนสฺส อาการา	๒๐๐/๑๖๖

ธมฺมปฺปภโท	ปพฺเพ/องฺเก
[อฏฺฐกํ]	
มคฺโค	๑๙๙/๑๖๕
[นวกํ]	
สตฺถุสาสนํ	๑๙/๑๒
[ทสกํ]	
อตฺถวสา	๓๙/๓๔
อิตฺถี	๓๐๓/๒๙๘
ภริยา	๓๐๓/๒๙๘
เลสา	๓๙๔/๓๘๓
สุกฺกํ	๒๓๗/๒๑๗

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ*

๑.	สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒.	พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓.	พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	กรรมการ
๕.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙.	พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	กรรมการ
๑๒.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	กรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘** มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนามคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙** มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ		กรรมการ
๒๒.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู		กรรมการ
๒๓.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส		กรรมการ
๒๔.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม		กรรมการ
๒๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส		กรรมการ
๒๖.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม		กรรมการ
๒๗.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ		กรรมการ
๒๘.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม		กรรมการ
๒๙.	พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร		กรรมการและเลขานุการ
๓๐.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ		กรรมการ
๓๑.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม		กรรมการ
๓๒.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม		กรรมการ
๓๓.	พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม		กรรมการ
๓๖.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส		กรรมการ
๓๗.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร		กรรมการ
๓๘.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม		กรรมการ
๓๙.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙	วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙	วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒.	นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓.	นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔.	นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕.	นายแก้ว ชิดตะขบ	ป.ธ. ๙		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกฯ*

๑.	พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒.	พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓.	พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔.	พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕.	พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖.	พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗.	พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘.	พระศรีวิสุทธาภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙.	พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐.	พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑.	พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒.	พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓.	พระมหาไฉน จิตฺตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑.	พระพรหมเมธาจารย์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	ที่ปรึกษา
๒.	พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะทำงาน
๓.	พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะทำงาน
๕.	พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะทำงาน
๖.	พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะทำงาน
๗.	พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะทำงาน
๘.	พระราชเมธี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๙.	พระราชวรมุนี	วัดดุสิดาราม	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๑.	พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะทำงาน
๑๒.	พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๓.	พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะทำงาน
๑๔.	พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะทำงาน
๑๕.	พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะทำงาน
๑๖.	พระสุธีรัตนาภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะทำงาน
๑๗.	พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัดดาราม	คณะทำงาน
๑๘.	พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะทำงานและเลขานุการ

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยาวุธ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิดาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๘ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรียน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์			วัดปากน้ำ	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมปัญญาภรณ์			วัดปากน้ำ	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระราชวิริยาลังการ			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๔.	พระราชสุตาภรณ์			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๕.	พระปริยัติกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๖.	พระปิฎกโกศล			วัดปากน้ำ	คณะทำงานและเลขานุการ
๗.	พระวิเชียรกวี			วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๘.	พระมหามนตรี	ขนฺติสาโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๙.	พระมหาประนอม	กิตฺติปณฺโณ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมฺมาปณฺโณ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตฺติโชติโก	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณเมธี	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๓.	พระมหาทองดี	ปณฺณาวชิโร	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตฺติเสโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุชิตคนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฺฒโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนฺโธ	ป.ธ. ๙	วัดปากน้ำ	คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะทำงาน
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะทำงาน
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะทำงาน
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะทำงาน
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะทำงาน
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบุรณะ	คณะทำงาน
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงาน
๘.	พระราชปริยัติวิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะทำงาน
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะทำงาน
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะทำงาน
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุทร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖.	พระมหาบุญเทียม ญาณินฺโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์ คนฺธสาโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะทำงาน
๑๘.	พระมหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๑๙.	พระครูธรรมธรสุมนต์ นนฺทิโก	วัดจากแดง	คณะทำงาน
๒๐.	นายนิมิตร โพธิพัฒน์		คณะทำงาน
๒๑.	ผศ. เวทย์ บรรณกรกุล		คณะทำงาน

---

* **มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕** มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๙

เจ้าของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้จัดทำ คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา
พระพรหมสุธี วัดสระเกศ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน
พระศรีรัชมงคลเมธี (ประนต กิตฺติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน ธีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๑๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๘๕